

VERSLAG
OVER DE FINANCIËLE TOESTAND EN DE EVOLUTIE
VAN HET PERSONEELSBESTAND VAN HET
HOGER ONDERWIJS IN 2016

DEEL 2 – sector universiteiten

INHOUDSTAFEL

INHOUDSTAFEL.....	2
INLEIDING	5
1 LIJST VAN DE UNIVERSITEITEN EN DE BIJZONDERE UNIVERSITAIRE INSTITUTEN	6
1.1 UNIVERSITEITEN.....	6
1.2 BIJZONDERE UNIVERSITAIRE INSTITUTEN	6
2 FINANCIERINGSBRONNEN VAN DE UNIVERSITEITEN	7
2.1 OPBRENGSTEN VERBONDEN AAN ONDERWIJS, ONDERZOEK EN DIENSTVERLENING	7
2.1.1 Eerste geldstroom.....	7
2.1.2 Tweede geldstroom	14
2.1.3 Derde geldstroom	18
2.1.4 Vierde geldstroom	20
2.1.5 Andere opbrengsten verbonden aan onderwijs, onderzoek en dienstverlening.....	23
2.2 GIFTEN, SCHENKINGEN EN LEGATEN.....	23
3 EVOLUTIE VAN DE GELDSTROMEN VAN 2012 TOT 2016.....	25
3.1 GLOBALE EVOLUTIE VAN DE GELDSTROMEN VAN 2012 TOT 2016	26
3.1.1 Horizontale analyse	26
3.1.2 Verticale analyse	26
3.2 EVOLUTIE VAN DE ONDERDELEN VAN DE GELDSTROMEN VAN 2012 TOT 2016	27
3.2.1 Eerste geldstroom.....	27
3.2.2 Tweede geldstroom	28
3.2.3 Derde geldstroom	29
3.2.4 Vierde geldstroom	30
4 FINANCIËLE ANALYSE VAN DE JAARREKENINGEN VAN DE UNIVERSITEITEN	32
4.1 AGGREGATIE EN VERGELIJKBAARHEID	32
4.2 GEAGGREGEERDE RESULTATENREKENING (GLOBAAL)	33
4.2.1 Geaggregeerde bedrijfsopbrengsten	35

4.2.2	Geaggregeerde bedrijfskosten	38
4.2.3	Geaggregeerd bedrijfsoverschot	41
4.2.4	Geaggregeerd financieel resultaat	42
4.2.5	Geaggregeerd uitzonderlijk resultaat	42
4.2.6	Evolutie en opbouw van het geaggregeerd resultaat van het boekjaar	43
4.3	<u>GEAGGREGEERDE RESULTATENREKENING (PER AFDELING)</u>	44
4.3.1	Afdeling I. Werking	44
4.3.2	Afdeling II. Investerings	48
4.3.3	Afdeling III. Sociale voorzieningen voor studenten	51
4.3.4	Afdeling IV.1. Bijzondere onderzoeksfondsen.....	54
4.3.5	Afdeling IV.2. Andere onderzoeksfondsen.....	57
4.3.6	Afdeling V. Patrimonium	61
4.3.7	Afdeling VI. Voor orde.....	64
4.3.8	Afdeling IOB (enkel Universiteit Antwerpen).....	67
4.3.9	Afdeling IJS (enkel Universiteit Antwerpen)	69
4.3.10	Afdeling VIII. Bedrijfseconomische afdeling.....	71
4.3.11	Afdeling IX. Integratie opleidingen (enkel UGent).....	73
4.4	<u>RESULTATENREKENING: ENKELE KENGETALLEN PER UNIVERSITEIT</u>	75
4.4.1	Bedrijfsopbrengsten.....	75
4.4.2	Bedrijfskosten	79
4.4.3	Resultaten per universiteit	84
4.5	<u>GEAGGREGEERDE INVESTERINGEN EN FINANCIERING</u>	86
4.5.1	Geaggregeerde investeringen	86
4.5.2	Financiering van de investeringen.....	90
4.6	<u>INVESTERINGEN EN FINANCIERINGSMIDDELEN: ENKELE KENGETALLEN PER UNIVERSITEIT</u>	91
4.6.1	Aandeel van de universiteiten in de geaggregeerde investeringen	91
4.6.2	Aandeel van de universiteiten in de diverse financieringsmiddelen	91
4.7	<u>GEAGGREGEERDE BALANS</u>	93
4.7.1	Activa.....	95
4.7.2	Passiva	98
4.8	<u>GEAGGREGEERDE CASHFLOW</u>	100
4.9	<u>FINANCIËLE RATIO'S</u>	100
4.9.1	Overzicht van de geaggregeerde financiële ratio's	100
4.9.2	Liquiditeit.....	101
4.9.3	Solvabiliteit	104

4.9.4	Rentabiliteit	106
5	ANALYSE VAN DE EVOLUTIE VAN HET PERSONEELSBESTAND.....	109
5.1	<u>INLEIDING</u>	109
5.2	<u>GEAGGREGEERDE PERSONEELSFORMATIE: EFFECTIEVE TEWERKSTELLING IN 2016</u>	111
5.2.1	Geaggregeerde personeelstewerkstelling: evolutie tussen 1-2-2013 en 1-2-2017	111
5.2.2	Personeel op werkingsuitkeringen: gerealiseerde tewerkstelling	127
5.2.3	Personeel ten laste van andere financieringsbronnen: gerealiseerde tewerkstelling	140
5.2.4	Voltijdse eenheden personeel per subcategorie per universiteit	145
5.2.5	Enkele gendergegevens per universiteit (op 1-2-2017)	150
5.3	<u>INSCHRIJVINGEN EN PERSONEELSTEWERKSTELLING</u>	154
5.3.1	Evolutie inschrijvingen periode 2012 tot en met 2016.....	154
5.3.2	Evolutie geaggregeerde personeelstewerkstelling 1-2-2012 tot en met 1-2-2016	156
5.3.3	Evolutie inschrijvingen versus evolutie geaggregeerde tewerkstelling	157
5.3.4	Evolutie aantal inschrijvingen per VTE tewerkstelling	157
5.3.5	Evolutie inschrijvingen per VTE AP/OP tewerkstelling.....	159
5.3.6	Evolutie inschrijvingen per VTE WP tewerkstelling	160
5.3.7	Evolutie inschrijvingen per VTE ATP tewerkstelling.....	161
6	CONCLUSIES.....	163
6.1	<u>FINANCIEEL LUIK</u>	163
6.2	<u>PERSONEELSBESTAND</u>	168

INLEIDING

De analyse van de financiële toestand bij de universiteiten en de evolutie van hun personeelsbestand vormt deel 2 van het verslag dat wil rapporteren over het hoger onderwijs.

De boekhoudstelsels van hogescholen en universiteiten werden recent beter op elkaar afgestemd. Er is echter een verschil in complexiteit inzake bedrijfsvoering tussen hogescholen en universiteiten. Naast de onderwijsopdracht ligt bij de universiteiten namelijk een grotere focus op onderzoek en wetenschappelijke dienstverlening. De universiteiten werken daarenboven met een veel groter aandeel competitief verworven middelen.

Het voorliggend verslag, dat het achtste in de rij is, wil een overzicht geven van de verschillende financieringsbronnen van de universiteiten en een financiële analyse maken van hun rekening voor het jaar 2015 en 2016. Er wordt daarenboven een vergelijking gemaakt tussen de jaarrekening 2016 en de begroting voor het jaar 2016. Ook de opbouw en evolutie van het personeelsbestand van de universiteiten maakt deel uit van de analyse. Hiervoor werd geput uit de jaarlijkse VLIR-publicaties 'Statistische gegevens betreffende het personeel aan de Vlaamse universiteiten' (de edities 2013, 2014, 2015, 2016 en 2017).

De universiteiten hebben om redenen van goed bestuur zelf een interne controledienst ingesteld. Naast de controles door de bedrijfsrevisor en de regeringscommissaris worden de universiteiten jaarlijks onderworpen aan een gedetailleerde audit van de rekeningen door het Rekenhof en vallen alle handelingen die een budgettaire of financiële weerslag hebben onder het aanvullend toezicht van de afgevaardigde van Financiën. De meerwaarde van de voorliggende analyse en extra rapportering over de geaggregeerde jaarrekeningen bestaat erin dat het een nuttig instrument kan zijn bij de beleidsvoorbereiding.

1 LIJST VAN DE UNIVERSITEITEN EN DE BIJZONDERE UNIVERSITAIRE INSTITUTEN

1.1 UNIVERSITEITEN

Om het toezicht van de 5 universiteiten uit te oefenen, benoemde de Vlaamse Regering, conform artikel IV.95 van de Codex Hoger Onderwijs, een commissaris van de Vlaamse Regering bij iedere instelling. Eénzelfde regeringscommissaris kan bij meerdere universiteiten worden aangesteld.

Overeenkomstig artikel IV.99 van de Codex Hoger Onderwijs dient de regeringscommissaris erover te waken dat het universiteitsbestuur geen enkele beslissing neemt die het financieel evenwicht van de instelling in gevaar brengt.

BENAMING UNIVERSITEIT	AFKORTING	ZETEL	REGERINGSCOMMISSARIS
KU Leuven ¹	KU Leuven	3000 Leuven	Jozef De Cuyper
Universiteit Antwerpen	UA	2000 Antwerpen	Jan De Groof
Universiteit Gent	UGent	9000 Gent	Yannick De Clercq
Universiteit Hasselt	UHasselt	3590 Diepenbeek	Jan De Groof
Vrije Universiteit Brussel	VUB	1050 Elsene	Johan Dhondt

¹Met inbegrip van de HUB-KUB die per 1-1-2014 werd geïntegreerd in de KU Leuven

1.2 BIJZONDERE UNIVERSITAIRE INSTITUTEN

Er zijn 3 zogenaamde “bijzondere universitaire instituten”. Het zijn het Instituut voor Europese Studies (IES), het Instituut voor Joodse Studies (IJS) en het Instituut voor Ontwikkelingsbeleid en –beheer (IOB) (artikel III.73 van de Codex Hoger Onderwijs).

De bijzondere universitaire instituten bezitten geen rechtspersoonlijkheid. Zij vallen wat het toezicht betreft, onder de bevoegdheid van de regeringscommissaris van de initiërende universiteit.

Voor het IJS en het IOB zijn zowel de inkomsten als de uitgaven opgenomen in de exploitatierekeningen van de initiërende universiteit, zijnde de UA. Voor het IES is dit niet het geval. Een uniforme benadering is in de toekomst aangewezen.

BENAMING BIJZONDER UNIVERSITAIR INSTITUUT	AFKORTING	ZETEL	REGERINGSCOMMISSARIS
Instituut voor Europese Studies	IES	1050 Elsene	Johan Dhondt
Instituut voor Joodse Studies	IJS	2000 Antwerpen	Jan De Groof
Instituut voor Ontwikkelingsbeleid en -beheer	IOB	2000 Antwerpen	Jan De Groof

2 FINANCIERINGSBRONNEN VAN DE UNIVERSITEITEN

2.1 OPBRENGSTEN VERBONDEN AAN ONDERWIJS, ONDERZOEK EN DIENSTVERLENING

2.1.1 Eerste geldstroom

De eerste geldstroom bestaat uit toelagen van de Vlaamse overheid en vormt de basisfinanciering. Deze toelagen dragen bij in de dekking van de gewone uitgaven voor onderwijs, onderzoek, maatschappelijke en wetenschappelijke dienstverlening, de financiering van de investeringen, de afbetaling van leningen en voor de administratie van de instelling, met inbegrip van de roerende uitrustingen.

In de hiernavolgende tabel vindt u een overzicht van de verschillende onderdelen van de basisfinanciering en hun decretale basis.

Eerste geldstroom	Decretale basis*	2012	Procentueel	2013	Procentueel	2014	Procentueel	2015	Procentueel	2016	Procentueel
Werkingsuitkeringen	Art.IV.15	737.432.042,71	100,00%	756.836.126,75	100,00%	944.794.339,33	100,00%	936.152.119,74	100,00%	944.980.949,03	100,00%
. Effectieve werkmiddelen	Art.III.23-27	690.564.051,27	93,64%	706.683.979,12	93,37%	852.922.752,14	90,28%	846.415.928,22	90,41%	852.449.909,17	90,21%
. Specifieke lerarenopleiding	Art.III.32	4.775.468,68	0,65%	4.817.492,82	0,64%	5.022.552,02	0,53%	5.022.552,01	0,54%	5.044.651,25	0,53%
. Aanvullende onderzoeksmiddelen	Art.III.39	0,00	0,00%	0,00	0,00%	36.079.928,45	3,82%	41.074.943,17	4,39%	43.729.074,75	4,63%
. Aanvullende uitkering humane wetenschappen	Art.III.43	983.000,00	0,13%	888.000,00	0,12%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%
. Werkgeversbijdragen	Art.III.58	25.206.580,55	3,42%	25.483.852,93	3,37%	25.638.000,00	2,71%	25.638.000,00	2,74%	25.779.000,00	2,73%
. Aanmoedigingsfonds	Art.III.59-61	2.397.981,25	0,33%	2.419.329,25	0,32%	2.555.808,21	0,27%	0,00	0,00%	0,00	0,00%
. Opstartfinanciering		0,00	0,00%	0,00	0,00%	1.000.000,00	0,11%	900.000,00	0,10%	803.520,00	0,09%
. Vordering vakantiegeld		13.504.960,96	1,83%	16.543.472,63	2,19%	21.575.298,51	2,28%	17.100.696,34	1,83%	17.174.793,86	1,82%
Uitkeringen DGOS		3.682.136,00	100,00%	3.307.471,00	100,00%	3.311.678,93	100,00%	3.314.215,74	100,00%	3.326.753,32	100,00%
. Opleidingskosten		3.379.000,00	91,77%	3.000.000,00	90,70%	3.000.000,00	90,59%	3.000.000,00	90,52%	3.000.000,00	90,18%
. Huusvesting studenten		303.136,00	8,23%	307.471,00	9,30%	311.678,93	9,41%	314.215,74	9,48%	326.753,32	9,82%
Investeringsuitkeringen	Art.III.52 en Art.IV.15	27.589.000,00	100,00%	28.141.000,00	100,00%	28.640.000,00	100,00%	29.225.557,47	100,00%	29.811.114,95	100,00%
Sociale toelagen	Art.III.66 en Art.IV.15	16.183.879,92	100,00%	16.313.999,99	100,00%	22.141.000,00	100,00%	21.027.241,29	100,00%	22.747.248,61	100,00%
Andere overheidstoelagen en subsidies		5.267.166,00	100,00%	7.735.883,07	100,00%	5.548.222,35	100,00%	6.483.864,00	100,00%	4.796.181,00	100,00%
Totaal		790.154.224,63	100,00%	812.334.480,81	100,00%	1.004.435.240,61	100,00%	996.202.998,24	100,00%	1.005.662.246,91	100,00%

* Codex Hoger Onderwijs van 20 december 2013

2.1.1.1 Werkingsuitkeringen

Binnen de perken en volgens de voorwaarden van de Codex Hoger Onderwijs, deel 3. Financiering draagt de Vlaamse overheid met jaarlijkse uitkeringen bij in de financiering van de werking van de universiteiten.

Het globaal bedrag aan werkingsuitkeringen is als volgt opgebouwd:

2.1.1.1.1 Effectieve werkmiddelen

De werkmiddelen voor de universiteiten zijn samengesteld uit 4 componenten:

- een onderwijssoeverel;
- een variabel onderwijsdeel;
- een onderzoeksoverel;
- een variabel onderzoeksdeel.

Het variabel onderwijsdeel is de belangrijkste component.

De verhouding per instelling tussen enerzijds “onderwijssokkel + variabel onderwijsdeel” en anderzijds “onderzoekssokkel + variabel onderzoeksdeel” is gelijk aan 55% versus 45%.

De hiernavolgende tabel geeft de verdeling weer over de jaren 2012, 2013, 2014, 2015 en 2016 van de effectieve werkingsmiddelen met de absolute bedragen en de relatieve verdeling in percentages.

Effectieve werkingsmiddelen	2012	Procentueel	2013	Procentueel	2014	Procentueel	2015	Procentueel	2016	Procentueel
. HUB-KUBrussel	1.205.745,99	0,17%	1.130.165,83	0,16%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%
. KU Leuven	255.749.708,77	37,03%	261.555.094,03	37,01%	330.778.843,16	38,78%	326.696.731,50	38,60%	327.962.096,01	38,47%
. UA	94.772.929,04	13,72%	97.620.039,71	13,81%	120.846.338,19	14,17%	120.260.885,74	14,21%	122.476.921,57	14,37%
. UGent	226.053.508,75	32,73%	232.135.951,22	32,85%	271.002.412,51	31,77%	267.515.107,82	31,61%	266.713.383,46	31,29%
. UHasselt	29.041.280,51	4,21%	30.346.279,41	4,29%	41.202.295,97	4,83%	43.026.243,31	5,08%	45.299.895,52	5,31%
. VUB	83.740.878,21	12,13%	83.896.448,92	11,87%	89.092.862,31	10,45%	88.916.959,85	10,51%	89.997.612,61	10,56%
Totaal	690.564.051,27	100,00%	706.683.979,12	100,00%	852.922.752,14	100,00%	846.415.928,22	100,00%	852.449.909,17	100,00%

Vanaf 2014 wordt de HUB-KUBrussel opgenomen in de KU Leuven.

Naar aanleiding van de uitvoering van het raamakkoord van 23 november 2012 tussen de Vlaamse Regering en de vakorganisaties werd in 2013 een bedrag in mindering gebracht van de decretaal voorziene toelage voor alle universiteiten.

In 2014 bevatten de effectieve werkingsmiddelen van alle universiteiten naast de decretaal voorziene toelage ook een bedrag uit de herverdeling van het provisioneel krediet.

2.1.1.1.2 Specifieke lerarenopleiding

De universiteiten ontvangen extra werkingsmiddelen voor de organisatie van de specifieke lerarenopleiding. De verdeling van het gezamenlijk bedrag gebeurt pro rata de in het voorlaatst afgelopen academiejaar verworven credits in de lerarenopleidingen van een bepaalde instelling.

Specifieke lerarenopleiding	2012	Procentueel	2013	Procentueel	2014	Procentueel	2015	Procentueel	2016	Procentueel
. HUB-KUBrussel	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%
. KU Leuven	2.065.249,12	43,25%	2.110.100,93	43,80%	2.059.609,78	41,01%	2.320.182,15	46,20%	2.028.416,04	40,21%
. UA	725.054,28	15,18%	747.323,83	15,51%	837.304,26	16,67%	810.214,61	16,13%	851.111,63	16,87%
. UGent	1.528.221,64	32,00%	1.539.666,12	31,96%	1.772.377,29	35,29%	1.478.532,18	29,44%	1.641.538,45	32,54%
. UHasselt	64.586,62	1,35%	36.927,20	0,77%	21.160,37	0,42%	27.639,75	0,55%	66.591,34	1,32%
. VUB	392.357,02	8,22%	383.474,74	7,96%	332.100,32	6,61%	385.993,32	7,69%	456.993,79	9,06%
Totaal	4.775.468,68	100,00%	4.817.492,82	100,00%	5.022.552,02	100,00%	5.022.552,01	100,00%	5.044.651,25	100,00%

2.1.1.1.3 Aanvullende onderzoeksmiddelen

Op basis van artikel III.39 van de Codex Hoger Onderwijs ontvangen de universiteiten vanaf het begrotingsjaar 2014 aanvullende onderzoeksmiddelen voor de academisch gerichte hogeschoolopleidingen die met ingang van het academiejaar 2013-2014 geïntegreerd zijn in de universiteiten. De middelen worden onder de universiteiten verdeeld naar rato van het aantal opgenomen studiepunten en het aantal uitgereikte diploma's in de academisch gerichte opleidingen waarvan de onderwijsbevoegdheid is overgedragen van de hogescholen aan de universiteiten. De middelen worden met behoud van bestemming toegevoegd aan de werkingsuitkering.

Aanvullende onderzoeksmiddelen	2012	Procentueel	2013	Procentueel	2014	Procentueel	2015	Procentueel	2016	Procentueel
. KU Leuven + HUB-KUBrussel	0,00	0,00%	0,00	0,00%	18.582.827,91	51,50%	20.829.444,29	50,71%	22.042.614,38	50,41%
. UA	0,00	0,00%	0,00	0,00%	5.684.513,86	15,76%	6.431.470,90	15,66%	6.869.699,91	15,71%
. UGent	0,00	0,00%	0,00	0,00%	8.627.128,66	23,91%	10.132.456,33	24,67%	10.848.616,63	24,81%
. UHasselt	0,00	0,00%	0,00	0,00%	2.129.596,76	5,90%	2.506.088,83	6,10%	2.746.889,82	6,28%
. VUB	0,00	0,00%	0,00	0,00%	1.055.861,26	2,93%	1.175.482,82	2,86%	1.221.254,01	2,79%
Totaal	0,00	0,00%	0,00	0,00%	36.079.928,45	100,00%	41.074.943,17	100,00%	43.729.074,75	100,00%

2.1.1.1.4 Aanvullende uitkering humane wetenschappen

Het financieringsprobleem stelt zich duidelijker in de humane wetenschappen dan in de exacte wetenschappen. De wetenschapsfaculteiten kunnen immers veel vaker een beroep doen op de derde geldstroom en op contractonderzoek.

De universiteiten ontvangen daarom tot en met 2013 een aanvullende uitkering voor het versterken van het onderzoek in de volgende disciplines: de Historische wetenschappen, de Letteren en de Wijsbegeerte¹. Een globaal bedrag wordt onder de universiteiten verdeeld op basis van het aandeel van elke universiteit in het aantal onderzoekers dat in die disciplines werkzaam is aan de betrokken universiteit en betaald wordt met andere financieringsbronnen dan de werkingsuitkering, uitgedrukt in voltijdse equivalenten.

Aanvullende uitkering humane wetenschappen	2012	Procentueel	2013	Procentueel	2014	Procentueel	2015	Procentueel	2016	Procentueel
. HUB-KUBrusssel	5.082,11	0,52%	4.644,24	0,52%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%
. KU Leuven	361.399,95	36,77%	315.808,32	35,56%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%
. UA	190.564,38	19,39%	168.133,92	18,93%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%
. UGent	308.032,88	31,34%	289.257,12	32,57%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%
. UHasselt	4.010,64	0,41%	3.871,68	0,44%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%
. VUB	113.910,04	11,59%	106.284,72	11,97%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%
Totaal	983.000,00	100,00%	888.000,00	100,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%

2.1.1.1.5 Werkgeversbijdragen

De HUB-KUBrusssel, de KU Leuven, de UA, de UHasselt en de VUB ontvangen een uitkering als bijdrage in het dekken van de kosten die voortvloeien uit de hogere loonlasten die de universiteiten moeten dragen voor hun personeelsleden vermeld in deel 5, hoofdstuk 1 en 2, van de Codex Hoger Onderwijs, in vergelijking met de loonlast die de UGent als werkgever draagt.

De HUB-KUBrusssel, de KU Leuven en de VUB ontvangen daarenboven een uitkering als bijdrage in het dekken van de kosten van de door de instellingen gefinancierde aanvullende pensioenen voor de leden van het administratief en technisch personeel vermeld in artikel V.47 van de Codex Hoger Onderwijs, om voor die personeelsleden een pensioenregeling uit te werken die vergelijkbaar is met het pensioenstelsel van de openbare sector.

Werkgeversbijdragen	2012	Procentueel	2013	Procentueel	2014	Procentueel	2015	Procentueel	2016	Procentueel
. HUB-KUBrusssel	322.139,29	1,28%	325.682,82	1,28%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%
. KU Leuven	17.689.269,09	70,18%	17.883.851,05	70,18%	18.319.679,95	71,46%	18.319.679,95	71,46%	18.420.431,76	71,46%
. UA	1.012.281,77	4,02%	1.023.416,87	4,02%	1.029.607,33	4,02%	1.029.607,33	4,02%	1.035.269,81	4,02%
. UGent	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%
. UHasselt	227.135,50	0,90%	229.633,99	0,90%	231.023,00	0,90%	231.023,00	0,90%	232.293,54	0,90%
. VUB	5.955.754,90	23,63%	6.021.268,20	23,63%	6.057.689,72	23,63%	6.057.689,72	23,63%	6.091.004,89	23,63%
Totaal	25.206.580,55	100,00%	25.483.852,93	100,00%	25.638.000,00	100,00%	25.638.000,00	100,00%	25.779.000,00	100,00%

Vanaf 2014 wordt de HUB-KUBrusssel opgenomen in de KU Leuven.

¹ Op basis van de ministeriële besluiten van 26 november 2012 en 9 juli 2013 betreffende de toekenning van aanvullende uitkeringen aan de universiteiten voor het versterken van het onderzoek in de humane wetenschappen voor respectievelijk de begrotingsjaren 2012 en 2013.

2.1.1.1.6 Aanmoedigingsfonds

De Vlaamse overheid voorziet in de financiering van een Aanmoedigingsfonds voor beleidsspeerpunten voor de universiteiten die voldoen aan de minimale instellingsnorm voor de onderwijssoevereiniteit. Uit onderstaande tabel blijkt dat de HUB-KUBrussel hiervoor niet in aanmerking komt.

De middelen van het Aanmoedigingsfonds worden door de universiteiten aangewend om gelijke kansen en diversiteit in het hoger onderwijs aan te moedigen en in het bijzonder de maatregelen te nemen die de instroom en de doorstroom bevorderen van studenten uit bevolkingsgroepen die ondervertegenwoordigd zijn in het hoger onderwijs.

De bedragen worden verdeeld over de verschillende universiteiten op basis van het aandeel van de onderwijssoevereiniteit voor elke instelling binnen de globale onderwijssoevereiniteit van de universiteiten.

Aanmoedigingsfonds	2012	Procentueel	2013	Procentueel	2014	Procentueel	2015	Procentueel	2016	Procentueel
. HUB-KUBrussel	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%
. KU Leuven	646.009,62	26,94%	641.810,43	26,53%	799.804,51	31,29%	0,00	0,00%	0,00	0,00%
. UA	473.648,24	19,75%	489.404,53	20,23%	480.663,92	18,81%	0,00	0,00%	0,00	0,00%
. UGent	646.009,62	26,94%	641.810,43	26,53%	780.229,91	30,53%	0,00	0,00%	0,00	0,00%
. UHasselt	225.102,14	9,39%	234.197,24	9,68%	161.821,48	6,33%	0,00	0,00%	0,00	0,00%
. VUB	407.211,63	16,98%	412.106,62	17,03%	333.288,39	13,04%	0,00	0,00%	0,00	0,00%
Totaal	2.397.981,25	100,00%	2.419.329,25	100,00%	2.555.808,21	100,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%

De eerste beheersovereenkomst die door de universiteiten werd afgesloten met de Vlaamse Regering in het kader van het Aanmoedigingsfonds had een duurtijd van drie jaar en liep af op 31 december 2010. De artikelen in deel 3 van de Codex Hoger Onderwijs in verband met het Aanmoedigingsfonds garandeerden echter geen vlotte overstap van de beheersovereenkomst eerste ronde naar de volgende ronde. In het kader van het Programmadecreet bij de begroting 2011 werden hiervoor dan ook een aantal voorstellen gedaan tot decreetwijziging die onder meer inhielden dat de lopende beheersovereenkomsten met één jaar werden verlengd tot 31 december 2011. Ook in de daaropvolgende jaren werd de bestaande verdeelsleutel verlengd.

In 2015 werden de middelen van het Aanmoedigingsfonds in de basisfinanciering geïntegreerd op basis van de verdeling van deze middelen in 2014. Hiermee blijven de doelstellingen van het fonds behouden maar vervallen wel de administratieve verplichtingen.

2.1.1.1.7 Opstartfinanciering

De universiteiten die met ingang van het academiejaar 2013-2014 academische hogeschoolopleidingen integreren ontvangen vanaf 2014 elk een opstartfinanciering. Dat bedrag zal jaarlijks worden afgebouwd met 10%.

Opstartfinanciering	2012	Procentueel	2013	Procentueel	2014	Procentueel	2015	Procentueel	2016	Procentueel
. KU Leuven + HUB-KUBrussel	0,00	0,00%	0,00	0,00%	200.000,00	20,00%	180.000,00	20,00%	160.704,00	20,00%
. UA	0,00	0,00%	0,00	0,00%	200.000,00	20,00%	180.000,00	20,00%	160.704,00	20,00%
. UGent	0,00	0,00%	0,00	0,00%	200.000,00	20,00%	180.000,00	20,00%	160.704,00	20,00%
. UHasselt	0,00	0,00%	0,00	0,00%	200.000,00	20,00%	180.000,00	20,00%	160.704,00	20,00%
. VUB	0,00	0,00%	0,00	0,00%	200.000,00	20,00%	180.000,00	20,00%	160.704,00	20,00%
Totaal	0,00	0,00%	0,00	0,00%	1.000.000,00	100,00%	900.000,00	100,00%	803.520,00	100,00%

2.1.1.1.8 Vordering vakantiegeld

Op basis van prestaties van het voorbije jaar hebben de personeelsleden van de universiteit recht op de uitbetaling van vakantiegeld in het volgende jaar.

De subsidies van de Vlaamse overheid voor de werkingstoelage en de sociale sector dekken alleen het vakantiegeld van het lopende jaar. Daarom wordt een vordering geboekt tegenover de Vlaamse overheid. De vordering is dus opgezet als compensatie voor het in kost boeken van de provisie vakantiegeld voor de personeelsleden van de afdeling werking en sociale sector: een kost die niet wordt gecompenseerd door een evenredige verhoging van de werkingstoelage van dat jaar.

Vordering vakantiegeld	2012	Procentueel	2013	Procentueel	2014	Procentueel	2015	Procentueel	2016	Procentueel
. HUB-KUBrusssel	236.331,77	1,75%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%
. KU Leuven	1.226.124,00	9,08%	1.076.911,00	6,51%	5.721.146,00	26,52%	872.221,00	5,10%	583.131,00	3,40%
. UA	43.066,42	0,32%	4.679.757,99	28,29%	4.746.066,62	22,00%	5.467.822,93	31,97%	5.517.848,02	32,13%
. UGent	613.959,76	4,55%	268.307,30	1,62%	239.430,46	1,11%	78.567,16	0,46%	0,00	0,00%
. UHasselt	1.265.228,26	9,37%	141.266,84	0,85%	373.191,80	1,73%	72.325,37	0,42%	114.222,63	0,67%
. VUB	10.120.250,75	74,94%	10.377.229,50	62,73%	10.495.463,63	48,65%	10.609.759,88	62,04%	10.959.592,21	63,81%
Totaal	13.504.960,96	100,00%	16.543.472,63	100,00%	21.575.298,51	100,00%	17.100.696,34	100,00%	17.174.793,86	100,00%

Bovenstaande tabel toont aan dat de bedragen met betrekking tot de vordering vakantiegeld sterk uiteenlopen tussen de verschillende instellingen. Het Rekenhof stelde vast dat de provisie vakantiegeld bij sommige instellingen steunt op de toekenning van enkel en dubbel vakantiegeld. Echter, de universiteit moet maar in enkel vakantiegeld voorzien voor het contractuele ATP en het BAP. De andere categorieën bouwen hun recht op vakantie op in het jaar zelf. De provisie is bij sommige instellingen dus ruim overschat.

In 2014 lag het bedrag bij de KU Leuven uitzonderlijk hoog door het voor de eerste maal instellen van deze vordering voor de leden van het integratiekader.

In 2016 heeft de UGent beslist om deze vordering niet meer aan te passen en constant te houden omdat de impact van de dubbele aanrekening niet meer speelt. De jaren voordien is telkens de stijging van de voorziening vakantiegeld ten opzichte van het vorige jaar opgenomen in een nieuwe vordering. De bedragen in de tabel wijzen dan ook niet op een dalende vordering maar wel een dalende stijging van de vordering tegenover de vordering van het vorige jaar. De daling heeft te maken met het feit dat het personeelseffectief van de UGent nog nauwelijks stijgt in de afdelingen I en III.

2.1.1.2 Uitkeringen DGOS²

De Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR) nam in 1998 het beheer op zich van de federale fondsen voor universitaire ontwikkelingssamenwerking van de Vlaamse universiteiten. Hiervoor werd het VLIR-secretariaat voor universitaire ontwikkelingssamenwerking opgericht (VLIR-UOS). VLIR-UOS ontvangt jaarlijks een budget van ongeveer 35 miljoen EUR van de Belgische Ontwikkelingssamenwerking en is hiermee de belangrijkste financier van projecten voor ontwikkelingssamenwerking van de Vlaamse universiteiten.

Ieder jaar wordt binnen het VLIR-UOS-budget een bedrag voor de Vlaamse universiteiten voorzien ter compensatie van de kosten verbonden aan de opleiding van studenten afkomstig uit ontwikkelingslanden. De verdeling van deze toelage gebeurt op basis van studentenaantallen. Voor beursstudenten wordt een hoger bedrag uitbetaald.

² Directie-Generaal Ontwikkelingssamenwerking.

Opleidingskosten	2012	Procentueel	2013	Procentueel	2014	Procentueel	2015	Procentueel	2016	Procentueel
. HUB-KU Brussel	22.468,01	0,66%	-25.798,00	-0,86%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%
. KU Leuven	1.689.359,57	50,00%	1.202.168,00	40,07%	1.172.808,00	39,09%	1.297.679,00	43,26%	1.291.911,00	43,06%
. UA	352.185,90	10,42%	8.853,00	0,30%	202.528,00	6,75%	234.953,00	7,83%	224.723,00	7,49%
. UGent	569.610,61	16,86%	1.212.419,00	40,41%	953.739,00	31,79%	813.271,00	27,11%	860.079,00	28,67%
. UHasselt	179.790,81	5,32%	227.575,00	7,59%	173.884,00	5,80%	210.660,00	7,02%	219.830,00	7,33%
. VUB	565.585,10	16,74%	374.783,00	12,49%	497.041,00	16,57%	443.437,00	14,78%	403.457,00	13,45%
Totaal	3.379.000,00	100,00%	3.000.000,00	100,00%	3.000.000,00	100,00%	3.000.000,00	100,00%	3.000.000,00	100,00%

Een materiële fout in de verdelingstabellen van 2011 en 2012 werd rechtgezet door de toelage in de overeenkomsten 2013 te compenseren met de + of – saldi van 2011 en 2012.

Naast het budget voor opleidingskosten is er ook subsidiëring voorzien voor een aantal onthaalhuizen en clubs voor buitenlandse studenten in Vlaanderen. Deze huizen staan niet enkel in voor de huisvesting van de studenten tijdens hun verblijf, maar zorgen ook voor psycho-sociale begeleiding, integratie in het Vlaams onderwijssysteem, sociaal-culturele activiteiten en ten slotte voor de begeleiding bij de terugkeer naar het thuisland.

Huisvesting studenten	2012	Procentueel	2013	Procentueel	2014	Procentueel	2015	Procentueel	2016	Procentueel
. KU Leuven	165.743,00	54,68%	169.839,00	55,24%	172.338,00	55,29%	173.743,00	55,29%	182.753,00	55,93%
. VUB	137.393,00	45,32%	137.632,00	44,76%	139.340,93	44,71%	140.472,74	44,71%	144.000,32	44,07%
Totaal	303.136,00	100,00%	307.471,00	100,00%	311.678,93	100,00%	314.215,74	100,00%	326.753,32	100,00%

2.1.1.3 Investeringsuitkeringen

Binnen de perken en volgens de modaliteiten bepaald in artikel III.52 en artikel IV.15 van de Codex Hoger Onderwijs draagt de Vlaamse overheid met jaarlijkse uitkeringen bij in de financiering van de investeringen van de universiteiten. Deze investeringsmiddelen die de universiteiten van de Vlaamse overheid ontvangen, komen echter slechts in beperkte mate tegemoet aan hun investeringsnoden.

Investeringsuitkeringen	2012	Procentueel	2013	Procentueel	2014	Procentueel	2015	Procentueel	2016	Procentueel
. HUB-KU Brussel	175.000,00	0,64%	179.000,00	0,64%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%
. KU Leuven	11.493.000,00	41,66%	11.723.000,00	41,66%	12.113.000,00	42,29%	11.549.152,45	39,52%	11.725.166,75	39,33%
. UA	3.394.000,00	12,30%	3.462.000,00	12,30%	3.523.000,00	12,30%	3.885.647,89	13,30%	4.188.262,29	14,05%
. UGent	8.009.000,00	29,03%	8.169.000,00	29,03%	8.314.000,00	29,03%	9.312.340,19	31,86%	9.209.026,47	30,89%
. UHasselt	739.000,00	2,68%	754.000,00	2,68%	768.000,00	2,68%	981.642,64	3,36%	1.197.396,05	4,02%
. VUB	3.779.000,00	13,70%	3.854.000,00	13,70%	3.922.000,00	13,69%	3.496.774,30	11,96%	3.491.263,39	11,71%
Totaal	27.589.000,00	100,00%	28.141.000,00	100,00%	28.640.000,00	100,00%	29.225.557,47	100,00%	29.811.114,95	100,00%

2.1.1.4 Sociale toelagen

De Vlaamse overheid draagt jaarlijks met een toelage bij in de financiering van de sociale voorzieningen voor studenten op basis van artikel III.66 en artikel IV.15 van de Codex Hoger Onderwijs.

Sociale toelagen	2012	Procentueel	2013	Procentueel	2014	Procentueel	2015	Procentueel	2016	Procentueel
. HUB-KU Brussel	196.677,00	1,22%	197.758,86	1,21%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%
. KU Leuven	5.302.484,00	32,76%	5.305.416,82	32,52%	8.542.694,51	38,58%	8.319.535,83	39,57%	9.133.946,71	40,15%
. UA	2.321.418,00	14,34%	2.334.185,67	14,31%	3.220.941,81	14,55%	2.988.564,34	14,21%	3.176.872,56	13,97%
. UGent	5.575.801,50	34,45%	5.675.405,44	34,79%	6.984.185,88	31,54%	6.536.766,28	31,09%	7.252.161,13	31,88%
. UHasselt	636.604,80	3,93%	638.508,66	3,91%	1.074.321,24	4,85%	1.024.879,72	4,87%	1.027.830,16	4,52%
. VUB	2.150.894,62	13,29%	2.162.724,54	13,26%	2.318.856,56	10,47%	2.157.495,12	10,26%	2.156.437,61	9,48%
Totaal	16.183.879,92	100,00%	16.313.999,99	100,00%	22.141.000,00	100,00%	21.027.241,29	100,00%	22.747.248,17	100,00%

2.1.1.5 Andere overheidstoelagen en subsidies

2.1.1.5.1 Vormingsfonds

In het kader van het Sectoraal Vormingsfonds hoger onderwijs worden er subsidies toegekend die een bijdrage zijn in de kosten van de organisatie van nieuwe opleidings- en vormingsinitiatieven voor

het personeel van de hogeronderwijsinstellingen³. De verleende subsidie kan ten hoogste 50% van de gemaakte kosten dekken.

Vormingsfonds	2012	Procentueel	2013	Procentueel	2014	Procentueel	2015	Procentueel	2016	Procentueel
. HUB-KU Brussel	883,46	0,20%	1.325,59	0,30%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%
. KU Leuven	167.792,25	37,04%	161.445,35	36,92%	170.498,84	37,21%	173.852,14	37,72%	180.493,89	37,89%
. UA	61.824,14	13,65%	60.162,34	13,76%	63.367,46	13,83%	66.479,01	14,42%	68.783,76	14,44%
. UGent	147.889,38	32,65%	142.580,34	32,60%	150.383,66	32,82%	148.079,09	32,13%	151.346,74	31,77%
. UHasselt	18.743,22	4,14%	18.734,79	4,28%	19.545,06	4,27%	22.776,83	4,94%	24.748,38	5,19%
. VUB	55.820,12	12,32%	53.070,93	12,14%	54.387,46	11,87%	49.745,14	10,79%	51.027,84	10,71%
Totaal	452.952,57	100,00%	437.319,34	100,00%	458.182,48	100,00%	460.932,21	100,00%	476.400,61	100,00%

2.1.1.5.2 Brusselfonds - Brusselmiddelen

De Vlaamse overheid kent via het Vlaams Overlegplatform Hoger Onderwijs Brussel (VLOPHOB) subsidies toe aan projecten van Brusselse hogeronderwijsinstellingen. Het gaat om onderwijsflankerende maatregelen met als doel de grootstedelijke context te compenseren.

Vanaf het begrotingsjaar 2012 wordt door de Vlaamse overheid op basis van artikel III.41 van de Codex Hoger Onderwijs in een bijkomende financiering voorzien voor de hogeronderwijsinstellingen die een vestigingsplaats hebben in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad en er initiële bachelor- of masteropleidingen organiseren.

De middelen worden verdeeld naar rato van het aantal opgenomen studiepunten. Deze middelen worden beschouwd als werkingsuitkeringen maar zijn niet vrij te besteden. Jaarlijks moet een rapport worden opgemaakt over de evolutie van een aantal parameters van de Brusselse hogeronderwijsinstellingen en dienen de instellingen aan te tonen welke inspanningen er werden geleverd en welke resultaten er werden bekomen.

Brusselfonds - Brusselmiddelen	2012	Procentueel	2013	Procentueel	2014	Procentueel	2015	Procentueel	2016	Procentueel
. KU Leuven + HUB-KU Brussel	25.140,96	3,65%	45.159,11	3,34%	1.629.164,60	29,34%	1.461.328,61	28,02%	1.278.523,21	27,53%
. VUB	663.622,09	96,35%	1.306.140,85	96,66%	3.923.429,04	70,66%	3.754.563,36	71,98%	3.365.936,02	72,47%
Totaal	688.763,05	100,00%	1.351.299,96	100,00%	5.552.593,64	100,00%	5.215.891,97	100,00%	4.644.459,23	100,00%

2.1.1.5.3 Limburg Sterk Merk (LSM)

Limburg Sterk Merk staat in voor de projectfinanciering van initiatieven die een bijdrage leveren aan de evenwichtige ontwikkeling van de provincie Limburg.

In het kader van de opstart van de opleiding rechten kreeg de UHasselt middelen van LSM.

Limburg Sterk Merk	2012	2013	2014	2015	2016
. UHasselt	1.956.548,97	2.204.508,93	1.944.086,41	2.036.363,30	1.064.049,77
Totaal	1.956.548,97	2.204.508,93	1.944.086,41	2.036.363,30	1.064.049,77

2.1.1.5.4 Kind en Gezin

De kinderdagverblijven van de universiteiten werken met eigen middelen maar daarnaast ook met middelen van Kind en Gezin (K&G). Het bedrag van deze overheidstoelage wordt bepaald op basis van het aantal opgevangen kinderen.

³ Op basis van de ministeriële besluiten van 16 januari 2012, 31 januari 2013, 17 januari 2014, 15 september 2015 en 28 januari 2016 betreffende de verdeling van de dotatie van het Sectoraal Vormingsfonds voor het hoger onderwijs voor respectievelijk de begrotingsjaren 2012, 2013, 2014, 2015 en 2016.

Kind en Gezin	2012	Procentueel	2013	Procentueel	2014	Procentueel	2015	Procentueel	2016	Procentueel
. HUB-KUBrussel	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%
. KU Leuven	3.792.477,20	63,43%	3.856.856,81	58,91%	4.150.670,65	61,33%	3.596.592,32	55,02%	4.606.380,25	68,25%
. UA	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%
. UGent	694.151,36	11,61%	1.001.974,31	15,30%	945.078,42	13,96%	933.485,16	14,28%	931.772,78	13,81%
. UHasselt	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%
. VUB	1.492.388,07	24,96%	1.687.884,88	25,78%	1.672.006,47	24,71%	2.006.403,16	30,70%	1.211.165,67	17,95%
Totaal	5.979.016,63	100,00%	6.546.716,00	100,00%	6.767.755,54	100,00%	6.536.480,64	100,00%	6.749.318,70	100,00%

2.1.1.5.5 Beleidsdomein Welzijn

Via het Centrum Algemeen Welzijnswerk (CAW) wordt er subsidiëring ontvangen voor de aangeboden dienstverlening vanuit het beleidsdomein Welzijn van de Vlaamse overheid. De toelage wordt berekend op basis van het personeel dat het CAW tewerkstelt of waar het voor verantwoordelijk is.

CAW	2012	2013	2014	2015	2016
. VUB	294.649,72	281.953,73	222.105,42	336.490,38	203.508,35
Totaal	294.649,72	281.953,73	222.105,42	336.490,38	203.508,35

2.1.2 Tweede geldstroom

De tweede geldstroom is die van publieke fondsen en beurzen bestemd voor basisonderzoek. Universiteiten en aspirant bursalen kunnen er projectgeld en beurzen mee aanvragen voor onderzoek dat op zich niet streeft naar directe toepassingen. De middelen worden steeds op competitieve basis toegewezen. Deze competitie situeert zich intra- of interuniversitair en kan zich richten op verschillende niveaus van onderzoek. De gelden zijn beschikbaar voor alle disciplines van het wetenschappelijk onderzoek.

In de hiernavolgende tabel vindt u een overzicht van de verschillende onderdelen van de tweede geldstroom en hun decretale basis.

Tweede geldstroom	Decretale basis	2012	Procentueel	2013	Procentueel	2014	Procentueel	2015	Procentueel	2016	Procentueel
Bijzondere Onderzoeksfondsen (BOF)		150.651.999,97	100,00%	156.018.000,00	100,00%	157.437.000,00	100,00%	154.864.000,00	100,00%	156.449.000,00	100,00%
. BOF - toelage	BOF-besluit	116.090.000,00	77,06%	120.112.000,00	76,99%	120.516.000,00	76,55%	120.240.000,00	77,64%	129.083.000,00	82,51%
. Methusalem-Financiering		19.821.999,94	13,16%	20.107.000,00	12,89%	20.174.000,00	12,81%	18.111.000,00	11,69%	18.190.000,00	11,63%
. BOF - ZAP		5.585.999,94	3,71%	6.565.000,00	4,21%	7.482.000,00	4,75%	7.377.000,00	4,76%	0,00	0,00%
. Tenure Track		9.153.999,99	6,08%	9.234.000,00	5,92%	9.265.000,00	5,88%	9.136.000,00	5,90%	9.176.000,00	5,87%
Interuniversitaire attractiepolen (IUAP)		18.368.899,58	100,00%	13.505.628,38	100,00%	14.913.827,87	100,00%	16.085.367,56	100,00%	16.006.974,00	100,00%
Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek (FWO)		103.888.397,85	100,00%	110.726.673,68	100,00%	114.209.388,88	100,00%	120.028.919,97	100,00%	111.589.104,00	100,00%
. Instituut voor de Aanmoediging van Innovatie door Wetenschap en Technologie (IWT)	DW&I	3.106.703,53	100,00%	2.900.780,19	100,00%	3.001.742,54	100,00%	3.460.263,02	100,00%	1.804.981,00	100,00%
Totaal tweede geldstroom		276.016.000,93	100,00%	283.151.082,25	100,00%	289.561.959,29	100,00%	294.438.550,55	100,00%	285.850.059,00	100,00%

BOF BVR van 21-12-2012 betreffende de financiering van de Bijzondere Onderzoeksfondsen aan de universiteiten in de Vlaamse Gemeenschap
 DW&I Decreet van 30-4-2009 betreffende de organisatie en financiering van het wetenschaps- en innovatiebeleid

2.1.2.1 Bijzondere onderzoeksfondsen (BOF)

Via de Bijzondere Onderzoeksfondsen beschikt elke universiteit over de middelen voor financiering van fundamenteel onderzoek. De verdeling van deze middelen gebeurt op basis van een verdeelsleutel, waarin onder meer het aantal masterdiploma's, doctoraatsdiploma's, publicaties en citaties een rol spelen. De verdeelsleutel van het lopende jaar wordt door de afdeling Kennisbeheer van het departement EWI⁴ berekend en gepubliceerd.

Het departement EWI is verantwoordelijk voor de financieringskanalen binnen de middelen van het BOF, namelijk de globale BOF-toelage, de Methusalem-financiering en de tenure track en tot 2015 ook voor het BOF-ZAP.

Elke instelling voert een eigen onderzoeksbeleid, waarbij men zowel projecten als mandaten financiert. De onderzoeksraad van de universiteit staat in voor het beleid van het BOF.

2.1.2.1.1 BOF-toelage

Elke universiteit ontvangt een toelage voor het Bijzonder Onderzoeksfonds vanwege de overheid.

BOF-toelage	2012	Procentueel	2013	Procentueel	2014	Procentueel	2015	Procentueel	2016	Procentueel
. HUB-KU Brussel	267.000,00	0,23%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%
. KU Leuven	50.162.500,00	43,21%	51.828.000,00	43,15%	51.328.000,00	42,59%	49.839.000,00	41,45%	52.807.900,00	40,91%
. UA	13.582.500,00	11,70%	14.162.000,00	11,79%	14.534.000,00	12,06%	14.886.000,00	12,38%	16.380.600,00	12,69%
. UGent	37.183.600,00	32,03%	38.472.000,00	32,03%	38.517.000,00	31,96%	38.958.000,00	32,40%	41.642.200,00	32,26%
. UHasselt	3.308.600,00	2,85%	3.495.000,00	2,91%	3.820.000,00	3,17%	4.160.000,00	3,46%	4.814.800,00	3,73%
. VUB	11.585.800,00	9,98%	12.155.000,00	10,12%	12.317.000,00	10,22%	12.397.000,00	10,31%	13.437.500,00	10,41%
Totaal	116.090.000,00	100,00%	120.112.000,00	100,00%	120.516.000,00	100,00%	120.240.000,00	100,00%	129.083.000,00	100,00%

2.1.2.1.2 Methusalem-financiering

Zelfs de meest ervaren wetenschappers blijven sterk afhankelijk van projectfinanciering en besteden kostbare tijd aan het zoeken naar noodzakelijke financiering voor hun onderzoeksgroepen. Daarom werd in 2006 de Methusalem-financiering gecreëerd.

Het Methusalem-programma geeft aan excellente onderzoekers die tijdens hun loopbaan hebben aangetoond dat ze een onderzoeksgroep kunnen leiden, een langlopende vorm van persoonsgebonden financiering om hen minder afhankelijk te maken van externe projectmatige financiering.

De universiteiten krijgen de verantwoordelijkheid om hun meest uitmuntende onderzoekers te selecteren.

De toelagen die worden toegewezen hebben een duurtijd van 7 jaar, verlengbaar na positieve evaluatie door externe peers. De omvang van de middelen is afhankelijk van de discipline. De jaarlijkse individuele toelagen situeren zich tussen minstens 400.000 EUR en maximaal 2.000.000 EUR. Interuniversitaire samenwerking met samenvoeging van de middelen is mogelijk.

Methusalem	2012	Procentueel	2013	Procentueel	2014	Procentueel	2015	Procentueel	2016	Procentueel
. HUB-KU Brussel	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%
. KU Leuven	8.582.900,00	43,30%	8.676.000,00	43,15%	8.592.000,00	42,59%	7.507.000,00	41,45%	7.441.500,00	40,91%
. UA	2.325.100,00	11,73%	2.371.000,00	11,79%	2.433.000,00	12,06%	2.242.000,00	12,38%	2.308.300,00	12,69%
. UGent	6.362.900,00	32,10%	6.440.000,00	32,03%	6.448.000,00	31,96%	5.868.000,00	32,40%	5.868.100,00	32,26%
. UHasselt	566.900,00	2,86%	585.000,00	2,91%	639.000,00	3,17%	627.000,00	3,46%	678.500,00	3,73%
. VUB	1.984.199,94	10,01%	2.035.000,00	10,12%	2.062.000,00	10,22%	1.867.000,00	10,31%	1.893.600,00	10,41%
Totaal	19.821.999,94	100,00%	20.107.000,00	100,00%	20.174.000,00	100,00%	18.111.000,00	100,00%	18.190.000,00	100,00%

⁴ Departement Economie, Wetenschap en Innovatie.

2.1.2.1.3 BOF-ZAP

Het BOF-besluit creëert ruimte voor bijkomende ZAP-mandaten met voornamelijk een onderzoeksopdracht, steeds echter in combinatie met een beperkte onderwijsopdracht om de koppeling tussen onderwijs en onderzoek te verzekeren. Deze mandaten zijn voorbehouden voor aanstellingen met een omvang van minstens 80%.

Voor projecten met een looptijd van 2 tot 5 jaar ontvangen de nieuwe ZAP-leden, die voldoen aan de criteria voor de BOF-parameter 'mobiliteit en diversiteit', een startkrediet. Dit betreft een jaarlijkse minimumfinanciering van 45.000 EUR.

BOF - ZAP	2012	Procentueel	2013	Procentueel	2014	Procentueel	2015	Procentueel	2016	Procentueel
. HUB-KUBrussel	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%
. KU Leuven	2.418.700,00	43,30%	2.833.000,00	43,15%	3.187.000,00	42,60%	3.058.000,00	41,45%	0,00	0,00%
. UA	655.200,00	11,73%	774.000,00	11,79%	902.000,00	12,06%	913.000,00	12,38%	0,00	0,00%
. UGent	1.793.100,00	32,10%	2.103.000,00	32,03%	2.391.000,00	31,96%	2.390.000,00	32,40%	0,00	0,00%
. UHasselt	159.800,00	2,86%	191.000,00	2,91%	237.000,00	3,17%	255.000,00	3,46%	0,00	0,00%
. VUB	559.199,94	10,01%	664.000,00	10,11%	765.000,00	10,22%	761.000,00	10,32%	0,00	0,00%
Totaal	5.585.999,94	100,00%	6.565.000,00	100,00%	7.482.000,00	100,00%	7.377.000,00	100,00%	0,00	0,00%

Binnen de bijzondere onderzoeksfondsen is de toelage voor BOF-ZAP in 2013 en 2014 sterk toegenomen. In 2015 zien we een lichte daling. Vanaf 2016 is er geen afzonderlijke financieringslijn meer voor bijkomende BOF-ZAP mandaten maar deze financiering wordt toegevoegd aan de BOF-basissubsidie voor de universiteiten.

2.1.2.1.4 Tenure track

Sinds 2008 hebben de universiteiten de optie om hun postdoctorale onderzoekers te laten instappen in een transparant tenure track-systeem waarbij een vaste benoeming volgt indien de mandaathouder voldoet aan duidelijke, vooraf bepaalde, benoemingscriteria.

Tenure track-docenten worden aangesteld voor een termijn van ten hoogste 5 jaar vooraleer ze benoemd worden in de graad van hoofddocent zonder nieuwe vacature. Voorwaarde is daarbij dat ze een gunstige beoordeling van hun academisch dossier krijgen. Het universiteitsbestuur legt vooraf de criteria vast voor de beoordeling van de docenten in het tenure track-stelsel en maakt deze in de universiteit bekend.

Tenure Track	2012	Procentueel	2013	Procentueel	2014	Procentueel	2015	Procentueel	2016	Procentueel
. HUB-KUBrussel	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%
. KU Leuven	3.963.700,00	43,30%	3.984.000,00	43,14%	3.946.000,00	42,59%	3.787.000,00	41,45%	3.753.900,00	40,91%
. UA	1.073.800,00	11,73%	1.089.000,00	11,79%	1.117.000,00	12,06%	1.131.000,00	12,38%	1.164.400,00	12,69%
. UGent	2.938.400,00	32,10%	2.958.000,00	32,03%	2.961.000,00	31,96%	2.960.000,00	32,40%	2.960.200,00	32,26%
. UHasselt	261.800,00	2,86%	269.000,00	2,91%	294.000,00	3,17%	316.000,00	3,46%	342.300,00	3,73%
. VUB	916.299,99	10,01%	934.000,00	10,11%	947.000,00	10,22%	942.000,00	10,31%	955.200,00	10,41%
Totaal	9.153.999,99	100,00%	9.234.000,00	100,00%	9.265.000,00	100,00%	9.136.000,00	100,00%	9.176.000,00	100,00%

2.1.2.2 Interuniversitaire attractiepolen (IUAP)

Het federale programma 'Interuniversitaire attractiepolen' beoogt netwerken van onderzoeksgroepen aan beide kanten van de taalgrens samen te brengen, hun kritische massa te vergroten en hun internationale positie te versterken. Het is het enige programma voor de financiering van wetenschappelijke samenwerking tussen beide landsgedeelten.

Een IUAP krijgt in principe financiering voor 5 jaar. Daarna volgt een evaluatie die aanleiding kan zijn om het netwerk opnieuw te financieren.

De middelen worden verdeeld volgens de verhouding 56% Vlaamse overheid en 44% Franse Gemeenschap. Vervolgens wordt de BOF-sleutel gebruikt voor de verdeling over de Vlaamse universiteiten.

De uitvoering van het programma IUAP is gebaseerd op een samenwerkingsakkoord tussen de federale staat en de gemeenschappen.

IUAP	2012	Procentueel	2013	Procentueel	2014	Procentueel	2015	Procentueel	2016	Procentueel
. HUB-KUBrussel	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%
. KU Leuven	9.812.085,00	53,42%	4.669.650,00	34,58%	6.369.185,00	42,71%	6.816.984,00	42,38%	6.815.245,00	42,58%
. UA	1.349.060,00	7,34%	862.051,00	6,38%	1.766.258,00	11,84%	1.944.044,00	12,09%	1.854.897,00	11,59%
. UGent	4.648.163,48	25,30%	6.320.216,84	46,80%	4.811.179,87	32,26%	5.216.857,21	32,43%	5.216.857,00	32,59%
. UHasselt	239.406,29	1,30%	464.751,00	3,44%	440.055,00	2,95%	447.974,35	2,78%	460.467,00	2,88%
. VUB	2.320.184,81	12,63%	1.188.959,54	8,80%	1.527.150,00	10,24%	1.659.508,00	10,32%	1.659.508,00	10,37%
Totaal	18.368.899,58	100,00%	13.505.628,38	100,00%	14.913.827,87	100,00%	16.085.367,56	100,00%	16.006.974,00	100,00%

Fase VII van het IUAP-programma loopt van 2012 tot 2017.

2.1.2.3 Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek (FWO)

Het FWO is een Stichting van Openbaar Nut die rechtspersoonlijkheid verkreeg bij koninklijk besluit van 20 januari 2006. Het decreet van 30 april 2009 betreffende de organisatie en financiering van het wetenschaps- en innovatiebeleid (B.S. 06/07/2009) erkent het FWO als privaatrechtelijk vormgegeven Extern Verzelfstandigd Agentschap. Het FWO ondersteunt in Vlaanderen fundamenteel onderzoek voor alle disciplines, met inbegrip van samenwerkingsverbanden tussen de Vlaamse universiteiten en andere onderzoeksinstituten.

Het FWO financiert excellente en beloftevolle onderzoekers alsook onderzoeksprojecten na een interuniversitaire competitie en een evaluatie door binnen- en buitenlandse experts.

FWO	2012	Procentueel	2013	Procentueel	2014	Procentueel	2015	Procentueel	2016	Procentueel
. HUB-KUBrussel	89.677,00	0,09%	101.118,00	0,09%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%
. KU Leuven	47.272.017,00	45,50%	50.475.904,00	45,59%	52.490.443,00	45,96%	55.422.008,00	46,17%	50.765.324,00	45,49%
. UA	12.555.753,00	12,09%	13.638.952,00	12,32%	13.798.183,00	12,08%	14.155.866,00	11,79%	13.390.292,00	12,00%
. UGent	30.549.211,28	29,41%	32.159.454,08	29,04%	33.197.227,34	29,07%	34.654.540,84	28,87%	33.369.282,00	29,90%
. UHasselt	1.705.697,48	1,64%	2.444.785,35	2,21%	2.834.233,83	2,48%	3.359.250,71	2,80%	3.136.280,00	2,81%
. VUB	11.716.042,09	11,28%	11.906.460,25	10,75%	11.889.301,71	10,41%	12.437.254,42	10,36%	10.927.926,00	9,79%
Totaal	103.888.397,85	100,00%	110.726.673,68	100,00%	114.209.388,88	100,00%	120.028.919,97	100,00%	111.589.104,00	100,00%

2.1.2.4 Agentschap voor Innovatie door Wetenschap en Technologie (IWT)

Het IWT focust op doctoraatsbeurzen voor strategisch basisonderzoek met een economische finaliteit. De beurzen zijn samengesteld uit 2 termijnen van 2 jaar.

Per verworven IWT-specialisatiebeurs ontvangt de universiteit een benchfee ter ondersteuning van de werkingskost van de bursaal.

Bij het tijdig behalen van het doctoraatsdiploma - binnen 6 maanden na afloop van het 2de mandaat - ontvangt de bursaal ook een doctoraatspremie.

IWT	2012	Procentueel	2013	Procentueel	2014	Procentueel	2015	Procentueel	2016	Procentueel
. HUB-KUBrussel	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%
. KU Leuven	1.227.077,00	39,50%	1.224.586,00	42,22%	1.522.388,00	50,72%	1.428.325,00	41,28%	903.949,00	50,08%
. UA	408.932,00	13,16%	281.534,00	9,71%	118.048,00	3,93%	386.359,00	11,17%	0,00	0,00%
. UGent	1.056.768,18	34,02%	1.017.416,21	35,07%	963.817,79	32,11%	1.149.715,79	33,23%	824.778,00	45,69%
. UHasselt	149.220,13	4,80%	79.852,97	2,75%	92.260,29	3,07%	87.662,61	2,53%	76.254,00	4,22%
. VUB	264.706,22	8,52%	297.391,01	10,25%	305.228,46	10,17%	408.200,62	11,80%	0,00	0,00%
Totaal	3.106.703,53	100,00%	2.900.780,19	100,00%	3.001.742,54	100,00%	3.460.263,02	100,00%	1.804.981,00	100,00%

Op 1 januari 2016 zijn het Agentschap voor Innovatie door Wetenschap en Technologie en het Agentschap Ondernemen versmolten tot het Vlaams Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO). Een deel van de activiteiten werd echter overgedragen naar het Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek, waaronder de doctoraatsbeurzen voor strategisch basisonderzoek.

2.1.3 Derde geldstroom

De derde geldstroom is die voor toegepast wetenschappelijk onderzoek. Samen met of op vraag van bedrijven, overheden of particulieren gaan wetenschappers op zoek naar interessante toepassingen of innovaties.

Deze geldstroom is minder strak afgeijnd. Hiervan zullen we dan ook enkel de meest prominente onderdelen belichten.

Derde geldstroom	2012	Procentueel	2013	Procentueel	2014	Procentueel	2015	Procentueel	2016	Procentueel
. Federale overheid exclusief IUAP	35.981.957,75	11,42%	32.252.406,86	10,44%	31.502.178,93	10,13%	30.778.436,56	9,04%	31.726.755,16	9,44%
. Vlaamse overheid	158.520.207,00	50,30%	149.678.720,19	48,46%	181.778.071,05	58,43%	175.145.354,00	51,42%	177.161.788,00	52,74%
. Steden en provincies	2.454.421,38	0,78%	3.301.347,48	1,07%	3.083.840,79	0,99%	2.354.766,10	0,69%	5.088.866,44	1,51%
. Internationale organen	112.051.875,00	35,55%	120.438.275,32	38,99%	88.332.097,18	28,39%	126.433.772,00	37,12%	116.261.963,00	34,61%
. Andere overheidsbijdragen voor toegepast WO	6.160.762,00	1,95%	3.195.831,89	1,03%	6.408.401,56	2,06%	5.896.719,00	1,73%	5.675.396,00	1,69%
Totaal	315.169.223,13	100,00%	308.866.581,74	100,00%	311.104.589,51	100,00%	340.609.047,66	100,00%	335.914.768,60	100,00%

2.1.3.1 Federale overheid exclusief IUAP

In het Bulletin der Aanbestedingen worden er regelmatig onderzoeksoproepen gepubliceerd door allerlei federale administraties en instanties. Het uit te voeren onderzoek is dan ook uitermate beleidsgericht en de onderzoeksresultaten dienen geschikt te zijn voor beleidstoepassing.

Federale overheid exclusief IUAP	2012	Procentueel	2013	Procentueel	2014	Procentueel	2015	Procentueel	2016	Procentueel
. HUB-KUBrussel	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%
. KU Leuven	6.685.710,00	18,58%	5.992.456,00	18,58%	6.750.186,00	21,43%	5.123.000,00	16,64%	6.915.331,00	21,80%
. UA	4.414.437,00	12,27%	5.868.299,00	18,19%	3.996.193,00	12,69%	5.347.563,00	17,37%	5.454.902,00	17,19%
. UGent	23.078.451,84	64,14%	19.409.263,57	60,18%	19.508.805,56	61,93%	17.732.112,71	57,61%	17.396.776,25	54,83%
. UHasselt	139.443,13	0,39%	131.445,14	0,41%	159.864,87	0,51%	240.587,22	0,78%	567.490,89	1,79%
. VUB	1.663.915,78	4,62%	850.944,15	2,64%	1.087.129,50	3,45%	2.335.173,63	7,59%	1.392.255,02	4,39%
Totaal	35.981.957,75	100,00%	32.252.406,86	100,00%	31.502.178,93	100,00%	30.778.436,56	100,00%	31.726.755,16	100,00%

2.1.3.2 Vlaamse overheid

2.1.3.2.1 Industriële Onderzoeksfondsen (IOF)

Op 28 mei 2004 hechtte de Vlaamse Regering haar goedkeuring aan de oprichting van het Industrieel Onderzoeksfonds aan de Vlaamse universiteiten (met uitzondering van de HUB-KUBrussel). Een overgangsbesluit voor 2006 en 2007 trad in werking op 8 december 2006. In het overgangsbesluit van 2006 werd het IOF uitgebreid tot het geheel van de associatie: de middelen worden ter beschikking gesteld aan de universiteit en de hogescho(o)l(en) die partner zijn van de associatie waartoe de universiteit behoort. Sommige associaties beslisten om de dotatie op associatieniveau te houden, andere beslisten ze bij de universiteit onder te brengen. Vanaf 2014 worden de middelen uitsluitend aan de associaties overgemaakt.

De verdeling van de dotatie voor het Industrieel Onderzoeksfonds van de verschillende associaties gebeurt via versleuteling. De verdeelsleutel combineert 7 gewogen in- en outputparameters en wordt bepaald door het aandeel van de associatie in: doctoraatsdiploma's, publicaties en citaties, de industriële contractinkomsten, de contractinkomsten uit het laatst afgesloten Europese Kaderprogramma, de aangevraagde en toegekende octrooien, het aantal gerealiseerde spin-offs en het wetenschappelijk personeelsbestand.

Het Industrieel Onderzoeksfonds, onder beheer van de IOF-Raad, sluit aan bij het valorisatiebeleid en slaat een brug tussen het strategisch basisonderzoek, technologische innovatie en industriële samenwerking. Het moet elke universiteit/hogeschool toelaten een eigen beleid te voeren dat gericht is op het opbouwen van een portefeuille aan potentieel toepassingsgerichte kennis, met economische finaliteit.

IOF	2012	Procentueel	2013	Procentueel	2014	Procentueel	2015	Procentueel	2016	Procentueel
. HUB-KU Brussel	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%
. Associatie KU Leuven	8.844.700,00	46,35%	8.993.800,00	46,72%	12.861.250,00	46,42%	12.361.968,00	45,75%	12.245.381,00	45,12%
. UA	1.763.200,00	9,24%	953.653,00	4,95%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%
. AUHA	0,00	0,00%	834.447,00	4,33%	2.572.808,00	9,29%	2.759.527,00	10,21%	2.873.473,00	10,59%
. UGent	6.053.700,00	31,72%	5.935.900,00	30,83%	8.691.708,00	31,37%	8.623.168,00	31,92%	8.557.251,00	31,53%
. AUHL	698.700,00	3,66%	717.800,00	3,73%	1.002.126,00	3,62%	856.651,00	3,17%	880.801,00	3,25%
. VUB	1.723.700,00	9,03%	968.747,00	5,03%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%
. UAB	0,00	0,00%	847.653,00	4,40%	2.581.108,00	9,32%	2.417.686,00	8,95%	2.581.094,00	9,51%
Totaal	19.084.000,00	100,00%	19.252.000,00	100,00%	27.709.000,00	100,00%	27.019.000,00	100,00%	27.138.000,00	100,00%

2.1.3.3 Steden en provincies

Universiteiten komen in aanmerking voor financiële ondersteuning door steden en provincies voor wetenschappelijk onderzoek en technologische innovatie. Ze kunnen bij steden en provincies subsidies aanvragen voor onderzoek binnen bepaalde programma's en voor specifieke thematische studies.

Steden en provincies	2012	Procentueel	2013	Procentueel	2014	Procentueel	2015	Procentueel	2016	Procentueel
. HUB-KU Brussel	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%
. KU Leuven	346.230,00	14,11%	670.214,00	20,30%	596.840,00	19,35%	780.940,00	33,16%	1.472.543,00	28,94%
. UA	813.930,00	33,16%	1.805.575,00	54,69%	862.039,00	27,95%	601.553,00	25,55%	580.086,00	11,40%
. UGent	516.779,85	21,06%	323.318,06	9,79%	234.022,96	7,59%	355.894,38	15,11%	1.474.947,64	28,98%
. U Hasselt	675.626,47	27,53%	353.897,22	10,72%	1.294.984,77	41,99%	507.250,10	21,54%	1.422.907,83	27,96%
. VUB	101.855,06	4,15%	148.343,20	4,49%	95.954,06	3,11%	109.128,62	4,63%	138.381,97	2,72%
Totaal	2.454.421,38	100,00%	3.301.347,48	100,00%	3.083.840,79	100,00%	2.354.766,10	100,00%	5.088.866,44	100,00%

2.1.3.4 Internationale organen

2.1.3.4.1 Europese Unie

Het Kaderprogramma voor Onderzoek en Technologische Ontwikkeling (European Framework Programme) is het belangrijkste instrument van de Europese Unie voor het financieren van onderzoek in Europa. Het vorige, zevende kaderprogramma (KP7), liep van 2007 tot 2013. Het achtste kaderprogramma (KP8), dat loopt van 2014 tot 2020, heeft als doel het Europese beleid op het gebied van onderzoek en innovatie beter af te stemmen op de economische en sociale ambities van de Europese Unie zoals geformuleerd in de EU 2020-strategie. Omwille van de koppeling tussen KP8 en EU 2020-doelstellingen, is het achtste kaderprogramma omgedoopt tot "Horizon 2020".

Buiten de Europese kaderprogramma's worden door de verschillende directoraten-generaal van de Europese Commissie een aantal programma's voorzien voor onderzoeksfinanciering. Er zijn ook een aantal financieringsinstellingen die, al dan niet in samenwerking met de Europese Commissie, onderzoeks-initiatieven financieel ondersteunen.

Europese Unie	2012	Procentueel	2013	Procentueel	2014	Procentueel	2015	Procentueel	2016	Procentueel
. HUB-KU Brussel	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%
. KU Leuven	42.910.707,00	40,51%	44.513.326,00	39,00%	34.403.693,00	41,68%	42.525.007,00	35,79%	49.108.344,00	44,47%
. UA	4.833.678,00	4,56%	6.284.777,00	5,51%	6.768.141,00	8,20%	10.995.083,00	9,25%	12.339.160,00	11,17%
. UGent	48.130.899,76	45,44%	43.285.081,45	37,93%	32.809.783,94	39,75%	48.484.536,60	40,81%	37.525.829,11	33,98%
. U Hasselt	1.899.138,19	1,79%	3.213.503,98	2,82%	1.687.054,53	2,04%	2.208.428,79	1,86%	2.137.345,56	1,94%
. VUB	8.147.514,77	7,69%	16.826.066,45	14,74%	6.868.201,52	8,32%	14.597.374,77	12,29%	9.330.518,66	8,45%
Totaal	105.921.937,72	100,00%	114.122.754,88	100,00%	82.536.873,99	100,00%	118.810.430,16	100,00%	110.441.197,33	100,00%

2.1.4 Vierde geldstroom

Onder de vierde geldstroom verstaan we de samenwerking met de privésector, inclusief de wetenschappelijke dienstverlening. Dit laatste staat naast het academisch onderwijs en het wetenschappelijk onderzoek als derde grote opdracht ingeschreven in de Codex Hoger Onderwijs.

Vierde geldstroom	2012	Procentueel	2013	Procentueel	2014	Procentueel	2015	Procentueel	2016	Procentueel
. Contractonderzoek met de privésector	92.975.633,00	47,77%	107.913.095,53	50,33%	94.378.959,00	42,93%	112.002.220,00	40,97%	118.136.615,41	42,48%
. Onderzoek met de privésector met overheidssteun	17.860.963,77	9,18%	18.988.169,26	8,86%	22.239.441,92	10,12%	25.815.414,04	9,44%	23.573.625,90	8,48%
. Wetenschappelijke dienstverlening (zonder contract)	10.991.621,49	5,65%	12.499.870,03	5,83%	13.187.005,48	6,00%	14.772.793,69	5,40%	11.372.206,51	4,09%
. Valorisatie onderzoeksresultaten	72.810.079,34	37,41%	75.027.555,24	34,99%	90.032.876,63	40,95%	120.773.839,59	44,18%	125.017.147,99	44,95%
Totaal	194.638.297,60	100,00%	214.428.690,06	100,00%	219.838.283,03	100,00%	273.364.267,32	100,00%	278.099.595,81	100,00%

2.1.4.1 Contractonderzoek met de privésector

Universiteiten sluiten met organisaties en bedrijven contracten af waarin wordt vastgelegd dat de universiteit tegen een financiële tegenprestatie onderzoek uitvoert voor deze organisatie of dit bedrijf.

De middelen die rechtstreeks afkomstig zijn van de industrie en die verworven zijn door strategische onderzoekscentra (SOC's) voor het onderzoek of onderzoeksgedeelte dat wordt uitgevoerd in de met dat strategisch onderzoekscentrum geassocieerde onderzoeksgroepen van de associatie/universiteit, worden in rekening gebracht als die inkomsten gebaseerd zijn op een contract met een handelsvennootschap en er een zichtbare overhead uitbetaald wordt aan de associatie/universiteit.

De inkomsten van onderzoekscontracten onder beheer van de strategische onderzoekscentra komen ten goede aan de onderzoeksploegen van de associatie/universiteit.

De overhead op deze contracten wordt 50/50 verdeeld door de associatie/universiteit en het strategisch onderzoekscentrum.

De associaties/universiteiten hebben inkomsten uit 3 SOC's:

- het Interdisciplinair Instituut voor Breedband Technologie (IBBT) / iMinds⁵;
- het Interuniversitair Instituut voor Micro-Electronica (IMEC);
- het Vlaams Instituut voor Biotechnologie (VIB).

De SOC's vervullen een brugfunctie tussen het fundamenteel en het toegepast onderzoek. Ze spelen een belangrijke rol in de transformatie van de Vlaamse economie. Het vermarkten van hun kennis via de (mede) oprichting van spin-offs vormt hiervan een belangrijk onderdeel. De creatie van spin-offs is een van de criteria waar de SOC's aan moeten voldoen om financiering van de Vlaamse overheid te krijgen.

⁵ In 2012 kreeg het IBBT de nieuwe naam iMinds.

2.1.4.1.1 iMinds

iMinds	2012	2013	2014	2015	2016
. HUB-KU Brussel	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
. KU Leuven	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
. UA	335.744,50	393.624,45	138.174,29	55.601,69	73.613,87
. UGent	5.208.396,13	6.335.753,71	1.171.352,81	1.733.997,90	2.176.258,57
. UHasselt	248.752,81	434.769,87	506.042,40	45.858,62	85.936,31
. VUB	1.011.146,80	1.600.694,84	197.240,46	112.073,77	100.349,69
Totaal	6.804.040,24	8.764.842,87	2.012.809,96	1.947.531,98	2.436.158,44

Het strategisch onderzoekscentrum iMinds heeft de vorm van een virtueel onderzoeksinstituut waarbij de deelnemende onderzoeksgroepen functioneren vanuit hun eigen onderzoeksinstellingen. Het centrum wil economische en maatschappelijke meerwaarde realiseren door middel van excellent onderzoek en het creëren van menselijk kapitaal in het ICT domein.

Het centrum verricht multidisciplinair onderzoek voor het Vlaamse bedrijfsleven en de Vlaamse overheid. Dat omvat alle technologische, juridische en sociale dimensies van de ontwikkeling van ICT oplossingen. De Vlaamse overheid investeert in multidisciplinair ICT onderzoek met als doel van Vlaanderen een toonaangevende en internationaal erkende speler te maken in de informatiemaatschappij.

In 2016 wordt iMinds officieel ontbonden en geïntegreerd in IMEC. De activiteiten van iMinds krijgen een nieuwe doorstart binnen IMEC dat zo een uniek hightech onderzoekscentrum wordt voor de digitale economie dat sterker staat dan ooit.

Tussen 2006 en 2015 heeft iMinds 38 spin-offs helpen opstarten, waarvan 9 in 2012, 7 in 2013, 2 in 2014 en 1 in 2015.

2.1.4.1.2 IMEC

IMEC	2012	2013	2014	2015	2016
. HUB-KU Brussel	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
. KU Leuven	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
. UA	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
. UGent	1.031.705,65	1.273.332,49	862.985,52	558.602,62	636.172,17
. UHasselt	255.806,00	285.348,00	435.137,90	604.021,42	521.873,86
. VUB	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Totaal	1.287.511,65	1.558.680,49	1.298.123,42	1.162.624,04	1.158.046,03

Het IMEC verricht onderzoek dat tot de wereldtop behoort in het domein van nano-elektronica en nanotechnologie. IMEC's onderzoek wordt toegepast in betere gezondheidszorg, slimme elektronica, hernieuwbare energie en veiliger transport.

Tussen 1986 en 2015 heeft het centrum 40 spin-offs helpen opstarten. In 2012 werden 2 nieuwe spin-offs opgericht en in 2013 zaten er weer een substantieel aantal spin-off projecten in de pijplijn. In 2014 werden 2 spin-offs opgericht en in 2015 nogmaals 3.

2.1.4.1.3 VIB

VIB	2012	2013	2014	2015	2016
. HUB-KUBrussel	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
. KU Leuven	9.184.298,94	10.424.573,16	12.142.118,48	11.482.568,26	3.456.753,70
. UA	912.027,46	934.797,92	911.134,83	1.083.096,06	407.077,68
. UGent	5.996.864,86	7.303.455,92	8.013.767,12	8.714.194,05	3.731.071,87
. UHasselt	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
. VUB	635.314,36	1.015.210,97	1.087.699,54	2.496.326,75	1.083.679,47
Totaal	16.728.505,62	19.678.037,97	22.154.719,97	23.776.185,12	8.678.582,72

Het VIB verricht baanbrekend onderzoek naar de basis van het leven, gezondheid en ziekte. De resultaten worden toegepast in geneeskunde, landbouw en industrie. VIB's belangrijkste doel is om met behulp van gentechnologisch onderzoek vernieuwende basiskennis over de normale en abnormale of pathologische processen in een cel, orgaan en organisme (mens, plant en micro-organisme) te verwerven.

Tussen 1997 en 2015 heeft het centrum 18 spin-offs helpen opstarten, waarvan 1 in 2013 en 5 in 2015. In 2012 en 2014 werd er geen nieuwe spin-off opgericht.

2.1.4.2 Onderzoek met de privésector met overheidssteun

Met Baekeland-mandaten wil het VLAIO individuele onderzoekers de kans bieden een doctoraat uit te voeren in nauwe samenwerking met het bedrijfsleven. Het VLAIO voorziet in cofinanciering van de personeels- en werkingskosten die gepaard gaan met de projectuitvoering. Bij het Baekeland-mandaat is enerzijds een Vlaams bedrijf betrokken dat de strategische oriëntatie bepaalt van het project en zorgt voor cofinanciering. Anderzijds staat een Vlaamse universiteit in voor de begeleiding naar en de toekenning van een doctoraat volgens de gangbare kwaliteitsnormen.

Onderzoek met de privésector met overheidssteun	2012	Procentueel	2013	Procentueel	2014	Procentueel	2015	Procentueel	2016	Procentueel
. HUB-KUBrussel	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%
. KU Leuven	8.444.689,00	47,28%	8.994.186,00	47,37%	11.165.757,00	50,21%	15.069.926,00	58,38%	13.693.539,00	58,09%
. UA	813.664,00	4,56%	1.191.285,00	6,27%	931.199,00	4,19%	1.105.724,00	4,28%	2.120.499,00	9,00%
. UGent	5.861.963,22	32,82%	6.638.254,71	34,96%	6.988.940,97	31,43%	7.519.486,99	29,13%	5.756.931,51	24,42%
. UHasselt	428.654,85	2,40%	220.324,56	1,16%	313.536,57	1,41%	182.896,27	0,71%	205.925,07	0,87%
. VUB	2.311.992,70	12,94%	1.944.118,99	10,24%	2.840.008,38	12,77%	1.937.380,78	7,50%	1.796.731,32	7,62%
Totaal	17.860.963,77	100,00%	18.988.169,26	100,00%	22.239.441,92	100,00%	25.815.414,04	100,00%	23.573.625,90	100,00%

2.1.4.3 Wetenschappelijke dienstverlening (zonder contract)

Wetenschappelijke dienstverlening omvat alle prestaties ten behoeve van derden, tegen vergoeding geleverd door de diensten van de universiteit of hieraan verbonden personen in uitoefening van hun opdracht aan de universiteit en die voortvloeien uit aan de universiteit aanwezige kennis, resultaten van wetenschappelijk onderzoek of technologie.

Deze prestaties worden zonder contract uitgevoerd of rangschikken zich binnen langlopende raamovereenkomsten.

Wetenschappelijke dienstverlening (zonder contract)	2012	Procentueel	2013	Procentueel	2014	Procentueel	2015	Procentueel	2016	Procentueel
. HUB-KUBrussel	500,00	0,00%	1.000,00	0,01%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%
. KU Leuven	3.716.951,00	33,82%	4.502.693,00	36,02%	5.230.137,00	39,66%	5.990.393,00	40,55%	5.276.613,00	46,40%
. UA	1.995.382,00	18,15%	2.084.249,00	16,67%	2.162.794,00	16,40%	2.762.716,00	18,70%	2.182.137,00	19,19%
. UGent	5.245.093,71	47,72%	5.847.833,99	46,78%	5.678.306,01	43,06%	5.930.363,08	40,14%	3.743.517,58	32,92%
. UHasselt	33.694,78	0,31%	64.094,04	0,51%	115.768,47	0,88%	89.321,61	0,60%	169.938,93	1,49%
. VUB	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%
Totaal	10.991.621,49	100,00%	12.499.870,03	100,00%	13.187.005,48	100,00%	14.772.793,69	100,00%	11.372.206,51	100,00%

2.1.4.4 Valorisatie onderzoeksresultaten

Valorisatie of 'technologie' transfer is de terbeschikkingstelling van (intellectuele) eigendomsrechten op universitaire kennis door verkoop of het verlenen van de toestemming tot het gebruik ervan, aan derden (waaronder overheid en bedrijven). Op die manier wordt aan derden toegestaan deze kennis verder te ontwikkelen tot een product (in de ruimste zin van het woord) dat vervolgens wordt gecommmercialiseerd, al dan niet door dezelfde partner.

Valorisatie onderzoeksresultaten	2012	Procentueel	2013	Procentueel	2014	Procentueel	2015	Procentueel	2016	Procentueel
. HUB-KU/Brussel	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%
. KU Leuven	70.920.258,00	97,40%	72.156.037,00	96,17%	87.736.293,00	97,45%	118.715.483,00	98,30%	122.619.589,00	98,08%
. UA	138.387,00	0,19%	108.569,00	0,14%	99.261,00	0,11%	70.728,00	0,06%	88.723,00	0,07%
. UGent	1.426.517,30	1,96%	2.229.017,00	2,97%	1.929.954,57	2,14%	1.819.026,31	1,51%	2.154.260,30	1,72%
. UHasselt	0,00	0,00%	11.841,71	0,02%	7.992,56	0,01%	5.054,65	0,00%	12.203,13	0,01%
. VUB	324.917,04	0,45%	522.090,53	0,70%	259.375,50	0,29%	163.547,63	0,14%	142.372,56	0,11%
Totaal	72.810.079,34	100,00%	75.027.555,24	100,00%	90.032.876,63	100,00%	120.773.839,59	100,00%	125.017.147,99	100,00%

2.1.5 Andere opbrengsten verbonden aan onderwijs, onderzoek en dienstverlening

De financiële bijdrage van de overheid is niet de enige inkomstenbron van de universiteiten. Andere bronnen zijn o.a. de inschrijvingsgelden van studenten, de huuropbrengsten van de sociale sector, de opbrengsten van studentenrestaurants en de opbrengsten van boeken en cursussen.

Andere opbrengsten	2012	Procentueel	2013	Procentueel	2014	Procentueel	2015	Procentueel	2016	Procentueel
. HUB-KU/Brussel	445.315,00	0,25%	155.452,00	0,08%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%
. KU Leuven	69.818.998,00	39,56%	79.506.551,00	39,58%	81.929.438,00	39,46%	97.159.461,00	40,49%	87.671.905,00	38,25%
. UA	29.181.893,00	16,54%	31.546.433,00	15,70%	30.956.866,00	14,91%	33.875.143,00	14,12%	31.690.021,68	13,83%
. UGent	47.929.196,85	27,16%	59.485.477,79	29,61%	62.422.685,63	30,07%	72.089.020,58	30,04%	73.650.676,15	32,13%
. UHasselt	9.238.629,95	5,23%	10.219.600,63	5,09%	10.879.430,86	5,24%	12.266.217,78	5,11%	12.259.453,31	5,35%
. VUB	19.865.484,34	11,26%	19.982.900,46	9,95%	21.424.997,18	10,32%	24.548.706,05	10,23%	23.932.032,39	10,44%
Totaal	176.479.517,14	100,00%	200.896.414,88	100,00%	207.613.417,67	100,00%	239.938.548,41	100,00%	229.204.088,53	100,00%

2.2 GIFTEN, SCHENKINGEN EN LEGATEN

De universiteiten kunnen naast de 4 geldstromen en de andere opbrengsten verbonden aan onderwijs, onderzoek en dienstverlening ook uit andere bronnen middelen aantrekken voor de financiering van onderwijs en onderzoek. Dit kan door middel van externe fondsenwerving.

Externe fondsenwerving met fiscale voordelen voor de schenker kan gebeuren onder de vorm van een gift. De universiteiten kunnen zowel roerende als onroerende giften aanvaarden en zowel bestemde als onbestemde giften.

Leerstoelen in het kader van onderwijs en/of onderzoek die gefinancierd worden door een extern organisme worden beschouwd als een bestemde gift.

Personen, verenigingen of bedrijven kunnen bij middel van een schenking leergangen steunen. Leergangen hebben tot doel de universiteit de mogelijkheid te bieden – naast haar reguliere onderwijs – bepaalde thema's in haar onderwijsaanbod te belichten die vanuit wetenschappelijk, filosofisch of maatschappelijk oogpunt belangrijk zijn. Het initiatief tot organisatie van een leergang kan uitgaan van de schenker zelf of van de universiteit die de potentiële schenker benadert.

Giften, schenkingen en legaten	2012	Procentueel	2013	Procentueel	2014	Procentueel	2015	Procentueel	2016	Procentueel
. HUB-KU Brussel	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%
. KU Leuven	9.490.552,00	72,79%	11.621.476,00	81,91%	18.580.233,00	80,21%	14.057.372,00	77,63%	13.129.929,00	67,05%
. UA	1.682.754,00	12,91%	754.256,00	5,32%	1.167.580,00	5,04%	1.176.835,00	6,50%	1.199.576,00	6,13%
. UGent	80.132,71	0,61%	0,00	0,00%	1.113.026,88	4,80%	0,00	0,00%	1.250.000,00	6,38%
. UHasselt	97.800,68	0,75%	299.809,69	2,11%	398.845,11	1,72%	574.079,91	3,17%	276.696,29	1,41%
. VUB	1.686.442,34	12,94%	1.512.956,29	10,66%	1.904.953,78	8,22%	2.298.790,70	12,70%	3.727.235,59	19,03%
Totaal	13.037.681,73	100,00%	14.188.497,98	100,00%	23.164.638,77	100,00%	18.107.077,61	100,00%	19.583.436,88	100,00%

Op de bladzijden hiervoor werden de inkomsten die de universiteiten genereren, geanalyseerd op basis van de verschillende onderdelen waaruit een bepaalde geldstroom theoretisch is samengesteld.

In de praktijk stellen we vast dat deze theoretische cijfers niet zo maar reconcilieerbaar zijn met de cijfers in de globale resultatenrekeningen van 2012, 2013, 2014, 2015 en 2016 van de instellingen. De universiteiten splitsen bepaalde inkomstenbronnen op over verschillende posten in functie van de plaats waar de uitgaven gebeuren. Daarenboven worden niet alle inkomstenbronnen door de universiteiten op dezelfde wijze geboekt.

Hieronder vindt u een niet-exhaustieve lijst van voorbeelden:

- **Vormingsfonds:**

Een universiteit brengt de middelen voor het vormingsfonds onder in afdeling I bij de werkingsuitkeringen, een andere in afdeling I onder 'Andere opbrengsten verbonden aan onderwijs, onderzoek en dienstverlening' en een derde boekt dit in afdeling V, etc...

- **Aanvullende onderzoeksmiddelen:**

Vier universiteiten brengen de aanvullende onderzoeksmiddelen onder in afdeling I 'Werking'. Een universiteit brengt deze middelen onder in een nieuwe afdeling IX 'Integratie'.

- **BOF:**

Een universiteit boekt bij het BOF ook een dotatie van de Nationale Bank.

3 EVOLUTIE VAN DE GELDSTROMEN VAN 2012 TOT 2016

De basisfinanciering vanwege de overheid zorgt ervoor dat de universiteiten hun onderwijsopdracht kunnen uitvoeren. Naast deze onderwijsopdracht ligt bij de universiteiten echter een grote focus op onderzoek en wetenschappelijke dienstverlening. De financiering van het onderzoek aan de universiteiten gebeurt voornamelijk via de tweede, derde en vierde geldstroom.

Omdat de resultaten van onderzoek nuttig zijn voor de samenleving is in 2000 als onderdeel van de *Strategie van Lissabon* op EU-niveau afgesproken om minimaal 3% van het bruto binnenlands product (BBP) van de EU aan Research and Development (R&D) te besteden. Deze afspraak staat bekend als de *Barcelona-norm*. Ondanks de verminderde budgettaire mogelijkheden wil de Vlaamse Regering haar engagement behouden om deze norm te bereiken. De Vlaamse overheid heeft echter enkel rechtstreeks invloed op de 1% norm aan publieke financiering. De 1% norm is geen doel op zich maar wel een hefboom en een sturend instrument om de beleidsdoelstellingen te bereiken. Het doel is de publieke financiering gericht aan te wenden als hefboom om de gewenste 2% private financiering te bereiken.

Ondanks het feit dat de Vlaamse budgetten voor O&O de voorbije jaren stelselmatig werden verhoogd, blijft Vlaanderen nog steeds een eind verwijderd van de 3%-norm. De inspanningen en het gehaalde niveau van de best presterende landen en regio's van de EU liggen substantieel hoger.

Het halen van deze 3%-norm is heel belangrijk om de kenniseconomie gestalte te geven. Alleen mogen we niet vergeten dat deze norm een pure inputnorm is. Die norm bepaalt immers enkel hoeveel middelen we in O&O moeten investeren, maar zegt niets over de opbrengst die we uit die middelen mogen verwachten.

Onderzoekers proberen steeds meer hun onderzoek te commercialiseren. Technologie Transfer helpt academische onderzoeksresultaten te valoriseren en er een rendabel product van te maken. De oprichting van een spin-off is de ultieme bekroning.

Strategische onderzoekscentra stuiten vaak op de moeilijkheid om kapitaal te vinden voor de opstart van spin-offs. De Vlaamse overheid besliste om hen hierbij te ondersteunen. In 2011 trad het "Spin-off Financieringsinstrument" (SOFI) in werking. SOFI beschikt over een initieel budget van 10 miljoen EUR. De rechtstreekse investeringen bedragen ten hoogste één miljoen EUR per spin-off over een periode van twaalf maanden. Dit initiatief van toenmalig Vlaams minister voor Innovatie Ingrid Lieten wordt beheerd door PMV, een zelfstandige investeringsmaatschappij.

De overheid moet ervoor zorgen dat er een aantrekkelijk kader is voor de bedrijven om te investeren in O&O met o.a. een goed uitgebouwd en efficiënt subsidie-instrumentarium en een eenvoudige regelgeving. Ook de aanwezigheid van mensen en kennis is zeer belangrijk: goed opgeleide mensen, uitmuntende universiteiten en onderzoekscentra.

Wat hierna volgt is een poging tot evaluatie van de financiële inspanningen die werden geleverd van 2012 tot 2016 om het onderzoek te bevorderen.

3.1 Globale Evolutie van de Geldstromen van 2012 tot 2016

De hiernavolgende tabel geeft zowel een horizontaal overzicht van de verschillende geldstromen van boekjaar 2012, 2013, 2014, 2015 en 2016 als een verticaal overzicht per boekjaar:

Geldstromen	2012	Procentueel	2013	Procentueel	2014	Procentueel	2015	Procentueel	2016	Procentueel
· Eerste geldstroom	790.154.224,63	50,14%	812.334.480,81	50,18%	1.004.435.240,61	55,04%	996.202.998,24	52,30%	1.005.662.246,91	52,78%
· Tweede geldstroom	276.016.000,93	17,51%	283.151.082,25	17,49%	289.561.959,29	15,87%	294.438.550,55	15,46%	285.850.059,00	15,00%
· Derde geldstroom	315.169.223,13	20,00%	308.866.581,74	19,08%	311.104.589,51	17,05%	340.609.047,66	17,88%	335.914.768,60	17,63%
· Vierde geldstroom	194.638.297,60	12,35%	214.428.690,06	13,25%	219.838.283,03	12,05%	273.364.267,32	14,35%	278.099.595,81	14,59%
Totaal	1.575.977.746,29	100,00%	1.618.780.834,86	100,00%	1.824.940.072,44	100,00%	1.904.614.863,77	100,00%	1.905.526.670,32	100,00%

In 2016 ligt de som van de verschillende geldstromen waaruit de universiteiten hun inkomsten genereren 20,91% hoger dan in 2012. Vertaald in een absoluut cijfer betekent dit een substantiële meeropbrengst van 329.548.924,03 EUR.

3.1.1 Horizontale analyse

Het totaal aan overheidstoelagen en subsidies – basisfinanciering (1ste geldstroom) is in 2016 met 27,27% significant gestegen ten opzichte van 2012. We spreken hier over een toename met 215.508.022,28 EUR.

De overheidstoelagen fundamenteel basisonderzoek (2de geldstroom) zijn in 2016 gestegen met 3,56% ten opzichte van 2012. Dit is een meeropbrengst van 9.834.058,07 EUR.

Bij de overheidstoelagen toegepast wetenschappelijk onderzoek (3de geldstroom) is er in boekjaar 2016 een meeropbrengst van 6,58% ten opzichte van boekjaar 2012. Vertaald in een absoluut cijfer betekent dit een meeropbrengst van 20.745.545,47 EUR.

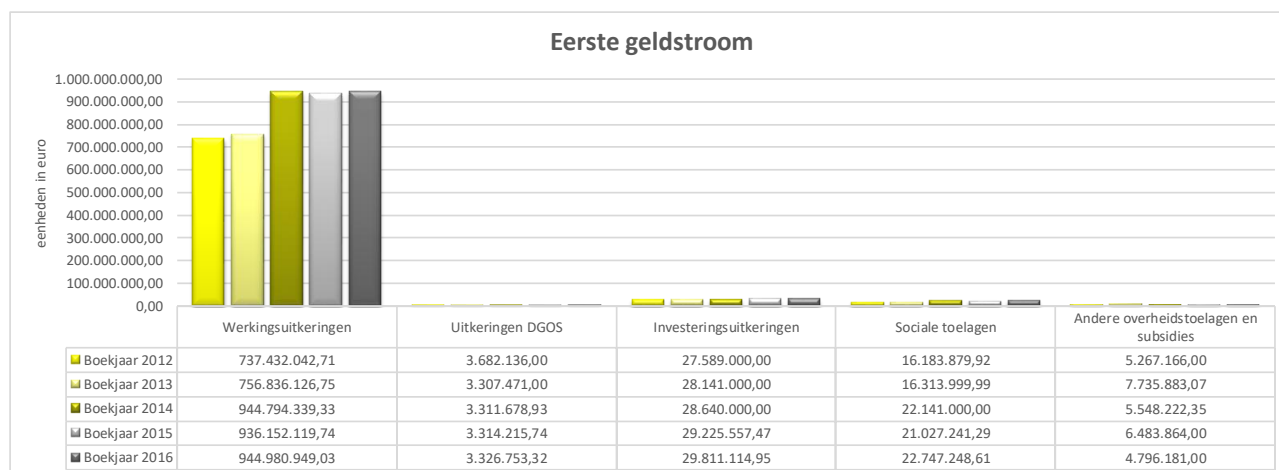
Bij het contractonderzoek met de privésector en de wetenschappelijke dienstverlening (4de geldstroom) is de meeropbrengst procentueel het grootst met 42,88% ten opzichte van 2012. We spreken hier over een toename met 83.461.298,21 EUR.

3.1.2 Verticale analyse

Wanneer we het gemiddelde nemen van 2012 tot 2016 dan genereren de universiteiten 52,09% van hun middelen uit de eerste geldstroom, 16,27% uit de tweede, 18,33% uit de derde en 13,32% uit de vierde geldstroom.

3.2 EVOLUTIE VAN DE ONDERDELEN VAN DE GELDSTROMEN VAN 2012 TOT 2016

3.2.1 Eerste geldstroom

Binnen de eerste geldstroom zijn de werkingsuitkeringen in 2016 met 28,14% of 207.548.906,32 EUR gestegen ten opzichte van 2012. De DGOS uitkeringen daarentegen zijn in boekjaar 2016 gedaald met 9,65% of 355.382,68 EUR in vergelijking met boekjaar 2012.

In 2016 vertonen de investeringsuitkeringen een toename met 8,05% of 2.222.114,95 EUR ten opzichte van 2012. De sociale toelagen zijn in die periode met 40,55% of 6.563.368,69 EUR gestegen.

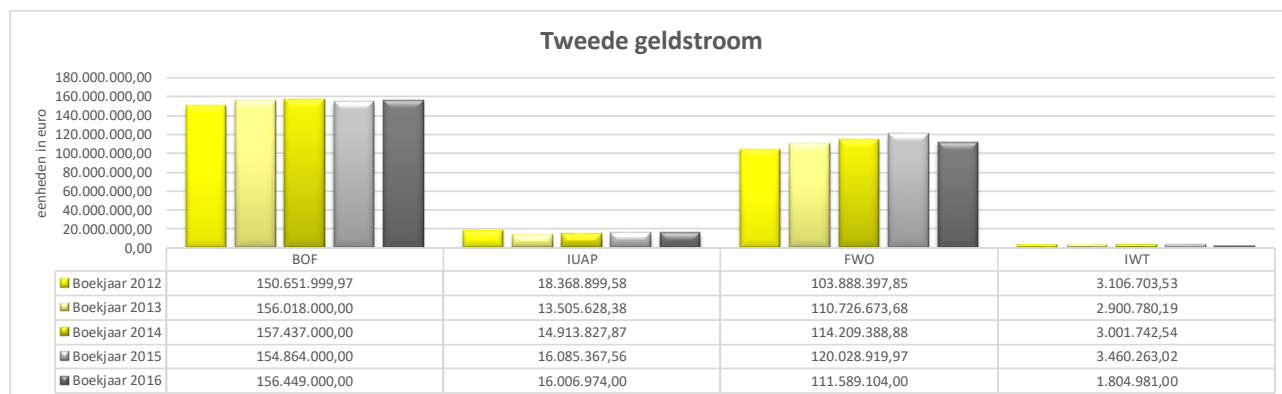
De andere overheidstoelagen en subsidies kennen in 2016 een afname met 8,94% of 470.985,00 EUR ten opzichte van 2012.

De hiernavolgende tabel geeft weer wat binnen de totale stijging van de middelen van de eerste geldstroom met 215.508.022,28 EUR van 2012 tot 2016 het procentueel aandeel is van de verschillende componenten van die eerste geldstroom:

Evolutie eerste geldstroom 2012-2016	Absoluut	Procentueel
. Werkingsuitkeringen	207.548.906,32	96,31%
. Uitkeringen DGOS	-355.382,68	-0,16%
. Investeringsuitkeringen	2.222.114,95	1,03%
. Sociale toelagen	6.563.368,69	3,05%
. Andere overheidstoelagen en subsidies	-470.985,00	-0,22%
Totaal	215.508.022,28	100,00%

Binnen de eerste geldstroom zijn de werkingsuitkeringen voor 96,31% verantwoordelijk voor de stijging van de middelen, gevolgd door de sociale toelagen met 3,05% en de investeringsuitkeringen met 1,03%. De andere overheidstoelagen en subsidies zorgen echter voor een daling met 0,22% en de DGOS uitkeringen zorgen voor een daling met 0,16%.

3.2.2 Tweede geldstroom

Binnen de tweede geldstroom zijn de BOF-inkomsten in 2016 met 3,85% of 5.797.000,03 EUR gestegen ten opzichte van 2012. Ze zijn procentueel het minst gestegen. Een procentuele stijging doet zich eveneens voor bij de FWO-inkomsten. Deze vertonen in 2016 een meeropbrengst van 7,41% of 7.700.706,15 EUR ten opzichte van 2012.

Het IUAP toont in boekjaar 2016 een minopbrengst van 12,86% ten opzichte van boekjaar 2012. Vertaald in een absoluut cijfer betekent dit een minopbrengst van 2.361.925,58 EUR. De IWT-inkomsten zijn procentueel het meest gedaald met 41,90% of 1.301.722,53 EUR.

De hiernavolgende tabel geeft weer wat binnen de totale stijging van de middelen van de tweede geldstroom met 9.834.058,07 EUR van 2012 tot 2016 het procentueel aandeel is van de verschillende componenten van die tweede geldstroom:

Evolutie tweede geldstroom 2012-2016	Absoluut	Procentueel
. BOF	5.797.000,03	58,95%
. IUAP	-2.361.925,58	-24,02%
. FWO	7.700.706,15	78,31%
. IWT	-1.301.722,53	-13,24%
Totaal	9.834.058,07	100,00%

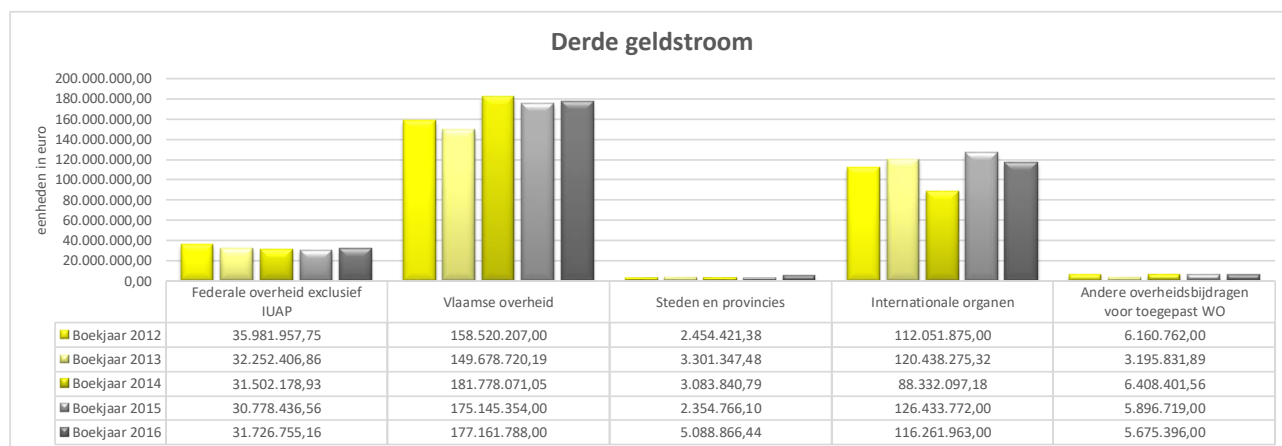
Binnen de tweede geldstroom zijn de FWO-inkomsten voor 78,31% verantwoordelijk voor de stijging van de middelen, gevolgd door de BOF-inkomsten met 58,95%. De IUAP-inkomsten zorgen voor een daling met 24,02% en de IWT-inkomsten met 13,24%.

De verhoging van publieke middelen voor wetenschappelijk onderzoek doet slechts voor een stuk de besparingen van de vorige jaren teniet. Het lijkt onwaarschijnlijk dat we de komende jaren substantiële budgetverhogingen mogen verwachten. Ingeval van minder middelen kan men de kennisproductie verhogen door concurrentie. Wanneer er geen middelen bijkomen, moeten de universiteiten concurreren voor de bestaande middelen. In 2008 voerde de minister van Onderwijs en Vorming een nieuw financieringsmodel in dat ervoor zorgt dat de universiteiten voor hun inkomsten met elkaar in concurrentie moeten gaan op het vlak van wetenschappelijke output en studentenaantallen.

Indien men echter met outputfinanciering gaat werken bestaat het gevaar dat kritisch onderzoek, lange-termijnprojecten of maatschappelijk relevant onderzoek ondergeschikt wordt aan onderzoek dat snel rendeert.

De kwaliteit van het wetenschappelijk onderzoek kan in gevaar komen wanneer ze op louter kwantitatieve wijze gemeten wordt en wanneer ze vernauwd wordt tot het aantal internationale publicaties.

3.2.3 Derde geldstroom

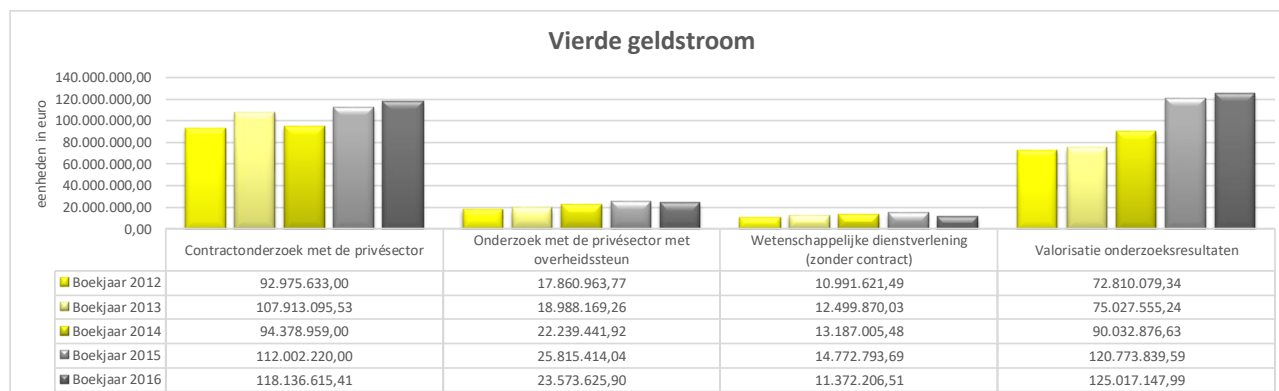
De middelen vanuit de federale overheid exclusief IUAP zijn in 2016 met 11,83% of 4.255.202,59 EUR gedaald ten opzichte van 2012. De middelen vanuit de Vlaamse overheid zijn met 11,76% of 18.641.581,00 EUR toegenomen. Binnen de derde geldstroom stijgen de middelen van steden en provincies procentueel gezien het meest met 107,33% of 2.634.445,06 EUR. De middelen vanuit de internationale organen zijn toegenomen met 3,76% of 4.210.088,00 EUR. De andere overheidsbijdragen voor toegepast wetenschappelijk onderzoek zijn met 7,88% of 485.366,00 EUR gedaald.

De hiernavolgende tabel geeft weer wat binnen de totale stijging van de middelen van de derde geldstroom met 20.745.545,47 EUR van 2012 tot 2016 het procentueel aandeel is van de verschillende componenten van die derde geldstroom:

Evolutie derde geldstroom 2012-2016	Absoluut	Procentueel
. Federale overheid exclusief IUAP	-4.255.202,59	-20,51%
. Vlaamse overheid	18.641.581,00	89,86%
. Steden en provincies	2.634.445,06	12,70%
. Internationale organen	4.210.088,00	20,29%
. Andere overheidsbijdragen voor toegepast WO	-485.366,00	-2,34%
Totaal	20.745.545,47	100,00%

Binnen de derde geldstroom is de Vlaamse overheid met 89,86% verantwoordelijk voor de stijging van de middelen, gevolgd door de internationale organen met 20,29% en de steden en provincies met 12,70%. De federale overheid exclusief IUAP zorgt voor een daling met 20,51% en de andere overheidsbijdragen voor toegepast wetenschappelijk onderzoek met 2,34%.

3.2.4 Vierde geldstroom

Binnen de vierde geldstroom zorgt het contractonderzoek met de privésector tussen 2012 en 2016 voor een toename van de middelen met 27,06% of 25.160.982,41 EUR. Het onderzoek met de privésector met overheidssteun levert 31,98% meer middelen op maar in een absoluut cijfer vertaald is dit slechts 5.712.662,13 EUR. De inkomsten uit wetenschappelijke dienstverlening (zonder contract) stijgen met 3,46% of 380.585,02 EUR. De valorisatie van onderzoeksresultaten neemt substantieel toe met 71,70% of 52.207.068,65 EUR.

De hiernavolgende tabel geeft weer wat binnen de totale stijging van de middelen van de vierde geldstroom met 83.461.298,21 EUR van 2012 tot 2016 het procentueel aandeel is van de verschillende componenten van die vierde geldstroom:

Evolutie vierde geldstroom 2012-2016	Absoluut	Procentueel
. Contractonderzoek met de privésector	25.160.982,41	30,15%
. Onderzoek met de privésector met overheidssteun	5.712.662,13	6,84%
. Wetenschappelijke dienstverlening (zonder contract)	380.585,02	0,46%
. Valorisatie onderzoeksresultaten	52.207.068,65	62,55%
Totaal	83.461.298,21	100,00%

Binnen de vierde geldstroom is de valorisatie van onderzoeksresultaten voor 62,55% verantwoordelijk voor een stijging van de middelen, gevolgd door het contractonderzoek met de privésector met 30,15%, het onderzoek met de privésector met overheidssteun met 6,84% en ten slotte de wetenschappelijke dienstverlening (zonder contract) met 0,46%.

Doordat de stijging van de publieke middelen de financieringsbehoefte niet volgt, zijn de universiteiten in toenemende mate afhankelijk van fondsen uit de privésector. Wanneer er echter te veel onderzoek wordt besteld en betaald door de industrie roept dit vragen op over de onafhankelijkheid van het onderzoek. Het gevaar bestaat dat er amper onderzoek wordt verricht dat niet nuttig is voor de privé-onderneming en zeker geen onderzoek dat tegen hun belangen ingaat.

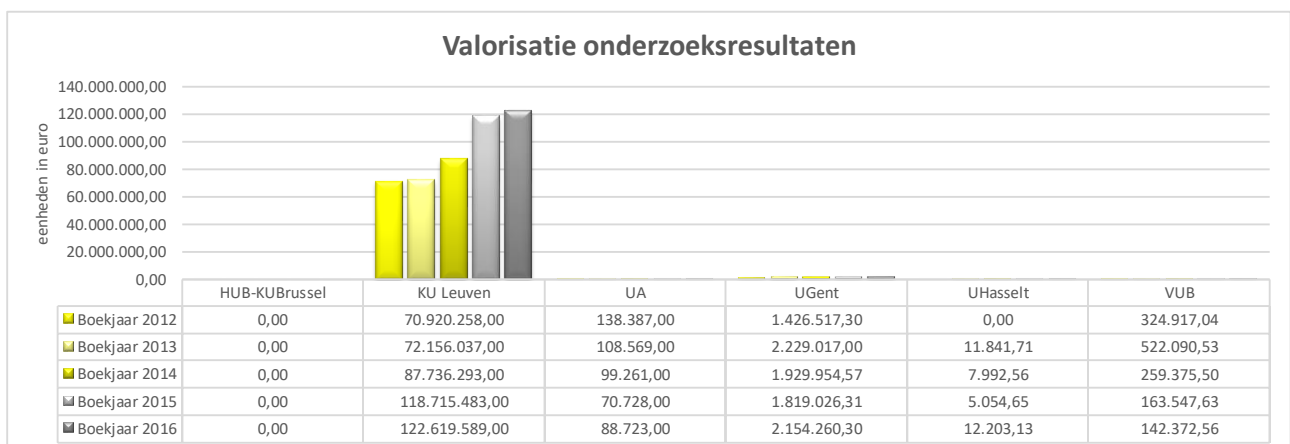
Binnen het contractonderzoek met de privésector spelen de strategische onderzoekscentra een belangrijke rol.

SOC's	2012	2013	2014	2015	2016
. iMinds	6.804.040,24	8.764.842,87	2.012.809,96	1.947.531,98	2.436.158,44
. IMEC	1.287.511,65	1.558.680,49	1.298.123,42	1.162.624,04	1.158.046,03
. VIB	16.728.505,62	19.678.037,97	22.154.719,97	23.776.185,12	8.678.582,72
Totaal	24.820.057,51	30.001.561,33	25.465.653,35	26.886.341,14	12.272.787,19

De inkomsten die de universiteiten genereren uit de drie strategische onderzoekscentra zijn in 2016 gedaald met 50,55% t.o.v. 2012. In een absoluut cijfer betekent dit een daling met 12.547.270,32 EUR.

De inkomsten uit valorisatie zijn zeer volatiel omdat ze voortvloeien uit licenties en octrooien. In een ongunstig economisch klimaat wachten bedrijven met investeringen en besteden ze ook minder onderzoek uit.

De academische sector heeft duidelijk een positieve evolutie doorgemaakt wat de valorisatie van onderzoeksresultaten betreft voor de verschillende universiteiten samen.

4 FINANCIËLE ANALYSE VAN DE JAARREKENINGEN VAN DE UNIVERSITEITEN

4.1 AGGREGATIE EN VERGELIJKBAARHEID

De financiële analyse werd uitgevoerd op de geaggregeerde gegevens van 5 universiteiten (+ 2 bijzondere universitaire instituten).

De geaggregeerde resultatenrekening (globaal en per afdeling) werd opgesteld conform het Besluit van de Vlaamse Regering van 21 december 2007 betreffende de boekhouding, de jaarrekening, het rekeningstelsel en de controle voor de universiteiten in de Vlaamse Gemeenschap.

Het boekjaar 2016 is het negende jaar waarin dit nieuwe boekhoudbesluit van toepassing is. Dit maakt het mogelijk om een vergelijking te maken van de geboekte bedragen uit de deelrubrieken van de resultatenrekening met deze van de voorgaande boekjaren. De reëel geboekte cijfers van 2016 zullen daarenboven ook vergeleken worden met de begrote bedragen voor het boekjaar 2016.

De hiernavolgende bespreking zal zowel een horizontale als een verticale analyse bevatten.

Op basis van deze analyse worden er per universiteit een aantal financiële kengetallen weergegeven. Dit moet de universiteiten toelaten hun financiële gegevens te positioneren binnen de sector.

4.2 GEAGGREGEERDE RESULTATENREKENING (GLOBAAL)

RESULTATENREKENING									
Globale bedrijfseconomische resultatenrekening		codes	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	BG - Boekjaar	
(eenheden euro)			2012	2013	2014	2015	2016	2016	
I.	Bedrijfsopbrengsten	(+)	70/74	1.799.070.789	1.922.960.362	2.138.734.404	2.220.913.283	2.232.987.116	2.196.655.518
A.	Opbrengsten verbonden aan onderwijs, onderzoek en dienstverlening		70	1.745.740.909	1.813.089.299	2.002.363.807	2.116.066.184	2.106.154.579	2.081.304.983
A.1.	Overheidstoelagen en subsidies - basisfinanciering (1ste geldstroom)		700	783.330.269	805.638.930	974.137.957	967.608.169	976.978.469	974.939.097
A.1.1.	Werkingsuitkeringen		7000	730.464.041	749.785.799	914.419.747	907.550.265	916.063.978	
A.1.2.	Uitkeringen DGOS		7001	3.682.137	3.333.269	3.311.679	3.314.216	3.326.753	
A.1.3.	Investeringsuitkeringen		7002	27.589.000	28.140.490	28.640.000	29.225.557	29.935.933	
A.1.4.	Sociale toelagen		7003	16.327.925	16.643.489	22.218.310	21.034.268	22.855.624	
A.1.5.	Andere overheidstoelagen en subsidies		7004	5.267.166	7.735.883	5.548.222	6.483.864	4.796.180	
A.2.	Overheidstoelagen fundamenteel basisonderzoek (2de geldstroom)		701	276.123.601	283.258.682	289.669.559	294.546.151	285.957.658	292.073.184
A.2.1.	BOF		7010	150.759.600	156.125.600	157.544.600	154.971.600	156.556.600	
A.2.2.	IUAP		7011	18.368.900	13.505.628	14.913.828	16.085.368	16.006.974	
A.2.3.	FWO		7012	103.888.398	110.726.674	114.209.389	120.028.920	111.589.103	
A.2.4.	IWT : bench fee (specialisatiebeurzen)		7013	3.106.703	2.900.780	3.001.743	3.460.263	1.804.981	
A.3.	Overheidstoelagen toegepast wetenschappelijk onderzoek (3de geldstroom)		702	315.169.224	308.866.582	311.104.590	340.609.049	335.914.768	327.077.504
A.3.1.	Federale Overheid exclusief IUAP		7020	35.981.958	32.252.407	31.502.179	30.778.437	31.726.755	
A.3.2.	Vlaamse Gemeenschap		7021	158.520.207	149.678.720	181.778.071	175.145.354	177.161.788	
A.3.2.1.	Ministerie Vlaamse Gemeenschap		70210	46.898.931	50.124.202	52.518.815	46.891.693	38.514.011	
A.3.2.2.	IWT		70211	41.420.508	41.535.691	53.657.291	60.077.181	59.528.785	
A.3.2.3.	IOF		70212	19.329.394	19.446.770	27.179.194	27.019.000	27.138.001	
A.3.2.4.	Andere Intermediaire organisaties		70213	37.221.988	32.021.708	38.840.996	28.387.682	32.229.578	
A.3.2.5.	Andere bijdragen Vlaamse Gemeenschap		70214	13.649.387	6.550.349	9.581.775	12.769.799	19.751.413	
A.3.3.	Steden en provincies		7022	2.454.421	3.301.347	3.083.841	2.354.766	5.088.866	
A.3.4.	Internationale organen		7023	112.051.875	120.438.275	88.332.097	126.433.772	116.261.963	
A.3.4.1.	Europese Unie		70230	105.921.938	114.122.755	82.536.874	118.810.430	110.441.197	
A.3.4.2.	Internationale instellingen		70231	5.391.900	6.573.793	5.431.065	6.918.228	5.487.109	
A.3.4.3.	Andere buitenlandse overheden		70232	738.037	(258.273)	364.158	705.114	333.656	
A.3.5.	Andere overheidsbijdragen toegepast wetenschappelijk onderzoek		7024	6.160.762	3.195.832	6.408.402	5.896.719	5.675.396	
A.4.	Contractonderzoek met de privé-sector en wetenschappelijke dienstverlening (4de geldstroom)		703	194.638.298	214.428.690	219.838.283	273.364.267	278.099.596	242.535.388
A.4.1.	Contractonderzoek met de privé-sector		7030	92.975.633	107.913.096	94.378.959	112.002.220	118.136.615	
A.4.1.1.	Contractonderzoek - non profit organisaties		70300	37.127.662	43.058.085	41.009.785	48.325.303	50.550.607	
A.4.1.2.	Contractonderzoek - vennootschappen		70301	55.847.971	64.855.010	53.369.175	63.676.917	67.586.009	
A.4.1.2.1.	Contractonderzoek - vennootschappen		703010	52.715.675	62.693.578	50.518.558	59.566.005	63.758.885	
A.4.1.2.2.	Contractonderzoek - vennootschappen clinical trials - pré klinisch		703011	97.272	37.167	69.154	224.233	122.757	
A.4.1.2.3.	Contractonderzoek - vennootschappen clinical trials - fase I & II		703012	2.699.352	1.966.058	2.302.814	3.192.855	3.214.625	
A.4.1.2.4.	Contractonderzoek - vennootschappen clinical trials - fase III & IV		703013	335.672	158.207	478.649	693.825	489.742	
A.4.2.	Onderzoek met privé sector met overheidssteun		7031	17.860.964	18.988.169	22.239.442	25.815.414	23.573.626	
A.4.3.	Wetenschappelijke dienstverlening (zonder contract)		7032	10.991.621	12.499.870	13.187.005	14.772.794	11.372.207	
A.4.4.	Valorisatie Onderzoeksresultaten		7033	72.810.079	75.027.555	90.032.877	120.773.840	125.017.148	
A.5.	Andere opbrengsten verbonden aan onderwijs, onderzoek en dienstverlening		704	176.479.517	200.896.415	207.613.418	239.938.548	229.204.089	244.679.811
A.5.1.	Reguliere inschrijvingsgelden		7040	47.120.243	57.627.873	61.669.391	85.292.354	86.510.455	
A.5.2.	Andere inschrijvingsgelden		7041	17.151.263	19.215.548	19.214.977	21.157.245	21.841.982	
A.5.3.	Huuropbrengsten sociale sector		7042	18.663.516	20.596.696	20.495.376	21.007.127	22.068.654	
A.5.4.	Opbrengsten studentenrestaurants		7043	8.038.597	7.691.310	7.111.428	6.950.125	7.197.024	
A.5.5.	Opbrengsten boeken en cursussen		7044	2.698.411	2.799.907	2.921.071	2.843.003	2.116.900	
A.5.6.	Andere		7045	82.807.486	92.965.081	96.141.175	102.688.694	89.469.075	
B.	Waardwijzigingen projecten in uitvoering		71	(49.891.642)	(5.822.975)	16.301.671	(11.800.802)	1.467.176	5.000.000
C.	Geproduceerde vaste activa		72	0	0	0	0	0	0
D.	Giften, schenkingen en legaten		73	13.037.682	14.188.498	23.164.639	18.107.078	19.583.437	15.482.130
E.	Andere bedrijfsopbrengsten		74	90.183.840	101.505.540	96.904.287	98.540.823	105.781.925	94.868.404
II.	Bedrijfskosten	(-)	60/64	(1.783.384.595)	(1.899.117.637)	(2.059.579.113)	(2.139.390.864)	(2.179.234.773)	(2.179.697.483)
A.	Aankopen goederen		60	26.787.841	19.212.896	21.943.220	20.633.019	14.817.788	29.041.326
B.	Diensten en diverse goederen		61	481.857.615	501.482.143	510.523.145	556.558.936	550.828.978	561.687.715
C.	Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen		62	1.125.411.897	1.194.797.455	1.345.235.503	1.359.991.504	1.393.045.631	1.415.883.330
C.1.	ZAP		620	280.562.391	290.492.276	345.242.443	348.052.726	359.981.682	362.694.392
C.2.	AAP		621	187.566.225	196.698.391	246.835.717	246.758.606	247.586.451	254.359.201
C.3.	ATP		622	297.123.780	310.962.126	334.187.721	336.233.363	349.944.877	353.169.681
C.4.	Gastprofessoren		623	7.043.461	7.283.483	10.313.679	9.474.178	10.788.234	10.150.901
C.5.	Contractueel AP		624	102.729.786	113.469.481	119.971.371	125.376.480	124.853.946	132.029.459
C.6.	Contractueel ATP		625	98.217.078	107.043.066	110.183.190	111.052.700	113.858.891	115.100.175
C.7.	Bursalen onderworpen aan RSZ		626	152.169.174	168.848.632	178.501.381	183.043.450	186.031.550	188.379.521
D.	Afschrijvingen en waardeverminderingen op oprichtingskosten, op immateriële en materiële vaste activa		630	118.153.948	124.272.698	128.664.066	133.559.538	132.707.054	130.516.645
E.	Waardeverminderingen op voorraden en handelsvorderingen (toevoegingen +, terugnemingen -)		631/3	(111.312)	76.572	852.223	851.202	(502.772)	(103.000)
F.	Voorzieningen voor risico's en kosten (toevoegingen +, bestedingen en terugnemingen -)		634/9	14.939.160	36.745.144	28.668.308	37.817.790	55.450.432	15.153.000
G.	Andere bedrijfskosten		640/9	16.345.445	22.530.730	23.692.649	29.978.875	32.887.662	27.518.468
III.	Bedrijfsoverschot	(+)	70/64	15.686.193	23.842.724	79.155.291	81.522.418	53.752.343	16.958.034
	Bedrijfstekort	(-)	64/70	0	0	0	0	0	0

Globale bedrijfseconomische resultatenrekening		codes	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	BG - Boekjaar
(eenheden euro)			2012	2013	2014	2015	2016	2016
IV. Financiële opbrengsten	(+)	75	59.003.123	54.308.217	55.032.499	69.061.553	37.504.929	27.995.525
A. Opbrengsten uit financiële vaste activa		750	13.099	951.830	79.754	(85.381)	185.432	1.000
B. Opbrengsten uit vlottende activa		751	29.608.292	24.454.929	24.434.350	19.699.788	15.933.282	16.646.900
C. Andere financiële opbrengsten		752/9	29.381.732	28.901.458	30.518.396	49.447.146	21.386.215	11.347.625
V. Financiële kosten	(-)	65	10.644.810	(4.229.367)	(6.203.134)	(8.480.450)	(4.079.267)	(1.087.631)
A. Kosten van schulden		650	1.784.356	1.601.101	2.016.439	2.212.663	3.003.326	3.854.175
B. Waardeverminderingen op andere vlottende activa dan bedoeld onder II. E (toevoegingen +, terugnemingen -)		651	(16.386.214)	(519.001)	289.159	3.470.224	(1.512.139)	(4.100.000)
C. Andere financiële kosten		652/9	3.957.048	3.147.267	3.897.536	2.797.563	2.588.080	1.333.456
VI. Overschot uit de gewone bedrijfsuitoefening	(+)	70/65	85.334.126	73.921.574	127.984.656	142.103.521	87.178.005	43.865.928
Tekort uit de gewone bedrijfsuitoefening	(-)	65/70	0	0	0	0	0	0
VII. Uitzonderlijke opbrengsten	(+)	76	7.327.978	8.072.532	20.689.520	6.229.502	4.920.540	7.566.000
A. Terugneming van afschrijvingen en van waardeverminderingen op immateriële en materiële vaste activa		760	622.405	53.442	341.281	0	0	0
B. Terugneming van waardeverminderingen op financiële vaste activa		761	1.212.062	594.383	2.676.954	2.578.874	2.882.466	0
C. Terugneming van voorzieningen voor uitzonderlijke risico's en kosten		762	0	0	0	0	0	0
D. Meerwaarden bij de realisatie van vaste activa		763	(25.528)	1.620.622	9.138.020	1.333.576	(1.555.179)	4.450.000
E. Andere uitzonderlijke opbrengsten		764/9	5.519.039	5.804.086	8.533.265	2.317.052	3.593.253	3.116.000
VIII. Uitzonderlijke kosten	(-)	66	(26.924.358)	(5.373.360)	(11.208.468)	(5.637.300)	(4.590.171)	(4.271.000)
A. Uitzonderlijke afschrijvingen en waardeverminderingen op oprichtingskosten, op immateriële en materiële vaste activa		660	568.537	149.506	657.695	343.209	80.537	0
B. Waardeverminderingen op financiële vaste activa		661	2.296.394	1.814.319	2.627.382	2.396.823	2.326.467	2.325.000
C. Voorzieningen voor uitzonderlijke risico's en kosten (toevoegingen +, bestedingen -)		662	0	0	0	0	0	0
D. Minderwaarden bij de realisatie van vaste activa		663	663.667	80.497	45.958	728.954	24.500	0
E. Andere uitzonderlijke kosten		664/8	23.395.759	3.329.037	7.877.433	2.168.314	2.158.668	1.946.000
F. Als herstructureringskosten geactiveerde uitzonderlijke kosten (-)		669	0	0	0	0	0	0
IX. Inkomende verrekeningen en overschrijvingen tussen afdelingen	(+)		226.162.648	239.273.979	219.488.110	272.330.679	327.473.764	262.883.994
A. Verrekeningen			99.977.841	99.205.742	97.045.988	126.924.852	134.770.498	86.377.927
B. Overschrijvingen			126.184.807	140.068.237	122.442.122	145.405.827	192.703.266	176.506.067
X. Uitgaande verrekeningen en overschrijvingen tussen afdelingen	(-)		(226.162.648)	(239.273.976)	(219.488.106)	(272.330.680)	(327.473.763)	(262.883.994)
A. Verrekeningen			100.062.729	99.153.423	97.045.986	126.928.056	135.768.958	86.377.927
B. Overschrijvingen			126.099.919	140.120.552	122.442.120	145.402.623	191.704.805	176.506.067
XI. Overschot van het boekjaar	(+)	70/66	65.737.747	76.620.749	137.465.712	142.695.722	87.508.374	47.160.928
Tekort van het boekjaar	(-)	66/70	0	0	0	0	0	0

RESULTAATVERWERKING								
A. Te bestemmen overschot (te verwerken tekort)			135.718.190	117.738.281	168.905.911	170.367.173	138.422.107	
1. Overschot van het boekjaar		70/66	80.174.968	77.371.749	137.465.712	142.695.722	87.508.374	
2. Tekort van het boekjaar		66/70	(14.437.221)	(751.000)	0	0	0	
3. Overgedragen overschot van het vorige boekjaar		790	69.980.443	41.117.532	31.440.199	27.671.451	50.913.733	
4. Overgedragen tekort van het vorige boekjaar		690	0	0	0	0	0	
B. Onttrekking aan de eigen middelen	(+)		58.640.445	38.873.602	49.457.914	28.535.053	54.365.851	
1. aan het gevormd vermogen		791	2.407.204	375.684	817.926	588.576	2.201.556	
2. aan de aangelegde fondsen		792	56.233.241	38.497.918	48.639.988	27.946.477	52.164.295	
C. Toevoeging aan de eigen middelen	(-)		(167.678.322)	(108.330.459)	(155.534.709)	(123.831.206)	(136.641.997)	
1. aan het gevormd vermogen		691	0	0	0	0	0	
2. aan de aangelegde fondsen		692	167.678.322	108.330.459	155.534.709	123.831.206	136.641.997	
D. Over te dragen overschot (tekort)		693/793	26.680.314	48.281.424	62.829.116	75.071.020	56.145.961	

4.2.1 Geaggregeerde bedrijfsopbrengsten

4.2.1.1 Horizontale analyse: jaarrekening 2015 – jaarrekening 2016

De horizontale analyse van de jaarrekeningen heeft tot doel na te gaan hoe de bedrijfsopbrengsten evolueerden in de periode 2015 en 2016. De vergelijking van de belangrijkste rubrieken van de bedrijfsopbrengsten wordt in de volgende tabel weergegeven.

Evolutie bedrijfsopbrengsten :		codes	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR16-JR15	JR16-JR15
ten opzichte van jaarrekening 2015			2015	2016	absolute	relatieve
		(eenheden euro)			wijziging	wijziging
I. Bedrijfsopbrengsten	70/74	2.220.913.283	2.232.987.116	+ 12.073.833	+ 0,54 %	
A. Opbrengsten verbonden aan onderwijs, onderzoek en dienstverlening	70	2.116.066.184	2.106.154.579	- 9.911.605	- 0,47 %	
B. Waardewijzigingen projecten in uitvoering	71	(11.800.802)	1.467.176	+ 13.267.978	+ 112,43 %	
D. Giften, schenkingen en legaten	73	18.107.078	19.583.437	+ 1.476.359	+ 8,15 %	
E. Andere bedrijfsopbrengsten	74	98.540.823	105.781.925	+ 7.241.102	+ 7,35 %	

In 2016 liggen de geaggregeerde bedrijfsopbrengsten 0,54% hoger dan in 2015. Vertaald in een absoluut cijfer betekent dit een meeropbrengst van 12.073.833 EUR. De waardewijzigingen projecten in uitvoering kennen de grootste groei. De opbrengsten verbonden aan onderwijs, onderzoek en dienstverlening dalen echter.

4.2.1.1.1 Rubriek “opbrengsten verbonden aan onderwijs, onderzoek en dienstverlening” als deelrubriek van de bedrijfsopbrengsten

De opbrengsten verbonden aan onderwijs, onderzoek en dienstverlening worden in de onderstaande tabel weergegeven in een aantal subrubrieken per geldstroom.

Evolutie opbrengsten verbonden aan onderwijs, onderzoek en dienstverlening :		codes	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR16-JR15	JR16-JR15
ten opzichte van jaarrekening 2015			2015	2016	absolute	relatieve
		(eenheden euro)			wijziging	wijziging
A. Opbrengsten verbonden aan onderwijs, onderzoek en dienstverlening	70	2.116.066.184	2.106.154.579	- 9.911.605	- 0,47 %	
A.1. Overheidstoelagen en subsidies - basisfinanciering	700	967.608.169	976.978.469	+ 9.370.299	+ 0,97 %	
A.2. Overheidstoelagen fundamenteel basisonderzoek	701	294.546.151	285.957.658	- 8.588.493	- 2,92 %	
A.3. Overheidstoelagen toegepast wetenschappelijk onderzoek	702	340.609.049	335.914.768	- 4.694.280	- 1,38 %	
A.4. Contractonderzoek met de privé-sector en wetenschappelijke dienstverlening	703	273.364.267	278.099.596	+ 4.735.329	+ 1,73 %	
A.5. Andere opbrengsten verbonden aan onderwijs, onderzoek en dienstverlening	704	239.938.548	229.204.089	- 10.734.460	- 4,47 %	

Het totaal aan overheidstoelagen en subsidies - basisfinanciering (1ste geldstroom) stijgt in 2016 met 0,97% of 9.370.299 EUR ten opzichte van 2015.

De overheidstoelagen fundamenteel basisonderzoek (2de geldstroom) dalen in 2016 met 2,92% of 8.588.493 EUR. Dit is in de eerste plaats toe te schrijven aan een daling van de FWO-gelden met 8.439.815,97 EUR, gevolgd door de IWT-gelden met 1.655.282,02 EUR en de IUAP-gelden met 78.393,56 EUR. De BOF-gelden stijgen met 1.585.000,00 EUR.

In absolute cijfers is de stijging binnen de BOF-gelden het grootst bij de BOF-toelage met 8.843.000 EUR, gevolgd door de Methusalem-gelden met 79.000 EUR en de tenure track-gelden met 40.000 EUR.

Bij de overheidstoelagen toegepast wetenschappelijk onderzoek (3de geldstroom) zien we een minopbrengst van 1,38%. In absolute cijfers omgezet spreken we hier over een afname van 4.694.280 EUR. Dit is hoofdzakelijk toe te schrijven aan de dalende inbreng van de 'internationale organen'. Deze daalt substantieel met 10.171.809 EUR. In bijkomende orde zien we ook een daling van de 'andere overheidsbijdragen toegepast wetenschappelijk onderzoek' met 221.323 EUR.

Bij het contractonderzoek met de privésector en de wetenschappelijke dienstverlening (4de geldstroom) is er een meeropbrengst van 1,73% of 4.735.329 EUR. Het 'contractonderzoek met de privésector' is namelijk gestegen met 5,48% of 6.134.395 EUR, gevolgd door de 'valorisatie onderzoeksresultaten' met 3,51% of 4.243.308 EUR. De opbrengsten uit 'onderzoek met de privé-sector met overheidssteun' en de 'wetenschappelijke dienstverlening (zonder contract)' zijn echter gedaald.

De andere opbrengsten verbonden aan onderwijs, onderzoek en dienstverlening dalen in 2016 met 4,47% of 10.734.460 EUR.

4.2.1.1.2 Rubriek "waardewijzigingen projecten in uitvoering" als deelrubriek van de bedrijfsopbrengsten:

De rubriek "waardewijzigingen projecten in uitvoering" bevat de resultaatmatige neutralisatie (matching van kosten en opbrengsten) via afdeling VIII van de lopende projecten van afdeling IV.2 waarbij niet jaarlijks op het einde van het boekjaar wordt gefactureerd. De tegenpost is de balanspost 46 "ontvangen vooruitbetalingen op projecten".

4.2.1.1.3 Rubriek "geproduceerde vaste activa" als deelrubriek van de bedrijfsopbrengsten:

De geproduceerde vaste activa leveren geen bijdrage tot de bedrijfsopbrengsten van de universiteiten.

4.2.1.1.4 Rubriek "giften, schenkingen en legaten" als deelrubriek van de bedrijfsopbrengsten:

Giften, schenkingen en legaten brachten in 2016 meer op dan in 2015. We zien een stijging met 8,15% of 1.476.359 EUR.

4.2.1.1.5 Rubriek "andere bedrijfsopbrengsten" als deelrubriek van de bedrijfsopbrengsten:

Tijdens het boekjaar 2016 stijgen de andere bedrijfsopbrengsten ten opzichte van 2015. We zien een toename met 7,35% of 7.241.102 EUR.

4.2.1.2 Horizontale analyse: begroting 2016 – jaarrekening 2016

Bij het opstellen van de begroting maken de universiteiten een raming van de bedrijfsopbrengsten.

De hiernavolgende tabel geeft de begrote en reële bedrijfsopbrengsten weer voor het boekjaar 2016.

Evolutie bedrijfsopbrengsten : ten opzichte van begroting 2016	codes	JR - Boekjaar	BG - Boekjaar	JR16-BG16	JR16-BG16
		2016	2016	absolute	relatieve
		(eenheden euro)		afwijking	afwijking
I. Bedrijfsopbrengsten	70/74	2.232.987.116	2.196.655.518	+ 36.331.598	+ 1,65 %
A. Opbrengsten verbonden aan onderwijs, onderzoek en dienstverlening	70	2.106.154.579	2.081.304.983	+ 24.849.596	+ 1,19 %
B. Waardewijzigingen projecten in uitvoering	71	1.467.176	5.000.000	- 3.532.824	- 70,66 %
D. Giften, schenkingen en legaten	73	19.583.437	15.482.130	+ 4.101.307	+ 26,49 %
E. Andere bedrijfsopbrengsten	74	105.781.925	94.868.404	+ 10.913.520	+ 11,50 %

We stellen vast dat de geaggregeerde bedrijfsopbrengsten 1,65% hoger liggen dan de gebudgetteerde bedrijfsopbrengsten. De opbrengsten werden dus onderschat bij de begrotingsopmaak. Deze afwijking is hoofdzakelijk toe te schrijven aan de aanzienlijke meeropbrengsten verbonden aan onderwijs, onderzoek en dienstverlening.

4.2.1.3 Verticale analyse: jaarrekening 2015 – jaarrekening 2016

De verticale analyse van de jaarrekeningen geeft een beeld van de evolutie van de verhouding tussen de verschillende rubrieken van de bedrijfsopbrengsten in de periode 2015 en 2016. Zoals uit de hiernavolgende tabellen blijkt, zijn de verschuivingen minimaal.

Bedrijfsopbrengsten	codes	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	BG - Boekjaar
(eenheden euro)		2012	2013	2014	2015	2016	2016
I. Bedrijfsopbrengsten	70/74	1.799.070.789	1.922.960.362	2.138.734.404	2.220.913.283	2.232.987.116	2.196.655.518
A. Opbrengsten verbonden aan onderwijs, onderzoek en dienstverlening	70	1.745.740.909	1.813.089.299	2.002.363.807	2.116.066.184	2.106.154.579	2.081.304.983
B. Waardewijzigingen projecten in uitvoering	71	(49.891.642)	(5.822.975)	16.301.671	(11.800.802)	1.467.176	5.000.000
D. Giften, schenkingen en legaten	73	13.037.682	14.188.498	23.164.639	18.107.078	19.583.437	15.482.130
E. Andere bedrijfsopbrengsten	74	90.183.840	101.505.540	96.904.287	98.540.823	105.781.925	94.868.404

Bedrijfsopbrengsten	codes	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	BG - Boekjaar
% aandeel in de bedrijfsopbrengsten		2012	2013	2014	2015	2016	2016
I. Bedrijfsopbrengsten	70/74	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %
A. Opbrengsten verbonden aan onderwijs, onderzoek en dienstverlening	70	97,04 %	94,29 %	93,62 %	95,28 %	94,32 %	94,75 %
B. Waardewijzigingen projecten in uitvoering	71	- 2,77 %	- 0,30 %	0,76 %	- 0,53 %	0,07 %	0,23 %
D. Giften, schenkingen en legaten	73	0,72 %	0,74 %	1,08 %	0,82 %	0,88 %	0,70 %
E. Andere bedrijfsopbrengsten	74	5,01 %	5,28 %	4,53 %	4,44 %	4,74 %	4,32 %

In 2015 realiseren de universiteiten de geaggregeerde bedrijfsopbrengsten voor 95,28% met de opbrengsten verbonden aan onderwijs, onderzoek en dienstverlening.

Giften, schenkingen en legaten vormen slechts 0,82% van de totale bedrijfsopbrengsten.

De universiteiten realiseren de geaggregeerde bedrijfsopbrengsten in 2016 voor 94,32% met de opbrengsten verbonden aan onderwijs, onderzoek en dienstverlening. Dit is iets minder dan in 2015. De basisfinanciering door de overheid blijft de belangrijkste opbrengstenbron.

Giften, schenkingen en legaten stijgen tot 0,88% van de totale bedrijfsopbrengsten.

4.2.1.4 Verticale analyse: begroting 2016 – jaarrekening 2016

Uit de verticale analyse blijkt dat de verhouding tussen de verschillende rubrieken van de bedrijfsopbrengsten in de jaarrekening 2016 de begrote structuur vrij goed benadert.

Bedrijfsopbrengsten	codes	JR - Boekjaar	BG - Boekjaar
<i>(eenheden euro)</i>		2016	2016
I. Bedrijfsopbrengsten	70/74	2.232.987.116	2.196.655.518
A. Opbrengsten verbonden aan onderwijs, onderzoek en dienstverlening	70	2.106.154.579	2.081.304.983
B. Waardewijzigingen projecten in uitvoering	71	1.467.176	5.000.000
D. Giften, schenkingen en legaten	73	19.583.437	15.482.130
E. Andere bedrijfsopbrengsten	74	105.781.925	94.868.404
Bedrijfsopbrengsten	codes	JR - Boekjaar	BG - Boekjaar
<i>% aandeel in de bedrijfsopbrengsten</i>		2016	2016
I. Bedrijfsopbrengsten	70/74	100,00 %	100,00 %
A. Opbrengsten verbonden aan onderwijs, onderzoek en dienstverlening	70	94,32 %	94,75 %
B. Waardewijzigingen projecten in uitvoering	71	0,07 %	0,23 %
D. Giften, schenkingen en legaten	73	0,88 %	0,70 %
E. Andere bedrijfsopbrengsten	74	4,74 %	4,32 %

4.2.2 Geaggregeerde bedrijfskosten

4.2.2.1 Horizontale analyse: jaarrekening 2015 – jaarrekening 2016

De horizontale analyse van de jaarrekeningen heeft tot doel na te gaan hoe de bedrijfskosten evolueerden in de periode 2015 en 2016. De vergelijking van de belangrijkste rubrieken van de bedrijfskosten wordt in de hiernavolgende tabel weergegeven.

Evolutie bedrijfskosten :	codes	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR16-JR15	JR16-JR15
<i>ten opzichte van jaarrekening 2015</i>		2015	2016	absolute	relatieve
		<i>(eenheden euro)</i>		wijziging	wijziging
II. Bedrijfskosten	60/64	2.139.390.864	2.179.234.773	+ 39.843.909	+ 1,86 %
A. Aankopen goederen	60	20.633.019	14.817.788	- 5.815.231	- 28,18 %
B. Diensten en diverse goederen	61	556.558.936	550.828.978	- 5.729.958	- 1,03 %
C. Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen	62	1.359.991.504	1.393.045.631	+ 33.054.128	+ 2,43 %
D. Afschrijvingen en waardeverminderingen op OK/IVA/MVA	630	133.559.538	132.707.054	- 852.484	- 0,64 %
E. Waardeverminderingen op voorraden en handelsvorderingen	631/3	851.202	(502.772)	- 1.353.974	- 159,07 %
F. Voorzieningen voor risico's en kosten	634/9	37.817.790	55.450.432	+ 17.632.642	+ 46,63 %
G. Andere bedrijfskosten	640/9	29.978.875	32.887.662	+ 2.908.787	+ 9,70 %

In 2016 liggen de geaggregeerde bedrijfskosten 1,86% hoger dan in 2015. Vertaald in een absoluut cijfer betekent dit een meerkost van 39.843.909 EUR. Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen vormen de grootste kostenpost.

4.2.2.1.1 Rubriek "aankopen goederen" als deelrubriek van de bedrijfskosten

Deze rubriek betreft aankopen die op de balans worden geactiveerd (machines, installaties, uitrusting, meubilair,...) en waarop wordt afgeschreven. De kosten voor de aankoop van goederen dalen in 2016 met 28,18% of 5.815.231 EUR.

4.2.2.1.2 Rubriek “diensten en diverse goederen”

Deze rubriek betreft aankopen die onmiddellijk in de kosten worden geboekt. De kosten voor diensten en diverse goederen dalen in 2016 met 5.729.958 EUR. Dit is een daling met 1,03%. De daling van deze kosten kan toegeschreven worden aan een brede waaier van factoren: lagere energieprijzen, goedkopere onderhoudscontracten, dalende kosten voor de herstelling van gebouwen,....

4.2.2.1.3 Rubriek “bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen”

De kosten voor bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen stijgen in 2016 met 33.054.128 EUR. Dit is een stijging met 2,43%. In absolute cijfers is de stijging van deze kost het grootst voor het ATP met 13.711.514 EUR of 4,08%, gevolgd door het ZAP met 11.928.956 EUR of 3,43%. De kost daalt alleen voor het contractueel AP met 522.534 EUR of 0,42%.

4.2.2.1.4 Rubriek “afschrijvingen en waardeverminderingen op OK/IVA/MVA”

De kosten voor afschrijvingen en waardeverminderingen op OK / IVA / MVA kennen in 2016 een daling van 852.484 EUR. Dit is een daling met 0,64%.

4.2.2.1.5 Rubriek “waardeverminderingen op voorraden en handelsvorderingen”

In 2016 zien we een waardevermeerdering op voorraden en handelsvorderingen met 159,07% of 1.353.974 EUR.

4.2.2.1.6 Rubriek “voorzieningen voor risico’s en kosten”

De kosten voor voorzieningen voor risico’s en kosten vertonen in 2016 een opvallende stijging met 17.632.642 EUR. Dit is een substantiële stijging met 46,63%.

4.2.2.1.7 Rubriek “andere bedrijfskosten”

In deze rubriek vinden we kosten van taksen, provincie- en gewestbelasting, autobelasting, onroerende voorheffing,.... De andere bedrijfskosten stijgen in 2016 met 2.908.787 EUR. Dit is een stijging met 9,70%.

4.2.2.2 Horizontale analyse: begroting 2016 – jaarrekening 2016

Bij het opstellen van de begroting maken de universiteiten een raming van de bedrijfskosten.

De hiernavolgende tabel geeft de begrote en reële bedrijfskosten weer voor het boekjaar 2016.

Evolutie bedrijfskosten : ten opzichte van begroting 2016	codes	JR - Boekjaar	BG - Boekjaar	JR16-BG16	JR16-BG16
		2016	2016	absolute	relatieve
		(eenheden euro)		afwijking	afwijking
II. Bedrijfskosten	60/64	2.179.234.773	2.179.697.483	- 462.710	- 0,02 %
A. Aankopen goederen	60	14.817.788	29.041.326	- 14.223.538	- 48,98 %
B. Diensten en diverse goederen	61	550.828.978	561.687.715	- 10.858.737	- 1,93 %
C. Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen	62	1.393.045.631	1.415.883.330	- 22.837.698	- 1,61 %
D. Afschrijvingen en waardeverminderingen op OK/IVA/MVA	630	132.707.054	130.516.645	+ 2.190.409	+ 1,68 %
E. Waardeverminderingen op voorraden en handelsvorderingen	631/3	(502.772)	(103.000)	- 399.772	- 388,13 %
F. Voorzieningen voor risico's en kosten	634/9	55.450.432	15.153.000	+ 40.297.432	+ 265,94 %
G. Andere bedrijfskosten	640/9	32.887.662	27.518.468	+ 5.369.194	+ 19,51 %

De reële bedrijfskosten liggen net onder het begrote niveau in 2016. Het werkelijke kostenbedrag is 0,02% lager dan het geraamde bedrag. In een absoluut cijfer stemt dit overeen met een minkost van 462.710 EUR.

Onderbesteding van de voorziene budgetten is in absolute cijfers het grootst bij de rubriek 'bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen' met 22.837.698 EUR, gevolgd door de rubriek 'aankopen goederen' met 14.223.538 EUR.

Een budgetoverschrijding situeert zich echter in 3 van de 7 rubrieken van de bedrijfskosten. In absolute cijfers is zij het grootst voor de rubriek 'voorzieningen voor risico's en kosten' met 40.297.432 EUR, gevolgd door de rubriek 'andere bedrijfskosten' met 5.369.194 EUR.

4.2.2.3 Verticale analyse: jaarrekening 2015 – jaarrekening 2016

De verticale analyse van de jaarrekeningen geeft een beeld van de evolutie van de verhouding tussen de verschillende rubrieken van de bedrijfskosten in de periode 2015 en 2016.

Bedrijfskosten	codes	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar
<i>(eenheden euro)</i>		2015	2016
II. Bedrijfskosten	60/64	2.139.390.864	2.179.234.773
A. Aankopen goederen	60	20.633.019	14.817.788
B. Diensten en diverse goederen	61	556.558.936	550.828.978
C. Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen	62	1.359.991.504	1.393.045.631
D. Afschrijvingen en waardeverminderingen op OK/IVA/MVA	630	133.559.538	132.707.054
E. Waardeverminderingen op voorraden en handelsvorderingen	631/3	851.202	(502.772)
F. Voorzieningen voor risico's en kosten	634/9	37.817.790	55.450.432
G. Andere bedrijfskosten	640/9	29.978.875	32.887.662

Bedrijfskosten	codes	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar
<i>% aandeel in de bedrijfskosten</i>		2015	2016
II. Bedrijfskosten	60/64	100,00 %	100,00 %
A. Aankopen goederen	60	0,96 %	0,68 %
B. Diensten en diverse goederen	61	26,01 %	25,28 %
C. Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen	62	63,57 %	63,92 %
D. Afschrijvingen en waardeverminderingen op OK/IVA/MVA	630	6,24 %	6,09 %
E. Waardeverminderingen op voorraden en handelsvorderingen	631/3	0,04 %	- 0,02 %
F. Voorzieningen voor risico's en kosten	634/9	1,77 %	2,54 %
G. Andere bedrijfskosten	640/9	1,40 %	1,51 %

Uit de tabel hierboven blijkt dat in 2015 de bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen 63,57% van de bedrijfskosten voor hun rekening nemen en de diensten en diverse goederen 26,01%.

Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen maken 63,92% van het totale kostenplaatje uit in 2016, gevolgd door diensten en diverse goederen met 25,28%.

4.2.2.4 Verticale analyse: begroting 2016 – jaarrekening 2016

Uit verticale analyse blijkt dat de begrote structuur van de bedrijfskosten van het boekjaar 2016 goed aansluit bij de werkelijke kostenstructuur. De uitvoering van de begroting heeft geen fundamentele verschuivingen in de structuur van de bedrijfskosten veroorzaakt.

Bedrijfskosten	codes	JR - Boekjaar	BG - Boekjaar
<i>(eenheden euro)</i>		2016	2016
II. Bedrijfskosten	60/64	2.179.234.773	2.179.697.483
A. Aankopen goederen	60	14.817.788	29.041.326
B. Diensten en diverse goederen	61	550.828.978	561.687.715
C. Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen	62	1.393.045.631	1.415.883.330
D. Afschrijvingen en waardeverminderingen op OK/IVA/MVA	630	132.707.054	130.516.645
E. Waardeverminderingen op voorraden en handelsvorderingen	631/3	(502.772)	(103.000)
F. Voorzieningen voor risico's en kosten	634/9	55.450.432	15.153.000
G. Andere bedrijfskosten	640/9	32.887.662	27.518.468

Bedrijfskosten	codes	JR - Boekjaar	BG - Boekjaar
<i>% aandeel in de bedrijfskosten</i>		2016	2016
II. Bedrijfskosten	60/64	100,00 %	100,00 %
A. Aankopen goederen	60	0,68 %	1,33 %
B. Diensten en diverse goederen	61	25,28 %	25,77 %
C. Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen	62	63,92 %	64,96 %
D. Afschrijvingen en waardeverminderingen op OK/IVA/MVA	630	6,09 %	5,99 %
E. Waardeverminderingen op voorraden en handelsvorderingen	631/3	- 0,02 %	- 0,00 %
F. Voorzieningen voor risico's en kosten	634/9	2,54 %	0,70 %
G. Andere bedrijfskosten	640/9	1,51 %	1,26 %

4.2.3 **Geaggregeerd bedrijfsoverschot**

Het bedrijfsoverschot is het verschil tussen de bedrijfsopbrengsten en de bedrijfskosten.

Het geaggregeerde bedrijfsoverschot is het resultaat dat alle universiteiten samen behalen uit hun courante activiteiten.

In het boekjaar 2015 realiseerde de sector een bedrijfsoverschot van 81.522.418 EUR. In het boekjaar 2016 zien we het bedrijfsoverschot met 34,06% dalen naar 53.752.343 EUR.

Ten opzichte van de begroting 2016 valt het effectief gerealiseerde bedrijfsoverschot in 2016 gunstig uit. Met een afwijking van 36.794.309 EUR of 216,97% doet de sector het heel wat beter dan voorzien. De bedrijfsopbrengsten werden in de begroting met 1,65 % onderschat.

Evolutie bedrijfsoverschot / bedrijfstekort : · ten opzichte van jaarrekening 2015 · ten opzichte van begroting 2016	codes	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR16-JR15	JR16-JR15	BG - Boekjaar	JR16-BG16	JR16-BG16
		2015	2016	absolute	relatieve	2016	absolute	relatieve
		(eenheden euro)		wijziging	wijziging	(eenheden euro)	afwijking	afwijking
I. Bedrijfsopbrengsten	70/74	2.220.913.283	2.232.987.116	+ 12.073.833	+ 0,54 %	2.196.655.518	+ 36.331.598	+ 1,65 %
II. Bedrijfskosten	60/64	2.139.390.864	2.179.234.773	+ 39.843.909	+ 1,86 %	2.179.697.483	- 462.710	- 0,02 %
III. Bedrijfsoverschot / Bedrijfstekort	(+) / (-) 70/64	81.522.418	53.752.343	- 27.770.075	- 34,06 %	16.958.034	+ 36.794.309	+ 216,97 %

4.2.4 Geaggregeerd financieel resultaat

Het financieel resultaat is het verschil tussen de financiële opbrengsten en de financiële kosten.

In boekjaar 2016 dalen de financiële opbrengsten met 45,69% en de financiële kosten dalen met 51,90%.

Ten opzichte van de begroting 2016 valt het effectief geaggregeerd financieel resultaat hoger uit. De onderschatting van het financieel resultaat in 2016 bedraagt 6.517.768 EUR of 24,22%.

Evolutie financiële opbrengsten / kosten : · ten opzichte van jaarrekening 2015 · ten opzichte van begroting 2016	codes	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR16-JR15	JR16-JR15	BG - Boekjaar	JR16-BG16	JR16-BG16
		2015	2016	absolute	relatieve	2016	absolute	relatieve
		(eenheden euro)		wijziging	wijziging	(eenheden euro)	afwijking	afwijking
IV. Financiële opbrengsten	75	69.061.553	37.504.929	- 31.556.624	- 45,69 %	27.995.525	+ 9.509.404	+ 33,97 %
V. Financiële kosten	65	8.480.450	4.079.267	- 4.401.183	- 51,90 %	1.087.631	+ 2.991.636	+ 275,06 %
Financieel resultaat	(+) / (-) 75/65	60.581.103	33.425.662	- 27.155.441	- 44,82 %	26.907.894	+ 6.517.768	+ 24,22 %

4.2.5 Geaggregeerd uitzonderlijk resultaat

Het uitzonderlijk resultaat is het verschil tussen de uitzonderlijke opbrengsten en de uitzonderlijke kosten.

Deze component van het totale resultaat van de universiteiten geeft de resultaten weer die noch aan het bedrijfs- noch aan het financieel resultaat kunnen worden toegewezen.

Het gaat hier om opbrengsten en kosten als gevolg van éénmalige operaties die niets te maken hebben met de gebruikelijke activiteiten van de universiteiten.

In 2016 realiseerden de universiteiten samen een uitzonderlijk resultaat dat 44,21% lager ligt dan in 2015. Bij vier van de vijf universiteiten is er een daling van de uitzonderlijke opbrengsten. De daling is het grootst bij de UGent (-697.662 EUR), gevolgd door de KU Leuven (-605.196 EUR), de UA (-403.894 EUR) en de UHasselt (-150.000 EUR). Bij de VUB stijgen deze opbrengsten (+547.790 EUR). Het dalen van de uitzonderlijke kosten is in de eerste plaats toe te schrijven aan de UA (-2.802.112 EUR), gevolgd door de VUB (-531.012 EUR) en de UGent (-11.463 EUR). Bij de twee andere universiteiten stijgen deze kosten.

Evolutie uitzonderlijke opbrengsten / kosten : · ten opzichte van jaarrekening 2015 · ten opzichte van begroting 2016	codes	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR16-JR15	JR16-JR15	BG - Boekjaar	JR16-BG16	JR16-BG16
		2015	2016	absolute	relatieve	2016	absolute	relatieve
		(eenheden euro)		wijziging	wijziging	(eenheden euro)	afwijking	afwijking
VII. Uitzonderlijke opbrengsten	76	6.229.502	4.920.540	- 1.308.962	- 21,01 %	7.566.000	- 2.645.460	- 34,97 %
VIII Uitzonderlijke kosten	66	5.637.300	4.590.171	- 1.047.129	- 18,58 %	0	+ 4.590.171	BG = 0
Uitzonderlijk resultaat	(+) / (-) 76/66	592.202	330.368	- 261.833	- 44,21 %	7.566.000	- 7.235.632	- 95,63 %

4.2.6 Evolutie en opbouw van het geaggregeerd resultaat van het boekjaar

Het resultaat dat de universiteiten behalen uit al hun activiteiten is positief. Zowel in 2015 als in 2016 kunnen ze hun boekjaar samen afsluiten met een overschot.

Het geaggregeerde resultaat van het boekjaar is opgebouwd uit 3 componenten: het bedrijfsoverschot (70/64), het financieel resultaat (75/65) en het uitzonderlijk resultaat (76/66).

Aangezien zowel het bedrijfsoverschot, het financieel resultaat als het uitzonderlijk resultaat gedaald is stellen we in 2016 een achteruitgang vast van het geaggregeerd resultaat met 38,67%.

Het positieve resultaat dat de universiteiten in 2016 behaalden is wel veel gunstiger dan in de begroting 2016 werd voorzien. Het effectief gerealiseerde resultaat ligt namelijk 85,55% hoger dan begroot. Zowel het bedrijfsoverschot als het financieel resultaat liggen substantieel hoger dan voorzien. Het uitzonderlijk resultaat ligt lager dan begroot.

Evolutie overschot / tekort van het boekjaar :		codes	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR16-JR15	JR16-JR15	BG - Boekjaar	JR16-BG16	JR16-BG16
· ten opzichte van jaarrekening 2015	· ten opzichte van begroting 2016		2015	2016	absolute wijziging	relatieve wijziging	2016	absolute afwijking	relatieve afwijking
			<i>(eenheden euro)</i>				<i>(eenheden euro)</i>		
III. Bedrijfsoverschot / Bedrijfstekort	(+) / (-)	70/64	81.522.418	53.752.343	- 27.770.075	- 34,06 %	16.958.034	+ 36.794.309	+ 216,97 %
Financieel resultaat	(+) / (-)	75/65	60.581.103	33.425.662	- 27.155.441	- 44,82 %	26.907.894	+ 6.517.768	+ 24,22 %
Uitzonderlijk resultaat	(+) / (-)	76/66	592.202	330.368	- 261.833	- 44,21 %	3.295.000	- 2.964.632	- 89,97 %
IX. Overschot / Tekort van het boekjaar	(+) / (-)	70/66	142.695.722	87.508.374	- 55.187.348	- 38,67 %	47.160.928	+ 40.347.446	+ 85,55 %

4.3 GEAGGREGEEERDE RESULTATENREKENING (PER AFDELING)

4.3.1 Afdeling I. Werking

In de afdeling Werking stijgen de bedrijfsopbrengsten in 2016 met 7.690.069 EUR. Dit betekent een meeropbrengst van 0,87% t.o.v. het boekjaar 2015. De bedrijfskosten stijgen in 2016 met 24.884.526 EUR. Dit betekent een meerkost van 2,77% t.o.v. het boekjaar 2015. In boekjaar 2016 noteren de universiteiten samen dan ook een bedrijfstekort dat 17.194.455 EUR of 127,43% hoger ligt dan in 2015.

In 2015 noteren we een financiële opbrengst van 258 EUR. In 2016 is dit slechts 14 EUR. De financiële kosten stijgen in 2016 met 502.446 EUR of 608,35% t.o.v. het boekjaar 2015.

Het tekort uit de gewone bedrijfsuitoefening steeg in 2016 met 17.697.145 EUR of 130,36%.

In 2016 tekent geen enkele universiteit uitzonderlijke opbrengsten of uitzonderlijke kosten op. Rekening houdend met de inkomende en uitgaande verrekeningen en overschrijvingen tussen afdelingen is er een tekort van het boekjaar 2016 van 4.321.503 EUR. Dit is een daling met 11.753.787 EUR of 158,15% t.o.v. het overschot van het boekjaar 2015.

De bedrijfsopbrengsten liggen 3.309.560 EUR of 0,37% hoger dan begroot in 2016. De bedrijfskosten liggen 21.494.589 EUR of 2,27% lager dan begroot. Dit is in de eerste plaats toe te schrijven aan een onderbesteding voor de post 'bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen' van 14.967.605 EUR of 1,96% en in de tweede plaats aan een onderbesteding voor de post 'diensten en diverse goederen' van 4.636.610 EUR of 2,87%.

In 2016 bestaan de kosten voor bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen respectievelijk voor 42,68% uit ZAP, 36,58% uit ATP, 17,71% uit AAP, 1,21% uit gastprofessoren, 0,92% uit contractueel AP, 0,86% uit contractueel ATP en 0,04% uit bursalen onderworpen aan RSZ. In de begroting 2016 waren de voorziene kosten 42,70% voor ZAP, 36,36 % voor ATP, 18,55% voor AAP, 1,08% voor gastprofessoren, 0,72% voor contractueel AP en 0,59% voor contractueel ATP. Voor bursalen onderworpen aan RSZ waren er geen kosten voorzien.

In vergelijking met de begroting zijn de kosten voor ZAP en AAP minder dan begroot. De kosten voor ATP, gastprofessoren, contractueel AP en ATP en bursalen onderworpen aan RSZ liggen hoger dan begroot.

De onderbesteding t.o.v. de begroting in de uitgavencategorie ZAP kan verschillende oorzaken hebben:

- permanent niet-bezette formatieplaatsen;
- fractionele niet-bezettingen (sabbatical, herleiding omvang opdracht, vrij in afwachting van afhandeling vacature,...);
- bezette betrekkingen waarvan de titularis verder een post-doc FWO-mandaat vervult (recuperatie van het niet-bezoldigde gedeelte);
- tijdelijke bevrozing en omzetting naar aanstellingen lastens de saldi van voorgaande jaren.

Hoewel in de begroting 2016 voor de afdeling Werking een tekort van het boekjaar van 22.652.720 EUR werd voorzien, eindigen de universiteiten samen in werkelijkheid met een tekort van het boekjaar van 4.321.503 EUR. Dit is 18.331.217 EUR of 80,92% minder te kort dan begroot.

RESULTATENREKENING

Afdeling I. Werking (eenheden euro)	codes	JR - Boekjaar 2012	JR - Boekjaar 2013	JR - Boekjaar 2014	JR - Boekjaar 2015	JR - Boekjaar 2016	BG - Boekjaar 2016	
I. Bedrijfsopbrengsten	(+)	70/74	746.669.266	769.425.773	894.345.977	885.590.847	893.280.916	889.971.356
A. Opbrengsten verbonden aan onderwijs, onderzoek en dienstverlening		70	743.505.292	761.633.054	891.316.772	882.689.074	890.486.462	888.249.295
A.1. Overheidstoelagen en subsidies - basisfinanciering (1ste geldstroom)		700	734.901.538	752.406.557	881.686.113	873.308.567	881.531.265	878.338.384
A.1.1. Werkingsuitkeringen		7000	730.402.728	746.005.984	877.613.446	868.590.947	877.571.214	
A.1.2. Uitkeringen DGOS		7001	3.379.001	3.025.798	3.000.000	3.000.000	3.000.000	
A.1.3. Investeringsuitkeringen		7002	0	0	0	0	0	
A.1.4. Sociale toelagen		7003	0	0	0	0	0	
A.1.5. Andere overheidstoelagen en subsidies		7004	1.119.809	3.374.775	1.072.667	1.717.620	960.051	
A.2. Overheidstoelagen fundamenteel basisonderzoek (2de geldstroom)		701	0	0	0	0	0	0
A.2.1. BOF		7010	0	0	0	0	0	
A.2.2. IUAP		7011	0	0	0	0	0	
A.2.3. FWO		7012	0	0	0	0	0	
A.2.4. IWT : bench fee (specialisatiebeurzen)		7013	0	0	0	0	0	
A.3. Overheidstoelagen toegepast wetenschappelijk onderzoek (3de geldstroom)		702	0	0	0	0	0	0
A.3.1. Federale Overheid exclusief IUAP		7020	0	0	0	0	0	
A.3.2. Vlaamse Gemeenschap		7021	0	0	0	0	0	
A.3.2.1. Ministerie Vlaamse Gemeenschap		70210	0	0	0	0	0	
A.3.2.2. IWT		70211	0	0	0	0	0	
A.3.2.3. IOF		70212	0	0	0	0	0	
A.3.2.4. Andere intermediaire organisaties		70213	0	0	0	0	0	
A.3.2.5. Andere bijdragen Vlaamse Gemeenschap		70214	0	0	0	0	0	
A.3.3. Steden en provincies		7022	0	0	0	0	0	
A.3.4. Internationale organen		7023	0	0	0	0	0	
A.3.4.1. Europese Unie		70230	0	0	0	0	0	
A.3.4.2. Internationale instellingen		70231	0	0	0	0	0	
A.3.4.3. Andere buitenlandse overheden		70232	0	0	0	0	0	
A.3.5. Andere overheidsbijdragen toegepast wetenschappelijk onderzoek		7024	0	0	0	0	0	
A.4. Contractonderzoek met de privé-sector en wetenschappelijke dienstverlening (4de geldstroom)		703	0	24	0	0	0	0
A.4.1. Contractonderzoek met de privésector		7030	0	24	0	0	0	
A.4.1.1. Contractonderzoek - non profit organisaties		70300	0	24	0	0	0	
A.4.1.2. Contractonderzoek - vennootschappen		70301	0	0	0	0	0	
A.4.1.2.1. Contractonderzoek - vennootschappen		703010	0	0	0	0	0	
A.4.1.2.2. Contractonderzoek - vennootschappen clinical trials - pré klinisch		703011	0	0	0	0	0	
A.4.1.2.3. Contractonderzoek - vennootschappen clinical trials - fase I & II		703012	0	0	0	0	0	
A.4.1.2.4. Contractonderzoek - vennootschappen clinical trials - fase III & IV		703013	0	0	0	0	0	
A.4.2. Onderzoek met privé sector mét overheidssteun		7031	0	0	0	0	0	
A.4.3. Wetenschappelijke dienstverlening (zonder contract)		7032	0	0	0	0	0	
A.4.4. Valorisatie Onderzoeksresultaten		7033	0	0	0	0	0	
A.5. Andere opbrengsten verbonden aan onderwijs, onderzoek en dienstverlening		704	8.603.754	9.226.473	9.630.659	9.380.507	8.955.197	9.910.911
A.5.1. Reguliere inschrijvingsgelden		7040	0	0	0	0	0	
A.5.2. Andere inschrijvingsgelden		7041	0	3.340	3.060	512	3.613	
A.5.3. Huuropbrengsten sociale sector		7042	0	0	0	0	0	
A.5.4. Opbrengsten studentenrestaurants		7043	0	0	0	0	0	
A.5.5. Opbrengsten boeken en cursussen		7044	190	60	0	4.235	8.467	
A.5.6. Andere		7045	8.603.564	9.223.073	9.627.599	9.375.761	8.943.118	
B. Waardewijzigingen projecten in uitvoering		71	0	0	0	0	0	0
C. Geproduceerde vaste activa		72	0	0	0	0	0	0
D. Giften, schenkingen en legaten		73	0	27.997	0	0	0	0
E. Andere bedrijfsopbrengsten		74	3.163.975	7.764.722	3.029.205	2.901.772	2.794.454	1.722.061
II. Bedrijfskosten	(-)	60/64	(786.137.056)	(803.719.412)	(898.998.283)	(899.083.602)	(923.968.128)	(945.462.717)
A. Aankopen goederen		60	32.617.104	14.757.904	14.277.673	13.601.607	13.921.841	18.110.906
B. Diensten en diverse goederen		61	144.168.394	150.587.260	146.215.747	152.781.449	156.987.463	161.624.073
C. Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen		62	608.384.270	638.120.373	736.370.570	731.692.645	750.256.832	765.224.437
C.1. ZAP		620	253.694.130	265.965.575	310.037.576	309.190.267	320.240.552	326.763.966
C.2. AAP		621	102.828.058	109.450.693	137.871.900	134.961.827	132.884.519	141.946.766
C.3. ATP		622	235.380.512	244.766.045	264.410.199	265.681.210	274.447.660	278.228.079
C.4. Gastprofessoren		623	5.504.592	6.648.828	8.634.918	8.284.183	9.060.856	8.250.592
C.5. Contractueel AP		624	3.991.729	3.884.313	6.328.700	6.598.086	6.900.886	5.514.727
C.6. Contractueel ATP		625	6.985.249	7.404.920	8.865.340	6.739.570	6.446.869	4.520.307
C.7. Bursalen onderworpen aan RSZ		626	0	0	221.938	237.503	275.490	0
D. Afschrijvingen en waardeverminderingen op oprichtingskosten, op immateriële en materiële vaste activa		630	0	0	0	0	0	0
E. Waardeverminderingen op voorraden en handelsvorderingen (toevoegingen +, terugnemingen -)		631/3	0	0	186.437	76.860	(107.305)	0
F. Voorzieningen voor risico's en kosten (toevoegingen +, bestedingen en terugnemingen -)		634/9	0	(40.362)	1.396.293	(244.469)	2.273.407	(60.000)
G. Andere bedrijfskosten		640/9	967.288	294.237	551.562	1.175.511	635.890	563.300
III. Bedrijfsoverschot	(+)	70/64	0	0	0	0	0	0
Bedrijfstekort	(-)	64/70	(39.467.790)	(34.293.638)	(4.652.306)	(13.492.756)	(30.687.211)	(55.491.361)

Afdeling I. Werking (eenheden euro)	codes	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	BG - Boekjaar	
		2012	2013	2014	2015	2016	2016	
IV. Financiële opbrengsten	(+)	75	503	(64)	0	258	14	0
A. Opbrengsten uit financiële vaste activa		750	0	0	0	0	0	0
B. Opbrengsten uit vlottende activa		751	0	0	0	0	0	0
C. Andere financiële opbrengsten		752/9	503	(64)	0	258	14	0
V. Financiële kosten	(-)	65	(64.382)	(53.472)	(60.471)	(82.592)	(585.038)	(47.000)
A. Kosten van schulden		650	3.697	345	1.306	2.032	501.382	0
B. Waardeverminderingen op andere vlottende activa dan bedoeld onder II. E (toevoegingen +, terugnemingen -)		651	1	(0)	0	(0)	0	0
C. Andere financiële kosten		652/9	60.683	53.126	59.166	80.560	83.656	47.000
VI. Overschot uit de gewone bedrijfsuitoefening	(+)	70/65	0	0	0	0	0	0
Tekort uit de gewone bedrijfsuitoefening	(-)	65/70	(39.531.669)	(34.347.174)	(4.712.777)	(13.575.090)	(31.272.235)	(55.538.361)
VII. Uitzonderlijke opbrengsten	(+)	76	9.421	129.917	0	0	0	0
A. Terugneming van afschrijvingen en van waardeverminderingen op immateriële en materiële vaste activa		760	0	832	0	0	0	0
B. Terugneming van waardeverminderingen op financiële vaste activa		761	0	0	0	0	0	0
C. Terugneming van voorzieningen voor uitzonderlijke risico's en kosten		762	0	0	0	0	0	0
D. Meerwaarden bij de realisatie van vaste activa		763	8.264	0	0	0	0	0
E. Andere uitzonderlijke opbrengsten		764/9	1.157	129.085	0	0	0	0
VIII. Uitzonderlijke kosten	(-)	66	0	0	(1.000.000)	0	0	0
A. Uitzonderlijke afschrijvingen en waardeverminderingen op oprichtingskosten, op immateriële en materiële vaste activa		660	0	0	0	0	0	0
B. Waardeverminderingen op financiële vaste activa		661	0	0	0	0	0	0
C. Voorzieningen voor uitzonderlijke risico's en kosten (toevoegingen +, bestedingen -)		662	0	0	0	0	0	0
D. Minderwaarden bij de realisatie van vaste activa		663	0	0	0	0	0	0
E. Andere uitzonderlijke kosten		664/8	0	0	1.000.000	0	0	0
F. Als herstructureringskosten geactiveerde uitzonderlijke kosten (-)		669	0	0	0	0	0	0
IX. Inkomende verrekeningen en overschrijvingen tussen afdelingen	(+)		54.707.805	62.307.516	61.406.778	64.055.940	80.091.949	77.851.427
A. Verrekeningen			5.401.461	9.920.025	5.989.058	7.145.770	7.661.294	5.019.973
B. Overschrijvingen			49.306.345	52.387.490	55.417.719	56.910.169	72.430.655	72.831.454
X. Uitgaande verrekeningen en overschrijvingen tussen afdelingen	(-)		(47.361.041)	(32.491.084)	(33.786.219)	(43.048.566)	(53.141.216)	(44.965.786)
A. Verrekeningen			15.901.582	9.499.880	12.006.146	14.437.391	16.615.536	11.724.940
B. Overschrijvingen			31.459.459	22.991.204	21.780.073	28.611.175	36.525.680	33.240.846
XI. Overschot van het boekjaar	(+)	70/66	0	0	21.907.781	7.432.284	0	0
Tekort van het boekjaar	(-)	66/70	(32.175.483)	(4.400.825)	0	0	(4.321.503)	(22.652.720)

4.3.2 Afdeling II. Investerings

In de afdeling Investerings dalen de bedrijfsopbrengsten in 2016 met 4.304.081 EUR. Dit betekent een minopbrengst van 9,73% t.o.v. het boekjaar 2015. Deze opbrengsten bestaan voornamelijk uit investeringsuitkeringen. In 2015 bedragen de investeringsuitkeringen 66,07% van de bedrijfsopbrengsten, in 2016 stijgt dit echter naar 74,97%. Er is in 2016 namelijk een substantiële daling in deze afdeling van andere opbrengsten verbonden aan onderwijs, onderzoek en dienstverlening bij één universiteit.

De bedrijfskosten dalen in 2016 met 10.183.350 EUR. Dit betekent een minkost van 22,76% t.o.v. het boekjaar 2015. Deze kosten hebben voor 55,57% betrekking op de aankoop van goederen en voor 45,22% op diensten en diverse goederen. De kosten voor de aankoop van goederen zijn substantieel gedaald met 11.322.243 EUR t.o.v. het boekjaar 2015. De kosten voor diensten en diverse goederen daarentegen zijn licht gestegen met 1.257.961 EUR.

De bedrijfskosten dalen sneller dan de bedrijfsopbrengsten waardoor de universiteiten een bedrijfsoverschot optekenen in deze afdeling dat 5.879.269 EUR of 1.134,30% groter is dan het bedrijfstekort in 2015.

De financiële opbrengsten dalen met 2.457.171 EUR in 2016 of 69,62%. De financiële kosten dalen met 14.094 EUR of 0,94%.

Het overschot uit de gewone bedrijfsuitoefening stijgt in 2016 met 3.436.192 EUR of 228,21% t.o.v. het boekjaar 2015.

De uitzonderlijke opbrengsten stijgen met 562.302 EUR of 37,40% in 2016. Noch in 2015, noch in 2016 zijn er uitzonderlijke kosten.

Rekening houdend met de inkomende en uitgaande verrekeningen en overschrijvingen tussen afdelingen stijgt het overschot van het boekjaar 2016 met 32.321.999 EUR of 114,79% t.o.v. het boekjaar 2015.

De bedrijfsopbrengsten zijn 8.135.902 EUR of 16,93% lager dan begroot. De reële bedrijfskosten liggen 28.405.402 EUR of 45,11% lager dan begroot.

De financiële opbrengsten werden onderbegroot met 39.430 EUR of 3,82%. Dit betekent dat er meer meerwaarden zijn gerealiseerd op de effecten dan voorzien. De financiële kosten werden overbegroot met 343.114 EUR of 18,70%. Hieronder vinden we o.a. de minderwaarden op de realisatie van effecten.

Het overschot van het boekjaar 2016 werd zwaar onderbegroot met 22.337.079 EUR of 58,56%.

RESULTATENREKENING

Afdeling II. Investerings		codes	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	BG - Boekjaar	
(eenheden euro)			2012	2013	2014	2015	2016	2016	
I.	Bedrijfsopbrengsten	(+)	70/74	35.919.746	35.684.235	36.256.883	44.233.629	39.929.548	48.065.450
A.	Opbrengsten verbonden aan onderwijs, onderzoek en dienstverlening		70	31.841.880	32.852.912	32.526.432	40.701.966	35.178.907	43.502.450
A.1.	Overheidstoelagen en subsidies - basisfinanciering (1ste geldstroom)		700	30.511.000	31.108.490	28.640.000	29.225.557	29.935.933	29.640.450
A.1.1.	Werkingsuitkeringen		7000	0	0	0	0	0	0
A.1.2.	Uitkeringen DGOS		7001	0	0	0	0	0	0
A.1.3.	Investeringsuitkeringen		7002	27.589.000	28.140.490	28.640.000	29.225.557	29.935.933	0
A.1.4.	Sociale toelagen		7003	0	0	0	0	0	0
A.1.5.	Andere overheidstoelagen en subsidies		7004	2.922.000	2.968.000	0	0	0	0
A.2.	Overheidstoelagen fundamenteel basisonderzoek (2de geldstroom)		701	0	0	0	0	0	0
A.2.1.	BOF		7010	0	0	0	0	0	0
A.2.2.	IUAP		7011	0	0	0	0	0	0
A.2.3.	FWO		7012	0	0	0	0	0	0
A.2.4.	IWT : bench fee (specialisatiebeurzen)		7013	0	0	0	0	0	0
A.3.	Overheidstoelagen toegepast wetenschappelijk onderzoek (3de geldstroom)		702	0	1.443.719	441.055	1.100.593	747.604	9.300.000
A.3.1.	Federale Overheid exclusief IUAP		7020	0	0	0	0	0	0
A.3.2.	Vlaamse Gemeenschap		7021	0	1.443.719	441.055	1.100.593	747.604	0
A.3.2.1.	Ministerie Vlaamse Gemeenschap		70210	0	0	0	0	0	0
A.3.2.2.	IWT		70211	0	0	0	0	0	0
A.3.2.3.	IOF		70212	0	0	0	0	0	0
A.3.2.4.	Andere intermediaire organisaties		70213	0	1.443.719	441.055	1.100.593	747.604	0
A.3.2.5.	Andere bijdragen Vlaamse Gemeenschap		70214	0	0	0	0	0	0
A.3.3.	Steden en provincies		7022	0	0	0	0	0	0
A.3.4.	Internationale organen		7023	0	0	0	0	0	0
A.3.4.1.	Europese Unie		70230	0	0	0	0	0	0
A.3.4.2.	Internationale instellingen		70231	0	0	0	0	0	0
A.3.4.3.	Andere buitenlandse overheden		70232	0	0	0	0	0	0
A.3.5.	Andere overheidsbijdragen toegepast wetenschappelijk onderzoek		7024	0	0	0	0	0	0
A.4.	Contractonderzoek met de privé-sector en wetenschappelijke dienstverlening (4de geldstroom)		703	432	703	5.965	676	0	0
A.4.1.	Contractonderzoek met de privé-sector		7030	432	703	5.965	676	0	0
A.4.1.1.	Contractonderzoek - non profit organisaties		70300	432	703	5.965	676	0	0
A.4.1.2.	Contractonderzoek - vennootschappen		70301	0	0	0	0	0	0
A.4.1.2.1.	Contractonderzoek - vennootschappen		703010	0	0	0	0	0	0
A.4.1.2.2.	Contractonderzoek - vennootschappen clinical trials - pré klinisch		703011	0	0	0	0	0	0
A.4.1.2.3.	Contractonderzoek - vennootschappen clinical trials - fase I & II		703012	0	0	0	0	0	0
A.4.1.2.4.	Contractonderzoek - vennootschappen clinical trials - fase III & IV		703013	0	0	0	0	0	0
A.4.2.	Onderzoek met privé sector mét overheidssteun		7031	0	0	0	0	0	0
A.4.3.	Wetenschappelijke dienstverlening (zonder contract)		7032	0	0	0	0	0	0
A.4.4.	Valorisatie Onderzoeksresultaten		7033	0	0	0	0	0	0
A.5.	Andere opbrengsten verbonden aan onderwijs, onderzoek en dienstverlening		704	1.330.449	300.000	3.439.413	10.375.139	4.495.370	4.562.000
A.5.1.	Reguliere inschrijvingsgelden		7040	0	0	0	0	0	0
A.5.2.	Andere inschrijvingsgelden		7041	0	0	0	0	0	0
A.5.3.	Huuropbrengsten sociale sector		7042	0	0	0	0	0	0
A.5.4.	Opbrengsten studentenrestaurants		7043	0	0	0	0	0	0
A.5.5.	Opbrengsten boeken en cursussen		7044	0	0	0	0	0	0
A.5.6.	Andere		7045	1.330.449	300.000	3.439.413	10.375.139	4.495.370	0
B.	Waardewijzigingen projecten in uitvoering		71	0	0	0	0	0	0
C.	Geproduceerde vaste activa		72	0	0	0	0	0	0
D.	Giften, schenkingen en legaten		73	0	0	0	0	0	0
E.	Andere bedrijfsopbrengsten		74	4.077.866	2.831.322	3.730.451	3.531.663	4.750.641	4.563.000
II.	Bedrijfskosten	(-)	60/64	(43.942.848)	(39.977.913)	(42.287.342)	(44.751.948)	(34.568.598)	(62.974.000)
A.	Aankopen goederen		60	30.692.625	25.127.579	24.659.490	30.532.485	19.210.242	45.171.000
B.	Diensten en diverse goederen		61	13.234.742	14.837.491	17.615.696	14.372.611	15.630.572	17.793.000
C.	Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen		62	0	596	5.414	10.324	15.564	0
C.1.	ZAP		620	0	0	0	0	0	0
C.2.	AAP		621	0	0	0	0	0	0
C.3.	ATP		622	0	0	0	0	0	0
C.4.	Gastprofessoren		623	0	0	0	0	0	0
C.5.	Contractueel AP		624	0	0	0	0	0	0
C.6.	Contractueel ATP		625	0	596	5.414	10.324	15.564	0
C.7.	Bursalen onderworpen aan RSZ		626	0	0	0	0	0	0
D.	Afschrijvingen en waardeverminderingen op oprichtingskosten, op immateriële en materiële vaste activa		630	0	0	0	0	0	0
E.	Waardeverminderingen op voorraden en handelsvorderingen (toevoegingen +, terugnemingen -)		631/3	0	0	0	0	0	0
F.	Voorzieningen voor risico's en kosten (toevoegingen +, bestedingen en terugnemingen -)		634/9	0	0	0	(170.282)	(321.958)	0
G.	Andere bedrijfskosten		640/9	15.481	12.247	6.741	6.810	34.178	10.000
III.	Bedrijfsoverschot	(+)	70/64	0	0	0	0	5.360.950	0
	Bedrijfstekort	(-)	64/70	(8.023.102)	(4.293.678)	(6.030.458)	(518.319)	0	(14.908.550)

Afdeling II. Investerings		codes	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	BG - Boekjaar
(eenheden euro)			2012	2013	2014	2015	2016	2016
IV. Financiële opbrengsten	(+)	75	1.557.311	1.418.013	956.363	3.529.601	1.072.430	1.033.000
A. Opbrengsten uit financiële vaste activa		750	0	0	0	0	108.083	0
B. Opbrengsten uit vlottende activa		751	615.087	466.351	304.847	284.679	219.035	213.000
C. Andere financiële opbrengsten		752/9	942.224	951.661	651.517	3.244.921	745.312	820.000
V. Financiële kosten	(-)	65	(1.540.413)	(1.447.118)	(1.383.803)	(1.505.598)	(1.491.504)	(1.834.618)
A. Kosten van schulden		650	1.406.095	1.417.670	1.360.975	1.406.035	1.450.918	1.663.618
B. Waardeverminderingen op andere vlottende activa dan bedoeld onder II. E (toevoegingen +, terugnemingen -)		651	20.536	9.994	6.712	5.557	2.235	0
C. Andere financiële kosten		652/9	113.782	19.454	16.115	94.006	38.351	171.000
VI. Overschot uit de gewone bedrijfsuitoefening	(+)	70/65	0	0	0	1.505.684	4.941.876	0
Tekort uit de gewone bedrijfsuitoefening	(-)	65/70	(8.006.204)	(4.322.783)	(6.457.897)	0	0	(15.710.168)
VII. Uitzonderlijke opbrengsten	(+)	76	4.480.104	1.941.887	7.245.151	1.503.472	2.065.774	2.116.000
A. Terugneming van afschrijvingen en van waardeverminderingen op immateriële en materiële vaste activa		760	500.000	0	332.078	0	0	0
B. Terugneming van waardeverminderingen op financiële vaste activa		761	0	0	0	0	0	0
C. Terugneming van voorzieningen voor uitzonderlijke risico's en kosten		762	0	0	0	0	0	0
D. Meerwaarden bij de realisatie van vaste activa		763	0	1.284.669	1.353.555	433.597	119.855	0
E. Andere uitzonderlijke opbrengsten		764/9	3.980.104	657.218	5.559.518	1.069.875	1.945.919	2.116.000
VIII. Uitzonderlijke kosten	(-)	66	(3.980.104)	(657.218)	(6.629.393)	0	0	(1.946.000)
A. Uitzonderlijke afschrijvingen en waardeverminderingen op oprichtingskosten, op immateriële en materiële vaste activa		660	0	0	0	0	0	0
B. Waardeverminderingen op financiële vaste activa		661	0	0	0	0	0	0
C. Voorzieningen voor uitzonderlijke risico's en kosten (toevoegingen +, bestedingen -)		662	0	0	0	0	0	0
D. Minderwaarden bij de realisatie van vaste activa		663	0	0	0	0	0	0
E. Andere uitzonderlijke kosten		664/8	3.980.104	657.218	6.629.393	0	0	1.946.000
F. Als herstructureringskosten geactiveerde uitzonderlijke kosten (-)		669	0	0	0	0	0	0
IX. Inkomende verrekeningen en overschrijvingen tussen afdelingen	(+)		23.867.290	41.501.793	15.142.552	26.659.281	56.720.387	56.327.239
A. Verrekeningen			924.082	1.522.270	1.930.157	1.388.469	2.417.826	1.578.395
B. Overschrijvingen			22.943.207	39.979.523	13.212.394	25.270.812	54.302.561	54.748.844
X. Uitgaande verrekeningen en overschrijvingen tussen afdelingen	(-)		(2.680.346)	(3.492.118)	(605.026)	(1.511.906)	(3.249.507)	(2.645.620)
A. Verrekeningen			1.118.346	1.930.118	543.026	1.511.906	2.011.507	2.645.620
B. Overschrijvingen			1.562.000	1.562.000	62.000	0	1.238.000	0
XI. Overschot van het boekjaar	(+)	70/66	13.680.739	34.971.562	8.695.386	28.156.531	60.478.530	38.141.451
Tekort van het boekjaar	(-)	66/70	0	0	0	0	0	0

4.3.3 Afdeling III. Sociale voorzieningen voor studenten

In de afdeling Sociale voorzieningen voor studenten stijgen de bedrijfsopbrengsten in 2016 met 3.217.984 EUR. Dit betekent een meeropbrengst van 6,25% t.o.v. het boekjaar 2015.

Het grootste deel van de opbrengsten in deze afdeling bestaat uit sociale toelagen en uit huuropbrengsten van de sociale sector. In boekjaar 2015 bedragen de sociale toelagen 40,90% van de bedrijfsopbrengsten, in 2016 zien we een toename naar 41,79%. De huuropbrengsten van de sociale sector nemen 35,89% voor hun rekening in 2015 en dit stijgt naar 36,12% in boekjaar 2016.

De bedrijfskosten dalen in 2016 met 790.163 EUR of 1,65%. Deze daling is uitsluitend toe te schrijven aan een daling van de kosten voor diensten en diverse goederen met 1.463.239 EUR of 5,97%. Er is een toename van de post bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen van het ATP met 546.714 EUR of 7,82% en van de kosten voor bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen van het contractueel ATP met 11.540 EUR of 0,09%.

Evenals in 2015 is er een bedrijfsoverschot in 2016. We noteren bovendien een forse stijging met 4.008.148 EUR of 112,34%.

De financiële opbrengsten stijgen in 2016 met 26.707 EUR of 16,07% en de financiële kosten dalen met 95.464 EUR of 5,65%.

In 2016 is er een overschot uit de gewone bedrijfsuitoefening dat 4.130.318 EUR of 202,15% hoger ligt dan in 2015.

In 2016 liggen de uitzonderlijke opbrengsten 306.336 EUR of 99,48% lager dan in 2015. Er zijn geen uitzonderlijke kosten.

Rekening houdend met de inkomende en uitgaande verrekeningen en overschrijvingen tussen afdelingen daalt het overschot van het boekjaar in 2016 met 204.760 EUR of 2,03% t.o.v. 2015.

In het boekjaar 2016 liggen de bedrijfsopbrengsten 1.003.920 EUR of 1,87% hoger dan begroot. De bedrijfskosten liggen 6.846.019 EUR of 12,68% lager dan begroot. Voor de post 'aankopen goederen' is er 296.648 EUR of 8,43% meer uitgegeven dan voorzien. Voor 'diensten en diverse goederen' is er echter een minuitgave van 5.518.646 EUR of 19,32%. De post 'bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen' kostte 1.714.146 EUR of 7,90% minder dan begroot.

In 2016 liggen de financiële opbrengsten 38.079 EUR of 16,49% lager dan begroot. De financiële kosten liggen 60.951 EUR of 3,97% hoger dan voorzien.

De universiteiten genereren in 2016 samen een overschot uit de gewone bedrijfsuitoefening dat 7.750.907 EUR of 491,38% hoger ligt dan begroot.

Het overschot van het boekjaar ligt 7.022.303 EUR of 245,92% hoger dan begroot.

RESULTATENREKENING

Afdeling III. Sociale Voorzieningen voor Studenten (eenheden euro)		codes	JR - Boekjaar 2012	JR - Boekjaar 2013	JR - Boekjaar 2014	JR - Boekjaar 2015	JR - Boekjaar 2016	BG - Boekjaar 2016
I. Bedrijfsopbrengsten	(+)	70/74	47.526.302	47.363.038	52.642.763	51.510.599	54.728.583	53.724.663
A. Opbrengsten verbonden aan onderwijs, onderzoek en dienstverlening		70	44.251.724	44.221.450	49.263.217	48.162.136	51.534.725	51.096.777
A.1. Overheidstoelagen en subsidies - basisfinanciering (1ste geldstroom)		700	18.444.462	16.989.013	22.562.359	21.381.038	23.195.754	22.140.520
A.1.1. Werkingsuitkeringen		7000	0	0	0	0	0	0
A.1.2. Uitkeringen DGOS		7001	303.136	307.471	311.679	314.216	326.753	0
A.1.3. Investeringsuitkeringen		7002	0	0	0	0	0	0
A.1.4. Sociale toelagen		7003	16.344.588	16.644.250	22.250.680	21.066.822	22.869.001	0
A.1.5. Andere overheidstoelagen en subsidies		7004	1.796.738	37.292	0	0	0	0
A.2. Overheidstoelagen fundamenteel basisonderzoek (2de geldstroom)		701	0	0	0	0	0	0
A.2.1. BOF		7010	0	0	0	0	0	0
A.2.2. IUAP		7011	0	0	0	0	0	0
A.2.3. FWO		7012	0	0	0	0	0	0
A.2.4. IWT : bench fee (specialisatiebeurzen)		7013	0	0	0	0	0	0
A.3. Overheidstoelagen toegepast wetenschappelijk onderzoek (3de geldstroom)		702	0	0	0	0	0	0
A.3.1. Federale Overheid exclusief IUAP		7020	0	0	0	0	0	0
A.3.2. Vlaamse Gemeenschap		7021	0	0	0	0	0	0
A.3.2.1. Ministerie Vlaamse Gemeenschap		70210	0	0	0	0	0	0
A.3.2.2. IWT		70211	0	0	0	0	0	0
A.3.2.3. IOF		70212	0	0	0	0	0	0
A.3.2.4. Andere intermediaire organisaties		70213	0	0	0	0	0	0
A.3.2.5. Andere bijdragen Vlaamse Gemeenschap		70214	0	0	0	0	0	0
A.3.3. Steden en provincies		7022	0	0	0	0	0	0
A.3.4. Internationale organen		7023	0	0	0	0	0	0
A.3.4.1. Europese Unie		70230	0	0	0	0	0	0
A.3.4.2. Internationale instellingen		70231	0	0	0	0	0	0
A.3.4.3. Andere buitenlandse overheden		70232	0	0	0	0	0	0
A.3.5. Andere overheidsbijdragen toegepast wetenschappelijk onderzoek		7024	0	0	0	0	0	0
A.4. Contractonderzoek met de privé-sector en wetenschappelijke dienstverlening (4de geldstroom)		703	0	0	0	0	1.750	0
A.4.1. Contractonderzoek met de privé-sector		7030	0	0	0	0	0	0
A.4.1.1. Contractonderzoek - non profit organisaties		70300	0	0	0	0	0	0
A.4.1.2. Contractonderzoek - vennootschappen		70301	0	0	0	0	0	0
A.4.1.2.1. Contractonderzoek - vennootschappen		703010	0	0	0	0	0	0
A.4.1.2.2. Contractonderzoek - vennootschappen clinical trials - pré klinisch		703011	0	0	0	0	0	0
A.4.1.2.3. Contractonderzoek - vennootschappen clinical trials - fase I & II		703012	0	0	0	0	0	0
A.4.1.2.4. Contractonderzoek - vennootschappen clinical trials - fase III & IV		703013	0	0	0	0	0	0
A.4.2. Onderzoek met privé sector mét overheidssteun		7031	0	0	0	0	0	0
A.4.3. Wetenschappelijke dienstverlening (zonder contract)		7032	0	0	0	0	1.750	0
A.4.4. Valorisatie Onderzoeksresultaten		7033	0	0	0	0	0	0
A.5. Andere opbrengsten verbonden aan onderwijs, onderzoek en dienstverlening		704	25.807.262	27.232.437	26.700.857	26.781.098	28.337.221	28.956.257
A.5.1. Reguliere inschrijvingsgelden		7040	0	0	0	0	0	0
A.5.2. Andere inschrijvingsgelden		7041	4.168	59.418	55.797	70.126	66.645	0
A.5.3. Huuropbrengsten sociale sector		7042	16.781.888	17.765.256	18.148.135	18.485.016	19.767.478	0
A.5.4. Opbrengsten studentenrestaurants		7043	7.540.236	7.691.310	7.111.384	6.950.125	7.196.836	0
A.5.5. Opbrengsten boeken en cursussen		7044	63.257	61.391	128.670	46.726	92.402	0
A.5.6. Andere		7045	1.417.712	1.655.062	1.256.871	1.229.105	1.213.860	0
B. Waardewijzigingen projecten in uitvoering		71	0	0	0	0	0	0
C. Geproduceerde vaste activa		72	0	0	0	0	0	0
D. Giften, schenkingen en legaten		73	0	0	0	0	0	0
E. Andere bedrijfsopbrengsten		74	3.274.578	3.141.588	3.379.547	3.348.463	3.193.858	2.627.887
II. Bedrijfskosten	(-)	60/64	(45.201.595)	(43.923.576)	(49.015.392)	(47.942.812)	(47.152.649)	(53.998.668)
A. Aankopen goederen		60	3.769.691	3.284.949	3.260.333	3.812.115	3.817.068	3.520.420
B. Diensten en diverse goederen		61	21.166.475	21.148.415	25.745.875	24.503.948	23.040.709	28.559.355
C. Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen		62	20.063.222	19.276.202	19.779.062	19.428.981	19.987.234	21.701.380
C.1. ZAP		620	0	0	0	0	0	0
C.2. AAP		621	0	0	0	0	0	0
C.3. ATP		622	6.662.846	6.842.254	6.744.075	6.991.293	7.538.007	7.579.000
C.4. Gastprofessoren		623	0	0	0	0	0	0
C.5. Contractueel AP		624	0	0	0	0	0	0
C.6. Contractueel ATP		625	13.400.377	12.433.949	13.034.986	12.437.688	12.449.228	14.122.380
C.7. Bursalen onderworpen aan RSZ		626	0	0	0	0	0	0
D. Afschrijvingen en waardeverminderingen op oprichtingskosten, op immateriële en materiële vaste activa		630	0	0	0	0	0	0
E. Waardeverminderingen op voorraden en handelsvorderingen (toevoegingen +, terugnemingen -)		631/3	0	0	0	0	0	0
F. Voorzieningen voor risico's en kosten (toevoegingen +, bestedingen en terugnemingen -)		634/9	0	0	2.208	(2.208)	0	0
G. Andere bedrijfskosten		640/9	202.207	214.009	227.914	199.977	307.638	217.512
III. Bedrijfsoverschot	(+)	70/64	2.324.706	3.439.462	3.627.372	3.567.786	7.575.934	0
Bedrijfstekort	(-)	64/70	0	0	0	0	0	(274.004)

Afdeling III. Sociale Voorzieningen voor Studenten (eenheden euro)		codes	JR - Boekjaar 2012	JR - Boekjaar 2013	JR - Boekjaar 2014	JR - Boekjaar 2015	JR - Boekjaar 2016	BG - Boekjaar 2016
IV. Financiële opbrengsten	(+)	75	548.766	365.378	304.702	166.189	192.896	230.975
A. Opbrengsten uit financiële vaste activa		750	0	0	0	0	0	0
B. Opbrengsten uit vlottende activa		751	364.954	285.455	248.882	193.811	170.502	53.900
C. Andere financiële opbrengsten		752/9	183.812	79.923	55.820	(27.621)	22.394	177.075
V. Financiële kosten	(-)	65	(1.823.838)	(1.748.435)	(1.715.479)	(1.690.768)	(1.595.304)	(1.534.353)
A. Kosten van schulden		650	530.768	466.123	403.954	365.022	323.442	351.892
B. Waardeverminderingen op andere vlottende activa dan bedoeld onder II. E (toevoegingen +, terugnemingen -)		651	19.060	15.745	6.493	3.098	892	0
C. Andere financiële kosten		652/9	1.274.010	1.266.567	1.305.032	1.322.648	1.270.970	1.182.461
VI. Overschot uit de gewone bedrijfsuitoefening	(+)	70/65	1.049.634	2.056.405	2.216.595	2.043.207	6.173.525	0
Tekort uit de gewone bedrijfsuitoefening	(-)	65/70	0	0	0	0	0	(1.577.382)
VII. Uitzonderlijke opbrengsten	(+)	76	0	0	0	307.936	1.600	0
A. Terugneming van afschrijvingen en van waardeverminderingen op immateriële en materiële vaste activa		760	0	0	0	0	0	0
B. Terugneming van waardeverminderingen op financiële vaste activa		761	0	0	0	0	0	0
C. Terugneming van voorzieningen voor uitzonderlijke risico's en kosten		762	0	0	0	0	0	0
D. Meerwaarden bij de realisatie van vaste activa		763	0	0	0	0	1.600	0
E. Andere uitzonderlijke opbrengsten		764/9	0	0	0	307.936	0	0
VIII. Uitzonderlijke kosten	(-)	66	0	0	(250)	0	0	0
A. Uitzonderlijke afschrijvingen en waardeverminderingen op oprichtingskosten, op immateriële en materiële vaste activa		660	0	0	0	0	0	0
B. Waardeverminderingen op financiële vaste activa		661	0	0	0	0	0	0
C. Voorzieningen voor uitzonderlijke risico's en kosten (toevoegingen +, bestedingen -)		662	0	0	0	0	0	0
D. Minderwaarden bij de realisatie van vaste activa		663	0	0	0	0	0	0
E. Andere uitzonderlijke kosten		664/8	0	0	250	0	0	0
F. Als herstructureringskosten geactiveerde uitzonderlijke kosten (-)		669	0	0	0	0	0	0
IX. Inkomende verrekeningen en overschrijvingen tussen afdelingen	(+)		11.568.273	12.789.084	13.580.751	15.594.147	14.413.635	13.105.406
A. Verrekeningen			3.958.428	4.652.563	4.965.426	4.916.176	4.528.205	3.741.765
B. Overschrijvingen			7.609.846	8.136.522	8.615.325	10.677.971	9.885.430	9.363.641
X. Uitgaande verrekeningen en overschrijvingen tussen afdelingen	(-)		(8.051.866)	(8.808.593)	(9.007.979)	(7.862.699)	(10.710.929)	(8.672.496)
A. Verrekeningen			7.987.238	8.780.220	8.645.414	7.603.689	10.675.875	8.648.496
B. Overschrijvingen			64.628	28.373	362.565	259.010	35.054	24.000
XI. Overschot van het boekjaar	(+)	70/66	4.566.042	6.036.896	6.789.117	10.082.591	9.877.831	2.855.528
Tekort van het boekjaar	(-)	66/70	0	0	0	0	0	0

4.3.4 Afdeling IV.1. Bijzondere onderzoeksfondsen

In de afdeling Bijzondere onderzoeksfondsen stijgen de bedrijfsopbrengsten in 2016 met 1.356.674 EUR. Dit betekent een meeropbrengst van 0,83% t.o.v. het boekjaar 2015.

Er is in de eerste plaats een toename van de overheidstoelagen voor het fundamenteel basisonderzoek:

- BOF-toelage: +8.843.000 EUR of 7,35%
- Methusalem-financiering: +79.000 EUR of 0,44%
- Tenure track: +40.000 EUR of 0,44%

De toelage voor BOF-ZAP daarentegen daalt met 7.377.000 EUR of 100,00% aangezien deze subsidie vanaf 2016 wordt toegevoegd aan de BOF-basissubsidie. De andere bedrijfsopbrengsten dalen in 2016 met 13.002 EUR of 55,05%.

De bedrijfskosten dalen in 2016 met 2.298.599 EUR of 1,78%. De oorzaak hiervan is in de eerste plaats de daling van de kosten voor diensten en diverse goederen met 1.521.287 EUR of 5,50%. De kosten van bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen dalen met 1.215.805 EUR of 1,24%. De daling is hier in absolute cijfers het grootst bij het 'contractueel AP' met 1.555.748 EUR, gevolgd door het 'ATP' met 336.999 EUR. De kosten voor AAP, de gastprofessoren, het contractueel ATP en de bursalen onderworpen aan RSZ stijgen. Evenals in 2015 zijn er geen kosten voor het ZAP. De andere bedrijfskosten stijgen met 1.713 EUR of 5,06%.

De universiteiten tekenen in de afdeling Bijzondere onderzoeksfondsen in 2016 een bedrijfsoverschot op van 38.127.179 EUR t.o.v. 34.471.905 EUR in 2015. Dit is een stijging met 3.655.274 EUR of 10,60%.

Er zijn geen financiële opbrengsten in 2016. De financiële kosten stijgen met 1.673 EUR of 38,70%.

Het overschot uit de gewone bedrijfsuitoefening stijgt in 2016 met 3.653.577 EUR of 10,60% t.o.v. 2015.

Evenals in het boekjaar 2015 zijn er in 2016 geen uitzonderlijke opbrengsten. Er zijn evenmin uitzonderlijke kosten.

Rekening houdend met de inkomende en uitgaande verrekeningen en overschrijvingen tussen afdelingen tekenen de universiteiten in 2016 een overschot van het boekjaar op. Ten opzichte van het boekjaar 2015 is er wel een substantiële stijging met 4.114.078 EUR of 132,51%.

In vergelijking met de begroting 2016 vallen de reële bedrijfsopbrengsten hoger uit. De onderschatting bedraagt 1.895.955 EUR of 1,16%.

De totale bedrijfskosten werden overbegroot met 13.547.881 EUR of 9,64%. Alleen de kosten voor de bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen van de gastprofessoren liggen iets hoger dan in de begroting werd voorzien. De hoofdreden voor afwijkingen t.o.v. het voorziene budget is dat het moeilijk is om bij de opmaak van de begroting in te schatten hoe de projectnoden zullen evolueren en hieraan gelinkt de evolutie van de kosten.

Hoewel in de begroting 2016 voor de afdeling Bijzondere onderzoeksfondsen een tekort van het boekjaar van 10.850.828 EUR werd voorzien, eindigen de universiteiten samen in werkelijkheid uiteindelijk met een overschot van het boekjaar van 7.218.701 EUR.

RESULTATENREKENING								
Afdeling IV.1. Bijzondere Onderzoeksfondsen (eenheden euro)	codes	JR - Boekjaar 2012	JR - Boekjaar 2013	JR - Boekjaar 2014	JR - Boekjaar 2015	JR - Boekjaar 2016	BG - Boekjaar 2016	
I. Bedrijfsopbrengsten	(+)	70/74	157.553.980	164.159.937	166.955.296	163.797.140	165.153.814	163.257.859
A. Opbrengsten verbonden aan onderwijs, onderzoek en dienstverlening		70	157.417.934	163.992.340	166.896.687	163.773.520	165.143.197	163.243.859
A.1. Overheidstoelagen en subsidies - basisfinanciering (1ste geldstroom)		700	0	166.494	1.038.670	0	0	0
A.1.1. Werkingsuitkeringen		7000	0	166.494	1.038.670	0	0	0
A.1.2. Uitkeringen DGOS		7001	0	0	0	0	0	0
A.1.3. Investeringsuitkeringen		7002	0	0	0	0	0	0
A.1.4. Sociale toelagen		7003	0	0	0	0	0	0
A.1.5. Andere overheidstoelagen en subsidies		7004	0	0	0	0	0	0
A.2. Overheidstoelagen fundamenteel basisonderzoek (2de geldstroom)		701	150.759.600	156.125.600	157.544.600	154.971.600	156.556.600	154.175.597
A.2.1. BOF		7010	150.759.600	156.125.600	157.544.600	154.971.600	156.556.600	
A.2.2. IUAP		7011	0	0	0	0	0	0
A.2.3. FWO		7012	0	0	0	0	0	0
A.2.4. IWT : bench fee (specialisatiebeurzen)		7013	0	0	0	0	0	0
A.3. Overheidstoelagen toegepast wetenschappelijk onderzoek (3de geldstroom)		702	10.000	0	0	0	18.600	0
A.3.1. Federale Overheid exclusief IUAP		7020	0	0	0	0	0	0
A.3.2. Vlaamse Gemeenschap		7021	10.000	0	0	0	18.600	
A.3.2.1. Ministerie Vlaamse Gemeenschap		70210	0	0	0	0	0	0
A.3.2.2. IWT		70211	0	0	0	0	0	0
A.3.2.3. IOF		70212	0	0	0	0	0	0
A.3.2.4. Andere intermediaire organisaties		70213	0	0	0	0	18.600	
A.3.2.5. Andere bijdragen Vlaamse Gemeenschap		70214	10.000	0	0	0	0	0
A.3.3. Steden en provincies		7022	0	0	0	0	0	0
A.3.4. Internationale organen		7023	0	0	0	0	0	0
A.3.4.1. Europese Unie		70230	0	0	0	0	0	0
A.3.4.2. Internationale instellingen		70231	0	0	0	0	0	0
A.3.4.3. Andere buitenlandse overheden		70232	0	0	0	0	0	0
A.3.5. Andere overheidsbijdragen toegepast wetenschappelijk onderzoek		7024	0	0	0	0	0	0
A.4. Contractonderzoek met de privé-sector en wetenschappelijke dienstverlening (4de geldstroom)		703	0	0	0	(2.217)	0	0
A.4.1. Contractonderzoek met de privésector		7030	0	0	0	0	0	0
A.4.1.1. Contractonderzoek - non profit organisaties		70300	0	0	0	0	0	0
A.4.1.2. Contractonderzoek - vennootschappen		70301	0	0	0	0	0	0
A.4.1.2.1. Contractonderzoek - vennootschappen		703010	0	0	0	0	0	0
A.4.1.2.2. Contractonderzoek - vennootschappen clinical trials - pré klinisch		703011	0	0	0	0	0	0
A.4.1.2.3. Contractonderzoek - vennootschappen clinical trials - fase I & II		703012	0	0	0	0	0	0
A.4.1.2.4. Contractonderzoek - vennootschappen clinical trials - fase III & IV		703013	0	0	0	0	0	0
A.4.2. Onderzoek met privé sector mét overheidssteun		7031	0	0	0	0	0	0
A.4.3. Wetenschappelijke dienstverlening (zonder contract)		7032	0	0	0	(2.217)	0	0
A.4.4. Valorisatie Onderzoeksresultaten		7033	0	0	0	0	0	0
A.5. Andere opbrengsten verbonden aan onderwijs, onderzoek en dienstverlening		704	6.648.334	7.700.246	8.313.417	8.804.138	8.567.997	9.068.262
A.5.1. Reguliere inschrijvingsgelden		7040	0	0	0	0	0	0
A.5.2. Andere inschrijvingsgelden		7041	0	0	0	0	0	0
A.5.3. Huuropbrengsten sociale sector		7042	0	0	0	0	0	0
A.5.4. Opbrengsten studentenrestaurants		7043	0	0	0	0	0	0
A.5.5. Opbrengsten boeken en cursussen		7044	0	0	0	0	0	0
A.5.6. Andere		7045	6.648.334	7.700.246	8.313.417	8.804.138	8.567.997	
B. Waardewijzigingen projecten in uitvoering		71	0	0	0	0	0	0
C. Geproduceerde vaste activa		72	0	0	0	0	0	0
D. Giften, schenkingen en legaten		73	0	0	0	0	0	0
E. Andere bedrijfsopbrengsten		74	136.047	167.598	58.609	23.620	10.618	14.000
II. Bedrijfskosten	(-)	60/64	(123.186.962)	(129.042.496)	(127.598.639)	(129.325.235)	(127.026.636)	(140.574.517)
A. Aankopen goederen		60	3.534.996	5.506.086	3.638.925	3.322.380	3.758.586	4.724.812
B. Diensten en diverse goederen		61	27.139.923	28.177.071	27.176.294	27.655.700	26.134.413	30.359.507
C. Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen		62	92.477.708	95.343.210	96.760.036	98.313.897	97.098.092	105.453.198
C.1. ZAP		620	9.988	10.713	18.702	0	0	0
C.2. AAP		621	11.624.355	10.679.704	10.380.349	9.539.799	9.919.359	11.089.000
C.3. ATP		622	3.942.449	3.794.385	2.838.371	2.673.473	2.336.474	2.731.000
C.4. Gastprofessoren		623	78.137	140.474	131.676	251.596	436.792	242.123
C.5. Contractueel AP		624	14.396.922	15.088.583	14.996.234	16.625.900	15.070.152	18.417.365
C.6. Contractueel ATP		625	5.980.332	6.045.262	6.279.856	5.898.385	5.931.997	6.481.046
C.7. Bursalen onderworpen aan RSZ		626	56.445.524	59.584.089	62.114.848	63.324.746	63.403.319	66.492.664
D. Afschrijvingen en waardeverminderingen op oprichtingskosten, op immateriële en materiële vaste activa		630	0	0	0	0	0	0
E. Waardeverminderingen op voorraden en handelsvorderingen (toevoegingen +, terugnemingen -)		631/3	0	0	0	0	0	0
F. Voorzieningen voor risico's en kosten (toevoegingen +, bestedingen en terugnemingen -)		634/9	(11.230)	(20.802)	574	(574)	0	0
G. Andere bedrijfskosten		640/9	45.565	36.932	22.811	33.832	35.545	37.000
III. Bedrijfsoverschot	(+)	70/64	34.367.019	35.117.441	39.356.657	34.471.905	38.127.179	22.683.341
Bedrijfstekort	(-)	64/70	0	0	0	0	0	0

Afdeling IV.1. Bijzondere Onderzoeksfondsen		codes	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	BG - Boekjaar
(eenheden euro)			2012	2013	2014	2015	2016	2016
IV. Financiële opbrengsten	(+)	75	896	83	0	22	0	0
A. Opbrengsten uit financiële vaste activa		750	0	0	0	0	0	0
B. Opbrengsten uit vlottende activa		751	0	0	0	0	0	0
C. Andere financiële opbrengsten		752/9	896	83	0	22	0	0
V. Financiële kosten	(-)	65	(7.582)	(6.486)	(4.081)	(4.323)	(5.996)	(6.000)
A. Kosten van schulden		650	0	0	0	0	0	0
B. Waardeverminderingen op andere vlottende activa dan bedoeld onder II. E (toevoegingen +, terugnemingen -)		651	0	0	(1)	0	0	0
C. Andere financiële kosten		652/9	7.582	6.486	4.082	4.323	5.996	6.000
VI. Overschot uit de gewone bedrijfsuitoefening	(+)	70/65	34.360.333	35.111.038	39.352.576	34.467.605	38.121.182	22.677.341
Tekort uit de gewone bedrijfsuitoefening	(-)	65/70	0	0	0	0	0	0
VII. Uitzonderlijke opbrengsten	(+)	76	0	26.196	671.383	0	0	0
A. Terugneming van afschrijvingen en van waardeverminderingen op immateriële en materiële vaste activa		760	0	6.196	0	0	0	0
B. Terugneming van waardeverminderingen op financiële vaste activa		761	0	0	0	0	0	0
C. Terugneming van voorzieningen voor uitzonderlijke risico's en kosten		762	0	0	0	0	0	0
D. Meerwaarden bij de realisatie van vaste activa		763	0	0	0	0	0	0
E. Andere uitzonderlijke opbrengsten		764/9	0	20.000	671.383	0	0	0
VIII. Uitzonderlijke kosten	(-)	66	0	(130)	0	0	0	0
A. Uitzonderlijke afschrijvingen en waardeverminderingen op oprichtingskosten, op immateriële en materiële vaste activa		660	0	0	0	0	0	0
B. Waardeverminderingen op financiële vaste activa		661	0	0	0	0	0	0
C. Voorzieningen voor uitzonderlijke risico's en kosten (toevoegingen +, bestedingen -)		662	0	0	0	0	0	0
D. Minderwaarden bij de realisatie van vaste activa		663	0	0	0	0	0	0
E. Andere uitzonderlijke kosten		664/8	0	130	0	0	0	0
F. Als herstructureringskosten geactiveerde uitzonderlijke kosten (-)		669	0	0	0	0	0	0
IX. Inkomende verrekeningen en overschrijvingen tussen afdelingen	(+)		15.171.177	16.019.781	17.649.466	20.286.753	19.306.843	19.403.463
A. Verrekeningen			(311.865)	(229.937)	(78.976)	3.007.732	536.925	355.335
B. Overschrijvingen			15.483.042	16.249.718	17.728.442	17.279.021	18.769.918	19.048.129
X. Uitgaande verrekeningen en overschrijvingen tussen afdelingen	(-)		(49.056.218)	(48.204.397)	(49.646.069)	(51.649.735)	(50.209.324)	(52.931.633)
A. Verrekeningen			11.048.938	8.582.216	7.509.035	9.788.302	7.566.192	9.901.000
B. Overschrijvingen			38.007.279	39.622.181	42.137.034	41.861.433	42.643.133	43.030.633
XI. Overschot van het boekjaar	(+)	70/66	475.293	2.952.488	8.027.356	3.104.623	7.218.701	0
Tekort van het boekjaar	(-)	66/70	0	0	0	0	0	(10.850.828)

4.3.5 Afdeling IV.2. Andere onderzoeksfondsen

In de afdeling Andere onderzoeksfondsen dalen de bedrijfsopbrengsten in 2016 met 5.130.787 EUR. Dit betekent een minopbrengst van 0,69% t.o.v. het boekjaar 2015.

De overheidstoelagen voor het fundamenteel basisonderzoek zijn namelijk met 9.940.439 EUR of 7,15% gedaald in 2016 t.o.v. 2015. Dit is in de eerste plaats toe te schrijven aan de sterke afname van FWO-gelden. De overheidstoelagen voor het toegepast wetenschappelijk onderzoek vertonen een lichte stijging van 1.027.823 EUR of 0,32%. Het contractonderzoek met de privésector en de wetenschappelijke dienstverlening zijn goed voor een stijging van de opbrengsten in 2016 met 2.995.250 EUR of 1,12%. Dit is o.a. het gevolg van de toenemende valorisatie van onderzoeksresultaten.

De stijging van de bedrijfsopbrengsten in 2012, 2013, 2014 en 2015 in deze afdeling is voor een deel toe te schrijven aan een gewijzigde presentatie van de overhead, op basis van gemaakte afspraken tussen de universiteiten in de VLIR. In het verleden werden de opbrengsten in de afdeling Andere onderzoeksfondsen netto gepresenteerd, d.w.z. na aftrek van overhead (die rechtstreeks in de afdeling Patrimonium werd geboekt).

Vanaf 2009 worden de bruto opbrengsten getoond onder de bedrijfsopbrengsten en wordt de overhead via de post interne verrekeningen overgeboekt naar het patrimonium.

De bedrijfskosten stijgen in 2016 met 9.470.885 EUR of 1,62%. De grootste toename in absolute cijfers zien we bij de andere bedrijfskosten (+4.456.550 EUR), gevolgd door de kosten voor aankopen goederen (+2.476.011 EUR) en deze voor bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen (+1.513.562 EUR). Binnen deze post stijgen de kosten voor de gastprofessoren (+30,95%) het meest, gevolgd door de kosten voor het ZAP (+2,10%), de bursalen onderworpen aan RSZ (+1,91%), het AAP (+1,29%), het ATP (+0,64%) en ten slotte het contractueel AP (+0,58%). De kosten voor het contractueel ATP dalen. De kosten voor diensten en diverse goederen stijgen eveneens (+1.017.611 EUR).

In 2016 dalen zowel de financiële opbrengsten als de financiële kosten.

Het overschot uit de gewone bedrijfsuitoefening daalt in 2016 met 14.312.741 EUR t.o.v. 2015. Dit is een daling met 9,26%.

De uitzonderlijke opbrengsten dalen in 2016 met 2.385.514 EUR, de uitzonderlijke kosten met 612.592 EUR.

Rekening houdend met de inkomende en uitgaande verrekeningen tussen afdelingen boeken de universiteiten in 2016 een overschot van het boekjaar dat 7.997.171 EUR of 8,09% lager ligt dan in 2015.

In het boekjaar 2016 liggen de reële bedrijfsopbrengsten 27.533.678 EUR of 3,88% hoger dan begroot.

Het is moeilijk om de opbrengsten van de 2de, 3de en 4de geldstroom correct te begroten omdat het gaat over opbrengsten uit onderzoeksprojecten en projecten van wetenschappelijk dienstbetoon en deze kunnen erg fluctueren van jaar tot jaar.

Voor de tweede geldstroom voorzag de begroting 8.529.556 EUR meer dan de reële opbrengst, voor de derde geldstroom 6.395.075 EUR minder en voor de vierde geldstroom maar liefst 28.523.182 EUR minder dan de reële opbrengst. Hier is het spanningsveld tussen de begroting en de werkelijke opbrengsten dus erg groot.

De werkelijke bedrijfskosten liggen 14.437.366 EUR of 2,48% hoger dan begroot in 2016.

De financiële opbrengsten liggen 132.258 EUR hoger dan begroot en de financiële kosten 64.755 EUR hoger. Het overschot uit de gewone bedrijfsuitoefening is in werkelijkheid 13.163.815 EUR hoger dan voorzien.

Het overschot van het boekjaar is 11.359.952 EUR of 14,29% hoger dan gebudgetteerd.

RESULTATENREKENING

RESULTATENREKENING								
Afdeling IV.2. Andere Onderzoeksfondsen (eenheden euro)	codes	JR - Boekjaar 2012	JR - Boekjaar 2013	JR - Boekjaar 2014	JR - Boekjaar 2015	JR - Boekjaar 2016	BG - Boekjaar 2016	
I. Bedrijfsopbrengsten	(+)	70/74	623.990.882	635.940.137	660.419.990	741.565.633	736.434.846	708.901.168
A. Opbrengsten verbonden aan onderwijs, onderzoek en dienstverlening		70	615.258.332	623.270.493	647.341.479	731.427.228	724.515.967	699.847.168
A.1. Overheidstoelagen en subsidies - basisfinanciering (1ste geldstroom)		700	0	0	0	0	0	0
A.1.1. Werkingsuitkeringen		7000	0	0	0	0	0	0
A.1.2. Uitkeringen DGOS		7001	0	0	0	0	0	0
A.1.3. Investeringsuitkeringen		7002	0	0	0	0	0	0
A.1.4. Sociale toelagen		7003	0	0	0	0	0	0
A.1.5. Andere overheidstoelagen en subsidies		7004	0	0	0	0	0	0
A.2. Overheidstoelagen fundamenteel basisonderzoek (2de geldstroom)		701	125.708.340	127.072.724	132.086.193	139.094.470	129.154.031	137.683.587
A.2.1. BOF		7010	0	0	0	0	0	0
A.2.2. IUAP		7011	18.427.526	13.379.172	14.682.664	15.853.033	15.822.670	0
A.2.3. FWO		7012	104.243.615	110.791.043	114.403.209	119.789.637	111.532.573	0
A.2.4. IWT : bench fee (specialisatiebeurzen)		7013	3.037.198	2.902.509	3.000.320	3.451.800	1.798.789	0
A.3. Overheidstoelagen toegepast wetenschappelijk onderzoek (3de geldstroom)		702	291.828.008	288.586.545	295.421.765	316.784.007	317.811.830	311.416.755
A.3.1. Federale Overheid exclusief IUAP		7020	35.389.328	31.806.201	30.763.036	30.628.765	31.139.905	0
A.3.2. Vlaamse Gemeenschap		7021	153.651.595	149.395.146	176.654.177	172.727.228	173.514.479	0
A.3.2.1. Ministerie Vlaamse Gemeenschap		70210	46.827.916	49.243.925	51.078.569	45.460.536	36.361.629	0
A.3.2.2. IWT		70211	41.045.646	39.834.652	51.091.090	58.957.400	58.291.014	0
A.3.2.3. IOF		70212	19.173.179	19.304.925	27.483.510	26.933.839	26.894.191	0
A.3.2.4. Andere intermediaire organisaties		70213	32.975.112	34.463.359	37.419.234	28.605.655	32.833.844	0
A.3.2.5. Andere bijdragen Vlaamse Gemeenschap		70214	13.629.742	6.548.284	9.581.775	12.769.799	19.133.802	0
A.3.3. Steden en provincies		7022	2.558.482	3.460.627	2.306.423	2.250.987	4.130.668	0
A.3.4. Internationale organen		7023	94.292.385	100.865.214	79.419.936	105.652.063	103.501.493	0
A.3.4.1. Europese Unie		70230	88.623.401	94.377.157	74.029.524	98.140.207	97.936.590	0
A.3.4.2. Internationale instellingen		70231	4.933.657	6.783.537	5.133.426	6.891.439	5.339.378	0
A.3.4.3. Andere buitenlandse overheden		70232	735.327	(295.480)	256.986	620.417	225.525	0
A.3.5. Andere overheidsbijdragen toegepast wetenschappelijk onderzoek		7024	5.936.218	3.059.357	6.278.194	5.524.964	5.525.285	0
A.4. Contractonderzoek met de privé-sector en wetenschappelijke dienstverlening (4de geldstroom)		703	191.656.623	201.918.083	213.556.855	268.352.036	271.347.286	242.824.104
A.4.1. Contractonderzoek met de privé-sector		7030	92.736.766	95.633.721	93.002.048	114.875.397	116.263.641	0
A.4.1.1. Contractonderzoek - non profit organisaties		70300	36.399.515	43.132.160	40.177.919	48.390.854	51.031.835	0
A.4.1.2. Contractonderzoek - vennootschappen		70301	56.337.251	52.501.561	52.824.129	66.484.543	65.231.806	0
A.4.1.2.1. Contractonderzoek - vennootschappen		703010	53.204.955	50.405.434	50.021.502	62.397.116	61.443.678	0
A.4.1.2.2. Contractonderzoek - vennootschappen clinical trials - pré klinisch		703011	97.272	(16.287)	70.984	178.570	101.269	0
A.4.1.2.3. Contractonderzoek - vennootschappen clinical trials - fase I & II		703012	2.699.352	1.966.058	2.298.761	3.186.953	3.220.468	0
A.4.1.2.4. Contractonderzoek - vennootschappen clinical trials - fase III & IV		703013	335.672	146.356	432.882	721.904	466.392	0
A.4.2. Onderzoek met privé sector mét overheidssteun		7031	17.956.773	19.297.252	22.013.831	26.061.175	23.214.947	0
A.4.3. Wetenschappelijke dienstverlening (zonder contract)		7032	10.957.647	12.441.028	13.138.981	14.725.692	11.262.747	0
A.4.4. Valorisatie Onderzoeksresultaten		7033	70.005.436	74.546.082	85.401.995	112.689.773	120.605.951	0
A.5. Andere opbrengsten verbonden aan onderwijs, onderzoek en dienstverlening		704	6.065.361	5.693.141	6.276.666	7.196.713	6.202.820	7.922.722
A.5.1. Reguliere inschrijvingsgelden		7040	491.372	323.385	33.202	46.647	50.421	0
A.5.2. Andere inschrijvingsgelden		7041	1.279.196	969.951	1.128.478	592.281	842.096	0
A.5.3. Huuropbrengsten sociale sector		7042	174	0	0	0	0	0
A.5.4. Opbrengsten studentenrestaurants		7043	0	0	0	0	0	0
A.5.5. Opbrengsten boeken en cursussen		7044	562	3.713	328	960	725	0
A.5.6. Andere		7045	4.294.057	4.396.093	5.114.659	6.556.826	5.309.578	0
B. Waardewijzigingen projecten in uitvoering		71	0	0	0	0	0	0
C. Geproduceerde vaste activa		72	0	0	0	0	0	0
D. Giften, schenkingen en legaten		73	6.536.045	9.264.106	11.134.230	8.350.309	9.953.752	7.651.000
E. Andere bedrijfsopbrengsten		74	2.196.506	3.405.538	1.944.281	1.788.097	1.965.127	1.403.000
II. Bedrijfskosten	(-)	60/64	(479.215.659)	(530.707.333)	(556.519.888)	(586.224.933)	(595.695.818)	(581.258.452)
A. Aankopen goederen		60	23.557.036	29.187.264	30.826.546	34.085.564	36.561.575	27.298.481
B. Diensten en diverse goederen		61	148.888.180	160.326.214	164.765.345	175.246.130	176.263.741	168.994.806
C. Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen		62	297.194.570	325.305.300	342.681.970	352.976.838	354.490.400	360.983.165
C.1. ZAP		620	21.585.768	18.573.595	20.053.834	23.160.972	23.646.242	21.329.723
C.2. AAP		621	60.688.717	64.316.210	72.809.224	74.651.213	75.617.575	76.302.439
C.3. ATP		622	21.946.862	23.648.134	24.237.216	24.666.788	24.823.898	25.161.000
C.4. Gastprofessoren		623	536.635	497.154	613.362	459.695	601.990	467.433
C.5. Contractueel ATP		624	74.461.915	84.090.818	84.788.489	87.507.168	88.018.752	93.096.308
C.6. Contractueel ATP		625	32.860.543	36.997.179	37.027.199	35.469.898	32.677.610	36.323.683
C.7. Bursalen onderworpen aan RSZ		626	85.114.130	97.182.211	103.152.647	107.061.104	109.104.333	108.302.578
D. Afschrijvingen en waardeverminderingen op oprichtingskosten, op immateriële en materiële vaste activa		630	0	0	0	0	0	0
E. Waardeverminderingen op voorraden en handelsvorderingen (toevoegingen +, terugnemingen -)		631/3	(72.486)	0	0	0	0	0
F. Voorzieningen voor risico's en kosten (toevoegingen +, bestedingen en terugnemingen -)		634/9	0	0	7.150	(7.150)	0	0
G. Andere bedrijfskosten		640/9	9.648.359	15.888.556	18.238.877	23.923.551	28.380.101	23.982.000
III. Bedrijfsoverschot	(+)	70/64	144.775.223	105.232.804	103.900.102	155.340.700	140.739.028	127.642.716
Bedrijfstekort	(-)	64/70	0	0	0	0	0	0

Afdeling IV.2. Andere Onderzoeksfondsen		codes	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	BG - Boekjaar
(eenheden euro)			2012	2013	2014	2015	2016	2016
IV. Financiële opbrengsten	(+)	75	510.246	93.848	70.299	343.362	182.258	50.000
A. Opbrengsten uit financiële vaste activa		750	3.409	441	4.746	37.290	31.595	0
B. Opbrengsten uit vlottende activa		751	32.097	17.157	2.286	1.085	3.208	0
C. Andere financiële opbrengsten		752/9	474.740	76.250	63.267	304.987	147.454	50.000
V. Financiële kosten	(-)	65	(362.103)	(730.350)	(714.702)	(1.081.790)	(631.755)	(567.000)
A. Kosten van schulden		650	29.804	9.973	7.735	8.080	2.385	6.000
B. Waardeverminderingen op andere vlottende activa dan bedoeld onder II. E (toevoegingen +, terugnemingen -)		651	153	12	103	262	542	0
C. Andere financiële kosten		652/9	332.146	720.365	706.865	1.073.449	628.827	561.000
VI. Overschot uit de gewone bedrijfsuitoefening	(+)	70/65	144.923.365	104.596.303	103.255.698	154.602.272	140.289.531	127.125.716
Tekort uit de gewone bedrijfsuitoefening	(-)	65/70	0	0	0	0	0	0
VII. Uitzonderlijke opbrengsten	(+)	76	907	1.687.996	9.567.065	3.189.403	803.889	0
A. Terugneming van afschrijvingen en van waardeverminderingen op immateriële en materiële vaste activa		760	0	5.954	0	0	0	0
B. Terugneming van waardeverminderingen op financiële vaste activa		761	0	0	0	0	0	0
C. Terugneming van voorzieningen voor uitzonderlijke risico's en kosten		762	0	0	0	0	0	0
D. Meerwaarden bij de realisatie van vaste activa		763	907	951.521	6.555.353	2.264.617	578.889	0
E. Andere uitzonderlijke opbrengsten		764/9	0	730.521	3.011.712	924.786	225.000	0
VIII. Uitzonderlijke kosten	(-)	66	0	(265.656)	(7.352)	(612.592)	0	0
A. Uitzonderlijke afschrijvingen en waardeverminderingen op oprichtingskosten, op immateriële en materiële vaste activa		660	0	0	0	0	0	0
B. Waardeverminderingen op financiële vaste activa		661	0	0	0	0	0	0
C. Voorzieningen voor uitzonderlijke risico's en kosten (toevoegingen +, bestedingen -)		662	0	0	0	0	0	0
D. Minderwaarden bij de realisatie van vaste activa		663	0	0	0	612.592	0	0
E. Andere uitzonderlijke kosten		664/8	0	265.656	7.352	0	0	0
F. Als herstructureringskosten geactiveerde uitzonderlijke kosten (-)		669	0	0	0	0	0	0
IX. Inkomende verrekeningen en overschrijvingen tussen afdelingen	(+)		6.383.824	(4.193.959)	(9.340.981)	(16.324.048)	(7.672.758)	(17.310.000)
A. Verrekeningen			(11.147.223)	(15.853.853)	(23.965.410)	(33.366.490)	(28.807.308)	(29.953.000)
B. Overschrijvingen			17.531.047	11.659.894	14.624.429	17.042.442	21.134.550	12.643.000
X. Uitgaande verrekeningen en overschrijvingen tussen afdelingen	(-)		(47.373.576)	(37.303.241)	(40.552.505)	(41.999.691)	(42.562.488)	(30.317.495)
A. Verrekeningen			38.308.831	33.937.135	34.898.066	35.177.408	36.720.698	26.317.495
B. Overschrijvingen			9.064.745	3.366.106	5.654.440	6.822.283	5.841.790	4.000.000
XI. Overschot van het boekjaar	(+)	70/66	103.934.520	64.521.442	62.921.925	98.855.345	90.858.174	79.498.222
Tekort van het boekjaar	(-)	66/70	0	0	0	0	0	0

4.3.6 Afdeling V. Patrimonium

In de afdeling Patrimonium stijgen de bedrijfsopbrengsten in 2016 met 6.410.793 EUR. Dit betekent een meeropbrengst van 2,32% t.o.v. het boekjaar 2015.

De bedrijfskosten stijgen in 2016 met 12.906.937 EUR of 3,97%. Zowel de kosten voor het aankopen van goederen (+3.082.842 EUR) als voor de bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen (+9.987.842 EUR) gaan de hoogte in.

De bedrijfskosten stijgen sneller dan de bedrijfsopbrengsten en het bedrijfstekort is in 2016 dan ook met 6.496.144 EUR of 13,30% toegenomen t.o.v. 2015.

De financiële opbrengsten liggen 82.245.076 EUR lager dan in boekjaar 2015. De financiële kosten stijgen met 3.887.576 EUR.

In tegenstelling tot boekjaar 2015 tekenen de universiteiten in 2016 samen een tekort op uit de gewone bedrijfsuitoefening. We zien een afname met 92.628.797 EUR of 153,87% t.o.v. 2015.

Rekening houdend met de inkomende en uitgaande verrekeningen en overschrijvingen tussen afdelingen tekenen de universiteiten samen een tekort op van het boekjaar in 2016. We zien een daling met 123.072.499 EUR of 120,19% t.o.v. 2015.

In de begroting werden de bedrijfsopbrengsten 10.160.670 EUR lager geschat dan de reële opbrengsten. De meeropbrengst ligt o.a. aan de goede resultaten van de 'derde geldstroom' (+758.796 EUR), de 'vierde geldstroom' (+452.635 EUR), de 'giften, schenkingen en legaten' (+10.010.676 EUR) en de 'andere bedrijfsopbrengsten' (+6.259.914 EUR).

In boekjaar 2016 ligt het totale bedrag van de reële bedrijfskosten 2,85% lager dan de begrote kosten. Bij analyse blijkt echter dat dit hoofdzakelijk toe te schrijven is aan de substantiële overbegroting van de kosten voor het 'aankopen van goederen' met 16.786.135 EUR of 19,63%. De bedrijfskosten voor 'diensten en diverse goederen' zijn 3.802.769 EUR of 2,91% hoger dan begroot. Bij de 'bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen' is er een onderbegroting van de kosten voor het AAP, het ATP, het contractueel AP en het contractueel ATP.

Het begrote bedrijfstekort ligt 20.051.828 EUR of 26,59% hoger dan het reële.

De financiële opbrengsten liggen in werkelijkheid 10.311.899 EUR of 44,58% hoger dan in de begroting 2016. De financiële kosten liggen 1.476.962 EUR of 16,33% hoger. Het werkelijke tekort uit de gewone bedrijfsuitoefening ligt 28.886.764 EUR lager dan het gebudgetteerde tekort.

Het tekort van het boekjaar van 59.170.237 EUR dat in de begroting 2016 was voorzien, werd in werkelijkheid een tekort van het boekjaar van 20.677.867 EUR. Dit is dus 38.492.370 EUR beter dan voorzien.

RESULTATENREKENING

Afdeling V. Patrimonium		codes	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	BG - Boekjaar
(eenheden euro)			2012	2013	2014	2015	2016	2016
I. Bedrijfsopbrengsten	(+)	70/74	208.927.794	237.637.299	248.753.682	275.867.131	282.277.924	272.117.254
A. Opbrengsten verbonden aan onderwijs, onderzoek en dienstverlening		70	128.942.040	149.645.214	156.255.721	183.292.772	177.424.747	183.534.667
A.1. Overheidstoelagen en subsidies - basisfinanciering (1ste geldstroom)		700	315.434	1.969.939	2.268.511	2.377.469	2.442.404	4.071.487
A.1.1. Werkingsuitkeringen		7000	0	0	0	0	0	0
A.1.2. Uitkeringen DGOS		7001	0	0	0	0	0	0
A.1.3. Investeringsuitkeringen		7002	0	0	0	0	0	0
A.1.4. Sociale toelagen		7003	0	0	0	0	0	0
A.1.5. Andere overheidstoelagen en subsidies		7004	315.434	1.969.939	2.268.511	2.377.469	2.442.404	0
A.2. Overheidstoelagen fundamenteel basisonderzoek (2de geldstroom)		701	1.750	0	0	0	0	0
A.2.1. BOF		7010	0	0	0	0	0	0
A.2.2. IUAP		7011	0	0	0	0	0	0
A.2.3. FWO		7012	1.750	0	0	0	0	0
A.2.4. IWT : bench fee (specialisatiebeurzen)		7013	0	0	0	0	0	0
A.3. Overheidstoelagen toegepast wetenschappelijk onderzoek (3de geldstroom)		702	1.533.849	1.340.251	1.441.919	1.348.187	2.183.545	1.424.749
A.3.1. Federale Overheid exclusief IUAP		7020	27.393	0	3.805	0	0	0
A.3.2. Vlaamse Gemeenschap		7021	1.440.506	1.309.253	1.258.491	1.296.156	1.232.411	0
A.3.2.1. Ministerie Vlaamse Gemeenschap		70210	446.459	416.964	331.267	376.903	312.972	0
A.3.2.2. IWT		70211	979.850	892.490	927.223	919.253	919.253	0
A.3.2.3. IOF		70212	0	0	0	0	0	0
A.3.2.4. Andere intermediaire organisaties		70213	14.197	(200)	0	0	0	0
A.3.2.5. Andere bijdragen Vlaamse Gemeenschap		70214	0	0	0	0	186	0
A.3.3. Steden en provincies		7022	40.444	40.000	45.500	45.500	45.500	0
A.3.4. Internationale organen		7023	25.506	(9.002)	134.122	6.531	905.634	0
A.3.4.1. Europese Unie		70230	17.784	(25.349)	50.751	6.531	905.634	0
A.3.4.2. Internationale instellingen		70231	7.722	16.347	83.371	0	0	0
A.3.4.3. Andere buitenlandse overheden		70232	0	0	0	0	0	0
A.3.5. Andere overheidsbijdragen toegepast wetenschappelijk onderzoek		7024	0	0	0	0	0	0
A.4. Contractonderzoek met de privé-sector en wetenschappelijke dienstverlening (4de geldstroom)		703	897.216	1.471.970	1.274.676	1.186.894	1.514.919	1.062.284
A.4.1. Contractonderzoek met de privé-sector		7030	185.579	(142.727)	27.471	142.409	73.378	0
A.4.1.1. Contractonderzoek - non profit organisaties		70300	185.579	(142.727)	(3.857)	124.048	(1.622)	0
A.4.1.2. Contractonderzoek - vennootschappen		70301	0	0	31.328	18.361	75.000	0
A.4.1.2.1. Contractonderzoek - vennootschappen		703010	0	0	31.328	18.361	75.000	0
A.4.1.2.2. Contractonderzoek - vennootschappen clinical trials - pré klinisch		703011	0	0	0	0	0	0
A.4.1.2.3. Contractonderzoek - vennootschappen clinical trials - fase I & II		703012	0	0	0	0	0	0
A.4.1.2.4. Contractonderzoek - vennootschappen clinical trials - fase III & IV		703013	0	0	0	0	0	0
A.4.2. Onderzoek met privé sector mét overheidssteun		7031	0	0	0	(3.355)	0	0
A.4.3. Wetenschappelijke dienstverlening (zonder contract)		7032	31.209	50.952	60.830	61.421	107.709	0
A.4.4. Valorisatie Onderzoeksresultaten		7033	680.427	1.563.745	1.186.375	986.419	1.333.832	0
A.5. Andere opbrengsten verbonden aan onderwijs, onderzoek en dienstverlening		704	126.193.792	144.863.054	151.270.616	178.380.222	171.283.879	176.976.148
A.5.1. Reguliere inschrijvingsgelden		7040	46.715.368	54.210.833	58.343.709	80.548.782	81.576.372	0
A.5.2. Andere inschrijvingsgelden		7041	15.743.938	18.351.520	18.090.437	20.230.821	20.838.261	0
A.5.3. Huuropbrengsten sociale sector		7042	1.881.454	2.831.440	2.370.951	2.525.591	2.711.423	0
A.5.4. Opbrengsten studentenrestaurants		7043	498.361	0	0	0	0	0
A.5.5. Opbrengsten boeken en cursussen		7044	2.634.402	2.734.744	2.792.073	2.791.083	2.015.306	0
A.5.6. Andere		7045	58.720.269	66.734.518	69.673.446	72.283.946	64.142.517	0
B. Waardewijzigingen projecten in uitvoering		71	0	0	0	0	0	0
C. Geproduceerde vaste activa		72	0	0	0	0	0	0
D. Giften, schenkingen en legaten		73	6.070.643	8.844.955	13.358.291	9.527.247	17.841.806	7.831.130
E. Andere bedrijfsopbrengsten		74	73.915.111	79.147.131	79.139.670	83.047.112	87.011.371	80.751.457
II. Bedrijfskosten	(-)	60/64	(260.159.723)	(273.964.469)	(284.097.336)	(324.724.657)	(337.631.594)	(347.522.752)
A. Aankopen goederen		60	51.683.675	42.286.119	51.895.286	65.664.558	68.747.400	85.533.535
B. Diensten en diverse goederen		61	102.838.292	110.339.044	114.198.768	135.047.237	134.562.277	130.759.508
C. Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen		62	99.816.260	110.673.817	115.910.019	122.429.636	132.417.478	128.900.053
C.1. ZAP		620	332.930	394.698	221.528	546.317	437.140	440.831
C.2. AAP		621	12.362.164	11.812.796	13.242.476	13.785.587	14.363.813	11.895.020
C.3. ATP		622	30.213.577	31.383.376	31.795.280	32.866.925	35.433.606	35.323.114
C.4. Gastprofessoren		623	360.499	468.950	426.702	263.950	288.410	752.100
C.5. Contractueel AP		624	8.819.744	10.345.027	11.724.606	12.831.917	13.324.256	13.248.582
C.6. Contractueel ATP		625	36.152.550	44.085.537	45.982.273	49.707.534	55.601.003	53.199.874
C.7. Bursalen onderworpen aan RSZ		626	11.574.795	12.183.432	12.517.153	12.427.406	12.969.251	14.040.532
D. Afschrijvingen en waardeverminderingen op oprichtingskosten, op immateriële en materiële vaste activa		630	0	0	0	0	0	0
E. Waardeverminderingen op voorraden en handelsvorderingen (toevoegingen +, terugnemingen -)		631/3	(127.059)	161.883	101.827	301.961	73.262	97.000
F. Voorzieningen voor risico's en kosten (toevoegingen +, bestedingen en terugnemingen -)		634/9	1.978.726	3.271.506	(1.762.401)	(596.893)	(672.574)	(476.000)
G. Andere bedrijfskosten		640/9	3.969.829	7.232.101	3.753.836	1.878.159	2.503.751	2.708.656
III. Bedrijfsoverschot	(+)	70/64	0	0	0	0	0	0
Bedrijfstekort	(-)	64/70	(51.231.929)	(36.327.170)	(35.343.654)	(48.857.526)	(55.353.670)	(75.405.498)
IV. Financiële opbrengsten	(+)	75	53.987.662	47.904.506	69.607.246	115.689.975	33.444.899	23.133.000
A. Opbrengsten uit financiële vaste activa		750	5.139	957.833	63.686	(115.813)	52.475	0
B. Opbrengsten uit vlottende activa		751	29.905.532	24.870.853	25.196.036	81.789.901	16.524.158	16.561.000
C. Andere financiële opbrengsten		752/9	24.076.990	22.075.821	44.347.525	34.015.887	16.868.265	6.572.000

Afdeling V. Patrimonium		codes	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	BG - Boekjaar
(eenheden euro)			2012	2013	2014	2015	2016	2016
IV. Financiële opbrengsten	(+)	75	53.987.662	47.904.506	69.607.246	115.689.975	33.444.899	23.133.000
A. Opbrengsten uit financiële vaste activa		750	5.139	957.833	63.686	(115.813)	52.475	0
B. Opbrengsten uit vlottende activa		751	29.905.532	24.870.853	25.196.036	81.789.901	16.524.158	16.561.000
C. Andere financiële opbrengsten		752/9	24.076.990	22.075.821	44.347.525	34.015.887	16.868.265	6.572.000
V. Financiële kosten	(-)	65	(7.086.908)	(4.067.937)	(4.121.379)	(6.634.718)	(10.522.294)	(9.045.332)
A. Kosten van schulden		650	93.694	40.344	99.758	691.188	1.719.563	1.852.665
B. Waardeverminderingen op andere vlottende activa dan bedoeld onder II. E (toevoegingen +, terugnemingen -)		651	1.603.845	598.990	558.153	376.615	367.763	0
C. Andere financiële kosten		652/9	5.389.369	3.428.604	3.463.469	5.566.914	8.434.968	7.192.667
VI. Overschot uit de gewone bedrijfsuitoefening	(+)	70/65	0	7.509.398	30.142.214	60.197.731	0	0
Tekort uit de gewone bedrijfsuitoefening	(-)	65/70	(4.331.174)	0	0	0	(32.431.066)	(61.317.830)
VII. Uitzonderlijke opbrengsten	(+)	76	7.819.818	8.179.821	14.963.672	5.435.654	5.698.196	5.450.000
A. Terugneming van afschrijvingen en van waardeverminderingen op immateriële en materiële vaste activa		760	122.405	40.461	500	0	0	0
B. Terugneming van waardeverminderingen op financiële vaste activa		761	0	0	0	0	0	0
C. Terugneming van voorzieningen voor uitzonderlijke risico's en kosten		762	0	0	0	0	0	0
D. Meerwaarden bij de realisatie van vaste activa		763	5.840.275	5.449.773	9.779.751	2.736.686	4.275.863	4.450.000
E. Andere uitzonderlijke opbrengsten		764/9	1.857.138	2.689.588	5.183.421	2.698.968	1.422.334	1.000.000
VIII. Uitzonderlijke kosten	(-)	66	0	(1.505.964)	(1.499.076)	(2.248.709)	(237.249)	0
A. Uitzonderlijke afschrijvingen en waardeverminderingen op oprichtingskosten, op immateriële en materiële vaste activa		660	0	0	0	0	0	0
B. Waardeverminderingen op financiële vaste activa		661	0	100.000	258.638	0	0	0
C. Voorzieningen voor uitzonderlijke risico's en kosten (toevoegingen +, bestedingen -)		662	0	0	0	0	0	0
D. Minderwaarden bij de realisatie van vaste activa		663	0	0	0	80.395	24.500	0
E. Andere uitzonderlijke kosten		664/8	0	1.405.964	1.240.438	2.168.314	212.749	0
F. Als herstructureringskosten geactiveerde uitzonderlijke kosten (-)		669	0	0	0	0	0	0
IX. Inkomende verrekeningen en overschrijvingen tussen afdelingen	(+)		113.706.220	110.257.540	120.751.187	161.892.215	164.421.377	113.346.459
A. Verrekeningen			101.378.804	99.707.889	108.373.654	144.047.014	148.598.025	105.835.459
B. Overschrijvingen			12.327.415	10.549.651	12.377.534	17.845.201	15.823.352	7.511.000
X. Uitgaande verrekeningen en overschrijvingen tussen afdelingen	(-)		(73.002.350)	(107.890.182)	(83.036.113)	(122.882.259)	(158.129.125)	(116.648.867)
A. Verrekeningen			27.814.934	36.176.895	31.471.013	56.004.075	57.523.665	25.220.376
B. Overschrijvingen			45.187.415	71.713.287	51.565.100	66.878.184	100.605.460	91.428.491
XI. Overschot van het boekjaar	(+)	70/66	44.192.513	16.550.613	81.321.884	102.394.632	0	0
Tekort van het boekjaar	(-)	66/70	0	0	0	0	(20.677.867)	(59.170.237)

4.3.7 Afdeling VI. Voor orde

In de afdeling Voor orde stijgen de bedrijfsopbrengsten in 2016 met 9.369.346 EUR of 44,48% t.o.v. boekjaar 2015.

De bedrijfskosten dalen in 2016 met 4.288.766 EUR of 16,96%.

Aangezien de bedrijfsopbrengsten stijgen en de bedrijfskosten dalen is er in 2016 een bedrijfsoverschot. Dit in tegenstelling tot 2015 waar de universiteiten samen een bedrijfstekort optekenen.

De financiële opbrengsten dalen in 2016 met 5.404.904 EUR of 96,37%. De financiële kosten stijgen met 62.518 EUR of 142,75%. De kosten zijn o.a. gerealiseerde minderwaarden op de portefeuilles.

Het overschot uit de gewone bedrijfsuitoefening bedraagt 608,33% meer in 2016 dan in 2015. In absolute cijfers betekent dit een stijging met 8.190.690 EUR.

Er zijn geen uitzonderlijke opbrengsten of kosten.

Rekening houdend met de inkomende en uitgaande verrekeningen en overschrijvingen tussen afdelingen zien we een overschot van het boekjaar in 2016 met 8.934.878 EUR. Dat is 673,39% meer dan in 2015.

De bedrijfsopbrengsten werden in 2016 met 7.802.797 EUR of 34,48% onderbegroot.

De bedrijfskosten werden overbegroot. De universiteiten boekten samen 1.775.919 EUR of 7,80% minder kosten in de afdeling Voor orde dan voorzien.

Er werd in de begroting 2016 een bedrijfstekort voorzien van 139.100 EUR maar in werkelijkheid realiseerden de universiteiten een bedrijfsoverschot van 9.439.616 EUR. Dit is 6.886,21% meer dan begroot.

De financiële opbrengsten liggen 154.037 EUR lager dan begroot en de financiële kosten 103.688 EUR lager.

De universiteiten realiseerden in 2016 een overschot van het boekjaar van 8.934.878 EUR terwijl er 0 EUR werd begroot.

RESULTATENREKENING

Afdeling VI. Voor Orde (eenheden euro)		codes	JR - Boekjaar 2012	JR - Boekjaar 2013	JR - Boekjaar 2014	JR - Boekjaar 2015	JR - Boekjaar 2016	BG - Boekjaar 2016
I. Bedrijfsopbrengsten	(+)	70/74	35.792.698	32.399.980	17.028.709	21.064.451	30.433.797	22.631.000
A. Opbrengsten verbonden aan onderwijs, onderzoek en dienstverlening		70	28.801.101	27.120.655	11.608.755	15.539.488	23.612.915	18.344.000
A.1. Overheidstoelagen en subsidies - basisfinanciering (1ste geldstroom)		700	0	0	0	0	0	0
A.1.1. Werkingsuitkeringen		7000	0	0	0	0	0	0
A.1.2. Uitkeringen DGOS		7001	0	0	0	0	0	0
A.1.3. Investeringsuitkeringen		7002	0	0	0	0	0	0
A.1.4. Sociale toelagen		7003	0	0	0	0	0	0
A.1.5. Andere overheidstoelagen en subsidies		7004	0	0	0	0	0	0
A.2. Overheidstoelagen fundamenteel basisonderzoek (2de geldstroom)		701	194.706	(74.013)	331.704	213.935	128.061	0
A.2.1. BOF		7010	0	0	0	0	0	0
A.2.2. IUAP		7011	191.828	(74.013)	331.704	210.363	114.587	0
A.2.3. FWO		7012	2.878	0	0	0	13.474	0
A.2.4. IWT : bench fee (specialisatiebeurzen)		7013	0	0	0	3.572	0	0
A.3. Overheidstoelagen toegepast wetenschappelijk onderzoek (3de geldstroom)		702	25.628.317	21.473.267	9.496.639	14.957.320	23.100.556	15.250.000
A.3.1. Federale Overheid exclusief IUAP		7020	897.202	1.233.032	1.296.719	326.971	303.754	0
A.3.2. Vlaamse Gemeenschap		7021	289.707	1.002.470	517.796	1.953.466	2.694.028	0
A.3.2.1. Ministerie Vlaamse Gemeenschap		70210	(121.989)	1.020.568	563.385	1.677.098	1.729.471	0
A.3.2.2. IWT		70211	476.535	400.010	714.519	606.392	682.156	0
A.3.2.3. IOF		70212	0	0	0	0	0	0
A.3.2.4. Andere intermediaire organisaties		70213	0	320.786	39.196	(106.604)	0	0
A.3.2.5. Andere bijdragen Vlaamse Gemeenschap		70214	(64.839)	(738.894)	(799.303)	(223.420)	282.401	0
A.3.3. Steden en provincies		7022	65.164	75.610	123.882	55.499	28.045	0
A.3.4. Internationale organen		7023	24.376.244	19.162.155	7.509.879	12.621.385	20.089.163	0
A.3.4.1. Europese Unie		70230	24.371.618	18.670.244	7.595.763	12.449.836	19.705.023	0
A.3.4.2. Internationale instellingen		70231	46.341	368.430	37.597	169.016	384.140	0
A.3.4.3. Andere buitenlandse overheden		70232	(41.715)	123.481	(123.481)	2.533	0	0
A.3.5. Andere overheidsbijdragen toegepast wetenschappelijk onderzoek		7024	0	0	48.363	0	(14.435)	0
A.4. Contractonderzoek met de privé-sector en wetenschappelijke dienstverlening (4de geldstroom)		703	(141.999)	163.520	1.087.419	1.041.948	1.065.180	44.000
A.4.1. Contractonderzoek met de privé-sector		7030	(141.999)	161.748	1.089.191	37.382	1.994.015	0
A.4.1.1. Contractonderzoek - non profit organisaties		70300	(116.289)	73.651	956.391	144.170	1.690.199	0
A.4.1.2. Contractonderzoek - vennootschappen		70301	(25.710)	88.097	132.800	(106.788)	303.816	0
A.4.1.2.1. Contractonderzoek - vennootschappen		703010	0	78.390	132.800	(106.788)	303.816	0
A.4.1.2.2. Contractonderzoek - vennootschappen clinical trials - pré klinisch		703011	0	0	0	0	0	0
A.4.1.2.3. Contractonderzoek - vennootschappen clinical trials - fase I & II		703012	0	0	0	0	0	0
A.4.1.2.4. Contractonderzoek - vennootschappen clinical trials - fase III & IV		703013	(25.710)	9.707	0	0	0	0
A.4.2. Onderzoek met privé sector mét overheidssteun		7031	0	0	0	52.558	75.730	0
A.4.3. Wetenschappelijke dienstverlening (zonder contract)		7032	0	0	0	0	0	0
A.4.4. Valoriseringsresultaten		7033	0	1.772	(1.772)	952.008	(1.004.565)	0
A.5. Andere opbrengsten verbonden aan onderwijs, onderzoek en dienstverlening		704	3.120.077	5.557.882	692.992	(673.715)	(680.882)	3.050.000
A.5.1. Reguliere inschrijvingsgelden		7040	0	0	0	0	0	0
A.5.2. Andere inschrijvingsgelden		7041	0	7.205	(39)	(11)	6.092	0
A.5.3. Huuropbrengsten sociale sector		7042	0	0	0	0	0	0
A.5.4. Opbrengsten studentenrestaurants		7043	0	0	0	0	0	0
A.5.5. Opbrengsten boeken en cursussen		7044	0	0	0	0	0	0
A.5.6. Andere		7045	3.120.077	5.550.677	693.031	(673.704)	(686.974)	0
B. Waardewijzigingen projecten in uitvoering		71	0	0	0	0	0	0
C. Geproduceerde vaste activa		72	0	0	0	0	0	0
D. Giften, schenkingen en legaten		73	202.097	(372.163)	461	10.485	1.282.619	0
E. Andere bedrijfsopbrengsten		74	6.789.500	5.651.487	5.419.494	5.514.478	5.538.263	4.287.000
II. Bedrijfskosten	(-)	60/64	(27.307.306)	(30.118.012)	(16.783.481)	(25.282.947)	(20.994.181)	(22.770.100)
A. Aankopen goederen		60	35.078	136	4.029	708	1.387	0
B. Diensten en diverse goederen		61	22.711.646	25.763.840	12.597.385	20.819.501	16.436.260	18.623.100
C. Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen		62	4.552.458	4.313.218	4.142.773	4.458.910	4.460.099	4.147.000
C.1. ZAP		620	4.406.524	4.089.133	4.016.367	4.325.995	4.266.994	4.000.000
C.2. AAP		621	0	0	0	0	0	0
C.3. ATP		622	0	0	0	0	5.974	0
C.4. Gastprofessoren		623	0	0	0	0	0	0
C.5. Contractueel AP		624	0	0	0	0	0	10.000
C.6. Contractueel ATP		625	123.820	142.096	126.406	132.915	187.131	137.000
C.7. Bursalen onderworpen aan RSZ		626	22.114	81.989	0	0	0	0
D. Afschrijvingen en waardeverminderingen op oprichtingskosten, op immateriële en materiële vaste activa		630	0	0	0	0	0	0
E. Waardeverminderingen op voorraden en handelsvorderingen (toevoegingen +, terugnemingen -)		631/3	0	0	0	0	0	0
F. Voorzieningen voor risico's en kosten (toevoegingen +, bestedingen en terugnemingen -)		634/9	0	0	0	0	0	0
G. Andere bedrijfskosten		640/9	8.124	40.817	39.294	3.828	96.435	0
III. Bedrijfsoverschot	(+)	70/64	8.485.392	2.281.968	245.228	0	9.439.616	0
Bedrijfstekort	(-)	64/70	0	0	0	(4.218.495)	0	(139.100)

Afdeling VI. Voor Orde (eenheden euro)		codes	JR - Boekjaar 2012	JR - Boekjaar 2013	JR - Boekjaar 2014	JR - Boekjaar 2015	JR - Boekjaar 2016	BG - Boekjaar 2016
IV. Financiële opbrengsten	(+)	75	62.643	347.187	1.511.635	5.608.717	203.813	357.850
A. Opbrengsten uit financiële vaste activa		750	0	0	0	0	0	0
B. Opbrengsten uit vlottende activa		751	4.506	3.172	1.511	10.190	13.990	0
C. Andere financiële opbrengsten		752/9	58.137	344.015	1.510.124	5.598.528	189.824	357.850
V. Financiële kosten	(-)	65	(293.458)	(66.834)	(883.041)	(43.794)	(106.312)	(210.000)
A. Kosten van schulden		650	0	0	0	0	0	0
B. Waardeverminderingen op andere vlottende activa dan bedoeld onder II. E (toevoegingen +, terugnemingen -)		651	0	0	0	0	0	0
C. Andere financiële kosten		652/9	293.458	66.834	883.041	43.794	106.312	210.000
VI. Overschot uit de gewone bedrijfsuitoefening	(+)	70/65	8.254.577	2.562.321	873.822	1.346.428	9.537.118	8.750
Tekort uit de gewone bedrijfsuitoefening	(-)	65/70	0	0	0	0	0	0
VII. Uitzonderlijke opbrengsten	(+)	76	0	0	0	0	0	0
A. Terugneming van afschrijvingen en van waardeverminderingen op immateriële en materiële vaste activa		760	0	0	0	0	0	0
B. Terugneming van waardeverminderingen op financiële vaste activa		761	0	0	0	0	0	0
C. Terugneming van voorzieningen voor uitzonderlijke risico's en kosten		762	0	0	0	0	0	0
D. Meerwaarden bij de realisatie van vaste activa		763	0	0	0	0	0	0
E. Andere uitzonderlijke opbrengsten		764/9	0	0	0	0	0	0
VIII. Uitzonderlijke kosten	(-)	66	0	0	0	0	0	0
A. Uitzonderlijke afschrijvingen en waardeverminderingen op oprichtingskosten, op immateriële en materiële vaste activa		660	0	0	0	0	0	0
B. Waardeverminderingen op financiële vaste activa		661	0	0	0	0	0	0
C. Voorzieningen voor uitzonderlijke risico's en kosten (toevoegingen +, bestedingen -)		662	0	0	0	0	0	0
D. Minderwaarden bij de realisatie van vaste activa		663	0	0	0	0	0	0
E. Andere uitzonderlijke kosten		664/8	0	0	0	0	0	0
F. Als herstructureringskosten geactiveerde uitzonderlijke kosten (-)		669	0	0	0	0	0	0
IX. Inkomende verrekeningen en overschrijvingen tussen afdelingen	(+)		446.965	341.315	23.934	106.858	8.974	0
A. Verrekeningen			(72.246)	(322.098)	417	106.858	8.284	0
B. Overschrijvingen			519.211	663.413	23.517	0	690	0
X. Uitgaande verrekeningen en overschrijvingen tussen afdelingen	(-)		(1.049.388)	(1.032.384)	(400.723)	(297.992)	(611.214)	(8.750)
A. Verrekeningen			310.768	198.631	308.180	285.282	573.875	0
B. Overschrijvingen			738.620	833.753	92.543	12.710	37.339	8.750
XI. Overschot van het boekjaar	(+)	70/66	7.652.154	1.871.252	497.033	1.155.293	8.934.878	0
Tekort van het boekjaar	(-)	66/70	0	0	0	0	0	0

4.3.8 Afdeling IOB (enkel Universiteit Antwerpen)

RESULTATENREKENING								
Afdeling IOB (enkel UAntwerpen)	codes	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	BG - Boekjaar	
(eenheden euro)		2012	2013	2014	2015	2016	2016	
I. Bedrijfsopbrengsten	(+)	70/74	2.215.215	2.231.125	2.254.410	2.305.985	2.341.235	2.298.000
A. Opbrengsten verbonden aan onderwijs, onderzoek en dienstverlening		70	2.205.447	2.215.641	2.228.606	2.283.803	2.312.037	2.298.000
A.1. Overheidstoelagen en subsidies - basisfinanciering (1ste geldstroom)		700	2.165.000	2.184.000	2.197.000	2.153.000	2.162.000	2.153.000
A.1.1. Werkingsuitkeringen		7000	0	0	0	0	0	
A.1.2. Uitkeringen DGOS		7001	0	0	0	0	0	
A.1.3. Investeringsuitkeringen		7002	0	0	0	0	0	
A.1.4. Sociale toelagen		7003	0	0	0	0	0	
A.1.5. Andere overheidstoelagen en subsidies		7004	2.165.000	2.184.000	2.197.000	2.153.000	2.162.000	
A.2. Overheidstoelagen fundamenteel basisonderzoek (2de geldstroom)		701	0	0	0	0	0	0
A.2.1. BOF		7010	0	0	0	0	0	
A.2.2. IUAP		7011	0	0	0	0	0	
A.2.3. FWO		7012	0	0	0	0	0	
A.2.4. IWT : bench fee (specialisatiebeurzen)		7013	0	0	0	0	0	
A.3. Overheidstoelagen toegepast wetenschappelijk onderzoek (3de geldstroom)		702	0	0	0	0	0	0
A.3.1. Federale Overheid exclusief IUAP		7020	0	0	0	0	0	
A.3.2. Vlaamse Gemeenschap		7021	0	0	0	0	0	
A.3.2.1. Ministerie Vlaamse Gemeenschap		70210	0	0	0	0	0	
A.3.2.2. IWT		70211	0	0	0	0	0	
A.3.2.3. IOF		70212	0	0	0	0	0	
A.3.2.4. Andere intermediaire organisaties		70213	0	0	0	0	0	
A.3.2.5. Andere bijdragen Vlaamse Gemeenschap		70214	0	0	0	0	0	
A.3.3. Steden en provincies		7022	0	0	0	0	0	
A.3.4. Internationale organen		7023	0	0	0	0	0	
A.3.4.1. Europese Unie		70230	0	0	0	0	0	
A.3.4.2. Internationale instellingen		70231	0	0	0	0	0	
A.3.4.3. Andere buitenlandse overheden		70232	0	0	0	0	0	
A.3.5. Andere overheidsbijdragen toegepast wetenschappelijk onderzoek		7024	0	0	0	0	0	
A.4. Contractonderzoek met de privé-sector en wetenschappelijke dienstverlening (4de geldstroom)		703	0	0	0	0	0	0
A.4.1. Contractonderzoek met de privé-sector		7030	0	0	0	0	0	
A.4.1.1. Contractonderzoek - non profit organisaties		70300	0	0	0	0	0	
A.4.1.2. Contractonderzoek - vennootschappen		70301	0	0	0	0	0	
A.4.1.2.1. Contractonderzoek - vennootschappen		703010	0	0	0	0	0	
A.4.1.2.2. Contractonderzoek - vennootschappen clinical trials - pré klinisch		703011	0	0	0	0	0	
A.4.1.2.3. Contractonderzoek - vennootschappen clinical trials - fase I & II		703012	0	0	0	0	0	
A.4.1.2.4. Contractonderzoek - vennootschappen clinical trials - fase III & IV		703013	0	0	0	0	0	
A.4.2. Onderzoek met privé sector mét overheidssteun		7031	0	0	0	0	0	
A.4.3. Wetenschappelijke dienstverlening (zonder contract)		7032	0	0	0	0	0	
A.4.4. Valorisatie Onderzoeksresultaten		7033	0	0	0	0	0	
A.5. Andere opbrengsten verbonden aan onderwijs, onderzoek en dienstverlening		704	40.447	31.641	31.606	130.803	150.037	145.000
A.5.1. Reguliere inschrijvingsgelden		7040	0	0	0	0	0	
A.5.2. Andere inschrijvingsgelden		7041	40.447	31.278	31.359	38.315	41.338	
A.5.3. Huuropbrengsten sociale sector		7042	0	0	0	0	0	
A.5.4. Opbrengsten studentenrestaurants		7043	0	0	0	0	0	
A.5.5. Opbrengsten boeken en cursussen		7044	0	0	0	0	0	
A.5.6. Andere		7045	0	363	247	92.488	108.699	
B. Waardewijzigingen projecten in uitvoering		71	0	0	0	0	0	0
C. Geproduceerde vaste activa		72	0	0	0	0	0	0
D. Giften, schenkingen en legaten		73	0	0	0	0	0	0
E. Andere bedrijfsopbrengsten		74	9.768	15.484	25.804	22.182	29.198	0
II. Bedrijfskosten	(-)	60/64	(2.483.774)	(2.286.327)	(2.513.218)	(2.594.201)	(2.447.575)	(2.714.000)
A. Aankopen goederen		60	69.093	46.370	49.861	56.057	48.649	69.000
B. Diensten en diverse goederen		61	271.426	287.476	267.703	256.213	259.245	270.000
C. Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen		62	2.143.255	1.952.481	2.195.654	2.281.931	2.139.681	2.375.000
C.1. ZAP		620	895.017	814.561	923.049	1.082.120	908.778	1.064.000
C.2. AAP		621	501.160	516.534	536.029	567.312	566.097	598.000
C.3. ATP		622	192.653	298.518	336.181	244.152	326.065	386.000
C.4. Gastprofessoren		623	0	0	0	0	2.859	0
C.5. Contractueel AP		624	333.807	194.789	289.611	320.913	242.953	327.000
C.6. Contractueel ATP		625	220.618	128.079	110.784	67.434	92.929	0
C.7. Bursalen onderworpen aan RSZ		626	0	0	0	0	0	0
D. Afschrijvingen en waardeverminderingen op oprichtingskosten, op immateriële en materiële vaste activa		630	0	0	0	0	0	0
E. Waardeverminderingen op voorraden en handelsvorderingen (toevoegingen +, terugnemingen -)		631/3	0	0	0	0	0	0
F. Voorzieningen voor risico's en kosten (toevoegingen +, bestedingen en terugnemingen -)		634/9	0	0	0	0	0	0
G. Andere bedrijfskosten		640/9	0	0	0	0	0	0
III. Bedrijfsoverschot	(+)	70/64	0	0	0	0	0	0
Bedrijfstekort	(-)	64/70	(268.559)	(55.202)	(258.808)	(288.216)	(106.340)	(416.000)

Afdeling IOB (enkel UAntwerpen)		codes	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	BG - Boekjaar
(eenheden euro)			2012	2013	2014	2015	2016	2016
IV. Financiële opbrengsten	(+)	75	172	0	0	0	0	1.000
A. Opbrengsten uit financiële vaste activa		750	0	0	0	0	0	1.000
B. Opbrengsten uit vlottende activa		751	172	0	0	0	0	0
C. Andere financiële opbrengsten		752/9	0	0	0	0	0	0
V. Financiële kosten	(-)	65	0	0	0	(28)	0	0
A. Kosten van schulden		650	0	0	0	0	0	0
B. Waardeverminderingen op andere vlottende activa dan bedoeld onder II. E (toevoegingen +, terugnemingen -)		651	0	0	0	0	0	0
C. Andere financiële kosten		652/9	0	0	0	28	0	0
VI. Overschot uit de gewone bedrijfsuitoefening	(+)	70/65	0	0	0	0	0	0
Tekort uit de gewone bedrijfsuitoefening	(-)	65/70	(268.387)	(55.202)	(258.808)	(288.244)	(106.340)	(415.000)
VII. Uitzonderlijke opbrengsten	(+)	76	0	0	0	0	0	0
A. Terugneming van afschrijvingen en van waardeverminderingen op immateriële en materiële vaste activa		760	0	0	0	0	0	0
B. Terugneming van waardeverminderingen op financiële vaste activa		761	0	0	0	0	0	0
C. Terugneming van voorzieningen voor uitzonderlijke risico's en kosten		762	0	0	0	0	0	0
D. Meerwaarden bij de realisatie van vaste activa		763	0	0	0	0	0	0
E. Andere uitzonderlijke opbrengsten		764/9	0	0	0	0	0	0
VIII. Uitzonderlijke kosten	(-)	66	0	(69)	0	0	0	0
A. Uitzonderlijke afschrijvingen en waardeverminderingen op oprichtingskosten, op immateriële en materiële vaste activa		660	0	0	0	0	0	0
B. Waardeverminderingen op financiële vaste activa		661	0	0	0	0	0	0
C. Voorzieningen voor uitzonderlijke risico's en kosten (toevoegingen +, bestedingen -)		662	0	0	0	0	0	0
D. Minderwaarden bij de realisatie van vaste activa		663	0	0	0	0	0	0
E. Andere uitzonderlijke kosten		664/8	0	69	0	0	0	0
F. Als herstructureringskosten geactiveerde uitzonderlijke kosten (-)		669	0	0	0	0	0	0
IX. Inkomende verrekeningen en overschrijvingen tussen afdelingen	(+)		466.794	443.926	446.242	387.614	382.211	360.000
A. Verrekeningen			2.400	2.400	3.880	7.800	26.700	0
B. Overschrijvingen			464.394	441.526	442.362	379.814	355.511	360.000
X. Uitgaande verrekeningen en overschrijvingen tussen afdelingen	(-)		(161.092)	(219.346)	(206.085)	(214.969)	(180.221)	(170.000)
A. Verrekeningen			145.320	215.698	201.272	207.469	175.221	170.000
B. Overschrijvingen			15.772	3.648	4.813	7.500	5.000	0
XI. Overschot van het boekjaar	(+)	70/66	37.315	169.309	0	0	95.650	0
Tekort van het boekjaar	(-)	66/70	0	0	(18.651)	(115.599)	0	(225.000)

4.3.9 Afdeling IJS (enkel Universiteit Antwerpen)

RESULTATENREKENING

Afdeling IJS (enkel UAntwerpen)		codes	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	BG - Boekjaar	
(eenheden euro)			2012	2013	2014	2015	2016	2016	
I.	Bedrijfsopbrengsten	(+)	70/74	194.662	185.145	190.963	186.092	181.018	179.000
A.	Opbrengsten verbonden aan onderwijs, onderzoek en dienstverlening		70	193.968	184.110	190.963	186.092	180.770	179.000
A.1.	Overheidstoelagen en subsidies - basisfinanciering (1ste geldstroom)		700	174.000	176.000	177.000	173.000	174.000	173.000
A.1.1.	Werkingsuitkeringen		7000	0	0	0	0	0	
A.1.2.	Uitkeringen DGOS		7001	0	0	0	0	0	
A.1.3.	Investeringsuitkeringen		7002	0	0	0	0	0	
A.1.4.	Sociale toelagen		7003	0	0	0	0	0	
A.1.5.	Andere overheidstoelagen en subsidies		7004	174.000	176.000	177.000	173.000	174.000	
A.2.	Overheidstoelagen fundamenteel basisonderzoek (2de geldstroom)		701	0	0	0	0	0	0
A.2.1.	BOF		7010	0	0	0	0	0	
A.2.2.	IUAP		7011	0	0	0	0	0	
A.2.3.	FWO		7012	0	0	0	0	0	
A.2.4.	IWT : bench fee (specialisatiebeurzen)		7013	0	0	0	0	0	
A.3.	Overheidstoelagen toegepast wetenschappelijk onderzoek (3de geldstroom)		702	0	0	0	0	0	0
A.3.1.	Federale Overheid exclusief IUAP		7020	0	0	0	0	0	
A.3.2.	Vlaamse Gemeenschap		7021	0	0	0	0	0	
A.3.2.1.	Ministerie Vlaamse Gemeenschap		70210	0	0	0	0	0	
A.3.2.2.	IWT		70211	0	0	0	0	0	
A.3.2.3.	IOF		70212	0	0	0	0	0	
A.3.2.4.	Andere intermediaire organisaties		70213	0	0	0	0	0	
A.3.2.5.	Andere bijdragen Vlaamse Gemeenschap		70214	0	0	0	0	0	
A.3.3.	Steden en provincies		7022	0	0	0	0	0	
A.3.4.	Internationale organen		7023	0	0	0	0	0	
A.3.4.1.	Europese Unie		70230	0	0	0	0	0	
A.3.4.2.	Internationale instellingen		70231	0	0	0	0	0	
A.3.4.3.	Andere buitenlandse overheden		70232	0	0	0	0	0	
A.3.5.	Andere overheidsbijdragen toegepast wetenschappelijk onderzoek		7024	0	0	0	0	0	
A.4.	Contractonderzoek met de privé-sector en wetenschappelijke dienstverlening (4de geldstroom)		703	0	0	0	0	0	0
A.4.1.	Contractonderzoek met de privésector		7030	0	0	0	0	0	
A.4.1.1.	Contractonderzoek - non profit organisaties		70300	0	0	0	0	0	
A.4.1.2.	Contractonderzoek - vennootschappen		70301	0	0	0	0	0	
A.4.1.2.1.	Contractonderzoek - vennootschappen		703010	0	0	0	0	0	
A.4.1.2.2.	Contractonderzoek - vennootschappen clinical trials - pré klinisch		703011	0	0	0	0	0	
A.4.1.2.3.	Contractonderzoek - vennootschappen clinical trials - fase I & II		703012	0	0	0	0	0	
A.4.1.2.4.	Contractonderzoek - vennootschappen clinical trials - fase III & IV		703013	0	0	0	0	0	
A.4.2.	Onderzoek met privé sector mét overheidssteun		7031	0	0	0	0	0	
A.4.3.	Wetenschappelijke dienstverlening (zonder contract)		7032	0	0	0	0	0	
A.4.4.	Valorisatie Onderzoeksresultaten		7033	0	0	0	0	0	
A.5.	Andere opbrengsten verbonden aan onderwijs, onderzoek en dienstverlening		704	19.968	8.110	13.963	13.092	6.770	6.000
A.5.1.	Reguliere inschrijvingsgelden		7040	0	0	0	0	0	
A.5.2.	Andere inschrijvingsgelden		7041	4.670	8.110	5.870	5.190	6.770	
A.5.3.	Huuropbrengsten sociale sector		7042	0	0	0	0	0	
A.5.4.	Opbrengsten studentenrestaurants		7043	0	0	0	0	0	
A.5.5.	Opbrengsten boeken en cursussen		7044	0	0	0	0	0	
A.5.6.	Andere		7045	15.298	0	8.093	7.902	0	
B.	Waardewijzigingen projecten in uitvoering		71	0	0	0	0	0	0
C.	Geproduceerde vaste activa		72	0	0	0	0	0	0
D.	Giften, schenkingen en legaten		73	0	0	0	0	0	0
E.	Andere bedrijfsopbrengsten		74	694	1.035	0	0	248	0
II.	Bedrijfskosten	(-)	60/64	(168.886)	(228.633)	(183.938)	(166.601)	(164.314)	(178.000)
A.	Aankopen goederen		60	2.791	749	517	1.212	1.230	1.000
B.	Diensten en diverse goederen		61	77.773	98.142	50.789	62.720	31.485	45.000
C.	Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen		62	88.322	129.742	132.632	102.669	131.599	132.000
C.1.	ZAP		620	0	15.000	2.535	0	7.900	14.000
C.2.	AAP		621	0	0	0	0	0	0
C.3.	ATP		622	0	0	0	0	0	0
C.4.	Gastprofessoren		623	4.722	6.273	20.370	24.568	24.046	11.000
C.5.	Contractueel AP		624	23.852	19.798	26.656	22.697	21.593	57.000
C.6.	Contractueel ATP		625	39.075	36.259	41.026	44.465	45.877	50.000
C.7.	Bursalen onderworpen aan RSZ		626	20.673	52.412	42.045	10.939	32.183	0
D.	Afschrijvingen en waardeverminderingen op oprichtingskosten, op immateriële en materiële vaste activa		630	0	0	0	0	0	0
E.	Waardeverminderingen op voorraden en handelsvorderingen (toevoegingen +, terugnemingen -)		631/3	0	0	0	0	0	0
F.	Voorzieningen voor risico's en kosten (toevoegingen +, bestedingen en terugnemingen -)		634/9	0	0	0	0	0	0
G.	Andere bedrijfskosten		640/9	0	0	0	0	0	0
III.	Bedrijfsoverschot	(+)	70/64	25.776	0	7.025	19.491	16.704	1.000
	Bedrijfstekort	(-)	64/70	0	(43.488)	0	0	0	0

Afdeling IJS (enkel UAntwerpen)		codes	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	BG - Boekjaar
(eenheden euro)			2012	2013	2014	2015	2016	2016
IV. Financiële opbrengsten	(+)	75	0	0	0	0	0	0
A. Opbrengsten uit financiële vaste activa		750	0	0	0	0	0	0
B. Opbrengsten uit vlottende activa		751	0	0	0	0	0	0
C. Andere financiële opbrengsten		752/9	0	0	0	0	0	0
V. Financiële kosten	(-)	65	0	(75)	(42)	(27)	(20)	0
A. Kosten van schulden		650	0	0	0	0	0	0
B. Waardeverminderingen op andere vlottende activa dan bedoeld onder II. E (toevoegingen +, terugnemingen -)		651	0	0	0	0	0	0
C. Andere financiële kosten		652/9	0	75	42	27	20	0
VI. Overschot uit de gewone bedrijfsuitoefening	(+)	70/65	25.776	0	6.983	19.464	16.684	1.000
Tekort uit de gewone bedrijfsuitoefening	(-)	65/70	0	(43.563)	0	0	0	0
VII. Uitzonderlijke opbrengsten	(+)	76	0	0	0	0	0	0
A. Terugneming van afschrijvingen en van waardeverminderingen op immateriële en materiële vaste activa		760	0	0	0	0	0	0
B. Terugneming van waardeverminderingen op financiële vaste activa		761	0	0	0	0	0	0
C. Terugneming van voorzieningen voor uitzonderlijke risico's en kosten		762	0	0	0	0	0	0
D. Meerwaarden bij de realisatie van vaste activa		763	0	0	0	0	0	0
E. Andere uitzonderlijke opbrengsten		764/9	0	0	0	0	0	0
VIII. Uitzonderlijke kosten	(-)	66	0	0	0	0	0	0
A. Uitzonderlijke afschrijvingen en waardeverminderingen op oprichtingskosten, op immateriële en materiële vaste activa		660	0	0	0	0	0	0
B. Waardeverminderingen op financiële vaste activa		661	0	0	0	0	0	0
C. Voorzieningen voor uitzonderlijke risico's en kosten (toevoegingen +, bestedingen -)		662	0	0	0	0	0	0
D. Minderwaarden bij de realisatie van vaste activa		663	0	0	0	0	0	0
E. Andere uitzonderlijke kosten		664/8	0	0	0	0	0	0
F. Als herstructureringskosten geactiveerde uitzonderlijke kosten (-)		669	0	0	0	0	0	0
IX. Inkomende verrekeningen en overschrijvingen tussen afdelingen	(+)		2.753	500	400	395	600	0
A. Verrekeningen			2.453	0	0	0	0	0
B. Overschrijvingen			300	500	400	395	600	0
X. Uitgaande verrekeningen en overschrijvingen tussen afdelingen	(-)		(17.022)	(15.048)	(15.009)	(16.571)	(13.888)	0
A. Verrekeningen			17.022	15.048	15.009	0	13.888	0
B. Overschrijvingen			0	0	0	16.571	0	0
XI. Overschot van het boekjaar	(+)	70/66	11.507	0	0	3.288	3.396	1.000
Tekort van het boekjaar	(-)	66/70	0	(58.111)	(7.626)	0	0	0

4.3.10 Afdeling VIII. Bedrijfseconomische afdeling

RESULTATENREKENING								
Afdeling VIII. Bedrijfseconomische afdeling (eenheden euro)	codes	JR - Boekjaar 2012	JR - Boekjaar 2013	JR - Boekjaar 2014	JR - Boekjaar 2015	JR - Boekjaar 2016	BG - Boekjaar 2016	
I. Bedrijfsopbrengsten	(+)	70/74	(59.719.757)	(8.904.999)	18.226.640	(10.975.536)	(17.571.928)	(7.645.000)
A. Opbrengsten verbonden aan onderwijs, onderzoek en dienstverlening		70	(6.676.808)	1.114.739	3.076.085	2.242.793	(10.032.510)	(12.145.000)
A.1. Overheidstoelagen en subsidies - basisfinanciering (1ste geldstroom)		700	(3.181.164)	(3.032.208)	27.849	836.055	(535.143)	350.000
A.1.1. Werkingsuitkeringen		7000	61.313	207.568	(37.718)	805.834	420.508	
A.1.2. Uitkeringen DGOS		7001	0	0	0	0	0	
A.1.3. Investeringsuitkeringen		7002	0	0	0	0	0	
A.1.4. Sociale toelagen		7003	(16.663)	(265.654)	232.522	(32.554)	(13.377)	
A.1.5. Andere overheidstoelagen en subsidies		7004	(3.225.815)	(2.974.122)	(166.955)	62.775	(942.274)	
A.2. Overheidstoelagen fundamenteel basisonderzoek (2de geldstroom)		701	(540.795)	134.371	(292.937)	266.145	118.966	214.000
A.2.1. BOF		7010	0	0	0	0	0	
A.2.2. IUAP		7011	(250.455)	200.470	(100.540)	21.971	69.718	
A.2.3. FWO		7012	(359.845)	(64.370)	(193.820)	239.283	43.056	
A.2.4. IWT : bench fee (specialisatiebeurzen)		7013	69.505	(1.729)	1.423	4.891	6.192	
A.3. Overheidstoelagen toegepast wetenschappelijk onderzoek (3de geldstroom)		702	(3.830.949)	(3.977.200)	4.303.212	6.418.941	(7.947.366)	(10.314.000)
A.3.1. Federale Overheid exclusief IUAP		7020	(331.966)	(786.826)	(561.381)	(177.299)	283.096	
A.3.2. Vlaamse Gemeenschap		7021	3.128.400	(3.471.867)	2.906.552	(1.932.089)	(1.045.334)	
A.3.2.1. Ministerie Vlaamse Gemeenschap		70210	(253.455)	(557.255)	545.594	(622.844)	109.939	
A.3.2.2. IWT		70211	(1.081.523)	408.540	924.460	(405.865)	(363.637)	
A.3.2.3. IOF		70212	156.215	141.845	(304.317)	85.161	243.810	
A.3.2.4. Andere intermediaire organisaties		70213	4.232.679	(4.205.957)	941.511	(1.211.961)	(1.370.470)	
A.3.2.5. Andere bijdragen Vlaamse Gemeenschap		70214	74.484	740.959	799.303	223.420	335.024	
A.3.3. Steden en provincies		7022	(209.668)	(274.889)	608.036	2.780	884.654	
A.3.4. Internationale organen		7023	(6.642.259)	419.909	1.268.160	8.153.794	(8.234.327)	
A.3.4.1. Europese Unie		70230	(7.090.865)	1.100.703	860.836	8.213.857	(8.106.049)	
A.3.4.2. Internationale instellingen		70231	404.180	(594.521)	176.670	(142.227)	(236.409)	
A.3.4.3. Andere buitenlandse overheden		70232	44.425	(86.274)	230.654	82.164	108.131	
A.3.5. Andere overheidsbijdragen toegepast wetenschappelijk onderzoek		7024	224.545	136.475	81.845	371.755	164.546	
A.4. Contractonderzoek met de privé-sector en wetenschappelijke dienstverlening (4de geldstroom)		703	2.226.027	10.874.390	3.913.368	2.784.929	4.170.460	(1.395.000)
A.4.1. Contractonderzoek met de privésector		7030	194.855	12.259.626	254.284	(3.053.644)	(194.418)	
A.4.1.1. Contractonderzoek - non profit organisaties		70300	658.425	(5.726)	(126.633)	(334.446)	(2.169.805)	
A.4.1.2. Contractonderzoek - vennootschappen		70301	(463.570)	12.265.352	380.917	(2.719.198)	1.975.387	
A.4.1.2.1. Contractonderzoek - vennootschappen		703010	(489.280)	12.209.754	332.927	(2.742.684)	1.936.391	
A.4.1.2.2. Contractonderzoek - vennootschappen clinical trials - pré klinisch		703011	0	53.454	(1.830)	45.663	21.488	
A.4.1.2.3. Contractonderzoek - vennootschappen clinical trials - fase I & II		703012	0	0	4.053	5.902	(5.843)	
A.4.1.2.4. Contractonderzoek - vennootschappen clinical trials - fase III & IV		703013	25.710	2.144	45.766	(28.079)	23.350	
A.4.2. Onderzoek met privé sector mét overheidssteun		7031	(95.809)	(309.083)	225.611	(294.964)	282.949	
A.4.3. Wetenschappelijke dienstverlening (zonder contract)		7032	2.765	7.890	(12.806)	(12.102)	0	
A.4.4. Valorisatie Onderzoeksresultaten		7033	2.124.216	(1.084.043)	3.446.279	6.145.640	4.081.929	
A.5. Andere opbrengsten verbonden aan onderwijs, onderzoek en dienstverlening		704	(1.349.927)	(2.884.617)	(4.875.406)	(8.063.277)	(5.839.427)	(1.000.000)
A.5.1. Reguliere inschrijvingsgelden		7040	(86.496)	36.127	(37.864)	(35.056)	5.999	
A.5.2. Andere inschrijvingsgelden		7041	78.843	(215.274)	(39.984)	220.011	37.168	
A.5.3. Huuropbrengsten sociale sector		7042	0	0	(23.709)	(3.480)	(410.248)	
A.5.4. Opbrengsten studentenrestaurants		7043	0	0	44	0	188	
A.5.5. Opbrengsten boeken en cursussen		7044	0	0	0	0	0	
A.5.6. Andere		7045	(1.342.274)	(2.705.467)	(4.773.892)	(8.244.753)	(5.472.534)	
B. Waardewijzigingen projecten in uitvoering		71	(49.891.642)	(5.822.975)	16.301.671	(11.800.802)	1.467.176	5.000.000
C. Geproduceerde vaste activa		72	0	0	0	0	0	0
D. Giften, schenkingen en legaten		73	228.897	(3.576.397)	(1.328.343)	219.036	(9.494.741)	0
E. Andere bedrijfsopbrengsten		74	(3.380.203)	(620.366)	177.227	(1.636.564)	488.147	(500.000)
II. Bedrijfskosten	(-)	60/64	(15.580.786)	(41.119.211)	(43.882.756)	(40.747.341)	(51.940.937)	14.702.948
A. Aankopen goederen		60	(119.174.248)	(100.984.259)	(106.669.440)	(130.443.667)	(131.250.190)	(155.387.828)
B. Diensten en diverse goederen		61	1.360.764	(12.019.882)	(8.093.189)	(3.673.889)	(6.510.480)	(4.817.000)
C. Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen		62	691.832	(2.410.668)	(456.664)	(763.258)	2.397.665	(503.765)
C.1. ZAP		620	(361.966)	(416.987)	548.134	94.688	331.429	(315.025)
C.2. AAP		621	(438.229)	(350.011)	67.572	(223.228)	460.678	(233.654)
C.3. ATP		622	(1.215.119)	197.074	237.933	(1.030.182)	553.443	(388.883)
C.4. Gastprofessoren		623	558.877	(601.443)	29.010	(22.105)	133.205	205.228
C.5. Contractueel AP		624	701.816	(684.340)	(88.234)	165.844	427.367	572.839
C.6. Contractueel ATP		625	2.454.514	(241.088)	(1.362.686)	530.025	399.387	255.420
C.7. Bursalen onderworpen aan RSZ		626	(1.008.062)	(313.873)	111.608	(278.300)	92.155	(599.691)
D. Afschrijvingen en waardeverminderingen op oprichtingskosten, op immateriële en materiële vaste activa		630	118.153.948	124.272.698	128.664.066	133.559.538	132.707.054	130.516.645
E. Waardeverminderingen op voorraden en handelsvorderingen (toevoegingen +, terugnemingen -)		631/3	88.234	(85.312)	563.958	472.382	(468.729)	(200.000)
F. Voorzieningen voor risico's en kosten (toevoegingen +, bestedingen en terugnemingen -)		634/9	12.971.664	33.534.802	29.024.483	38.839.367	54.171.557	15.689.000
G. Andere bedrijfskosten		640/9	1.488.592	(1.188.169)	849.542	2.756.868	894.061	0
III. Bedrijfsoverschot	(+)	70/64	0	0	0	0	0	7.057.948
Bedrijfsstekort	(-)	64/70	(75.300.543)	(50.024.210)	(25.656.116)	(51.722.877)	(69.512.865)	0

Afdeling VIII. Bedrijfseconomische afdeling (eenheden euro)		codes	JR - Boekjaar 2012	JR - Boekjaar 2013	JR - Boekjaar 2014	JR - Boekjaar 2015	JR - Boekjaar 2016	BG - Boekjaar 2016
IV. Financiële opbrengsten	(+)	75	2.334.925	4.179.266	(17.417.747)	(56.276.572)	2.408.619	3.189.700
A. Opbrengsten uit financiële vaste activa		750	4.551	(6.444)	11.322	(6.858)	(6.721)	0
B. Opbrengsten uit vlottende activa		751	(1.314.057)	(1.188.060)	(1.319.211)	(62.579.878)	(997.611)	(181.000)
C. Andere financiële opbrengsten		752/9	3.644.430	5.373.769	(16.109.858)	6.310.164	3.412.951	3.370.700
V. Financiële kosten	(-)	65	21.823.493	3.891.359	2.680.701	2.564.026	10.859.142	12.156.672
A. Kosten van schulden		650	(279.703)	(333.355)	142.712	(259.700)	(994.364)	(20.000)
B. Waardeverminderingen op andere vlottende activa dan bedoeld onder II. E (toevoegingen +, terugnemingen -)		651	(18.029.809)	(1.143.741)	(282.301)	3.084.691	(1.883.572)	(4.100.000)
C. Andere financiële kosten		652/9	(3.513.981)	(2.414.264)	(2.541.113)	(5.389.017)	(7.981.206)	(8.036.672)
VI. Overschot uit de gewone bedrijfsuitoefening	(+)	70/65	0	0	0	0	0	22.404.320
Tekort uit de gewone bedrijfsuitoefening	(-)	65/70	(51.142.126)	(41.953.585)	(40.393.161)	(105.435.424)	(56.245.103)	0
VII. Uitzonderlijke opbrengsten	(+)	76	(4.982.272)	(5.734.877)	(11.757.751)	(4.206.963)	(3.648.920)	0
A. Terugneming van afschrijvingen en van waardeverminderingen op immateriële en materiële vaste activa		760	0	0	8.703	0	0	0
B. Terugneming van waardeverminderingen op financiële vaste activa		761	1.212.062	594.383	2.676.954	2.578.874	2.882.466	0
C. Terugneming van voorzieningen voor uitzonderlijke risico's en kosten		762	0	0	0	0	0	0
D. Meerwaarden bij de realisatie van vaste activa		763	(5.874.974)	(6.065.341)	(8.550.639)	(4.101.325)	(6.531.386)	0
E. Andere uitzonderlijke opbrengsten		764/9	(319.360)	(263.918)	(5.892.769)	(2.684.513)	0	0
VIII. Uitzonderlijke kosten	(-)	66	(22.944.254)	(2.944.323)	(2.072.397)	(2.776.000)	(4.352.923)	(2.325.000)
A. Uitzonderlijke afschrijvingen en waardeverminderingen op oprichtingskosten, op immateriële en materiële vaste activa		660	568.537	149.506	657.695	343.209	80.537	0
B. Waardeverminderingen op financiële vaste activa		661	2.296.394	1.714.319	2.368.744	2.396.823	2.326.467	2.325.000
C. Voorzieningen voor uitzonderlijke risico's en kosten (toevoegingen +, bestedingen -)		662	0	0	0	0	0	0
D. Minderwaarden bij de realisatie van vaste activa		663	663.667	80.497	45.958	35.967	0	0
E. Andere uitzonderlijke kosten		664/8	19.415.655	1.000.000	(1.000.000)	0	1.945.919	0
F. Als herstructureringskosten geactiveerde uitzonderlijke kosten (-)		669	0	0	0	0	0	0
IX. Inkomende verrekeningen en overschrijvingen tussen afdelingen	(+)		(158.453)	(193.517)	(172.217)	(328.476)	(199.454)	(200.000)
A. Verrekeningen			(158.453)	(193.517)	(172.217)	(328.476)	(199.454)	(200.000)
B. Overschrijvingen			0	0	0	0	0	0
X. Uitgaande verrekeningen en overschrijvingen tussen afdelingen	(-)		2.590.250	193.517	171.935	362.076	199.454	250.000
A. Verrekeningen			(2.590.250)	(193.517)	(171.935)	(362.076)	(199.454)	(250.000)
B. Overschrijvingen			0	0	0	0	0	0
XI. Overschot van het boekjaar	(+)	70/66	0	0	0	0	0	20.129.320
Tekort van het boekjaar	(-)	66/70	(76.636.854)	(50.632.784)	(54.223.592)	(112.384.786)	(64.246.946)	0

4.3.11 Afdeling IX. Integratie opleidingen (enkel UGent)

RESULTATENREKENING								
Afdeling IX. Integratie opleidingen (enkel UGent)		codes	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	BG - Boekjaar
(eenheden euro)			2012	2013	2014	2015	2016	2016
I. Bedrijfsopbrengsten	(+)	70/74		6.838.691	41.659.090	45.767.312	45.797.363	43.154.767
A. Opbrengsten verbonden aan onderwijs, onderzoek en dienstverlening		70		6.838.691	41.659.090	45.767.312	45.797.363	43.154.767
A.1. Overheidstoelagen en subsidies - basisfinanciering (1ste geldstroom)		700		3.670.646	35.540.455	38.153.484	38.072.256	38.072.256
A.1.1. Werkingsuitkeringen		7000		3.405.753	35.805.348	38.153.484	38.072.256	38.072.256
A.1.2. Uitkeringen DGOS		7001		0	0	0	0	0
A.1.3. Investeringsuitkeringen		7002		0	0	0	0	0
A.1.4. Sociale toelagen		7003		264.893	(264.893)	0	0	0
A.1.5. Andere overheidstoelagen en subsidies		7004		0	0	0	0	0
A.2. Overheidstoelagen fundamenteel basisonderzoek (2de geldstroom)		701		0	0	0	0	0
A.2.1. BOF		7010		0	0	0	0	0
A.2.2. IUAP		7011		0	0	0	0	0
A.2.3. FWO		7012		0	0	0	0	0
A.2.4. IWT : bench fee (specialisatiebeurzen)		7013		0	0	0	0	0
A.3. Overheidstoelagen toegepast wetenschappelijk onderzoek (3de geldstroom)		702		0	0	0	0	0
A.3.1. Federale Overheid exclusief IUAP		7020		0	0	0	0	0
A.3.2. Vlaamse Gemeenschap		7021		0	0	0	0	0
A.3.2.1. Ministerie Vlaamse Gemeenschap		70210		0	0	0	0	0
A.3.2.2. IWT		70211		0	0	0	0	0
A.3.2.3. IOF		70212		0	0	0	0	0
A.3.2.4. Andere intermediaire organisaties		70213		0	0	0	0	0
A.3.2.5. Andere bijdragen Vlaamse Gemeenschap		70214		0	0	0	0	0
A.3.3. Steden en provincies		7022		0	0	0	0	0
A.3.4. Internationale organen		7023		0	0	0	0	0
A.3.4.1. Europese Unie		70230		0	0	0	0	0
A.3.4.2. Internationale instellingen		70231		0	0	0	0	0
A.3.4.3. Andere buitenlandse overheden		70232		0	0	0	0	0
A.3.5. Andere overheidsbijdragen toegepast wetenschappelijk onderzoek		7024		0	0	0	0	0
A.4. Contractonderzoek met de privé-sector en wetenschappelijke dienstverlening (4de geldstroom)		703		0	0	0	0	0
A.4.1. Contractonderzoek met de privésector		7030		0	0	0	0	0
A.4.1.1. Contractonderzoek - non profit organisaties		70300		0	0	0	0	0
A.4.1.2. Contractonderzoek - vennootschappen		70301		0	0	0	0	0
A.4.1.2.1. Contractonderzoek - vennootschappen		703010		0	0	0	0	0
A.4.1.2.2. Contractonderzoek - vennootschappen clinical trials - pré klinisch		703011		0	0	0	0	0
A.4.1.2.3. Contractonderzoek - vennootschappen clinical trials - fase I & II		703012		0	0	0	0	0
A.4.1.2.4. Contractonderzoek - vennootschappen clinical trials - fase III & IV		703013		0	0	0	0	0
A.4.2. Onderzoek met privé sector mét overheidssteun		7031		0	0	0	0	0
A.4.3. Wetenschappelijke dienstverlening (zonder contract)		7032		0	0	0	0	0
A.4.4. Valorisatie Onderzoeksresultaten		7033		0	0	0	0	0
A.5. Andere opbrengsten verbonden aan onderwijs, onderzoek en dienstverlening		704		3.168.045	6.118.634	7.613.828	7.725.107	5.082.511
A.5.1. Reguliere inschrijvingsgelden		7040		3.057.529	3.330.344	4.731.981	4.877.663	3.021.639
A.5.2. Andere inschrijvingsgelden		7041		0	0	0	0	0
A.5.3. Huuropbrengsten sociale sector		7042		0	0	0	0	0
A.5.4. Opbrengsten studentenrestaurants		7043		0	0	0	0	0
A.5.5. Opbrengsten boeken en cursussen		7044		0	0	0	0	0
A.5.6. Andere		7045		110.517	2.788.291	2.881.847	2.847.443	2.060.872
B. Waardewijzigingen projecten in uitvoering		71		0	0	0	0	0
C. Geproduceerde vaste activa		72		0	0	0	0	0
D. Giften, schenkingen en legaten		73		0	0	0	0	0
E. Andere bedrijfsopbrengsten		74		0	0	0	0	0
II. Bedrijfskosten	(-)	60/64		(4.030.257)	(37.698.841)	(38.546.587)	(37.644.344)	(36.947.226)
A. Aankopen goederen		60		0	0	0	0	0
B. Diensten en diverse goederen		61		1.937.073	9.982.732	9.487.317	7.993.293	9.476.365
C. Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen		62		2.093.184	27.714.037	29.058.930	29.650.987	27.470.861
C.1. ZAP		620		1.045.988	9.420.718	9.652.367	10.142.647	9.396.896
C.2. AAP		621		272.464	11.928.168	13.476.096	13.774.410	12.761.629
C.3. ATP		622		32.341	3.588.465	4.139.704	4.479.750	4.150.370
C.4. Gastprofessoren		623		123.248	457.642	212.292	240.076	222.424
C.5. Contractueel AP		624		530.493	1.905.310	1.303.955	847.987	785.638
C.6. Contractueel ATP		625		10.277	72.592	14.464	11.296	10.466
C.7. Bursalen onderworpen aan RSZ		626		78.372	341.142	260.053	154.821	143.438
D. Afschrijvingen en waardeverminderingen op oprichtingskosten, op immateriële en materiële vaste activa		630		0	0	0	0	0
E. Waardeverminderingen op voorraden en handelsvorderingen (toevoegingen +, terugnemingen -)		631/3		0	0	0	0	0
F. Voorzieningen voor risico's en kosten (toevoegingen +, bestedingen en terugnemingen -)		634/9		0	0	0	0	0
G. Andere bedrijfskosten		640/9		0	2.071	340	63	0
III. Bedrijfsoverschot	(+)	70/64		2.808.434	3.960.249	7.220.725	8.153.019	6.207.541
Bedrijfstekort	(-)	64/70		0	0	0	0	0

Afdeling IX. Integratie opleidingen (enkel UGent)		codes	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	BG - Boekjaar
(eenheden euro)			2012	2013	2014	2015	2016	2016
IV. Financiële opbrengsten	(+)	75		0	0	0	0	0
A. Opbrengsten uit financiële vaste activa		750		0	0	0	0	0
B. Opbrengsten uit vlottende activa		751		0	0	0	0	0
C. Andere financiële opbrengsten		752/9		0	0	0	0	0
V. Financiële kosten	(-)	65		(20)	(837)	(837)	(185)	0
A. Kosten van schulden		650		0	(1)	6	0	0
B. Waardeverminderingen op andere vlottende activa dan bedoeld onder II. E (toevoegingen +, terugnemingen -)		651		0	0	0	0	0
C. Andere financiële kosten		652/9		20	837	831	185	0
VI. Overschot uit de gewone bedrijfsuitoefening	(+)	70/65		2.808.414	3.959.413	7.219.888	8.152.834	6.207.541
Tekort uit de gewone bedrijfsuitoefening	(-)	65/70		0	0	0	0	0
VII. Uitzonderlijke opbrengsten	(+)	76		1.841.592	0	0	0	0
A. Terugneming van afschrijvingen en van waardeverminderingen op immateriële en materiële vaste activa		760		0	0	0	0	0
B. Terugneming van waardeverminderingen op financiële vaste activa		761		0	0	0	0	0
C. Terugneming van voorzieningen voor uitzonderlijke risico's en kosten		762		0	0	0	0	0
D. Meerwaarden bij de realisatie van vaste activa		763		0	0	0	0	0
E. Andere uitzonderlijke opbrengsten		764/9		1.841.592	0	0	0	0
VIII. Uitzonderlijke kosten	(-)	66		0	0	0	0	0
A. Uitzonderlijke afschrijvingen en waardeverminderingen op oprichtingskosten, op immateriële en materiële vaste activa		660		0	0	0	0	0
B. Waardeverminderingen op financiële vaste activa		661		0	0	0	0	0
C. Voorzieningen voor uitzonderlijke risico's en kosten (toevoegingen +, bestedingen -)		662		0	0	0	0	0
D. Minderwaarden bij de realisatie van vaste activa		663		0	0	0	0	0
E. Andere uitzonderlijke kosten		664/8		0	0	0	0	0
F. Als herstructureringskosten geactiveerde uitzonderlijke kosten (-)		669		0	0	0	0	0
IX. Inkomende verrekeningen en overschrijvingen tussen afdelingen	(+)			0	0	0	0	0
A. Verrekeningen				0	0	0	0	0
B. Overschrijvingen				0	0	0	0	0
X. Uitgaande verrekeningen en overschrijvingen tussen afdelingen	(-)			(11.100)	(2.404.313)	(3.208.367)	(8.865.304)	(6.773.349)
A. Verrekeningen				11.100	1.620.761	2.274.609	4.091.955	2.000.000
B. Overschrijvingen				0	783.552	933.757	4.773.349	4.773.349
XI. Overschot van het boekjaar	(+)	70/66		4.638.907	1.555.100	4.011.521	0	0
Tekort van het boekjaar	(-)	66/70		0	0	0	(712.470)	(565.808)

4.4 RESULTATENREKENING: ENKELE KENGETALLEN PER UNIVERSITEIT

4.4.1 Bedrijfsopbrengsten

De hiernavolgende tabellen geven een overzicht van de totale bedrijfsopbrengsten in de boekjaren 2015 en 2016 alsook van de belangrijkste componenten ervan per universiteit.

- **Aandeel van de totale bedrijfsopbrengsten per universiteit in de geaggregeerde bedrijfsopbrengsten**

In het boekjaar 2015 bedragen de bedrijfsopbrengsten van de universiteiten samen 2.220.913.283 EUR. De KU Leuven verwerft het hoogste individuele aandeel (44,49%) in de geaggregeerde bedrijfsopbrengsten van de universiteiten en de UHasselt het laagste individuele aandeel (3,97%).

In het boekjaar 2016 stijgen de bedrijfsopbrengsten van de universiteiten samen naar 2.232.987.116 EUR. Het individuele aandeel van de KU Leuven en de UHasselt in de geaggregeerde bedrijfsopbrengsten neemt lichtjes toe, terwijl dit van de UGent, de UA en de VUB afneemt. Het aandeel van de KU Leuven blijft het grootst (44,84%) en dit van de UHasselt (3,99%) het kleinst.

- **Aandeel van de opbrengsten verbonden aan onderwijs, onderzoek en dienstverlening per universiteit in de geaggregeerde bedrijfsopbrengsten**

De geaggregeerde opbrengsten verbonden aan onderwijs, onderzoek en dienstverlening bedragen in het boekjaar 2015 de som van 2.116.066.184 EUR. Hiervan neemt de KU Leuven 43,35% voor haar rekening en de UHasselt 4,11%.

Het procentueel aandeel van deze rubriek in de bedrijfsopbrengsten RR[70/74] van de universiteit is het grootst bij de UHasselt (98,58%) en het kleinst bij de KU Leuven (92,86%).

Het procentueel aandeel van deze rubriek in de bedrijfsopbrengsten RR[70/74] van de universiteiten samen bedraagt 95,28% in het boekjaar 2015.

In het boekjaar 2016 daalt de geaggregeerde opbrengst verbonden aan onderwijs, onderzoek en dienstverlening naar 2.106.154.579 EUR. Het aandeel van de KU Leuven, de UA en de UHasselt hierin stijgt licht t.o.v. het boekjaar 2015 terwijl dit van de andere instellingen afneemt. Het aandeel van de KU Leuven stijgt naar 43,70% en het blijft het hoogst, het aandeel van de UHasselt blijft het laagst met 4,29%.

Het procentueel aandeel van deze rubriek in de bedrijfsopbrengsten RR[70/74] van de universiteit is het grootst bij de UHasselt (101,48%) en het kleinst bij de KU Leuven (91,91%).

Het procentueel aandeel van deze rubriek in de bedrijfsopbrengsten RR[70/74] van de universiteiten samen daalt naar 94,32% in boekjaar 2016.

- **Aandeel van de waardewijzigingen projecten in uitvoering per universiteit in de geaggregeerde bedrijfsopbrengsten**

De geaggregeerde waardewijzigingen projecten in uitvoering zorgen in 2015 voor een minopbrengst van 11.800.802 EUR. De range van de uiterste waarden van het procentuele aandeel van elke universiteit hierin varieert van -40,64% bij de UA tot +101,18% bij de VUB.

Het procentueel aandeel van deze rubriek in de bedrijfsopbrengsten RR[70/74] van de universiteit is het grootst bij de UA (1,75%) en het kleinst bij de VUB (-5,15%).

Het procentueel aandeel van deze rubriek in de bedrijfsopbrengsten RR[70/74] van de universiteiten samen bedraagt -0,53% in het boekjaar 2015.

In 2016 zorgen de geaggregeerde waardewijzigingen projecten in uitvoering voor een opbrengst van 1.467.176 EUR. De range van de uiterste waarden van het procentuele aandeel van elke universiteit hierin varieert van -156,11% bij de VUB tot +257,98% bij de UGent.

Het procentueel aandeel van deze rubriek in de bedrijfsopbrengsten RR[70/74] van de universiteit is het grootst bij de UGent (0,59%) en het kleinst bij de UHasselt (-2,33%).

Het procentueel aandeel van deze rubriek in de bedrijfsopbrengsten RR[70/74] van de universiteiten samen bedraagt 0,07% in het boekjaar 2016.

- **Aandeel van de geproduceerde vaste activa per universiteit in de geaggregeerde bedrijfsopbrengsten**

In het boekjaar 2015 en 2016 genereert er geen enkele universiteit opbrengsten uit deze component.

- **Aandeel van giften, schenkingen en legaten per universiteit in de geaggregeerde bedrijfsopbrengsten**

De geaggregeerde opbrengsten verbonden aan giften, schenkingen en legaten bedragen in het boekjaar 2015 de som van 18.107.078 EUR. Hiervan neemt de KU Leuven 77,63% voor haar rekening. Hierna volgt de VUB met 12,70%, de UA met 6,50% en ten slotte de UHasselt met 3,17%. De UGent heeft in 2015 geen opbrengsten uit giften, schenkingen en legaten.

In het boekjaar 2016 stijgt de geaggregeerde opbrengst naar 19.583.437 EUR. Het aandeel van de KU Leuven hierin daalt naar 67,05%.

Het procentueel aandeel van deze rubriek in de bedrijfsopbrengsten RR[70/74] van de universiteit is in het boekjaar 2015 het grootst bij de KU Leuven (1,42%), gevolgd door de VUB (0,99%), de UHasselt (0,65%) en ten slotte de UA (0,43%). In het boekjaar 2016 is het procentueel aandeel van deze rubriek in de bedrijfsopbrengsten RR[70/74] van de universiteit het grootst bij de VUB (1,61%), gevolgd door de KU Leuven (1,31%), de UA (0,44%), de UHasselt (0,31%) en ten slotte de UGent (0,20%).

De geaggregeerde opbrengsten van giften, schenkingen en legaten bedragen slechts 0,82% van de geaggregeerde bedrijfsopbrengsten van de universiteiten in 2015 en ze stijgen in 2016 naar 0,88%.

- **Aandeel van andere bedrijfsopbrengsten per universiteit in de geaggregeerde bedrijfsopbrengsten**

De geaggregeerde andere bedrijfsopbrengsten leveren 98.540.823 EUR op in het boekjaar 2015 en stijgen naar 105.781.925 EUR in het boekjaar 2016.

De range van het procentuele aandeel van elke universiteit hierin varieert in 2015 van 58,69% bij de KU Leuven tot 0,52% bij de UHasselt. In 2016 stijgt het aandeel van de KU Leuven (61,57%) terwijl dit van de UGent (12,56%), de UA (10,57%), de UHasselt (0,45%) en de VUB (14,84%) daalt.

Het relatieve belang van deze rubriek in de bedrijfsopbrengsten RR[70/74] van de universiteit schommelt sterk van universiteit tot universiteit. In 2015 tekent de VUB de hoogste waarde op met 6,74% en de UHasselt de laagste met 0,58%. In 2016 tekent de VUB de hoogste waarde op met 6,80% en de UHasselt opnieuw de laagste met 0,54%.

Het procentueel aandeel van deze rubriek in de bedrijfsopbrengsten RR[70/74] van de universiteiten samen bedraagt 4,44% in 2015 en stijgt naar 4,74% in 2016.

Bedrijfsopbrengsten per universiteit - Boekjaar 2015

	Bedrijfsopbrengsten RR [70/74]			Opbrengsten verbonden aan onderwijs, onderzoek, dienstverlening - RR [70]			Waardewijzigingen projecten in uitvoering - RR [71]			Giften, schenkingen en legaten RR [73]			Andere bedrijfsopbrengsten RR [74]		
	Bedrag	% Ag Univ	% Bo	Bedrag	% Ag Univ	% Bo	Bedrag	% Ag Univ	% Bo	Bedrag	% Ag Univ	% Bo	Bedrag	% Ag Univ	% Bo
<i>(absolute bedragen in eenheden euro)</i>															
KU Leuven	988.005.861	44,49 %		917.413.114	43,35 %	92,86 %	1.300.888	11,02 %	- 0,13 %	14.057.372	77,63 %	1,42 %	57.836.263	58,69 %	5,85 %
Universiteit Gent	639.187.270	28,78 %		629.842.607	29,76 %	98,54 %	(3.519.684)	29,83 %	- 0,55 %	0	0,00 %	0,00 %	12.864.347	13,05 %	2,01 %
Universiteit Hasselt	273.511.535	12,32 %		255.844.445	12,09 %	93,54 %	4.796.066	- 40,64 %	1,75 %	1.176.835	6,50 %	0,43 %	11.694.189	11,87 %	4,28 %
Vrije Universiteit Brussel	88.187.824	3,97 %		86.939.292	4,11 %	98,58 %	163.801	- 1,39 %	0,19 %	574.080	3,17 %	0,65 %	510.652	0,52 %	0,58 %
Aggregatie Univ	232.020.792	10,45 %		226.026.726	10,68 %	97,42 %	(11.940.096)	101,18 %	- 5,15 %	2.298.791	12,70 %	0,99 %	15.635.372	15,87 %	6,74 %
Rekenkundig gemiddelde	2.220.913.283	100,00 %		2.116.066.184	100,00 %	95,28 %	(11.800.802)	100,00 %	- 0,53 %	18.107.078	100,00 %	0,82 %	98.540.823	100,00 %	4,44 %
	444.182.657			423.213.237		96,19 %	(2.360.160)		- 0,78 %	3.621.416		0,70 %	19.708.165		3,89 %
Laagste waarde	88.187.824	3,97 %		86.939.292	4,11 %	92,86 %	(11.940.096)	- 40,64 %	- 5,15 %	0	0,00 %	0,00 %	510.652	0,52 %	0,58 %
Hoogste waarde	988.005.861	44,49 %		917.413.114	43,35 %	98,58 %	4.796.066	101,18 %	1,75 %	14.057.372	77,63 %	1,42 %	57.836.263	58,69 %	6,74 %

% Ag Univ = procentueel aandeel van de rubriek in het geaggregeerd bedrag van de universiteiten
 % Bo = procentueel aandeel van de rubriek in de bedrijfsopbrengsten RR [70/74] van de universiteit

Bedrijfsopbrengsten per universiteit - Boekjaar 2016

	Bedrijfsopbrengsten RR [70/74]			Opbrengsten verbonden aan onderwijs, onderzoek, dienstverlening - RR [70]			Waardewijzigingen projecten in uitvoering - RR [71]			Giften, schenkingen en legaten RR [73]			Andere bedrijfsopbrengsten RR [74]		
	Bedrag	% Ag Univ	% Bo	Bedrag	% Ag Univ	% Bo	Bedrag	% Ag Univ	% Bo	Bedrag	% Ag Univ	% Bo	Bedrag	% Ag Univ	% Bo
<i>(absolute bedragen in eenheden euro)</i>															
KU Leuven	1.001.276.987	44,84 %		920.289.097	43,70 %	91,91 %	2.725.262	185,75 %	0,27 %	13.129.929	67,05 %	1,31 %	65.132.699	61,57 %	6,50 %
Universiteit Gent	638.175.947	28,58 %		619.857.019	29,43 %	97,13 %	3.785.067	257,98 %	0,59 %	1.250.000	6,38 %	0,20 %	13.283.861	12,56 %	2,08 %
Universiteit Antwerpen	273.526.995	12,25 %		261.823.689	12,43 %	95,72 %	(680.870)	- 46,41 %	- 0,25 %	1.199.576	6,13 %	0,44 %	11.184.600	10,57 %	4,09 %
Universiteit Hasselt	89.102.478	3,99 %		90.416.859	4,29 %	101,48 %	(2.071.819)	- 141,21 %	- 2,33 %	276.696	1,41 %	0,31 %	480.742	0,45 %	0,54 %
Vrije Universiteit Brussel	230.904.709	10,34 %		213.767.916	10,15 %	92,58 %	(2.290.465)	- 156,11 %	- 0,99 %	3.727.236	19,03 %	1,61 %	15.700.023	14,84 %	6,80 %
Aggregatie Univ	2.232.987.116	100,00 %		2.106.154.579	100,00 %	94,32 %	1.467.176	100,00 %	0,07 %	19.583.437	100,00 %	0,88 %	105.781.925	100,00 %	4,74 %
Rekenkundig gemiddelde	446.597.423	3,99 %		421.230.916	3,99 %	95,76 %	293.435	- 0,54 %	- 0,54 %	3.916.687	0,77 %	0,77 %	21.156.385	4,00 %	4,00 %
	89.102.478			90.416.859		91,91 %	(2.290.465)		- 2,33 %	276.696		1,41 %	480.742		0,54 %
Laagste waarde	1.001.276.987	44,84 %		920.289.097	43,70 %	101,48 %	3.785.067	257,98 %	0,59 %	13.129.929	67,05 %	1,61 %	65.132.699	61,57 %	6,80 %

% Ag Univ = procentueel aandeel van de rubriek in het geaggregeerd bedrag van de universiteiten
 % Bo = procentueel aandeel van de rubriek in de bedrijfsopbrengsten RR [70/74] van de universiteit

4.4.2 Bedrijfskosten

De hiernavolgende tabellen geven een overzicht van de totale bedrijfskosten in de boekjaren 2015 en 2016 alsook van de belangrijkste componenten ervan per universiteit.

- **Aandeel van de totale bedrijfskosten per universiteit in de geaggregeerde bedrijfskosten**

In het boekjaar 2015 bedragen de bedrijfskosten van de universiteiten samen 2.139.390.864 EUR. De KU Leuven verwerft het hoogste individuele aandeel (43,64%) in de geaggregeerde bedrijfskosten van de universiteiten en de UHasselt het laagste individuele aandeel (3,83%).

In het boekjaar 2016 stijgen de bedrijfskosten naar 2.179.234.773 EUR. Het individuele aandeel van de KU Leuven, de UA en de UHasselt in de geaggregeerde bedrijfskosten neemt toe, dat van de UGent en de VUB neemt af. Het aandeel van de KU Leuven blijft het grootst (43,81%) en dit van de UHasselt het kleinst (3,96%).

- **Aandeel van de kosten voor de aankoop van goederen per universiteit in de geaggregeerde bedrijfskosten**

De geaggregeerde kosten voor de aankoop van goederen bedragen 20.633.019 EUR in 2015. In 2016 daalt het bedrag van deze kosten substantieel naar 14.817.788 EUR.

Het procentueel aandeel van de kosten voor de aankoop van goederen in de geaggregeerde bedrijfskosten is het hoogst bij de KU Leuven, zowel in 2015 (59,56%) als in 2016 (39,91%). Evenals in 2015 heeft de UA in 2016 geen enkel aandeel in deze kosten.

In 2015 is het procentueel aandeel van deze rubriek in de bedrijfskosten RR[60/64] van de universiteit het grootst bij de VUB (2,12%) en het kleinst bij de UA (0,00%). In 2016 is dit aandeel eveneens het grootst bij de VUB (2,27%) en het kleinst bij de UA (0,00%).

Het procentueel aandeel van deze rubriek in de bedrijfskosten RR[60/64] van de universiteiten samen bedraagt 0,96% in het boekjaar 2015 en daalt naar 0,68% in het boekjaar 2016.

- **Aandeel van de kosten voor diensten en diverse goederen per universiteit in de geaggregeerde bedrijfskosten**

De geaggregeerde kosten voor diensten en diverse goederen bedragen in het boekjaar 2015 de som van 556.558.936 EUR. Hiervan neemt de KU Leuven 41,83% voor haar rekening, gevolgd door de UGent (32,50%), de UA (11,63%), de VUB (10,42%) en ten slotte de UHasselt (3,96%).

Het procentueel aandeel van deze rubriek in de bedrijfskosten RR[60/64] van de universiteit is het grootst bij de UGent (28,78%) en het kleinst bij de UHasselt (24,52%).

In het boekjaar 2016 dalen de geaggregeerde kosten in deze rubriek naar 550.828.978 EUR. Het aandeel van de UGent (31,38%) en de VUB (10,14%) hierin is gedaald t.o.v. 2015. Het aandeel van de KU Leuven (42,47%), de UA (12,27%) en de UHasselt (3,75%) is gestegen.

Het procentueel aandeel van deze rubriek in de bedrijfskosten RR[60/64] van de universiteit blijft het grootst bij de UGent (27,35%) en is het kleinst bij de UHasselt (23,92%).

De geaggregeerde kosten voor diensten en diverse goederen bedragen 26,01% van de bedrijfskosten van de universiteiten samen in het boekjaar 2015 en 25,28% in het boekjaar 2016.

- **Aandeel van de kosten voor bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen per universiteit in de geaggregeerde bedrijfskosten**

De geaggregeerde kosten voor bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen bedragen in het boekjaar 2015 de som van 1.359.991.504 EUR. Hiervan neemt de KU Leuven 42,12% voor haar rekening, gevolgd door de UGent (29,03%), de UA (13,53%), de VUB (11,13%) en ten slotte de UHasselt (4,18%).

Het procentueel aandeel van deze rubriek in de bedrijfskosten RR[60/64] van de universiteit is het grootst bij de UA (69,79%) en het kleinst bij de KU Leuven (61,35%).

In het boekjaar 2016 zijn de geaggregeerde kosten in deze rubriek gestegen naar 1.393.045.631 EUR. Het aandeel van de UGent (29,03%) is gestegen. Het aandeel van de KU Leuven (42,01%), de UGent (29,00%) en de UA (13,44%) hierin is gedaald.

Het procentueel aandeel van deze rubriek in de bedrijfskosten RR[60/64] van de universiteit is het grootst bij de UHasselt (69,75%) en is het kleinst bij de KU Leuven (61,30%).

Het procentueel aandeel van de kosten voor bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen in de bedrijfskosten RR[60/64] van de universiteiten samen bedraagt 63,57% in het boekjaar 2015 en het stijgt naar 63,92% in het boekjaar 2016.

Deze rubriek is dus duidelijk de zwaarste kostenpost voor de sector.

- **Aandeel van afschrijvingen en waardeverminderingen op oprichtingskosten en op immateriële en materiële vaste activa per universiteit in de geaggregeerde bedrijfskosten**

De geaggregeerde kosten voor afschrijvingen en waardeverminderingen op OK/IVA/MVA bedragen in het boekjaar 2015 de som van 133.559.538 EUR. Hiervan neemt de KU Leuven 38,77% voor haar rekening, gevolgd door de UGent (35,44%), de UA (11,78%), de VUB (10,35%) en de UHasselt (3,66%).

Het procentueel aandeel van deze rubriek in de bedrijfskosten RR[60/64] van de universiteit is het grootst bij de UGent met 7,53% en het kleinst bij de KU Leuven met 5,55%.

In het boekjaar 2016 zijn de geaggregeerde kosten in deze rubriek gedaald naar 132.707.054 EUR. Het aandeel van de KU Leuven (40,02%) hierin is gestegen evenals dit van de UA (12,79%), de VUB (10,42%) en de UHasselt (3,93%). Het aandeel van de UGent (32,84%) hierin is gedaald.

Het procentueel aandeel van deze rubriek in de bedrijfskosten RR[60/64] van de universiteit is het grootst bij de UGent met 6,90% en het kleinst bij de KU Leuven met 5,56%.

Het geaggregeerde aandeel van deze rubriek stabiliseerde zich op 6,24% van de bedrijfskosten van de universiteiten samen in 2015 en op 6,09% in 2016.

- **Aandeel van waardeverminderingen op voorraden en handelsvorderingen per universiteit in de geaggregeerde bedrijfskosten**

De geaggregeerde cijfers verbonden aan deze rubriek worden in het boekjaar 2015 gerealiseerd door vier van de vijf instellingen. Het gaat om een kost van 851.202 EUR. Hiervan neemt de UGent 82,72% voor haar rekening, gevolgd door de VUB (16,45%), de UA (11,65%) en de KU Leuven (-10,82%).

Het procentueel aandeel van deze rubriek in de bedrijfskosten RR[60/64] van de universiteit is het grootst bij de UGent (+0,11%) en het kleinst bij de KU Leuven (-0,01%).

In 2016 boeken vier van de vijf instellingen samen een waardevermeerdering van 502.772 EUR in deze post. Hiervan neemt de UGent 116,88% voor haar rekening, gevolgd door de UA (21,34%), de VUB (8,89%) en de KU Leuven (-47,12%).

Het procentueel aandeel van deze rubriek in de bedrijfskosten RR[60/64] van de universiteit is het grootst bij de KU Leuven (0,02%) en het kleinst bij de UGent (-0,09%).

Het procentueel aandeel van deze rubriek in de bedrijfskosten RR[60/64] van de universiteiten samen bedraagt 0,04% in 2015 en -0,02% in 2016.

Deze rubriek vormt dus de kleinste kostenpost voor de sector.

- **Aandeel van de kosten voor voorzieningen voor risico's en kosten**

In het boekjaar 2015 bedragen de kosten voor voorzieningen voor risico's en kosten 37.817.790 EUR. Hiervan neemt de KU Leuven 95,55 % voor haar rekening. In het boekjaar 2016 stijgen de voorzieningen voor risico's en kosten substantieel naar 55.450.432 EUR. Hiervan neemt de KU Leuven 83,03% voor haar rekening.

Het geaggregeerde aandeel van deze rubriek stabiliseerde zich op 1,77% van de bedrijfskosten van de universiteiten samen in 2015 en op 2,54% in 2016.

- **Aandeel van de andere bedrijfskosten per universiteit in de geaggregeerde bedrijfskosten**

In 2015 bedragen de andere bedrijfskosten 29.978.875 EUR. De KU Leuven is verantwoordelijk voor 93,11% hiervan, gevolgd door de VUB (3,51%), de UGent (3,19%) en de UA (0,16%). Het aandeel van de UHasselt is het kleinst met 0,03%. In 2016 stijgen de andere bedrijfskosten naar 32.887.662 EUR. Het aandeel van de UGent (4,19%), de UHasselt (0,10%) en de VUB (3,85%) hierin stijgt. Het aandeel van de KU Leuven (91,80%) daalt evenals dit van de UA (0,07%).

Het procentueel aandeel van deze rubriek in de bedrijfskosten RR[60/64] van de universiteit is zowel in 2015 als in 2016 het grootst bij de KU Leuven. In 2015 is dit het kleinst bij de UHasselt en in 2016 bij UA.

In het boekjaar 2015 bedroeg het aandeel van deze rubriek in de totale bedrijfskosten van de sector 1,40% om in 2016 te stijgen naar 1,51%.

Bedrijfskosten per universiteit - Boekjaar 2015

	Bedrijfskosten RR [60/64]		Aankoop goederen RR [60]		Diensten en diverse goederen RR [61]		Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen - RR [62]		Afschrijvingen en waardeverminderingen op OK/WA/WVA - RR [630]		Waardeverminderingen op voorraden en handenvorderingen - RR [631/3]		Voorzieningen voor risico's en kosten - RR [634/9]		Andere bedrijfskosten RR [640/9]		
	Bedrag	% Ag Univ	Bedrag	% Ag Univ	Bedrag	% Ag Univ	Bedrag	% Ag Univ	Bedrag	% Ag Univ	Bedrag	% Ag Univ	Bedrag	% Ag Univ	Bedrag	% Ag Univ	
(absolute bedragen in eenheden euro)																	
KU Leuven	933.704.716	43,64 %	12.288.300	59,56 %	232.824.601	41,83 %	232.824.601	42,12 %	572.854.758	38,77 %	51.780.624	-10,82 %	36.135.619	95,55 %	27.912.890	93,11 %	2,99 %
Universiteit Gent	628.610.344	29,38 %	3.210.569	15,56 %	180.896.390	32,50 %	180.896.390	29,03 %	394.862.448	26,87 %	47.329.746	82,72 %	704.126	0,11 %	957.688	3,19 %	0,15 %
Universiteit Antwerpen	263.720.585	12,33 %	(1)	-0,00 %	64.730.212	11,63 %	64.730.212	24,54 %	184.038.482	13,53 %	15.728.294	11,65 %	99.160	0,04 %	47.517	0,16 %	0,02 %
Universiteit Hasselt	82.018.624	3,83 %	219.769	1,07 %	20.111.947	3,61 %	20.111.947	4,18 %	56.889.644	4,18 %	4.892.270	0,00 %	0	0,00 %	9.403	0,03 %	0,01 %
Vrije Universiteit Brussel	233.336.594	10,81 %	4.914.382	23,82 %	57.995.786	10,42 %	57.995.786	11,13 %	151.346.172	11,13 %	13.828.304	10,35 %	139.993	0,06 %	1.051.458	3,51 %	0,45 %
Aggregate Univ	2.139.390.864	100,00 %	20.633.019	100,00 %	556.589.936	100,00 %	556.589.936	100,00 %	1.359.991.504	100,00 %	133.559.538	100,00 %	851.202	100,00 %	37.817.790	100,00 %	100,00 %
Rekenkundig gemiddelde	427.878.173		4.126.604		111.311.787		111.311.787		271.998.301		26.711.088		170.240		7.563.558		0,88 %
Laagste waarde	82.018.624	3,83 %	(1)	-0,00 %	20.111.947	3,61 %	20.111.947	4,18 %	56.889.644	4,18 %	4.892.270	-10,82 %	(92.076)	-0,01 %	(93.079)	-2,44 %	-0,35 %
Hoogste waarde	933.704.716	43,64 %	12.288.300	59,56 %	232.824.601	41,83 %	232.824.601	42,12 %	572.854.758	42,12 %	51.780.624	82,72 %	704.126	0,11 %	36.135.619	95,55 %	27.912.890

% Ag Univ = procentueel aandeel van de rubriek in het gesagde bedrag van de universiteiten
 % BK = procentueel aandeel van de rubriek in de bedrijfskosten RR [60/64] van de universiteit

Bedrijfskosten per universiteit - Boekjaar 2016

	Bedrijfskosten RR [60/64]		Aankoop goederen RR [60]		Diensten en diverse goederen RR [61]		Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen - RR [62]		Afschrijvingen en waardeverminderingen op OK/WA/WVA - RR [630]		Waardeverminderingen op voorraden en handenvorderingen - RR [631/3]		Voorzieningen voor risico's en kosten - RR [634/9]		Andere bedrijfskosten RR [640/9]		
	Bedrag	% Ag Univ	Bedrag	% Ag Univ	Bedrag	% Ag Univ	Bedrag	% Ag Univ	Bedrag	% Ag Univ	Bedrag	% Ag Univ	Bedrag	% Ag Univ	Bedrag	% Ag Univ	
(absolute bedragen in eenheden euro)																	
KU Leuven	954.695.352	43,81 %	5.913.774	39,54 %	233.930.643	42,47 %	233.930.643	42,01 %	585.264.795	42,01 %	53.115.905	0,02 %	236.502	-47,12 %	46.642.600	83,03 %	4,82 %
Universiteit Gent	632.005.935	29,00 %	3.399.951	29,95 %	172.860.662	31,38 %	172.860.662	29,00 %	403.959.907	29,00 %	43.577.978	32,84 %	(87.654)	136,88 %	7.418.457	13,38 %	1,17 %
Universiteit Antwerpen	272.887.773	12,52 %	1	0,00 %	67.560.393	12,27 %	67.560.393	24,76 %	187.160.925	13,44 %	16.971.970	12,79 %	(107.305)	21,34 %	1.778.875	2,31 %	0,47 %
Universiteit Hasselt	86.263.409	3,96 %	214.640	1,45 %	20.634.449	3,75 %	20.634.449	4,32 %	60.172.648	4,32 %	5.209.655	3,93 %	0	0,00 %	0	0,00 %	0,00 %
Vrije Universiteit Brussel	233.382.304	10,71 %	5.289.422	35,70 %	55.842.831	10,14 %	55.842.831	11,23 %	156.487.357	11,23 %	13.831.936	10,42 %	(48.715)	8,89 %	710.500	1,28 %	0,30 %
Aggregate Univ	2.179.234.773	100,00 %	14.817.788	100,00 %	502.829.778	100,00 %	502.829.778	100,00 %	1.399.045.651	100,00 %	132.707.654	100,00 %	(60.272)	100,00 %	55.450.432	100,00 %	2,54 %
Rekenkundig gemiddelde	493.846.955		2.983.558		110.165.796		110.165.796		278.609.126		26.541.411		(100.554)		11.090.086		1,35 %
Laagste waarde	86.263.409	3,96 %	1	0,00 %	20.634.449	3,75 %	20.634.449	4,32 %	60.172.648	4,32 %	5.209.655	3,93 %	(87.654)	-47,12 %	(93.079)	-2,44 %	0,00 %
Hoogste waarde	954.695.352	43,81 %	5.913.774	39,54 %	233.930.643	42,47 %	233.930.643	42,01 %	585.264.795	42,01 %	53.115.905	40,02 %	236.502	116,88 %	46.642.600	83,03 %	4,82 %

% Ag Univ = procentueel aandeel van de rubriek in het gesagde bedrag van de universiteiten
 % BK = procentueel aandeel van de rubriek in de bedrijfskosten RR [60/64] van de universiteit

4.4.3 Resultaten per universiteit

Het overzicht van de resultaten per universiteit wordt hieronder weergegeven.

- **Overschot/tekort van het boekjaar**

De universiteiten realiseerden in het boekjaar 2015 samen een geaggregeerd overschot van 142.695.722 EUR. De KU Leuven realiseerde met een overschot van 69.991.129 EUR de hoogste score in de sector, de UHasselt de laagste score met 8.216.534 EUR.

In het boekjaar 2016 is er een daling van het geaggregeerd overschot van de universiteiten. In absolute cijfers betekent dit een overschot van 87.508.374 EUR. De KU Leuven realiseerde nogmaals de hoogste score met 60.722.363 EUR. De laagste score werd ditmaal behaald door de VUB met een overschot van 1.730.911 EUR.

- **Bedrijfsoverschot/tekort**

Alle universiteiten boeken een bedrijfsoverschot in 2015. De KU Leuven neemt 66,61% van het door de sector in 2015 gerealiseerde bedrijfsoverschot voor haar rekening, gevolgd door de UGent (12,97%), de UA (12,01%), de UHasselt (7,57%) en ten slotte de VUB (0,84%).

In het boekjaar 2016 realiseren alle universiteiten samen eveneens een bedrijfsoverschot. De KU Leuven neemt nu 86,66% van het bedrijfsoverschot voor haar rekening, gevolgd door de UGent (11,48%), de UHasselt (5,28%) en de UA (1,19%). Alleen de VUB heeft een bedrijfstekort (-4,61%).

Het procentueel aandeel van deze rubriek in het overschot van het boekjaar RR[70/66] van de universiteiten samen bedraagt 57,13% in 2015 en stijgt naar 61,43% in 2016.

- **Financieel resultaat**

De sector realiseerde in 2015 een goed financieel resultaat met 60.581.103 EUR. In 2016 scoren de universiteiten echter substantieel slechter met 33.425.662 EUR.

Het procentueel aandeel van het financieel resultaat in het overschot van het boekjaar RR[70/60] van de universiteiten samen bedraagt 42,45% in 2015 en daalt naar 38,20% in 2016.

- **Uitzonderlijk resultaat**

In 2015 tekenen de universiteiten samen een positief uitzonderlijk resultaat op van 592.202 EUR. In 2016 daalt dit echter naar 330.368 EUR.

Het procentueel aandeel van het uitzonderlijk resultaat in het overschot van het boekjaar RR[70/60] van de universiteiten samen bedraagt 0,42% in 2015 en 0,38% in 2016.

Overschot / Tekort van het boekjaar per universiteit - Boekjaar 2015

(absolute bedragen in eenheden euro)	Overschot / Tekort van het boekjaar - RR [70/66]		Bedrijfsoverschot / Bedrijfstekort RR [70/64]			Financieel resultaat RR [75/65]			Uitzonderlijk resultaat RR [76/66]		
	Bedrag	% Ag Univ	Bedrag	% Ag Univ	% O/T	Bedrag	% Ag Univ	% O/T	Bedrag	% Ag Univ	% O/T
KU Leuven	69.991.129	49,05 %	54.301.145	66,61 %	77,58 %	14.345.361	23,68 %	20,50 %	1.344.622	227,05 %	1,92 %
Universiteit Gent	24.157.285	16,93 %	10.576.926	12,97 %	43,78 %	12.984.255	21,43 %	53,75 %	596.104	100,66 %	2,47 %
Universiteit Antwerpen	12.914.723	9,05 %	9.790.950	12,01 %	75,81 %	4.415.055	7,29 %	34,19 %	(1.291.280)	-218,05 %	-10,00 %
Universiteit Hasselt	8.216.534	5,76 %	6.169.200	7,57 %	75,08 %	1.898.861	3,13 %	23,11 %	148.473	25,07 %	1,81 %
Vrije Universiteit Brussel	27.416.051	19,21 %	684.198	0,84 %	2,50 %	26.937.571	44,47 %	98,25 %	(205.717)	-34,74 %	-0,75 %
Aggregatie Univ	142.695.722	100,00 %	81.522.418	100,00 %	57,13 %	60.581.103	100,00 %	42,45 %	592.202	100,00 %	0,42 %
Rekenkundig gemiddelde	28.539.144		16.304.484		54,95 %	12.116.221		45,96 %	118.440		-0,91 %
Laagste waarde	8.216.534	5,76 %	684.198	0,84 %	2,50 %	1.898.861	3,13 %	20,50 %	(1.291.280)	-218,05 %	-10,00 %
Hoogste waarde	69.991.129	49,05 %	54.301.145	66,61 %	77,58 %	26.937.571	44,47 %	98,25 %	1.344.622	227,05 %	2,47 %

% Ag Univ = procentueel aandeel van de rubriek in het geaggregeerd bedrag van de universiteiten
 % O/T = procentueel aandeel van de rubriek in de overschot / tekort van het boekjaar RR [70/66] van de universiteit

Overschot / Tekort van het boekjaar per universiteit - Boekjaar 2016

(absolute bedragen in eenheden euro)	Overschot / Tekort van het boekjaar - RR [70/66]		Bedrijfsoverschot / Bedrijfstekort RR [70/64]			Financieel resultaat RR [75/65]			Uitzonderlijk resultaat RR [76/66]		
	Bedrag	% Ag Univ	Bedrag	% Ag Univ	% O/T	Bedrag	% Ag Univ	% O/T	Bedrag	% Ag Univ	% O/T
KU Leuven	60.722.363	69,39 %	46.581.635	86,66 %	76,71 %	15.650.081	46,82 %	25,77 %	(1.509.354)	-456,87 %	-2,49 %
Universiteit Gent	16.923.684	19,34 %	6.170.012	11,48 %	36,46 %	10.843.766	32,44 %	64,07 %	(90.095)	-27,27 %	-0,53 %
Universiteit Antwerpen	3.694.823	4,22 %	639.222	1,19 %	17,30 %	1.948.663	5,83 %	52,74 %	1.106.938	335,06 %	29,96 %
Universiteit Hasselt	4.436.594	5,07 %	2.839.070	5,28 %	63,99 %	1.647.730	4,93 %	37,14 %	(50.206)	-15,20 %	-1,13 %
Vrije Universiteit Brussel	1.730.911	1,98 %	(2.477.595)	-4,61 %	-143,14 %	3.335.422	9,98 %	192,70 %	873.085	264,28 %	50,44 %
Aggregatie Univ	87.508.374	100,00 %	53.752.343	100,00 %	61,43 %	33.425.662	100,00 %	38,20 %	330.368	100,00 %	0,38 %
Rekenkundig gemiddelde	17.501.675		10.750.469		10,26 %	6.685.132		74,49 %	66.074		15,25 %
Laagste waarde	1.730.911	1,98 %	(2.477.595)	-4,61 %	-143,14 %	1.647.730	4,93 %	25,77 %	(1.509.354)	-456,87 %	-2,49 %
Hoogste waarde	60.722.363	69,39 %	46.581.635	86,66 %	76,71 %	15.650.081	46,82 %	192,70 %	1.106.938	335,06 %	50,44 %

% Ag Univ = procentueel aandeel van de rubriek in het geaggregeerd bedrag van de universiteiten
 % O/T = procentueel aandeel van de rubriek in de overschot / tekort van het boekjaar RR [70/66] van de universiteit

4.5 GEAGGREGEEERDE INVESTERINGEN EN FINANCIERING

4.5.1 Geaggregeerde investeringen

4.5.1.1 Horizontale analyse: jaarrekening 2015 – jaarrekening 2016

De universiteiten investeerden tijdens het boekjaar 2016 samen 197.804.274 EUR. Dit is een daling met 17.880.402 EUR of 8,29% t.o.v. het boekjaar 2015.

De afname van de geaggregeerde investeringen is in absolute cijfers het grootst bij de materiële vaste activa en dit respectievelijk in de rubriek ‘terreinen en gebouwen’ (-19.113.357 EUR), ‘activa in aanbouw en vooruitbetalingen’ (-18.535.184 EUR) en ‘leasing en soortgelijke rechten’ (-3.930.978 EUR). De investeringen stijgen in de rubriek ‘installaties, machines en uitrusting’ (+17.850.074 EUR), ‘meubilair en rollend materieel’ (+1.648.971 EUR) en de rubriek ‘overige materiële vaste activa’ (+1.409.746 EUR).

Op het moment van de jaarafsluiting wordt nagekeken welke werken al opgeleverd zijn en deze worden dan overgeboekt naar de rubriek ‘terreinen en gebouwen’.

Ten opzichte van 2015 zien de investeringen in ‘**terreinen en gebouwen**’ er in 2016 uit als volgt:

UGent :	+ 614.738 EUR
VUB :	- 585.925 EUR
UHasselt :	- 2.681.813 EUR
UA :	- 5.290.120 EUR
KU Leuven :	- 11.170.237 EUR

De substantiële daling van de post ‘**terreinen en gebouwen**’ in 2016 is dus in de eerste plaats toe te schrijven aan de KU Leuven, gevolgd door de UA, de UHasselt en de VUB.

Zolang activa niet in gebruik worden genomen en afgeschreven, dienen ze geboekt te worden op de post ‘activa in aanbouw’.

Ten opzichte van 2015 zien de investeringen in ‘**activa in aanbouw en vooruitbetalingen**’ er in 2016 uit als volgt:

VUB :	+ 7.402.829 EUR
UA :	+ 2.814.364 EUR
UHasselt :	- 1.244.671 EUR
UGent :	- 9.896.612 EUR
KU Leuven :	- 17.611.095 EUR

De daling van de post ‘activa in aanbouw en vooruitbetalingen’ in 2016 is dus in de eerste plaats toe te schrijven aan de KU Leuven, gevolgd door de UGent en de UHasselt.

De daling van de post ‘**leasing en soortgelijke rechten**’ in 2016 is uitsluitend toe te schrijven aan de KU Leuven (-4.067.833 EUR). Bij de UGent stijgt deze post (+136.855 EUR).

De 'overige materiële vaste activa' stijgen bij twee van de vijf universiteiten. De stijging is het grootst bij de UHasselt (+4.330.705 EUR), gevolgd door de UA (+36.561 EUR). Bij de UGent daalt deze post het meest (-2.740.386 EUR), gevolgd door de VUB (-139.662 EUR) en de KU Leuven (-77.472 EUR).

De stijging van de post 'installaties, machines en uitrusting' is hoofdzakelijk toe te schrijven aan de KU Leuven (+12.314.206 EUR), gevolgd door de UGent (+4.218.446 EUR), de UA (+1.370.718 EUR) en de UHasselt (+282.532 EUR). Alleen de VUB tekent in 2016 een daling op van de investeringen in 'installaties, machines en uitrusting' (-335.828 EUR).

Bij drie van de vijf universiteiten stellen we in 2016 een stijging vast van de investeringen in 'meubilair en rollend materieel'. Deze is het grootst bij de KU Leuven (+1.159.007 EUR), gevolgd door de UA (+630.435 EUR) en ten slotte de UHasselt (+89.859 EUR). Deze post daalt bij de UGent (-212.666 EUR) en de VUB (-17.664 EUR).

In tegenstelling tot de materiële vaste activa stijgen de geaggregeerde financiële vaste activa in 2016. Dit is toe te schrijven aan drie van de vijf universiteiten. De stijging is het grootst bij de UGent (+3.227.642 EUR), gevolgd door de VUB (+730.460 EUR) en de UHasselt (+695.258 EUR).

Evolutie bruto investeringen : ten opzichte van jaarrekening 2015	codes	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR16-JR15	JR16-JR15
		2015	2016	absolute	relatieve
		(eenheden euro)		wijziging	wijziging
I. Oprichtingskosten		0	0	+ 0	
II. Immateriële vaste activa		766.911	1.184.662	+ 417.750	+ 54,47 %
III. Materiële vaste activa		209.069.139	188.398.409	- 20.670.730	- 9,89 %
A. Terreinen en gebouwen		66.625.816	47.512.459	- 19.113.357	- 28,69 %
B. Installaties, machines en uitrusting		51.193.434	69.043.507	+ 17.850.074	+ 34,87 %
C. Meubilair en rollend materieel		3.233.566	4.882.536	+ 1.648.971	+ 51,00 %
D. Leasing en soortgelijke rechten		4.148.999	218.021	- 3.930.978	- 94,75 %
E. Overige materiële vaste activa		12.083.319	13.493.065	+ 1.409.746	+ 11,67 %
F. Activa in aanbouw en voortuitbetalingen		71.784.005	53.248.821	- 18.535.184	- 25,82 %
IV. Financiële vaste activa		5.848.626	8.221.203	+ 2.372.578	+ 40,57 %
A. Verbonden entiteiten		1.000.000	0	- 1.000.000	- 100,00 %
B. Andere vennootschappen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat		1.666.445	4.469.975	+ 2.803.530	+ 168,23 %
C. Andere financiële vaste activa		3.182.181	3.751.229	+ 569.048	+ 17,88 %
Bruto investeringen		215.684.676	197.804.274	- 17.880.402	- 8,29 %

4.5.1.2 Horizontale analyse: jaarrekening 2016 – begroting 2016

De universiteiten hadden samen voor het boekjaar 2016 een bedrag aan investeringen begroot van 231.987.232 EUR. In werkelijkheid werd er echter voor 197.804.274 EUR geïnvesteerd. Dit is 14,73% minder dan begroot.

De posten waar de meest significante afwijkingen werden vastgesteld tussen de begrote bedragen voor 2016 en de effectief geboekte bedragen zijn enerzijds 'terreinen en gebouwen' en anderzijds 'activa in aanbouw en vooruitbetalingen'. Er werd in realiteit veel minder geïnvesteerd in 'terreinen en gebouwen'

(-105.104.673 EUR) dan initieel werd begroot en veel meer in 'activa in aanbouw en vooruitbetalingen' (+31.481.084 EUR).

De vijf universiteiten investeerden allen minder in 'terreinen en gebouwen' dan begroot. De grootste afwijking doet zich voor bij de KU Leuven waar er 36.912.940 EUR minder werd geïnvesteerd dan voorzien, gevolgd door de VUB waar er 31.241.233 EUR minder werd geïnvesteerd dan begroot.

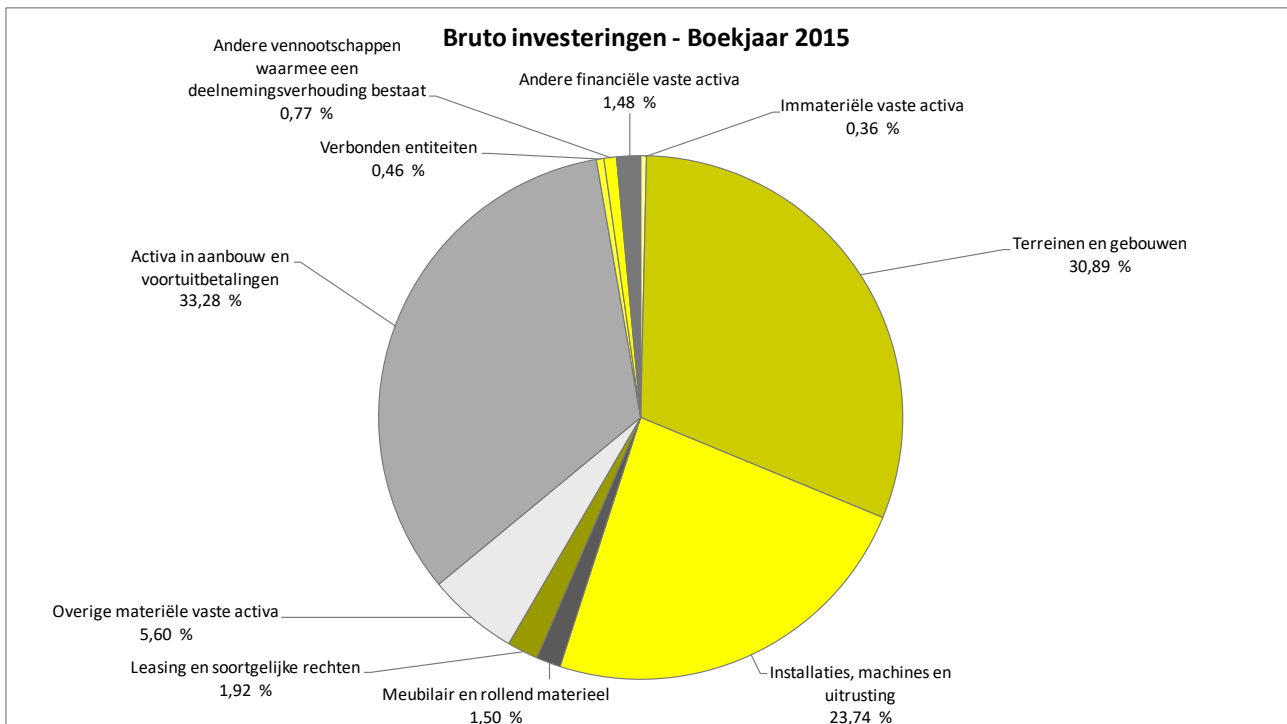
Alle universiteiten investeerden meer in 'installaties, machines en uitrusting' dan voorzien. De grootste afwijking doet zich voor bij de KU Leuven (+15.803.631 EUR), gevolgd door de VUB (+4.030.487 EUR), de UGent (+3.160.948 EUR), de UA (+2.087.722 EUR) en ten slotte de UHasselt (+429.756 EUR).

Evolutie bruto investeringen : ten opzichte van begroting 2016	codes	JR - Boekjaar	BG - Boekjaar	JR16-BG16	JR16-BG16
		2016	2016	absolute	relatieve
		<i>(eenheden euro)</i>		afwijking	afwijking
I. Oprichtingskosten		0	0	+ 0	
II. Immateriële vaste activa		1.184.662	505.000	+ 679.662	+ 134,59 %
III. Materiële vaste activa		188.398.409	228.850.832	- 40.452.423	- 17,68 %
A. Terreinen en gebouwen		47.512.459	152.617.132	- 105.104.673	- 68,87 %
B. Installaties, machines en uitrusting		69.043.507	43.530.963	+ 25.512.544	+ 58,61 %
C. Meubilair en rollend materieel		4.882.536	2.619.000	+ 2.263.536	+ 86,43 %
D. Leasing en soortgelijke rechten		218.021	1.464.000	- 1.245.979	- 85,11 %
E. Overige materiële vaste activa		13.493.065	6.852.000	+ 6.641.065	+ 96,92 %
F. Activa in aanbouw en voortuitbetalingen		53.248.821	21.767.737	+ 31.481.084	+ 144,62 %
IV. Financiële vaste activa		8.221.203	2.631.400	+ 5.589.803	+ 212,43 %
A. Verbonden entiteiten		0	306.400	- 306.400	- 100,00 %
B. Andere vennootschappen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat		4.469.975	2.325.000	+ 2.144.975	+ 92,26 %
C. Andere financiële vaste activa		3.751.229	0	+ 3.751.229	BG = 0
Bruto investeringen		197.804.274	231.987.232	- 34.182.958	- 14,73 %

4.5.1.3 Verticale analyse: jaarrekening 2015 - jaarrekening 2016

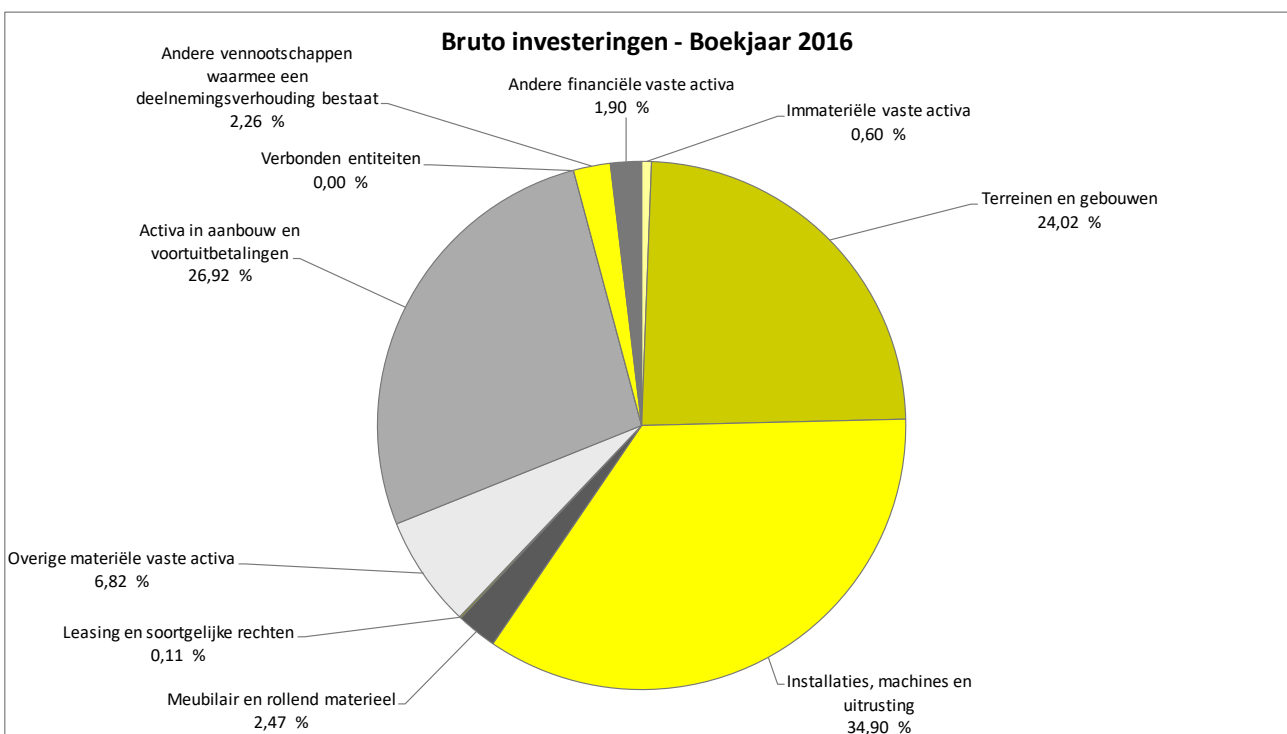
Tijdens het boekjaar 2015 had 69,77% van de investeringen betrekking op onroerende goederen. Om tot dit percentage te komen werd de som gemaakt van de investeringen in 'terreinen en gebouwen' (30,89%), 'overige materiële vaste activa' (5,60%) en 'activa in aanbouw en vooruitbetalingen' (33,28%).

Het aandeel van de investeringen in 'installaties, machines en uitrusting' bedraagt 23,74%, dat in 'meubilair en rollend materieel' 1,50%.

Na het maken van de som van de investeringen in 'terreinen en gebouwen' (24,02%), 'overige materiële vaste activa' (6,82%) en 'activa in aanbouw en voortuitbetalingen' (26,92%) blijkt dat tijdens het boekjaar 2016 de investeringen die betrekking hadden op onroerende goederen gedaald zijn naar 57,76%.

Het aandeel van de investeringen in 'installaties, machines en uitrusting' bedraagt 34,90%, dat in 'meubilair en rollend materieel' 2,47%.

4.5.2 Financiering van de investeringen

Het investeringsvolume lag in 2016 lager dan in 2015. Er diende dan ook een kleiner bedrag gefinancierd te worden.

In het boekjaar 2016 financieren de universiteiten het leeuwenandeel van hun investeringen met eigen middelen (80,92%) en met kapitaalsubsidies (10,40%). Alleen door de VUB werd er in 2016 een beroep gedaan op vreemde middelen. De vroeger opgebouwde financiële reserves (geldbeleggingen en liquide middelen) worden nog steeds eerst aangesproken om de investeringen te financieren.

Ten opzichte van 2015 is de financiering van de investeringen met eigen middelen gedaald met 17.300.730 EUR of 9,75%. De financiering met kapitaalsubsidies is gedaald met 6.767.473 EUR of 24,75%.

Het investeringsvolume van de universiteiten samen is gedaald en de som van de geldbeleggingen en de liquide middelen is gestegen per eind 2016. De financiële reserves van de universiteiten bedragen 2.170.311.648 EUR per eind 2016 t.o.v. 1.979.153.546 EUR in 2015.

In het boekjaar 2016 werd er 10.493.821 EUR meer gefinancierd met eigen middelen dan begroot en 27.252.011 EUR minder gefinancierd met kapitaalsubsidies dan begroot.

Evolutie financiering :	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR16-JR15	JR16-JR15	BG - Boekjaar	JR16-BG16	JR16-BG16
	2015	2016	absolute	relatieve	2016	absolute	relatieve
ten opzichte van jaarrekening 2015			absolue	relatieve			
ten opzichte van begroting 2016	<i>(eenheden euro)</i>		wijziging	wijziging	<i>(eenheden euro)</i>	afwijking	afwijking
I. Eigen middelen	177.359.912	160.059.182	- 17.300.730	- 9,75 %	149.565.361	+ 10.493.821	+ 7,02 %
II. Vreemde middelen	7.635.568	9.215.714	+ 1.580.146	+ 20,69 %	31.310.408	- 22.094.694	- 70,57 %
III. Kapitaalsubsidies	27.339.461	20.571.989	- 6.767.473	- 24,75 %	47.824.000	- 27.252.011	- 56,98 %
IV. Andere	3.349.736	7.957.390	+ 4.607.655	+ 137,55 %	3.288.463	+ 4.668.927	+ 141,98 %
Financiering	215.684.676	197.804.274	- 17.880.402	- 8,29 %	231.988.232	- 34.183.958	- 14,74 %

Financiering	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	BG - Boekjaar
% aandeel in de financiering	2015	2016	2016
I. Eigen middelen	82,23 %	80,92 %	64,47 %
II. Vreemde middelen	3,54 %	4,66 %	13,50 %
III. Kapitaalsubsidies	12,68 %	10,40 %	20,61 %
IV. Andere	1,55 %	4,02 %	1,42 %
Financiering	100,00 %	100,00 %	100,00 %

4.6 INVESTERINGEN EN FINANCIERINGSMIDDELEN: ENKELE KENGETALLEN PER UNIVERSITEIT

De hiernavolgende tabellen geven een overzicht van de investeringen en de financieringsmix per universiteit voor de boekjaren 2015 en 2016.

4.6.1 Aandeel van de universiteiten in de geaggregeerde investeringen

De totale sector investeerde 215.684.676 EUR in het boekjaar 2015. De KU Leuven was de belangrijkste investeerder met 94.104.694 EUR of 43,63%. De UHasselt realiseerde het kleinste investeringsbedrag met 6.835.332 EUR of 3,17% van het totale investeringsvolume.

In het boekjaar 2016 investeerden de universiteiten samen 197.804.274 EUR. De KU Leuven blijft de belangrijkste investeerder met 72.909.966 EUR of 36,86%. De UHasselt realiseerde het kleinste investeringsbedrag met 8.179.944 EUR of 4,14% van het totale investeringsvolume.

4.6.2 Aandeel van de universiteiten in de diverse financieringsmiddelen

Zowel in het boekjaar 2015 als in het boekjaar 2016 gebruikten alle universiteiten eigen middelen voor de financiering van hun investeringen.

In 2015 deden alleen de UA (5.000.000 EUR) en de VUB (2.635.568 EUR) een beroep op vreemde middelen, in 2016 alleen de VUB (9.215.714 EUR).

Zowel in 2015 als in 2016 wendden vier universiteiten kapitaalsubsidies aan. In 2016 financierde de UHasselt hiermee 32,69% van haar investeringsvolume, gevolgd door de KU Leuven met 19,30%, de UA met 9,61% en ten slotte de UGent met 0,38%.

In 2015 doen alleen de KU Leuven en de UHasselt een beroep op andere financieringsmiddelen. In 2016 doet ook de VUB dit.

Bruto investeringen en financiering per universiteit - Boekjaar 2015

	Bruto investeringen		Eigen middelen				Vreemde middelen				Kapitaalsubsidies				Andere			
	Bedrag	% Ag Univ	Bedrag	% Ag Univ	% Inv	Bedrag	% Ag Univ	% Inv	Bedrag	% Ag Univ	% Inv	Bedrag	% Ag Univ	% Inv	Bedrag	% Ag Univ	% Inv	
<i>(absolute bedragen in eenheden euro)</i>																		
KU Leuven	94.104.694	43,63 %	80.532.024	45,41 %	85,58 %	0	0,00 %	0,00 %	12.364.059	45,22 %	13,14 %	1.208.611	36,08 %	1,28 %				
Universiteit Gent	63.267.867	29,33 %	63.043.585	35,55 %	99,65 %	0	0,00 %	0,00 %	224.282	0,82 %	0,35 %	0	0,00 %	0,00 %				
Universiteit Antwerpen	38.002.100	17,62 %	22.902.100	12,91 %	60,27 %	5.000.000	65,48 %	13,16 %	10.100.000	36,94 %	26,58 %	0	0,00 %	0,00 %				
Universiteit Hasselt	6.835.332	3,17 %	43.087	0,02 %	0,63 %	0	0,00 %	0,00 %	4.651.120	17,01 %	68,05 %	2.141.124	63,92 %	31,32 %				
Vrije Universiteit Brussel	13.474.684	6,25 %	10.839.116	6,11 %	80,44 %	2.635.568	34,52 %	19,56 %	0	0,00 %	0,00 %	0	0,00 %	0,00 %				
Aggregatie Univ	215.684.676	100,00 %	177.359.912	100,00 %	82,23 %	7.635.568	100,00 %	3,54 %	27.339.461	100,00 %	12,68 %	3.349.736	100,00 %	1,55 %				
Rekenkundig gemiddelde	43.136.935		35.471.982		65,31 %	1.527.114		6,54 %	5.467.892		21,62 %	669.947		6,52 %				
Laagste waarde	6.835.332	3,17 %	43.087	0,02 %	0,63 %	0	0,00 %	0,00 %	0	0,00 %	0,00 %	0	0,00 %	0,00 %				
Hoogste waarde	94.104.694	43,63 %	80.532.024	45,41 %	99,65 %	5.000.000	65,48 %	19,56 %	12.364.059	45,22 %	68,05 %	2.141.124	63,92 %	31,32 %				

% Ag Univ = procentueel aandeel van de rubriek in het geaggregeerde bedrag van de universiteiten
 % Inv = procentueel aandeel van de rubriek in de bruto investeringen van de universiteit

Bruto investeringen en financiering per universiteit - Boekjaar 2016

	Bruto investeringen		Eigen middelen				Vreemde middelen				Kapitaalsubsidies				Andere			
	Bedrag	% Ag Univ	Bedrag	% Ag Univ	% Inv	Bedrag	% Ag Univ	% Inv	Bedrag	% Ag Univ	% Inv	Bedrag	% Ag Univ	% Inv	Bedrag	% Ag Univ	% Inv	
<i>(absolute bedragen in eenheden euro)</i>																		
KU Leuven	72.909.966	36,86 %	56.646.798	35,39 %	77,69 %	0	0,00 %	0,00 %	14.073.825	68,41 %	19,30 %	2.189.343	27,51 %	3,00 %				
Universiteit Gent	58.615.883	29,63 %	58.391.601	36,48 %	99,62 %	0	0,00 %	0,00 %	224.282	1,09 %	0,38 %	0	0,00 %	0,00 %				
Universiteit Antwerpen	37.461.898	18,94 %	33.861.898	21,16 %	90,39 %	0	0,00 %	0,00 %	3.600.000	17,50 %	9,61 %	0	0,00 %	0,00 %				
Universiteit Hasselt	8.179.944	4,14 %	728.852	0,46 %	8,91 %	0	0,00 %	0,00 %	2.673.882	13,00 %	32,69 %	4.777.210	60,03 %	58,40 %				
Vrije Universiteit Brussel	20.636.584	10,43 %	10.430.033	6,52 %	50,54 %	9.215.714	100,00 %	44,66 %	0	0,00 %	0,00 %	990.837	12,45 %	4,80 %				
Aggregatie Univ	197.804.274	100,00 %	160.059.182	100,00 %	80,92 %	9.215.714	100,00 %	4,66 %	20.571.989	100,00 %	10,40 %	7.957.390	100,00 %	4,02 %				
Rekenkundig gemiddelde	39.560.855		32.011.836		65,43 %	1.843.143		8,93 %	4.114.398		12,40 %	1.591.478		13,24 %				
Laagste waarde	8.179.944	4,14 %	728.852	0,46 %	8,91 %	0	0,00 %	0,00 %	0	0,00 %	0,00 %	0	0,00 %	0,00 %				
Hoogste waarde	72.909.966	36,86 %	58.391.601	36,48 %	99,62 %	9.215.714	100,00 %	44,66 %	14.073.825	68,41 %	32,69 %	4.777.210	60,03 %	58,40 %				

% Ag Univ = procentueel aandeel van de rubriek in het geaggregeerde bedrag van de universiteiten
 % Inv = procentueel aandeel van de rubriek in de bruto investeringen van de universiteit

4.7 GEAGGREGEERDE BALANS

BALANS							
ACTIVA	codes	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	BG - Boekjaar
(eenheden euro)		2012	2013	2014	2015	2016	2016
VASTE ACTIVA	20/28	1.374.240.557	1.422.383.698	1.471.700.744	1.547.501.597	1.604.294.070	1.681.954.886
I. Oprichtingskosten	20	0	0	0	0	0	0
II. Immateriële vaste activa	21	1.239.813	2.467.911	2.919.014	1.786.238	1.441.732	2.182.235
III. Materiële vaste activa	22/27	1.353.908.321	1.398.463.977	1.446.901.335	1.522.492.374	1.576.562.751	1.658.740.493
A. Terreinen en gebouwen	22	991.362.344	993.881.933	970.466.018	1.063.104.546	1.158.191.503	1.135.470.286
B. Installaties, machines en uitrusting	23	153.722.836	160.042.023	150.441.822	142.800.063	155.983.828	169.606.067
C. Meubilair en rollend materieel	24	28.665.612	29.454.142	30.042.586	31.084.489	33.601.641	32.547.856
D. Leasing en soortgelijke rechten	25	66.221.999	67.248.050	71.553.443	72.683.560	69.880.791	66.483.146
E. Overige materiële vaste activa	26	54.023.856	52.010.800	49.985.699	50.346.995	52.047.736	56.874.708
F. Activa in aanbouw en voortuitbetalingen	27	59.911.673	95.827.029	174.411.768	162.472.722	106.857.252	197.758.429
IV. Financiële vaste activa	28	19.092.423	21.451.809	21.880.396	23.222.986	26.289.588	21.032.158
A. Verbonden entiteiten	280/1	3.634.107	3.525.562	3.414.992	4.300.000	4.300.000	3.415.000
1. Deelnemingen in verbonden vennootschappen	280	3.300.000	3.300.000	3.300.000	3.300.000	3.300.000	3.300.000
2. Vorderingen	281	334.107	225.562	114.992	1.000.000	1.000.000	115.000
B. Andere vennootschappen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat	282/3	11.304.089	13.426.662	13.122.022	12.394.183	13.784.882	12.760.448
1. Deelnemingen	282	11.221.494	13.001.662	12.165.416	11.515.482	12.777.217	11.803.448
2. Vorderingen	283	82.595	425.000	956.606	878.701	1.007.665	957.000
C. Andere financiële vaste activa	284/8	4.154.227	4.499.585	5.343.383	6.528.803	8.204.706	4.856.710
1. Aandelen	284	2.980.252	3.077.229	3.926.133	5.274.526	6.827.144	
2. Vorderingen en borgtochten in contanten	285/8	1.173.975	1.422.356	1.417.250	1.254.277	1.377.562	
VLOTTENDE ACTIVA	29/58	1.800.888.782	1.914.386.803	2.099.049.896	2.302.620.394	2.437.017.243	2.140.417.798
V. Vorderingen op meer dan één jaar	29	4.203.521	3.372.987	9.935.264	8.559.281	12.086.306	2.954.320
A. Handelsvorderingen	290	0	0	0	0	0	0
B. Overige vorderingen	291	4.203.521	3.372.987	9.935.264	8.559.281	12.086.306	2.954.320
VI. Voorraden en projecten in uitvoering	3	2.342.562	5.532.021	2.622.086	2.427.553	2.230.273	5.195.751
A. Voorraden	30/36	2.342.562	2.355.280	2.302.806	2.210.899	2.029.042	2.082.360
B. Projecten in uitvoering	37	0	3.176.741	319.280	216.654	201.231	3.113.391
VII. Vorderingen op ten hoogste één jaar	40/41	294.504.609	297.436.473	301.400.856	299.472.218	241.580.961	305.522.727
A. Handelsvorderingen	40	170.880.836	167.186.094	164.813.016	172.213.258	162.776.000	165.704.265
B. Overige vorderingen	41	123.623.773	130.250.380	136.587.841	127.258.961	78.804.961	139.818.462
VIII. Geldbeleggingen	51/53	1.357.335.513	1.470.036.343	1.646.119.634	1.842.769.791	1.953.527.648	1.700.540.886
IX. Liquide middelen	54/58	127.334.160	122.437.013	123.334.580	136.383.755	216.784.000	111.106.180
X. Overlopende rekeningen	490/1	15.168.417	15.571.966	15.637.477	13.007.795	10.808.055	15.097.934
TOTAAL DER ACTIVA	20/58	3.175.129.339	3.336.770.501	3.570.750.641	3.850.121.991	4.041.311.313	3.822.372.684

BALANS

PASSIVA	codes	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	BG - Boekjaar
(eenheden euro)		2012	2013	2014	2015	2016	2016
EIGEN VERMOGEN	10/15	2.496.442.068	2.589.991.988	2.719.110.348	2.873.050.353	2.972.806.959	2.887.988.952
I. Gevormd vermogen	10	286.739.094	286.498.649	286.261.766	286.035.066	286.660.352	286.035.064
III. Herwaarderingsmeerwaarden	12	1.307.043	1.361.689	0	0	0	0
IV. Aangelegde fondsen	13	2.120.689.892	2.185.834.913	2.302.267.586	2.435.579.513	2.551.003.389	2.461.782.052
A. Onbeschikbare Fondsen	130						
B. Beschikbare Fondsen	131						
V. Overgedragen overschot (overgedragen tekort)	14	26.680.311	48.281.416	62.829.114	75.071.018	56.145.959	67.504.358
VI. Kapitaalsubsidies	15	61.025.728	68.015.322	67.751.882	76.364.757	78.997.259	72.667.478
VOORZIENINGEN	16	137.006.900	173.745.230	201.757.539	239.575.329	294.905.884	228.985.500
VII. Voorzieningen voor risico's en kosten	160/5	137.006.900	173.745.230	201.757.539	239.575.329	294.905.884	228.985.500
A. Pensioenen en soortgelijke verplichtingen	160	49.225.677	46.206.514	55.553.256	73.217.170	82.342.648	
B. Belastingen	161	0	0	0	0	0	0
C. Grote herstellings- en onderhoudswerken	162	25.275.550	55.224.757	73.290.796	93.226.033	125.508.257	
D. Sociaal Passief	163	0	0	0	0	0	0
E. Veiligheid en milieu verplichtingen	164	5.788.830	13.216.141	15.408.732	15.608.201	15.236.301	
F. Overige risico's en kosten	165	56.716.844	59.097.818	57.504.755	57.523.925	71.818.678	
SCHULDEN	17/49	541.680.371	573.033.279	649.882.754	737.496.310	773.598.466	705.397.243
VIII. Schulden op meer dan één jaar	17	58.804.509	56.707.561	79.362.802	140.004.941	132.000.477	137.581.440
A. Financiële schulden	170/4	50.504.227	50.702.373	75.442.463	138.203.541	131.007.311	136.579.070
1. Achtergestelde leningen	170	0	0	0	0	0	0
2. Niet-achtergestelde obligatieleningen	171	0	0	0	58.208.333	54.934.000	
3. Leasingschulden en soortgelijke schulden	172	39.127.201	40.614.296	43.141.194	45.412.475	43.975.460	
4. Kredietinstellingen	173	11.006.279	9.727.246	32.291.354	30.082.733	27.847.851	
5. Overige leningen	174	370.747	360.831	9.916	4.500.000	4.250.000	
B. Handelsschulden	175	0	0	0	0	0	0
C. Overige schulden	178/9	8.300.282	6.005.188	3.920.338	1.801.401	993.166	1.002.370
IX. Schulden op ten hoogste één jaar	42/48	420.287.683	467.662.707	518.879.497	567.732.212	606.831.429	537.875.881
A. Schulden op meer dan één jaar die binnen het jaar vervallen	42	6.842.640	7.175.474	6.435.586	10.490.815	8.572.309	7.658.850
B. Financiële schulden	43	11.500.000	21.500.010	66.696.120	68.764.616	68.785.705	66.000.000
1. Kredietinstellingen	430/8	11.500.000	21.500.010	66.696.120	68.764.616	68.785.705	66.000.000
2. Overige leningen	439	0	0	0	0	0	0
C. Handelsschulden	44	79.802.190	76.948.170	92.500.953	90.630.369	99.057.301	83.793.104
D. Ontvangen vooruitbetalingen op projecten	46	121.658.531	143.317.742	127.876.156	173.687.467	174.617.927	166.880.570
E. Schulden met betrekking tot belastingen, bezoldigingen en sociale lasten	45	171.766.291	187.889.274	197.064.681	198.923.647	223.303.631	185.528.867
1. Belastingen	450/3	38.048.556	43.302.954	48.828.140	54.650.480	61.131.430	
2. Bezoldigingen en sociale lasten	454/9	133.717.735	144.586.320	148.236.541	144.273.166	162.172.200	
F. Overige schulden	48	28.718.032	30.832.037	28.306.001	25.235.298	32.494.556	28.014.490
X. Overlopende rekeningen	492/3	62.588.179	48.663.011	51.640.456	29.759.156	34.766.560	29.939.922
Correctie wegens afrondingsverschillen		0	4	(1)	(1)	4	989
TOTAAL DER PASSIVA	10/49	3.175.129.339	3.336.770.501	3.570.750.641	3.850.121.991	4.041.311.313	3.822.372.684

4.7.1 Activa

4.7.1.1 Horizontale analyse: jaarrekening 2015 – jaarrekening 2016 – begroting 2016

De totale balanswaarde van alle universiteiten samen bedraagt eind 2016 de som van 4.041.311.313 EUR tegenover 3.850.121.991 EUR op 31 december 2015. Dit is een stijging met 191.189.322 EUR of 4,97%.

Zowel de vaste activa als de vlottende activa leverden een bijdrage aan deze groei.

Evolutie balans - ACTIVA : · ten opzichte van jaarrekening 2015 · ten opzichte van begroting 2016	codes	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR16-JR15	JR16-JR15	BG - Boekjaar	JR16-BG16	JR16-BG16
		2015	2016	absolute	relatieve	2016	absolute	relatieve
		(eenheden euro)		wijziging	wijziging	(eenheden euro)	afwijking	afwijking
VASTE ACTIVA	20/28	1.547.501.597	1.604.294.070	+ 56.792.473	+ 3,67 %	1.681.954.886	- 77.660.816	- 4,62 %
I. Oprichtingskosten	20	0	0	+ 0		0	+ 0	
II. Immateriële vaste activa	21	1.786.238	1.441.732	- 344.506	- 19,29 %	2.182.235	- 740.503	- 33,93 %
III. Materiële vaste activa	22/27	1.522.492.374	1.576.562.751	+ 54.070.377	+ 3,55 %	1.658.740.493	- 82.177.742	- 4,95 %
IV. Financiële vaste activa	28	23.222.986	26.289.588	+ 3.066.602	+ 13,21 %	21.032.158	+ 5.257.430	+ 25,00 %
VLOTTENDE ACTIVA	29/58	2.302.620.394	2.437.017.243	+ 134.396.849	+ 5,84 %	2.140.417.798	+ 296.599.445	+ 13,86 %
V. Vorderingen op meer dan één jaar	29	8.559.281	12.086.306	+ 3.527.025	+ 41,21 %	2.954.320	+ 9.131.986	+ 309,11 %
VI. Voorraden en projecten in uitvoering	3	2.427.553	2.230.273	- 197.281	- 8,13 %	5.195.751	- 2.965.478	- 57,08 %
VII. Vorderingen op ten hoogste één jaar	40/41	299.472.218	241.580.961	- 57.891.257	- 19,33 %	305.522.727	- 63.941.766	- 20,93 %
VIII Geldbeleggingen + IX. Liquide middelen	51/58	1.979.153.546	2.170.311.647	+ 191.158.102	+ 9,66 %	1.811.647.066	+ 358.664.581	+ 19,80 %
X. Overlopende rekeningen	490/1	13.007.795	10.808.055	- 2.199.740	- 16,91 %	15.097.934	- 4.289.879	- 28,41 %
TOTAAL DER ACTIVA	20/58	3.850.121.991	4.041.311.313	+ 191.189.322	+ 4,97 %	3.822.372.684	+ 218.938.629	+ 5,73 %

De geaggregeerde vaste activa bedragen op 31 december 2016 de som van 1.604.294.070 EUR. Dit is een stijging t.o.v. 2015 met 56.792.473 EUR of 3,67%. Deze stijging is te verklaren door een substantiële toename van de materiële vaste activa met 54.070.377 EUR of 3,55% en een kleine toename van de financiële vaste activa met 3.066.602 EUR of 13,21%. De immateriële vaste activa daarentegen dalen licht.

De post **'terreinen en gebouwen'** binnen de geaggregeerde materiële vaste activa stijgt in 2016 het meest in waarde met 95.086.957 EUR. De waardevermeerdering van 'terreinen en gebouwen' is het grootst bij de UGent (+49.108.177 EUR), gevolgd door de UA (+32.255.883 EUR) en de KU Leuven (+17.515.562 EUR). De UHasselt (-1.208.573 EUR) en de VUB (-2.656.091 EUR) tekenen een daling in waarde op van deze post.

Binnen de geaggregeerde materiële vaste activa is er eveneens een opvallende toename in absolute cijfers van de post **'installaties, machines en uitrusting'** met 13.183.765 EUR. De waardevermeerdering van 'installaties, machines en uitrusting' is het grootst bij de KU Leuven (+11.463.361 EUR), gevolgd door de UGent (+2.176.289 EUR), de UA (+535.115 EUR) en de UHasselt (+21.662 EUR). Alleen bij de VUB is er een waardevermindering van deze post (-1.012.661 EUR).

De waarde van de post **'meubilair en rollend materieel'** stijgt met 2.517.152 EUR. Deze waardevermeerdering is toe te schrijven aan de KU Leuven, de UGent en de UA. Bij de UHasselt en de VUB zien we een waardevermindering. De post **'overige materiële vaste activa'** gaat eveneens omhoog in 2016 met 1.700.741 EUR. Een waardevermeerdering doet zich voor bij de UA, de UHasselt en de VUB. Bij de KU Leuven en de UGent zien we een daling van de waarde.

Binnen de geaggregeerde materiële vaste activa is er in het boekjaar 2016 een afname van de post '**leasing en soortgelijke rechten**' met 2.802.769 EUR. Deze waardedaling is uitsluitend toe te schrijven aan de KU Leuven, de UGent en de VUB.

De post '**activa in aanbouw en vooruitbetalingen**' binnen de geaggregeerde materiële vaste activa daalt in het boekjaar 2016 het meest met 55.615.470 EUR. De waardevermindering is het grootst bij de UGent (-36.857.796 EUR), gevolgd door de KU Leuven (-13.368.741 EUR), de UA (-13.365.081 EUR) en de UHasselt (-2.262.648 EUR). De VUB tekent daarentegen een waardevermeerdering op van 10.238.798 EUR.

De financiële vaste activa van de universiteiten bestaan in hoofdzaak uit deelnemingen in het kapitaal van ondernemingen. Wat de financiële vaste activa onderscheidt van de geldbeleggingen is dat bij de financiële vaste activa er meestal inspraak is in het bestuur van de andere onderneming. Toch worden ook andere aandelen, die om strategische redenen worden aangehouden, onder de financiële vaste activa geboekt.

De geaggregeerde financiële vaste activa zijn in 2016 met 3.066.602 EUR gestegen. De grootste toename doet zich voor bij de KU Leuven (+1.673.482 EUR), gevolgd door de UGent (+1.372.473 EUR), de VUB (+397.962 EUR) en de UA (+19.870 EUR). Bij de UHasselt dalen de financiële vaste activa (-397.185 EUR).

Opvallend binnen de geaggregeerde vlottende activa is het grote bedrag aan geldbeleggingen en liquide middelen. Deze beide posten moeten samen worden bekeken. In functie van de situatie op de financiële markten en de financiële noden van de universiteit worden geldbeleggingen omgezet naar liquide middelen en omgekeerd.

De som van de geldbeleggingen en liquide middelen bedraagt in 2015 op geaggregeerd niveau 1.979.153.546 EUR en stijgt in 2016 met 191.158.102 EUR of 9,66% naar 2.170.311.647 EUR.

In de overlopende rekeningen worden opbrengsten toegewezen aan het boekjaar 2016 die pas ontvangen zijn in 2017 en worden kosten die in 2016 gemaakt zijn voor het boekjaar 2017 overgedragen.

In de begroting 2016 stellen we voor de geaggregeerde vaste activa een overschatting met 77.660.816 EUR of 4,62% vast. De geaggregeerde materiële vaste activa werden namelijk met 82.177.742 EUR overbegroot. De niet effectief uitgevoerde investeringen van respectievelijk de UHasselt (-24.789.797 EUR), de UGent (-22.422.894 EUR), de UA (-22.176.557 EUR), de VUB (-11.381.960 EUR) en de KU Leuven (-1.406.534 EUR) zijn hiervan de oorzaak.

De geaggregeerde vlottende activa werden in de begroting 2016 onderschat en dit ter waarde van 296.599.445 EUR of 13,86%. In absolute bedragen is de afwijking het grootst bij de som van de 'geldbeleggingen en liquide middelen' met 358.664.581 EUR. Deze onderschatting van de vlottende activa gaat op voor de vijf universiteiten. Ze is het grootst bij de KU Leuven met 109.226.198 EUR en het kleinst bij de VUB met 20.434.364 EUR.

4.7.1.2 Verticale analyse: jaarrekening 2015 – jaarrekening 2016 – begroting 2016

In de verticale analyse wordt elke balansrubriek geplaatst t.o.v. het balanstotaal, met als doel zicht te krijgen op de structuurwijzigingen binnen de samenstelling van de activa en de passiva.

ACTIVA (% aandeel in balanstotaal)	codes	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	BG - Boekjaar
		2012	2013	2014	2015	2016	2016
VASTE ACTIVA	20/28	43,28 %	42,63 %	41,22 %	40,19 %	39,70 %	44,00 %
I. Oprichtingskosten	20	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %
II. Immateriële vaste activa	21	0,04 %	0,07 %	0,08 %	0,05 %	0,04 %	0,06 %
III. Materiële vaste activa	22/27	42,64 %	41,91 %	40,52 %	39,54 %	39,01 %	43,40 %
A. Terreinen en gebouwen	22	31,22 %	29,79 %	27,18 %	27,61 %	28,66 %	29,71 %
B. Installaties, machines en uitrusting	23	4,84 %	4,80 %	4,21 %	3,71 %	3,86 %	4,44 %
C. Meubilair en rollend materieel	24	0,90 %	0,88 %	0,84 %	0,81 %	0,83 %	0,85 %
D. Leasing en soortgelijke rechten	25	2,09 %	2,02 %	2,00 %	1,89 %	1,73 %	1,74 %
E. Overige materiële vaste activa	26	1,70 %	1,56 %	1,40 %	1,31 %	1,29 %	1,49 %
F. Activa in aanbouw en voortuitbetalingen	27	1,89 %	2,87 %	4,88 %	4,22 %	2,64 %	5,17 %
IV. Financiële vaste activa	28	0,60 %	0,64 %	0,61 %	0,60 %	0,65 %	0,55 %
A. Verbonden entiteiten	280/1	0,11 %	0,11 %	0,10 %	0,11 %	0,11 %	0,09 %
1. Deelnemingen in verbonden vennootschappen	280	0,10 %	0,10 %	0,09 %	0,09 %	0,08 %	0,09 %
2. Vorderingen	281	0,01 %	0,01 %	0,00 %	0,03 %	0,02 %	0,00 %
B. Andere vennootschappen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat	282/3	0,36 %	0,40 %	0,37 %	0,32 %	0,34 %	0,33 %
1. Deelnemingen	282	0,35 %	0,39 %	0,34 %	0,30 %	0,32 %	0,31 %
2. Vorderingen	283	0,00 %	0,01 %	0,03 %	0,02 %	0,02 %	0,03 %
C. Andere financiële vaste activa	284/8	0,13 %	0,13 %	0,15 %	0,17 %	0,20 %	0,13 %
1. Aandelen	284	0,09 %	0,09 %	0,11 %	0,14 %	0,17 %	
2. Vorderingen en borgtochten in contanten	285/8	0,04 %	0,04 %	0,04 %	0,03 %	0,03 %	
VLOTTENDE ACTIVA	29/58	56,72 %	57,37 %	58,78 %	59,81 %	60,30 %	56,00 %
V. Vorderingen op meer dan één jaar	29	0,13 %	0,10 %	0,28 %	0,22 %	0,30 %	0,08 %
A. Handelsvorderingen	290	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %
B. Overige vorderingen	291	0,13 %	0,10 %	0,28 %	0,22 %	0,30 %	0,08 %
VI. Voorraden en projecten in uitvoering	3	0,07 %	0,17 %	0,07 %	0,06 %	0,06 %	0,14 %
A. Voorraden	30/36	0,07 %	0,07 %	0,06 %	0,06 %	0,05 %	0,05 %
B. Projecten in uitvoering	37	0,00 %	0,10 %	0,01 %	0,01 %	0,00 %	0,08 %
VII. Vorderingen op ten hoogste één jaar	40/41	9,28 %	8,91 %	8,44 %	7,78 %	5,98 %	7,99 %
A. Handelsvorderingen	40	5,38 %	5,01 %	4,62 %	4,47 %	4,03 %	4,34 %
B. Overige vorderingen	41	3,89 %	3,90 %	3,83 %	3,31 %	1,95 %	3,66 %
VIII. Geldbeleggingen	51/53	42,75 %	44,06 %	46,10 %	47,86 %	48,34 %	44,49 %
IX. Liquide middelen	54/58	4,01 %	3,67 %	3,45 %	3,54 %	5,36 %	2,91 %
X. Overlopende rekeningen	490/1	0,48 %	0,47 %	0,44 %	0,34 %	0,27 %	0,39 %
TOTAAL DER ACTIVA	20/58	3.175.129.339	3.336.770.501	3.570.750.641	3.850.121.991	4.041.311.313	3.822.372.684

De vaste activa bedragen 40,19% van het balanstotaal in de jaarrekening 2015 en 39,70% van het balanstotaal in de jaarrekening 2016. De vlottende activa bedragen 59,81% in 2015 en 60,30% in 2016. De verhouding vast/vlottend blijft dus ongeveer dezelfde.

Bij de vaste activa valt het grote aandeel op van de materiële vaste activa. Vooral de component 'terreinen en gebouwen' is hiervoor verantwoordelijk.

Bij de vlottende activa springt het grote aandeel van de 'geldbeleggingen' in het oog.

De begrote balansstructuur wijkt enigszins af van wat effectief in 2016 gerealiseerd werd.

In de begroting 2016 was een verschuiving van vlottende naar vaste activa voorzien. In realiteit zien we de omgekeerde beweging.

4.7.2 Passiva

4.7.2.1 Horizontale analyse: jaarrekening 2015 – jaarrekening 2016 – begroting 2016

Evolutie balans - PASSIVA :	codes	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR16-JR15	JR16-JR15	BG - Boekjaar	JR16-BG16	JR16-BG16
		2015	2016	absolute wijziging	relatieve wijziging	2016	absolute afwijking	relatieve afwijking
. ten opzichte van jaarrekening 2015		(eenheden euro)						
. ten opzichte van begroting 2016								
EIGEN VERMOGEN	10/15	2.873.050.353	2.972.806.959	+ 99.756.606	+ 3,47 %	2.887.988.952	+ 84.818.007	+ 2,94 %
I. Gevormd vermogen	10	286.035.066	286.660.352	+ 625.286	+ 0,22 %	286.035.064	+ 625.287	+ 0,22 %
III. Herwaarderingsmeerwaarden	12	0	0	+ 0		0	+ 0	
IV. Aangelegde fondsen	13	2.435.579.513	2.551.003.389	+ 115.423.876	+ 4,74 %	2.461.782.052	+ 89.221.337	+ 3,62 %
V. Overgedragen overschot (overgedragen tekort)	14	75.071.018	56.145.959	- 18.925.059	- 25,21 %	67.504.358	- 11.358.399	- 16,83 %
VI. Kapitaalsubsidies	15	76.364.757	78.997.259	+ 2.632.502	+ 3,45 %	72.667.478	+ 6.329.781	+ 8,71 %
VOORZIENINGEN	16	239.575.329	294.905.884	+ 55.330.555	+ 23,10 %	228.985.500	+ 65.920.384	+ 28,79 %
SCHULDEN	17/49	737.496.310	773.598.466	+ 36.102.156	+ 4,90 %	705.397.243	+ 68.201.223	+ 9,67 %
VIII Schulden op meer dan één jaar	17	140.004.941	132.000.477	- 8.004.464	- 5,72 %	137.581.440	- 5.580.963	- 4,06 %
IX. Schulden op ten hoogste één jaar	42/48	567.732.212	606.831.429	+ 39.099.217	+ 6,89 %	537.875.881	+ 68.955.548	+ 12,82 %
X. Overlopende rekeningen	492/3	29.759.156	34.766.560	+ 5.007.404	+ 16,83 %	29.939.922	+ 4.826.638	+ 16,12 %
TOTAAL DER PASSIVA	10/49	3.850.121.991	4.041.311.313	+ 191.189.322	+ 4,97 %	3.822.372.684	+ 218.938.629	+ 5,73 %

Het geaggregeerde **eigen vermogen** van de sector bedraagt 2.873.050.353 EUR in 2015 en stijgt met 3,47% naar 2.972.806.959 EUR in 2016. Het eigen vermogen stijgt namelijk bij de vijf universiteiten en dit is toe te schrijven aan een sterke toename van de aangelegde fondsen. Koploper hierbij is de KU Leuven met een stijging van 69.620.500 EUR. We zien een stijging van de kapitaalsubsidies met 3,45% in 2016.

De geaggregeerde **voorzieningen voor risico's en kosten** stijgen in 2016 met 23,10%. Dit is toe te schrijven aan de KU Leuven, de UGent, de UA en de VUB. De grootste toename doet zich voor bij de KU Leuven (+46.042.595 EUR). De post 'grote herstellings- en onderhoudswerken' stijgt het meest.

De geaggregeerde **schulden** liggen 4,90% hoger in 2016 dan in 2015. Er is een daling van de 'schulden op meer dan één jaar' bij vier van de vijf universiteiten. Bij de UHasselt waren er noch in 2015, noch in 2016 'schulden op méér dan één jaar'. Er is echter een significante stijging van de 'schulden op ten hoogste één jaar' bij alle universiteiten maar het meest bij de UGent (+15.662.336 EUR), gevolgd door de KU Leuven (+10.147.226 EUR), de VUB (+5.483.725 EUR), de UA (+4.893.373 EUR) en ten slotte de UHasselt (+2.912.556 EUR).

Bij het opstellen van de begroting 2016 werd het geaggregeerde eigen vermogen onderschat met 2,94%. Bij alle universiteiten ligt het eigen vermogen hoger dan begroot. De onderbegroting is het grootst bij de KU Leuven (+33.557.407 EUR), gevolgd door de UA (+20.865.053 EUR), de UGent (+15.981.040 EUR), de UHasselt (+8.217.209 EUR) en ten slotte de VUB (+6.197.298 EUR).

De voorzieningen voor risico's en kosten werden bij alle universiteiten onderbegroot. De grootste afwijking doet zich voor bij de KU Leuven (+55.989502 EUR), gevolgd door de UGent (+8.274.822 EUR), de UA (+1.442.560 EUR), de VUB (+105.500 EUR) en ten slotte de UHasselt (+8.000 EUR).

De geaggregeerde schulden vallen in de realiteit 9,67% hoger uit dan begroot in 2016. De spanning tussen de begrote en de effectieve schulden is het grootst bij de UGent (+34.691.564 EUR), gevolgd door de KU Leuven (+22.212.641 EUR), de UA (+12.812.743 EUR) en ten slotte de VUB (+3.153.726 EUR). De UHasselt is de enige universiteit die minder schulden heeft dan begroot.

4.7.2.2 Verticale analyse: jaarrekening 2015 – jaarrekening 2016 – begroting 2016

In 2015 bestaan de passiva voor 74,62% uit eigen vermogen, 6,22% uit voorzieningen en 19,16% uit schulden. De structuuranalyse van de passiva in 2016 toont kleine verschuivingen met 73,56% eigen vermogen, 7,30% voorzieningen en 19,14% schulden. Ondanks de lichte daling blijft het eigen vermogen van de sector aanzienlijk en de financiële onafhankelijkheid groot.

PASSIVA	codes	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar	BG - Boekjaar
(% aandeel in balanstotaal)		2012	2013	2014	2015	2016	2016
EIGEN VERMOGEN	10/15	78,62 %	77,62 %	76,15 %	74,62 %	73,56 %	75,55 %
I. Gevormd vermogen	10	9,03 %	8,59 %	8,02 %	7,43 %	7,09 %	7,48 %
III. Herwaarderingsmeerwaarden	12	0,04 %	0,04 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %
IV. Aangelegde fondsen	13	66,79 %	65,51 %	64,48 %	63,26 %	63,12 %	64,40 %
A. Onbeschikbare Fondsen	130						
B. Beschikbare Fondsen	131						
V. Overgedragen overschot (overgedragen tekort)	14	0,84 %	1,45 %	1,76 %	1,95 %	1,39 %	1,77 %
VI. Kapitaalsubsidies	15	1,92 %	2,04 %	1,90 %	1,98 %	1,95 %	1,90 %
VOORZIENINGEN	16	4,32 %	5,21 %	5,65 %	6,22 %	7,30 %	5,99 %
VII. Voorzieningen voor risico's en kosten	160/5	4,32 %	5,21 %	5,65 %	6,22 %	7,30 %	5,99 %
A. Pensioenen en soortgelijke verplichtingen	160	1,55 %	1,38 %	1,56 %	1,90 %	2,04 %	
B. Belastingen	161	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	
C. Grote herstellings- en onderhoudswerken	162	0,80 %	1,66 %	2,05 %	2,42 %	3,11 %	
D. Sociaal Passief	163	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	
E. Veiligheid en milieu verplichtingen	164	0,18 %	0,40 %	0,43 %	0,41 %	0,38 %	
F. Overige risico's en kosten	165	1,79 %	1,77 %	1,61 %	1,49 %	1,78 %	
SCHULDEN	17/49	17,06 %	17,17 %	18,20 %	19,16 %	19,14 %	18,45 %
VIII. Schulden op meer dan één jaar	17	1,85 %	1,70 %	2,22 %	3,64 %	3,27 %	3,60 %
A. Financiële schulden	170/4	1,59 %	1,52 %	2,11 %	3,59 %	3,24 %	3,57 %
1. Achtergestelde leningen	170	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	
2. Niet-achtergestelde obligatieleningen	171	0,00 %	0,00 %	0,00 %	1,51 %	1,36 %	
3. Leasingschulden en soortgelijke schulden	172	1,23 %	1,22 %	1,21 %	1,18 %	1,09 %	
4. Kredietinstellingen	173	0,35 %	0,29 %	0,90 %	0,78 %	0,69 %	
5. Overige leningen	174	0,01 %	0,01 %	0,00 %	0,12 %	0,11 %	
B. Handelsschulden	175	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %
C. Overige schulden	178/9	0,26 %	0,18 %	0,11 %	0,05 %	0,02 %	0,03 %
IX. Schulden op ten hoogste één jaar	42/48	13,24 %	14,02 %	14,53 %	14,75 %	15,02 %	14,07 %
A. Schulden op meer dan één jaar die binnen het jaar vervallen	42	0,22 %	0,22 %	0,18 %	0,27 %	0,21 %	0,20 %
B. Financiële schulden	43	0,36 %	0,64 %	1,87 %	1,79 %	1,70 %	1,73 %
1. Kredietinstellingen	430/8	0,36 %	0,64 %	1,87 %	1,79 %	1,70 %	1,73 %
2. Overige leningen	439	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %
C. Handelsschulden	44	2,51 %	2,31 %	2,59 %	2,35 %	2,45 %	2,19 %
D. Ontvangen vooruitbetalingen op projecten	46	3,83 %	4,30 %	3,58 %	4,51 %	4,32 %	4,37 %
E. Schulden met betrekking tot belastingen, bezoldigingen en sociale lasten	45	5,41 %	5,63 %	5,52 %	5,17 %	5,53 %	4,85 %
1. Belastingen	450/3	1,20 %	1,30 %	1,37 %	1,42 %	1,51 %	
2. Bezoldigingen en sociale lasten	454/9	4,21 %	4,33 %	4,15 %	3,75 %	4,01 %	
F. Overige schulden	48	0,90 %	0,92 %	0,79 %	0,66 %	0,80 %	0,73 %
X. Overlopende rekeningen	492/3	1,97 %	1,46 %	1,45 %	0,77 %	0,86 %	0,78 %
TOTAAL DER PASSIVA	10/49	3.175.129.339	3.336.770.501	3.570.750.641	3.850.121.991	4.041.311.313	3.822.372.684

4.8 GEAGGREGEERDE CASHFLOW

De geaggregeerde resultatenrekening geeft het resultaat van het boekjaar weer. In de geaggregeerde balans wordt de liquiditeitspositie (som van de geldbeleggingen en de liquide middelen) op 31 december van het boekjaar weergegeven. De geaggregeerde cashflowanalyse heeft tot doel een inzicht te geven in de bronnen en in de aanwending van de geldmiddelen en verschaft zo een verklaring voor de mutatie in de som van de geldbeleggingen en de liquide middelen.

De geaggregeerde cashflowanalyse kan voor het boekjaar 2016 echter nog niet gebeuren aangezien er nog geen uniforme gegevens van de verschillende universiteiten voorhanden zijn.

4.9 FINANCIËLE RATIO'S

Bij de beoordeling van het financieel evenwicht van de universiteiten wordt aandacht besteed aan de liquiditeit, de solvabiliteit en de rentabiliteit. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van enkele ratio's.

4.9.1 Overzicht van de geaggregeerde financiële ratio's

Financiële ratio's	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar
<i>(teller en noemer in eenheden euro)</i>	2015	2016
Liquiditeitsratio's		
1. Netto werkingsmiddelen	1.716.270.127	1.808.063.525
2. Quick ratio	4,01	3,97
3. Liquiditeit van de werkingschulden	57 dagen	64 dagen
Resultatenratio's		
1. Netto marge (1) : Bedrijfsoverschot/Bedrijfstekort / Bedrijfsopbrengsten	3,67 %	2,41 %
2. Netto marge (2) : Overschot/Tekort uit de gewone bedrijfsuitoefening / Bedrijfsopbrengsten	6,40 %	3,90 %
3. Netto marge (3) : Overschot/Tekort van het boekjaar / Bedrijfsopbrengsten	6,43 %	3,92 %
4. Bedrijfsoverschot / Bedrijfstekort tegenover Overheidstoelagen en subsidies - basisfinanciering (1ste geldstroom)	8,43 %	5,50 %
5. Cashflow van het boekjaar tegenover Overheidstoelagen en subsidies - basisfinanciering (1ste geldstroom)	34,55 %	34,70 %
Solvabiliteitsratio's		
1. Graad van financiële onafhankelijkheid	74,62 %	73,56 %
2. Algemene schuldgraad	34,01 %	35,94 %
3. Dekkingsratio van het vreemd vermogen op lange termijn door de cashflow van het boekjaar	88,08 %	79,42 %
4. Omgekeerde dekkingsratio van het vreemd vermogen op lange termijn door de cashflow van het boekjaar	14 maanden	15 maanden

In de volgende bespreking wordt aandacht besteed aan de drie luiken van het financieel evenwicht. Telkens wordt voor de gehele sector het geaggregeerd bedrag en het rekenkundig gemiddelde berekend. Tevens wordt per jaar ook de laagste waarde en hoogste waarde gerealiseerd door een individuele universiteit weergegeven.

4.9.2 Liquiditeit

De liquiditeit geeft aan in welke mate de universiteit aan haar betalingsverplichtingen op korte termijn kan voldoen (bv. de kortetermijnschulden tegenover kredietinstellingen, leveranciers, contractuele personeelsleden,...). De gehanteerde instrumenten voor het beoordelen van de liquiditeit zijn de netto-werkingsmiddelen, de quick ratio en de liquiditeit van de werkingsschulden.

- **Netto-werkingsmiddelen**

De netto-werkingsmiddelen worden bekomen door een gecorrigeerde berekening van de beperkte vlottende activa min het vreemd vermogen op korte termijn.

De overlopende rekeningen van het actief werden opgesplitst in over te dragen kosten (490) en verkregen opbrengsten (491). De overlopende rekeningen van het passief werden opgesplitst in toe te rekenen kosten (492) en over te dragen opbrengsten (493).

De minst liquide middelen, namelijk de rubrieken 'voorraden' en 'over te dragen kosten', worden niet meegerekend in de beperkte vlottende activa. De schulden op korte termijn worden eveneens gecorrigeerd. Er wordt alleen rekening gehouden met de cash-schulden.

Codes uit de Balans:

$$40/41 + 51/53 + 54/58 + 491 - 42/48 - 492$$

De geaggregeerde netto-werkingsmiddelen van de universiteiten bedragen 1.808.063.525 EUR voor het boekjaar 2016 ten opzichte van 1.716.270.127 EUR in 2015. Dit betekent een stijging met 91.793.398 EUR of 5,35%. De sector beschikt dus over een stevige buffer om een eventuele vertraging in de inning van de kortetermijnvorderingen op te vangen zonder dat dit de betaling van de kortetermijnverbintenissen in gevaar brengt. De bekomen waarde duidt op een stevige liquiditeitspositie. De berekening van de netto-werkingsmiddelen leverde voor alle universiteiten een positief resultaat op.

Het rekenkundig gemiddelde geeft een netto-werkingskapitaal weer van 361.612.705 EUR per universiteit in 2016. Het laagste bedrag aan netto-werkingsmiddelen bedraagt 76.765.809 EUR en werd gerealiseerd door de UHasselt. Het hoogste bedrag aan netto-werkingsmiddelen bedraagt 1.109.475.187 EUR en werd gerealiseerd door de KU Leuven.

Netto werkingsmiddelen		
gunstige liquiditeit = positieve netto werkingsmiddelen		
(eenheden euro)	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar
	2015	2016
Aggregatie Univ	1.716.270.127	1.808.063.525
Rekenkundig gemiddelde	343.254.025	361.612.705
Laagste waarde	73.359.181	76.765.809
Hoogste waarde	1.012.049.504	1.109.475.187

- **Quick ratio**

Bij de quick ratio worden de componenten van de netto-werkingsmiddelen relatief uitgedrukt:

beperkte vlottende activa gecorrigeerd voor de minst liquide middelen
vreemd vermogen op korte termijn gecorrigeerd voor bepaalde schulden

Deze ratio geeft een goede liquiditeitssituatie weer bij een waarde van minimaal één. Dit betekent dat de beperkte vlottende activa dan groter of gelijk zijn aan het bedrag van de kortetermijnschulden.

Codes uit de balans:
<u>40/41 + 51/53 + 54/58 + 491</u>
42/48 + 492

Er waren eind 2016 voldoende middelen voorhanden om 3,97 maal de lopende kortetermijnverplichtingen te dekken. Dit is een sterke ratio. De reële noden werden dus ruimschoots gedekt voor de sector in zijn geheel. Bij gepaste financiering van de geplande investeringen hoeft de sector in de nabije toekomst geen betalingsproblemen te vrezen.

Het rekenkundig gemiddelde geeft een quick ratio weer van 4,31 per universiteit in 2016. De UGent haalt de laagste waarde met 2,25. De best scorende universiteit is voor het zevende jaar op rij de UHasselt met 7,24. De range tussen de hoogste en de laagste waarde is dus erg groot. Dit betekent dat de liquiditeitspositie van de individuele universiteiten sterk kan verschillen.

Quick ratio		
bevredigende liquiditeit = waarde minimaal één		
	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar
	2015	2016
Aggregatie Univ	4,01	3,97
Rekenkundig gemiddelde	4,70	4,31
Laagste waarde	2,32	2,25
Hoogste waarde	8,78	7,24

- **Liquiditeit van de werkingsschulden**

Het aantal dagen leverancierskrediet drukt het aantal dagen uit dat de sector krijgt/neemt voor de betaling van zijn werkingsschulden.

$$\frac{\text{Werkingschulden op ten hoogste één jaar (handelsschulden) x 365 dagen}}{\text{Inkopen inclusief BTW}}$$

Codes uit de Balans en de RR: Balans 44 x 365 RR60 + RR61

Het aantal dagen leverancierskrediet voor de sector bedraagt 64 in het boekjaar 2016 tegenover 57 in het boekjaar 2015. Het langere betalingsuitstel kan geïnterpreteerd worden als een blijk van stijgend vertrouwen van de leveranciers in de universiteiten.

Het rekenkundig gemiddelde bedraagt 62 per universiteit in 2016. De UA behaalt de laagste waarde met 41. De best scorende universiteit in 2016 is de UGent met 89, gevolgd door de VUB met 85.

Liquiditeit van de werkingsschulden		
	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar
(aantal dagen)	2015	2016
Aggregatie Univ	57	64
Rekenkundig gemiddelde	53	62
Laagste waarde	40	41
Hoogste waarde	69	89

Liquiditeitsratio's

	Netto werkingsmiddelen <i>(eenheden euro)</i>		Quick ratio		Liquiditeit van de werkingschulden <i>(aantal dagen)</i>	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016
KU Leuven	1.012.049.504	1.109.475.187	5,74	5,97	52	48
Universiteit Gent	235.972.407	243.194.467	2,32	2,25	69	89
Universiteit Antwerpen	121.314.251	109.267.919	3,24	2,86	45	41
Universiteit Hasselt	73.359.181	76.765.809	8,78	7,24	40	47
Vrije Universiteit Brussel	273.574.784	269.360.143	3,40	3,25	61	85
Aggregatie Univ	1.716.270.127	1.808.063.525	4,01	3,97	57	64
Rekenkundig gemiddelde	343.254.025	361.612.705	4,70	4,31	53	62
Laagste waarde	73.359.181	76.765.809	2,32	2,25	40	41
Hoogste waarde	1.012.049.504	1.109.475.187	8,78	7,24	69	89

4.9.3 Solvabiliteit

De solvabiliteitsratio's peilen naar de mate waarin de universiteiten in staat zijn hun financiële verplichtingen (op korte en lange termijn) na te komen. Dit wordt gemeten met behulp van de graad van financiële onafhankelijkheid en de algemene schuldgraad.

- **Graad van financiële onafhankelijkheid**

De graad van financiële onafhankelijkheid wordt berekend als de verhouding tussen het eigen vermogen en het totaal vermogen.

Eigen vermogen

Totaal der passiva

Codes uit de Balans:

10/15

10/49

In het boekjaar 2016 financieren de universiteiten zich samen voor 73,56% met eigen vermogen. De sector is dus slechts voor 26,44% afhankelijk van vreemd vermogen en beschikt dus over een sterke financiële onafhankelijkheid.

Alle universiteiten hebben een eigen vermogen dat groter is dan het vreemd vermogen. De VUB heeft de laagste graad van financiële onafhankelijkheid met 68,66% eigen vermogen en moet een beroep doen op 31,34% vreemd vermogen. De UHasselt behaalt in 2016 de hoogste graad van financiële onafhankelijkheid met 92,50% eigen vermogen en slechts 7,50% vreemd vermogen.

Financiële ratio's - Solvabiliteitsratio's		JR - Boekjaar	JR - Boekjaar
		2015	2016
Graad van financiële onafhankelijkheid		74,62 %	73,56 %
T	Eigen vermogen	2.873.050.353	2.972.806.959
N	Totaal der passiva	3.850.121.992	4.041.311.309

Graad van financiële onafhankelijkheid		
hoe groter de ratiowaarde, hoe kleiner de afhankelijkheid van vreemd vermogen		
	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar
	2015	2016
Aggregatie Univ	74,62 %	73,56 %
Rekenkundig gemiddelde	78,46 %	77,39 %
Laagste waarde	69,17 %	68,66 %
Hoogste waarde	94,06 %	92,50 %

- **Algemene schuldgraad**

De algemene schuldgraad is de verhouding van het vreemd vermogen tot het eigen vermogen.

$$\frac{\text{Vreemd vermogen}}{\text{Eigen vermogen}}$$

Codes uit de Balans:

$$\frac{16 + 17/49}{10/15}$$

Berekend op de geaggregeerde balansgegevens toont deze ratio aan dat in de jaarrekening 2016 tegenover elke 100 EUR eigen vermogen er 35,94 EUR schulden staan. De gemiddelde algemene schuldgraad bedraagt 30,66%. In 2016 noteert de VUB de hoogste schuldgraad met 45,65% en de UHasselt de laagste met 8,10%.

Financiële ratio's - Solvabiliteitsratio's		JR - Boekjaar	JR - Boekjaar
		2015	2016
Algemene schuldgraad		34,01 %	35,94 %
T	Vreemd vermogen	977.071.639	1.068.504.350
N	Eigen vermogen	2.873.050.353	2.972.806.959

Algemene schuldgraad		
hoe groter de schuldgraad, hoe minder gunstig de solvabiliteit		
	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar
	2015	2016
Aggregatie Univ	34,01 %	35,94 %
Rekenkundig gemiddelde	28,91 %	30,66 %
Laagste waarde	6,32 %	8,10 %
Hoogste waarde	44,57 %	45,65 %

Solvabiliteitsratio's

	Graad van financiële onafhankelijkheid		Graad van financiële afhankelijkheid		Algemene schuldgraad	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016
KU Leuven	73,98 %	72,81 %	26,02 %	27,19 %	35,17 %	37,35 %
Universiteit Gent	73,81 %	72,55 %	26,19 %	27,45 %	35,48 %	37,84 %
Universiteit Antwerpen	81,30 %	80,42 %	18,70 %	19,58 %	23,01 %	24,34 %
Universiteit Hasselt	94,06 %	92,50 %	5,94 %	7,50 %	6,32 %	8,10 %
Vrije Universiteit Brussel	69,17 %	68,66 %	30,83 %	31,34 %	44,57 %	45,65 %
Aggregatie Univ	74,62 %	73,56 %	25,38 %	26,44 %	34,01 %	35,94 %
Rekenkundig gemiddelde	78,46 %	77,39 %	21,54 %	22,61 %	28,91 %	30,66 %
Laagste waarde	69,17 %	68,66 %	5,94 %	7,50 %	6,32 %	8,10 %
Hoogste waarde	94,06 %	92,50 %	30,83 %	31,34 %	44,57 %	45,65 %

4.9.4 Rentabiliteit

In het bedrijfsleven is de rentabiliteit één van de parameters die meten hoe goed het winstobjectief wordt gehaald. Voor de non-profit sector ligt dit anders. Daar komt het er op aan om de maatschappelijke doelstellingen zo optimaal mogelijk te verwezenlijken met de beschikbare middelen. Overschotten zijn in dit oogpunt indicatief voor de kwaliteit van het gevoerde beleid en het kostenbewustzijn.

Bij de interpretatie van het resultaat moet voorzichtigheid aan de dag worden gelegd. De overschotten die worden gerealiseerd vormen immers geen vrije beleidsruimte voor het bestuur van de universiteit omdat er veelal concrete bestemmingen en engagementen tegenover staan.

Bij de beoordeling van de rentabiliteitspositie van universiteiten samen wordt nagegaan of de opbrengsten toereikend waren om alle kosten te dekken. Bij het uitvoeren van deze analyse wordt gebruik gemaakt van drie ratio's. Bij deze ratio's, de zogenaamde netto-marges, worden de diverse overschotten geplaatst t.o.v. de totale bedrijfsopbrengsten.

- **Netto-marges**

In de netto-marges wordt het bedrijfsoverschot of het bedrijfstekort, het overschot of het tekort uit de gewone bedrijfsuitoefening en het overschot of het tekort van het boekjaar gerelateerd aan de totale bedrijfsopbrengsten.

De geaggregeerde netto-marges geven een positief beeld.

Financiële ratio's - Resultatenratio's		JR - Boekjaar	JR - Boekjaar
		2015	2016
Netto marge (1)		3,67 %	2,41 %
T	Bedrijfsoverschot / Bedrijfstekort	81.522.418	53.752.343
N	Bedrijfsopbrengsten	2.220.913.283	2.232.987.116
Netto marge (2)		6,40 %	3,90 %
T	Overschot / Tekort uit de gewone activiteit	142.103.521	87.178.005
N	Bedrijfsopbrengsten	2.220.913.283	2.232.987.116
Netto marge (3)		6,43 %	3,92 %
T	Overschot / Tekort van het boekjaar	142.695.722	87.508.374
N	Bedrijfsopbrengsten	2.220.913.283	2.232.987.116

De rentabiliteitspositie voor het boekjaar 2016 van de individuele universiteiten is niet onverdeeld positief.

- **Netto-marge 1:**
 - vier universiteiten hebben een bedrijfsoverschot, de VUB heeft een bedrijfstekort,
 - netto-marge 1 ligt in 2016 bij alle universiteiten lager dan in 2015,
 - de KU Leuven behaalt met 4,65% de hoogste waarde en de VUB met -1,07% de laagste;
- **Netto-marge 2:**
 - alle universiteiten hebben een overschot uit de gewone bedrijfsuitoefening,
 - netto-marge 2 ligt in 2016 bij alle universiteiten lager dan in 2015,
 - de financiële verrichtingen leveren een positieve bijdrage want netto-marge 2 ligt bij alle universiteiten hoger dan netto-marge 1,
 - de KU Leuven behaalt met 6,22% de hoogste waarde en de VUB met 0,37% de laagste;
- **Netto-marge 3:**
 - alle universiteiten hebben een overschot van het boekjaar,
 - netto-marge 3 ligt in 2016 bij alle universiteiten lager dan in 2015,
 - de invloed van de uitzonderlijke verrichtingen is in 2016 positief bij 2 van de 5 universiteiten,
 - de KU Leuven behaalt met 6,06% de hoogste waarde en de VUB met 0,75% de laagste.

Netto marge		
hoe hoger de ratiowaarde, hoe gunstiger de rentabiliteit		
	JR - Boekjaar	JR - Boekjaar
	2015	2016
Netto marge (1)		
Aggregatie Univ	3,67 %	2,41 %
Rekenkundig gemiddelde	3,60 %	1,59 %
Laagste waarde	0,29 %	- 1,07 %
Hoogste waarde	7,00 %	4,65 %
Netto marge (2)		
Aggregatie Univ	6,40 %	3,90 %
Rekenkundig gemiddelde	7,38 %	3,05 %
Laagste waarde	3,69 %	0,37 %
Hoogste waarde	11,90 %	6,22 %
Netto marge (3)		
Aggregatie Univ	6,43 %	3,92 %
Rekenkundig gemiddelde	7,34 %	3,16 %
Laagste waarde	3,78 %	0,75 %
Hoogste waarde	11,82 %	6,06 %
Resultatenratio's		

	Netto marge (1)		Netto marge (2)		Netto marge (3)	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016
KU Leuven	5,50 %	4,65 %	6,95 %	6,22 %	7,08 %	6,06 %
Universiteit Gent	1,65 %	0,97 %	3,69 %	2,67 %	3,78 %	2,65 %
Universiteit Antwerpen	3,58 %	0,23 %	5,19 %	0,95 %	4,72 %	1,35 %
Universiteit Hasselt	7,00 %	3,19 %	9,15 %	5,04 %	9,32 %	4,98 %
Vrije Universiteit Brussel	0,29 %	- 1,07 %	11,90 %	0,37 %	11,82 %	0,75 %
Aggregatie Univ	3,67 %	2,41 %	6,40 %	3,90 %	6,43 %	3,92 %
Rekenkundig gemiddelde	3,60 %	1,59 %	7,38 %	3,05 %	7,34 %	3,16 %
Laagste waarde	0,29 %	- 1,07 %	3,69 %	0,37 %	3,78 %	0,75 %
Hoogste waarde	7,00 %	4,65 %	11,90 %	6,22 %	11,82 %	6,06 %

5 ANALYSE VAN DE EVOLUTIE VAN HET PERSONEELSBESTAND

5.1 INLEIDING

Dit luik van het rapport behandelt de evolutie van het personeelsbestand. Hiermee wordt uitvoering gegeven aan de desbetreffende passage uit artikel IV.122 van de Codex Hoger Onderwijs van 20 december 2013 zoals gewijzigd. Net zoals in de vorige editie worden hoofdzakelijk, maar niet uitsluitend, geaggregeerde personeelsgegevens weergegeven en besproken. In beperkte mate wordt er ook ingegaan op personeelsgegevens per universiteit. Speciale aandacht gaat daarbij naar de genderproblematiek. Ten slotte komt ook nog de student-personeelratio aan bod.

Inzake personeelscijfers kan er gewerkt worden met twee soorten gegevens. Enerzijds zijn er de cijfers van de voorziene bezetting of personeelsformatie⁶, anderzijds deze van de feitelijke of effectieve bezetting (tewerkstelling)⁷. De gegevens met betrekking tot de voorziene bezetting kan men uit de begrotingen halen. Hiermee wordt in dit rapport evenwel niet gewerkt omdat ze geen weergave zijn van de werkelijk verrichte prestaties en bovendien beperkt zijn tot de personeelsleden die bezoldigd worden ten laste van de werkingsuitkeringen, wat derhalve een onvolledig beeld zou geven. Daarom werd ervoor geopteerd om te werken met de cijfergegevens met betrekking tot de feitelijke bezetting. Deze zijn afkomstig uit de jaarlijkse VLIR-publicatie 'Statistische gegevens betreffende het personeel aan de Vlaamse universiteiten' en de cijfers die de instellingen daartoe aan de VLIR hebben bezorgd. Het is belangrijk om erop te wijzen dat de gegevens van de VLIR gebaseerd zijn op een momentopname, namelijk een telling op 1 februari. Als basis voor dit rapport werd logischer wijze geopteerd voor de telling op 1-2-2017 omdat deze datum het dichtst aansluit bij het boekjaar 2016, voorwerp van dit rapport. Bij sommige universiteiten hanteert men de cijfers van 1-2-2017 zelfs voor opname in de jaarrekening van 2016. Ook de tellingen op datum van 1-2-2013, 1-2-2014, 1-2-2015 en 1-2-2016 worden meegenomen teneinde inzicht te verschaffen in bepaalde tendensen. Sinds het academiejaar 2013-2014 zijn de academische hogeschoolopleidingen volledig geïntegreerd in de universiteiten. Dit betekent dat het integratiekader voor de vierde keer mee is opgenomen in de personeelsgegevens waardoor het ook zeer zinvol geworden is verschillende jaren te vergelijken.

⁶ Het personeelsaantal dat de universiteit voorziet volgens de regels van de Codex Hoger Onderwijs (inzonderheid artikel IV. 18) en gepreciseerd door artikel 12 van het BVR van 21 december 2007.

⁷ Dit zijn de feitelijke personeelsleden (titularissen op de stoel) en hun feitelijke plaatsvervangers waarvoor er een salaris werd uitbetaald. Beide groepen worden uiteraard slechts voor hun feitelijke tewerkstellingsratio meegeteld.

Met verwijzing naar de publicatie van de VLIR kan men bij de universiteiten een onderscheid maken tussen enerzijds personeelsleden ten laste van de werkingsuitkeringen (het zelfstandig academisch personeel of ZAP, het onderwijzend personeel uit het integratiekader, het assiterend academisch personeel of AAP, een gedeelte van het administratief en technisch personeel of ATP en het administratief en technisch personeel uit het integratiekader)⁸ en anderzijds personeelsleden die bezoldigd worden ten laste van andere bronnen dan de werkingsuitkeringen (het wetenschappelijk personeel of WP en een deel van het ATP⁹).

Enkel de bezoldigde gastprofessoren worden meegenomen in dit verslag. Ook de leden van het ZAP die met pensioen gaan, en een deel van hun activiteiten van onderwijs, onderzoek of wetenschappelijke dienstverlening voortzetten en hiervoor een vergoeding van de universiteit ontvangen ten laste van de werkingsuitkeringen¹⁰ worden meegenomen.

Tot de groep van personeelsleden, bezoldigd via andere financieringsbronnen dan de werkingsuitkeringen behoren eveneens:

- de doctoraatsbursalen en postdoctorale onderzoekers met beurs, mits zij onder toepassing van de RSZ vallen;
- de personeelsleden werkzaam op de universiteiten, maar rechtstreeks door financierende (onderzoeks)instellingen betaald;
- de personeelsleden, werkzaam in de sociale sector, indien ze door de universiteit worden bezoldigd.

Het uitdrukken van personeelsaantallen in voltijdse eenheden (VTE's)¹¹ levert het meest correcte en minst vertekende beeld op. Dit neemt niet weg dat personeelsaantallen uitgedrukt in “hoofden” en met name vooral de evolutie in de verhouding “voltijdse” versus “deeltijdse personeelsleden” interessante informatie kunnen opleveren. Daarom wordt aan beide benaderingswijzen aandacht besteed. Analyses m.b.t. de leeftijdsstructuur worden meestal in hoofden weergegeven.

De gegevens met betrekking tot de studenteninschrijvingen werden door het Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en Studietoelagen¹² aangeleverd. Vandaag kan men immers zeer gedetailleerde studentengegevens uit de Databank Hoger Onderwijs (DHO¹³) halen. De link inschrijvingen – personeel wordt dan gelegd om de student-personeelratio te berekenen.

⁸ In het rapport wordt zowel aandacht besteed aan personeelsaantallen inclusief integratiekader als exclusief integratiekader. Naast de personeelsleden op het integratiekader is er nog een zeer beperkt en eigenlijk te verwaarlozen aantal niet statutaire personeelsleden overgekomen van de hogescholen. Deze worden enkel apart vermeld bij de gedetailleerde bespreking van ambten en graden. Afhankelijk of het hier gaat om onderzoekers of ondersteunend personeel worden deze personen gerekend bij het WP of bij het ATP.

⁹ We spreken hierna van ATP (I) als we ATP bezoldigd ten laste van de werkingsuitkeringen bedoelen en ATP (II) als we ATP bezoldigd ten laste van andere financieringsbronnen bedoelen.

¹⁰ Zie artikel V.44. §2 van de Codex Hoger Onderwijs.

¹¹ Met het aantal voltijdse eenheden wordt het percentage van tewerkstelling op het telmoment bedoeld, waarbij een voltijdse eenheid gelijk is aan 100%.

¹² Verder afgekort als AHOVOKS.

¹³ Sinds het academiejaar 2017-2018 is dit DHO 2.0.

5.2 GEAGGREGEERDE PERSONEELSFORMATIE: EFFECTIEVE TEWERKSTELLING IN 2016¹⁴

5.2.1 Geaggregeerde personeelstewerkstelling: evolutie tussen 1-2-2013 en 1-2-2017

Het totale personeelsbestand van de universiteiten (bezoldigd ten laste van de werkingsuitkeringen en van andere financieringsgroepen) zoals omschreven in de inleiding hiervoor, kan worden opgedeeld in vijf grote groepen, namelijk het academisch personeel dat bestaat uit het zelfstandig academisch personeel en het assiterend academisch personeel (AP = ZAP + AAP), het integratiekader onderwijzend personeel, het wetenschappelijk personeel (WP), het administratief- en technisch personeel (ATP) en het integratiekader administratief- en technisch personeel.

5.2.1.1 Evolutie in VTE's

PERSONEELSTEWERKSTELLING - Evolutie ten opzichte van 1-2-2013, 1-2-2014, 1-2-2015 en 1-2-2016 (absoluut)

Personeelstewerkstelling	1 februari	1 februari	1 februari	1 februari	1 februari	1/2/17-1/2/13	1/2/17-1/2/14	1/2/17-1/2/15	1/2/17-1/2/16	
	2013	2014	2015	2016	2017	absolute wijziging	absolute wijziging	absolute wijziging	absolute wijziging	
ten opzichte van 1-2-2013	<i>voltijdse eenheden</i>									
ten opzichte van 1-2-2014										
ten opzichte van 1-2-2015										
ten opzichte van 1-2-2016										
Zelfstandig en assiterend academisch personeel	4.580,55	4.866,41	5.098,75	5.199,47	5.335,78	755,23	469,37	237,03	136,31	
Integratiekader onderwijzend personeel	0,00	1.098,75	893,20	787,25	707,60	707,60	-391,15	-185,60	-79,65	
Wetenschappelijk personeel	10.272,69	10.929,30	11.138,06	11.167,41	11.193,71	921,02	264,41	55,65	26,30	
Administratief en technisch personeel	7.263,56	7.525,07	7.660,67	7.775,36	8.026,61	763,05	501,54	365,94	251,25	
Integratiekader administratief en technisch personeel	0,00	261,45	212,65	190,70	178,05	178,05	-83,40	-34,60	-12,65	
Totale personeelstewerkstelling	22.116,80	24.680,98	25.003,33	25.120,19	25.441,75	3.324,95	760,77	438,42	321,56	

PERSONEELSTEWERKSTELLING - Evolutie ten opzichte van 1-2-2013, 1-2-2014, 1-2-2015 en 1-2-2016 (relatief)

Personeelstewerkstelling	1 februari	1 februari	1 februari	1 februari	1 februari	1/2/17-1/2/13	1/2/17-1/2/14	1/2/17-1/2/15	1/2/17-1/2/16	
	2013	2014	2015	2016	2017	relatieve wijziging	relatieve wijziging	relatieve wijziging	relatieve wijziging	
ten opzichte van 1-2-2013	<i>voltijdse eenheden</i>									
ten opzichte van 1-2-2014										
ten opzichte van 1-2-2015										
ten opzichte van 1-2-2016										
Zelfstandig en assiterend academisch personeel	4.580,55	4.866,41	5.098,75	5.199,47	5.335,78	+ 16,49 %	+ 9,65 %	+ 4,65 %	+ 2,62 %	
Integratiekader onderwijzend personeel	0,00	1.098,75	893,20	787,25	707,60	+ 100,00 %	- 35,60 %	- 20,78 %	- 10,12 %	
Wetenschappelijk personeel	10.272,69	10.929,30	11.138,06	11.167,41	11.193,71	+ 8,97 %	+ 2,42 %	+ 0,50 %	+ 0,24 %	
Administratief en technisch personeel	7.263,56	7.525,07	7.660,67	7.775,36	8.026,61	+ 10,51 %	+ 6,66 %	+ 4,78 %	+ 3,23 %	
Integratiekader administratief en technisch personeel	0,00	261,45	212,65	190,70	178,05	+ 100,00 %	- 31,90 %	- 16,27 %	- 6,63 %	
Totale personeelstewerkstelling	22.116,80	24.680,98	25.003,33	25.120,19	25.441,75	+ 15,03 %	+ 3,08 %	+ 1,75 %	+ 1,28 %	

Op 1-2-2017 stelden de Vlaamse universiteiten over alle personeelscategorieën en statuten heen 25.441,75 VTE's tewerk. Sinds de eerste publicatie van het sectorverslag universiteiten (2008-2009) is het globale personeelsaantal almaar toegenomen. Nadat de stijging gedurende enkele jaren steeds minder uitgesproken was, is ze nu weer iets meer in intensiteit toegenomen. Ten opzichte van de vorige telling was er op 1-2-2017 een stijging van 321,56 VTE's of 1,28%.

Er is op 1-2-2017 een (soms beperkte) stijging vast te stellen bij zowel het AP, WP als het ATP, waarbij het ATP het sterkst groeide. Het integratiekader (OP en ATP) daalt opnieuw wat geheel logisch is. Met uitzondering van het zeer beperkte aantal personeelsleden dat er ingevolge artikel

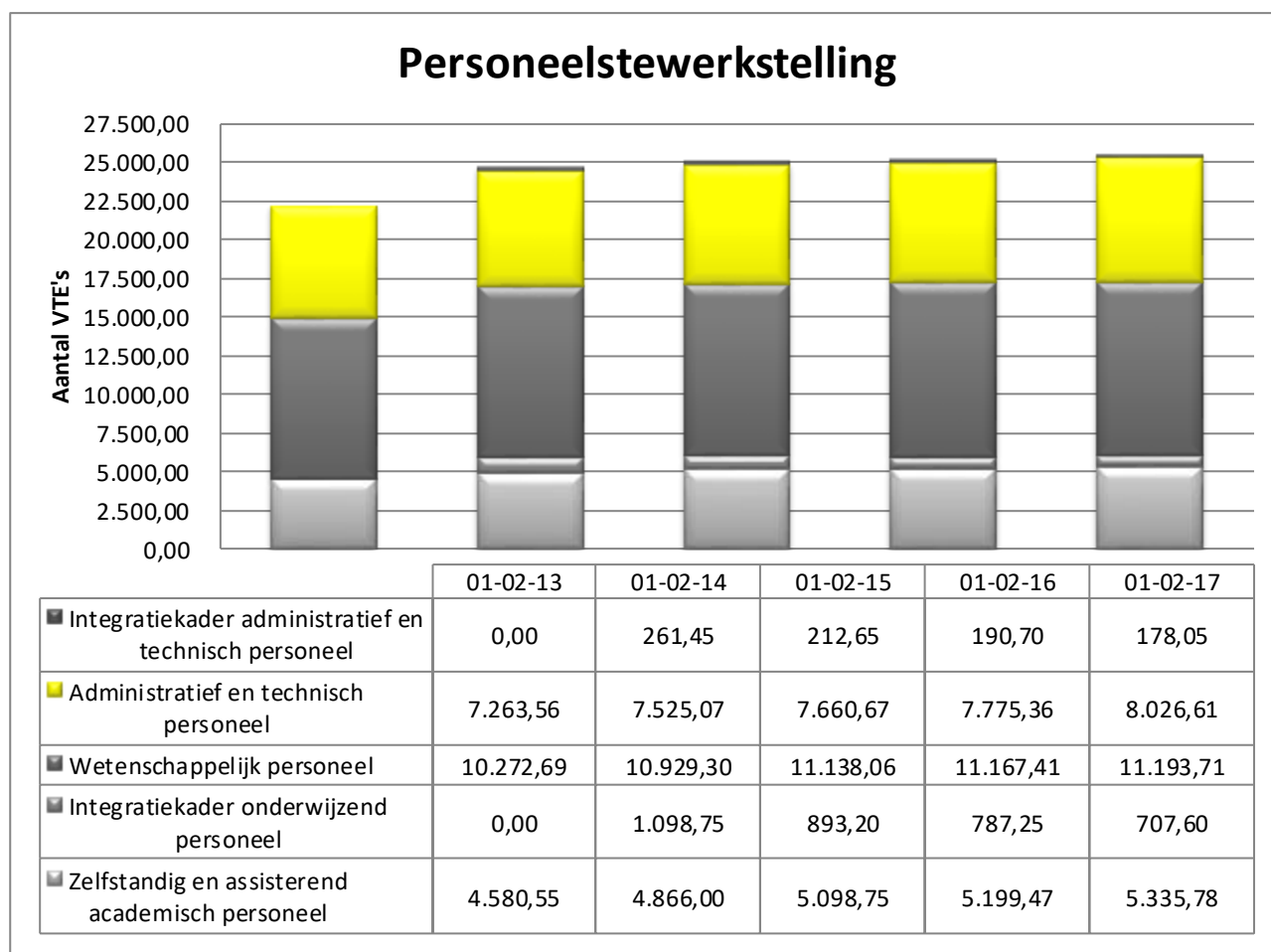
¹⁴ Telling op 1-2-2017. Voor een verklaring hiervoor: zie punt 5.1 INLEIDING.

V.220.§ 2 van de Codex Hoger Onderwijs nog naar overgedragen is, kan dit integratiekader sinds 1-2-2013 in principe geen nieuwe personeelsleden meer verkrijgen. Bovendien heeft een deel van de personeelsleden inmiddels een plaats gekregen op het kader van de universiteiten en zijn er uiteraard ook uitdiensttredingen.

Op 1-2-2017 bedroeg het aantal AP-leden 5.335,78 VTE's¹⁵. Hiermee steeg deze groep nog eens met 136,31 VTE's of 2,62%. De groep was nooit eerder zo talrijk en de stijging was het laatste jaar zelfs sterker dan op 1-2-2016. Ook het WP en het ATP pieken met respectievelijk 11.193,71 VTE's (+ 26,30 VTE's of 0,24%) en 8.026,61 VTE's (+ 251,25 VTE's of 3,23%). De toename van het WP wordt evenwel kleiner en kleiner.

De integratiekaders gaan er kwantitatief verder op achteruit. Het integratiekader OP is nog goed voor 707,60 VTE's, wat opnieuw een daling van 10,12% betekent, terwijl het integratiekader ATP op 1-2-2016 nog 178,05 VTE's telde, wat 6,63% minder was dan een jaar eerder. Zoals vermeld is dit geheel verklaarbaar doordat dit grotendeels een uitdovende groep is. Aangezien er ook personeelsleden verschuiven van het integratiekader naar het kader van één van de universiteiten zelf, fungeren de verschillende groepen ten dele als communicerende vaten.

Grafisch voorgesteld geven deze cijfers het volgende beeld:

¹⁵ Hoewel gastprofessoren eigenlijk niet tot het AP behoren, zijn ze wel – althans de bezoldigde onder hen – opgenomen in de cijfers van de VLIR en bijgevolg ook in dit verslag.

De onderlinge verhouding kunnen we per jaar aflezen in de hiernavolgende tabel waarin de aandelen werden omgezet in een percentage van het totaal aantal personeelsleden.

PERONEELSTEWERKSTELLING - Evolutie ten opzichte van 1-2-2013, 1-2-2014, 1-2-2015 en 1-2-2016

Personeelstewerkstelling	1 februari 2013	1 februari 2014	1 februari 2015	1 februari 2016	1 februari 2017
	<ul style="list-style-type: none"> . ten opzichte van 1-2-2013 . ten opzichte van 1-2-2014 . ten opzichte van 1-2-2015 . ten opzichte van 1-2-2016 	<i>(procentueel aandeel per categorie)</i>			
Zelfstandig en assistierend academisch personeel	20,71 %	19,72 %	20,39 %	20,70 %	20,97 %
Integratiekader onderwyzend personeel	0,00 %	4,45 %	3,57 %	3,13 %	2,78 %
Wetenschappelijk personeel	46,45 %	44,28 %	44,55 %	44,46 %	44,00 %
Administratief en technisch personeel	32,84 %	30,49 %	30,64 %	30,95 %	31,55 %
Integratiekader administratief en technisch personeel	0,00 %	1,06 %	0,85 %	0,76 %	0,70 %
Totale personeelstewerkstelling	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %

Meer dan 1/5 van het universiteitspersoneel behoort tot de categorie van het ZAP + AAP. Wanneer we daar het integratiekader OP bijtellen, wat gelet op de aard van dat personeel niet geheel onlogisch is, gaat het zelfs om ruim 23,5%. Precies 44% van het globale korps behoort tot het WP (dit blijft overduidelijk de grootste groep) en ruim 31,5% is lid van het ATP (met het integratiekader erbij wordt dit meer dan 32%). Kleine verschuivingen niet te na gesproken blijven de verhoudingen sinds 1-2-2013 vrij stabiel, al heeft het integratiekader het globale plaatje sinds 1-2-2014 licht hertekend.

5.2.1.2 Evolutie in hoofden

Hoewel de uitdrukking in VTE's uiteraard de meest correcte weergave van het tewerkgestelde personeel is, kan ook de evolutie van het aantal personeelsleden uitgedrukt in personen (= hoofden) interessante informatie opleveren.

PERONEELSTEWERKSTELLING - Evolutie ten opzichte van 1-2-2013, 1-2-2014, 1-2-2015 en 1-2-2016 (absoluut)

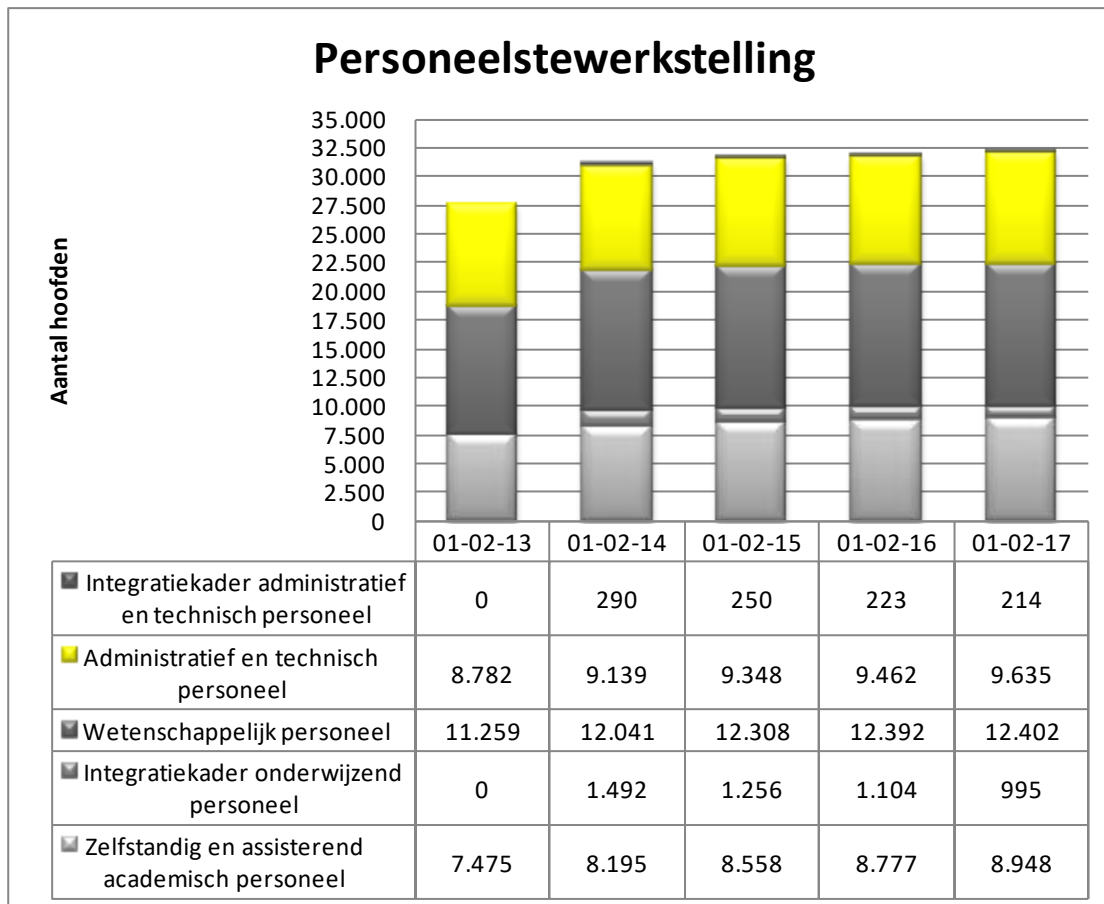
Personeelstewerkstelling	1 februari 2013	1 februari 2014	1 februari 2015	1 februari 2016	1 februari 2017	1/2/17-1/2/13	1/2/17-1/2/14	1/2/17-1/2/15	1/2/17-1/2/16
	<ul style="list-style-type: none"> . ten opzichte van 1-2-2013 . ten opzichte van 1-2-2014 . ten opzichte van 1-2-2015 . ten opzichte van 1-2-2016 	<i>(hoofden)</i>					absolute wijziging	absolute wijziging	absolute wijziging
Zelfstandig en assistierend academisch personeel	7.475	8.195	8.558	8.777	8.948	+1.473	+753	+390	+171
Integratiekader onderwyzend personeel	0	1.492	1.256	1.104	995	+995	-497	-261	-109
Wetenschappelijk personeel	11.259	12.041	12.308	12.392	12.402	+1.143	+361	+94	+10
Administratief en technisch personeel	8.782	9.139	9.348	9.462	9.635	+853	+496	+287	+173
Integratiekader administratief en technisch personeel	0	290	250	223	214	+214	+76	+36	-9
Totale personeelstewerkstelling	27.516	31.157	31.720	31.958	32.194	+4.678	+1.037	+474	+236

PERONEELSTEWERKSTELLING - Evolutie ten opzichte van 1-2-2013, 1-2-2014, 1-2-2015 en 1-2-2016 (relatief)

Personeelstewerkstelling	1 februari 2013	1 februari 2014	1 februari 2015	1 februari 2016	1 februari 2017	1/2/17-1/2/13	1/2/17-1/2/14	1/2/17-1/2/15	1/2/17-1/2/16
	<ul style="list-style-type: none"> . ten opzichte van 1-2-2013 . ten opzichte van 1-2-2014 . ten opzichte van 1-2-2015 . ten opzichte van 1-2-2016 	<i>(hoofden)</i>					relatieve wijziging	relatieve wijziging	relatieve wijziging
Zelfstandig en assistierend academisch personeel	7.475	8.195	8.558	8.777	8.948	+ 19,71 %	+ 9,19 %	+ 4,56 %	+ 1,95 %
Integratiekader onderwyzend personeel	0	1.492	1.256	1.104	995	+ 100,00 %	- 33,31 %	- 20,78 %	- 9,87 %
Wetenschappelijk personeel	11.259	12.041	12.308	12.392	12.402	+ 10,15 %	+ 3,00 %	+ 0,76 %	+ 0,08 %
Administratief en technisch personeel	8.782	9.139	9.348	9.462	9.635	+ 9,71 %	+ 5,43 %	+ 3,07 %	+ 1,83 %
Integratiekader administratief en technisch personeel	0	290	250	223	214	+ 100,00 %	- 26,21 %	- 14,40 %	- 4,04 %
Totale personeelstewerkstelling	27.516	31.157	31.720	31.958	32.194	+ 17,00 %	+ 3,33 %	+ 1,49 %	+ 0,74 %

Zo zien we dat er op 1-2-2017 32.194 personen, hetzij voltijds, hetzij deeltijds tewerkgesteld waren. Ten opzichte van de vorige telling was er een globale stijging met 236 personen of 0,74%. Dit is een vergelijkbare toename als bij het vorige telmoment. Met uitzondering van de integratiekaders geldt de (soms zeer beperkte) stijging voor alle personeelscategorieën. De stijging in absolute termen is het grootst en vergelijkbaar bij het ZAP + AAP (+171) en het ATP (+173). De categorie ZAP + AAP is relatief het sterkst gegroeid, en dit met 1,95%.

Grafisch voorgesteld geven deze cijfers het volgende beeld:

5.2.1.3 Voltijdse versus deeltijdse personeelsleden / Gendergegevens

Het is interessant om na te gaan hoe de evolutie inzake voltijdse en deeltijdse arbeid eruit ziet en vervolgens de link te leggen met het gendergegeven. Meer bepaald wordt hier in kaart gebracht hoeveel personen (naderhand opgesplitst in mannen en vrouwen) er voltijds en hoeveel er deeltijds tewerkgesteld zijn. We hanteren hiervoor de cijfers in hoofden.

5.2.1.3.1 Evolutie van het voltijds personeel

PERSONEELSTEWERKSTELLING - Evolutie ten opzichte van 1-2-2013, 1-2-2014, 1-2-2015 en 1-2-2016 (absoluut)

Personeelstewerkstelling · ten opzichte van 1-2-2013 · ten opzichte van 1-2-2014 · ten opzichte van 1-2-2015 · ten opzichte van 1-2-2016	1 februari 2013	1 februari 2014	1 februari 2015	1 februari 2016	1 februari 2017	1/2/17-1/2/13	1/2/17-1/2/14	1/2/17-1/2/15	1/2/17-1/2/16
	<i>(voltijds in hoofden)</i>					absolute wijziging	absolute wijziging	absolute wijziging	absolute wijziging
Zelfstandig en assistierend academisch personeel	3.630	3.831	4.013	4.125	4.222	+592	+391	+209	+97
Integratiekader onderwijzend personeel	0	804	609	531	479	+479	-325	+130	-52
Wetenschappelijk personeel	9.489	10.029	10.213	10.213	10.276	+787	+247	+63	+63
Administratief en technisch personeel	5.204	5.321	5.323	5.359	5.604	+400	+283	+281	+245
Integratiekader administratief en technisch personeel	0	209	146	132	111	+111	-98	-35	-21
Totale personeelstewerkstelling	18.323	20.194	20.304	20.360	20.692	+2.369	+498	+388	+332

PERSONEELSTEWERKSTELLING - Evolutie ten opzichte van 1-2-2013, 1-2-2014, 1-2-2015 en 1-2-2016 (relatief)

Personeelstewerkstelling · ten opzichte van 1-2-2013 · ten opzichte van 1-2-2014 · ten opzichte van 1-2-2015 · ten opzichte van 1-2-2016	1 februari 2013	1 februari 2014	1 februari 2015	1 februari 2016	1 februari 2017	1/2/17-1/2/13	1/2/17-1/2/14	1/2/17-1/2/15	1/2/17-1/2/16
	<i>(voltijds in hoofden)</i>					relatieve wijziging	relatieve wijziging	relatieve wijziging	relatieve wijziging
Zelfstandig en assistierend academisch personeel	3.630	3.831	4.013	4.125	4.222	+16,31 %	+10,21 %	+5,21 %	+2,35 %
Integratiekader onderwijzend personeel	0	804	609	531	479	+100,00 %	-40,42 %	-21,35 %	-9,79 %
Wetenschappelijk personeel	9.489	10.029	10.213	10.213	10.276	+8,29 %	+2,46 %	+0,62 %	+0,62 %
Administratief en technisch personeel	5.204	5.321	5.323	5.359	5.604	+7,69 %	+5,32 %	+5,28 %	+4,57 %
Integratiekader administratief en technisch personeel	0	209	146	132	111	+100,00 %	-46,89 %	-23,97 %	-15,91 %
Totale personeelstewerkstelling	18.323	20.194	20.304	20.360	20.692	+12,93 %	+2,47 %	+1,91 %	+1,63 %

Over alle personeelscategorieën en statuten heen waren er 20.692 voltijdse personeelsleden tewerkgesteld op 1-2-2017. Het aantal voltijdse personeelsleden is sinds de telling van 1-2-2013 steeds toegenomen. Na een daling in intensiteit van de toename zien we nu opnieuw een lichtjes grotere toename, namelijk met 1,63%. De categorie die het sterkst toeneemt, is die van het ATP (met 245 personen of 4,57%) die daarmee haar grootste aantal ooit (5.604 personen) heeft bereikt. Naast de verwachte daling van de integratiekaders zien we na het status quo een jaar eerder opnieuw een kleine toename van het WP (met 63 personen of 0,62%). Dit blijft met 10.276 leden ook veruit de talrijkste groep. Bij het ZAP+AAP is er eveneens een toename (met 97 personen of 2,35%).

5.2.1.3.2 Evolutie van het deeltijds personeel

PERONEELSTEWERKSTELLING - Evolutie ten opzichte van 1-2-2013, 1-2-2014, 1-2-2015 en 1-2-2016 (absoluut)

Personeelstewerkstelling · ten opzichte van 1-2-2013 · ten opzichte van 1-2-2014 · ten opzichte van 1-2-2015 · ten opzichte van 1-2-2016	1 februari 2013	1 februari 2014	1 februari 2015	1 februari 2016	1 februari 2017	1/2/17-1/2/13	1/2/17-1/2/14	1/2/17-1/2/15	1/2/17-1/2/16
	<i>(deeltijds in hoofden)</i>					absolute wijziging	absolute wijziging	absolute wijziging	absolute wijziging
Zelfstandig en assiterend academisch personeel	3.845	4.364	4.545	4.652	4.726	+881	+362	+181	+74
Integratiekader onderwijzend personeel	0	688	647	573	516	+516	-172	-131	-57
Wetenschappelijk personeel	1.770	2.012	2.095	2.179	2.126	+356	+114	+31	-53
Administratief en technisch personeel	3.578	3.818	4.025	4.103	4.031	+453	+213	+6	-72
Integratiekader administratief en technisch personeel	0	81	104	91	103	+103	+22	-1	12
Totale personeelstewerkstelling	9.193	10.963	11.416	11.598	11.502	+2.309	+539	+86	-96

PERONEELSTEWERKSTELLING - Evolutie ten opzichte van 1-2-2013, 1-2-2014, 1-2-2015 en 1-2-2016 (relatief)

Personeelstewerkstelling · ten opzichte van 1-2-2013 · ten opzichte van 1-2-2014 · ten opzichte van 1-2-2015 · ten opzichte van 1-2-2016	1 februari 2013	1 februari 2014	1 februari 2015	1 februari 2016	1 februari 2017	1/2/17-1/2/13	1/2/17-1/2/14	1/2/17-1/2/15	1/2/17-1/2/16
	<i>(deeltijds in hoofden)</i>					relatieve wijziging	relatieve wijziging	relatieve wijziging	relatieve wijziging
Zelfstandig en assiterend academisch personeel	3.845	4.364	4.545	4.652	4.726	+22,91 %	+ 8,30 %	+ 3,98 %	+ 1,59 %
Integratiekader onderwijzend personeel	0	688	647	573	516	+100,00 %	- 25,00 %	- 20,25 %	- 9,95 %
Wetenschappelijk personeel	1.770	2.012	2.095	2.179	2.126	+20,11 %	+ 5,67 %	+ 1,48 %	- 2,43 %
Administratief en technisch personeel	3.578	3.818	4.025	4.103	4.031	+12,66 %	+ 5,58 %	+ 0,15 %	- 1,75 %
Integratiekader administratief en technisch personeel	0	81	104	91	103	+100,00 %	+27,16 %	- 0,96 %	+13,19 %
Totale personeelstewerkstelling	9.193	10.963	11.416	11.598	11.502	+25,12 %	+4,92 %	+0,75 %	-0,83 %

Wat het deeltijds personeel betreft, kunnen we het volgende vaststellen: over alle personeelscategorieën en statuten heen waren er 11.502 deeltijdse personeelsleden tewerkgesteld op 1-2-2017, een daling met 96 personen of 0,83% in vergelijking met een jaar eerder. Dit is opmerkelijk aangezien dit de eerste keer is in het bestaan van het sectorverslag bij de universiteiten. Ergens zit er ook wel een logica in aangezien de stijging de jongste jaren steeds in intensiteit afnam.

Wanneer we per personeelscategorie gaan kijken is het beeld genuanceerd en soms ook wel verrassend. Het ZAP + AP is de enige categorie die ook op 1-2-2017 nog is toegenomen (+ 1,59%) en die tevens de grootste groep deeltijdsen blijft bevatten: 4.726 personen.

Wanneer we de voltijdse en deeltijds personeelsleden tegenover elkaar afzetten is er op 1-2-2017 geheel logisch ook verhoudingsgewijs een lichte afname van deeltijdse arbeid zichtbaar. Waar er op 1-2-2016 36,29% van het globale personeelsbestand deeltijds werkte, is dit op 1-2-2017 nog 35,73%.

Evolutie deeltijdse arbeid	1-2-2013	1-2-2014	1-2-2015	1-2-2016	1-2-2017
Personeel globaal	33,41%	35,19%	35,99%	36,29%	35,73%

Per personeelscategorie lopen de percentages deeltijdse arbeid traditioneel sterk uiteen, gaande van 52,82% bij het AP tot 17,4% bij het WP, maar zijn ze de jongste jaren ook nauwelijks geëvolueerd. Licht opmerkelijk is wel de dalende deeltijdse arbeid in het ATP (van 43,36% op 1-2-2016 naar 41,84% op 1-2-2017) terwijl die juist toeneemt bij het integratiekader ATP (van 40,81%

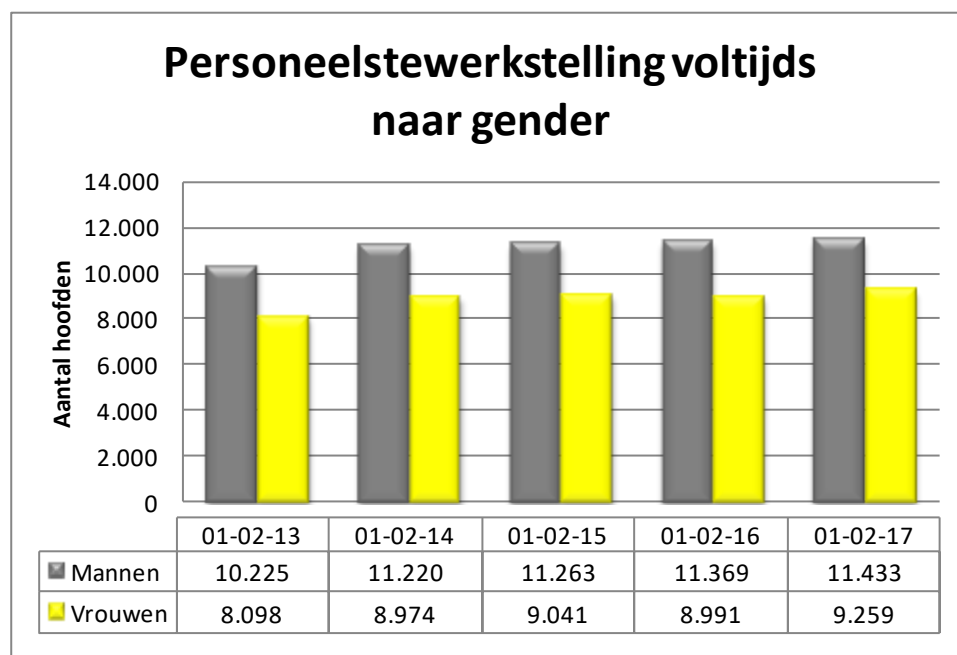
op 1-2-2016 naar 48,13% op 1-2-2017). Het WP blijft met zijn lage aantal deeltijdse arbeid duidelijk een buitenbeentje.

5.2.1.3.3 Evolutie op basis van gender

In de tabellen en grafieken hierna kan men aflezen hoe het aantal mannen en vrouwen in hoofden tussen 1-2-2013 en 1-2-2017 is geëvolueerd, respectievelijk bij het voltijds en het deeltijds werkende personeel.

PERONEELSTEWERKSTELLING VOLTIJDS PERSONEEL NAAR GENDER - Evolutie ten opzichte van 1-2-2013, 1-2-2014, 1-2-2015 en 1-2-2016

Personeelstewerkingstelling . ten opzichte van 1-2-2013 . ten opzichte van 1-2-2014 . ten opzichte van 1-2-2015 . ten opzichte van 1-2-2016	1 februari 2013		1 februari 2014		1 februari 2015		1 februari 2016		1 februari 2017	
	man	vrouw	man	vrouw	man	vrouw	man	vrouw	man	vrouw
Zelfstandig en assistend academisch personeel	2.410	1.220	2.490	1.341	2.613	1.400	2.674	1.451	2.715	1.507
Integratiekader onderwyzend personeel	0	0	522	282	392	217	348	183	302	177
Wetenschappelijk personeel	5.351	4.138	5.662	4.367	5.745	4.468	5.818	4.395	5.799	4.477
Administratief en technisch personeel	2.464	2.740	2.482	2.839	2.462	2.861	2.482	2.877	2.574	3.030
Integratiekader administratief en technisch personeel	0	0	64	145	51	95	47	85	43	68
Totale personeelstewerkingstelling	10.225	8.098	11.220	8.974	11.263	9.041	11.369	8.991	11.433	9.259

Bij het **voltijds** werkende personeel ziet men opnieuw een aangroei van zowel de mannen als de vrouwen. Bij de mannen is dit niet nieuw, hun aantal is sinds 1-2-2013 ieder jaar, zij het soms in geringe mate, toegenomen. Het aantal vrouwen was op 1-2-2016 evenwel lichtjes gezakt, maar zit op 1-2-2017 opnieuw in de lift. De respectieve toenames op 1-2-2017 zijn + 64 voor de mannen en + 268 voor de vrouwen. Hieruit blijkt dat het verschil tussen beide seksen iets kleiner is geworden (2.174 i.p.v. 2.378), maar de (voltijdse) mannen blijven globaal wel duidelijk in de meerderheid. Er waren op 1-2-2017 11.433 voltijds werkende mannen en 9.259 voltijds werkende vrouwen.

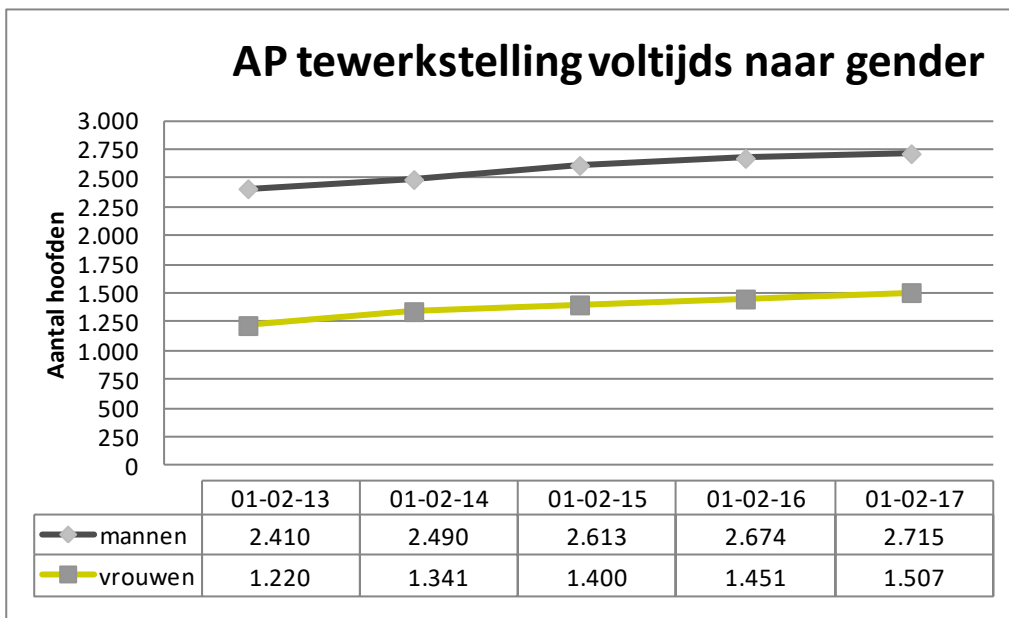
Wanneer men gaat onderverdelen naar personeelscategorie kan het volgende worden vastgesteld. Binnen het AP is er een kleine convergentie tussen beide groepen, die overigens allebei licht blijven toenemen, op 1-2-2017. Het verschil tussen het aantal voltijds werkende mannen en vrouwen bedraagt nu 1.208 i.p.v. 1.223. De voltijdse mannen blijven met 2.715 tegenover 1.507 duidelijk in de meerderheid.

Ook bij het WP zien we een convergentie. Op 1-2-2017 is het aantal voltijdse mannen licht gezakt (van 5.818 naar 5.799) terwijl het aantal voltijdse vrouwen is toegenomen van 4.395 naar 4.477. Hierdoor is het verschil tussen beide groepen op 1-2-2017 verminderd van 1.423 naar 1.322. De mannen blijven dus wel in de meerderheid. Bij de vrouwen zien we het hoogste aantal voltijdsen in de categorie WP sinds 1-2-2013.

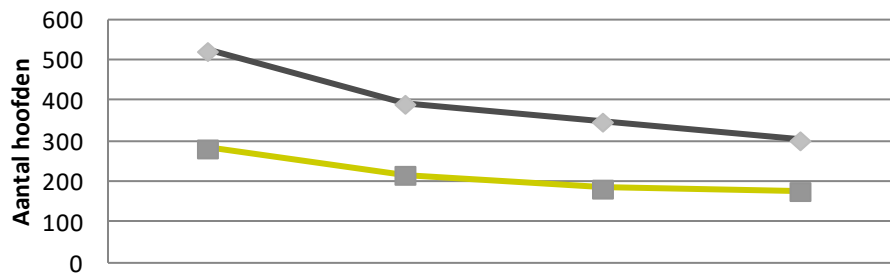
Geheel anders is het gesteld met het ATP-personeel waar de vrouwen traditioneel in de meerderheid zijn. Dat was ook het geval op 1-2-2017. Het verschil tussen beide is zelfs nog wat toegenomen. Het aantal voltijdse mannen steeg van 2.482 naar 2.574 personen terwijl het aantal voltijdse vrouwen toenam van 2.877 naar 3.030 personen, wat een verschil maakt van 456 meer vrouwen. De kaap van de 3.000 werd door hen voor het eerst overschreden.

Bij de integratiekaders zien we een logische verdere afbouw bij de beide seksen. De mannen blijven het talrijkst bij het integratiekader OP, de vrouwen bij dat van het ATP.

Hieronder zijn de aantallen per personeelscategorie (AP, INT OP, WP, ATP en INT ATP) wat aanschouwelijker voorgesteld door middel van lijndiagrammen.

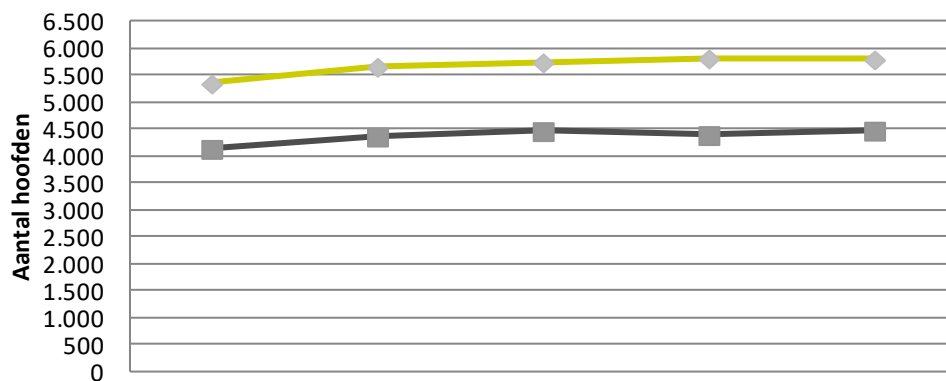

INT OP tewerkstelling voltijds naar gender

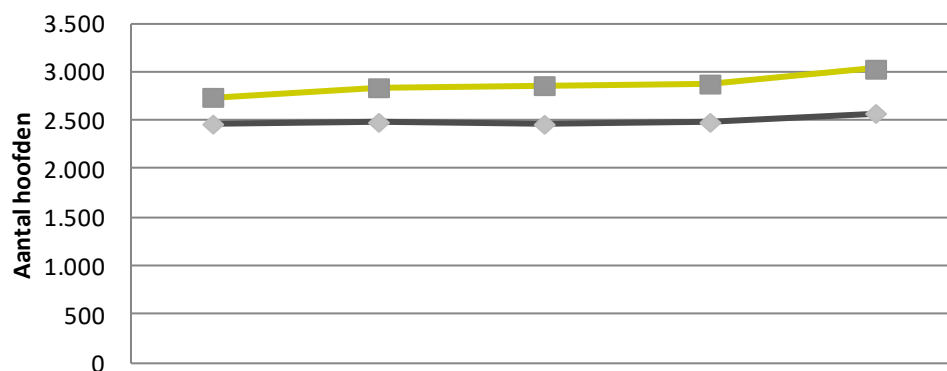
	01-02-14	01-02-15	01-02-16	01-02-17
—◆— mannen	522	392	348	302
—■— vrouwen	282	217	183	177

WP tewerkstelling voltijds naar gender

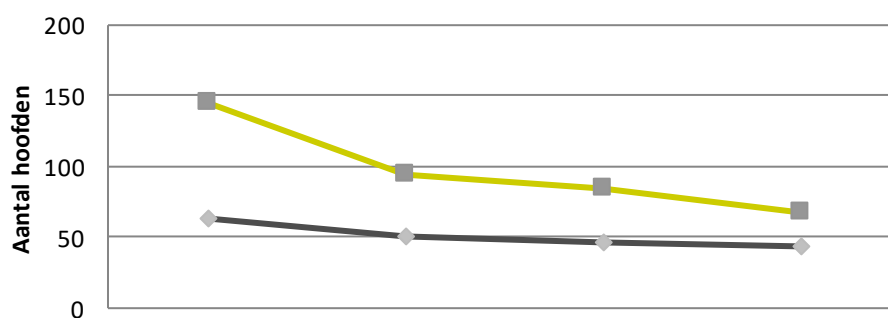
	01-02-13	01-02-14	01-02-15	01-02-16	01-02-17
—◆— mannen	5.351	5.662	5.745	5.818	5.799
—■— vrouwen	4.138	4.367	4.468	4.395	4.477

ATP tewerkstelling voltijds naar gender

	01-02-13	01-02-14	01-02-15	01-02-16	01-02-17
—◆— mannen	2.464	2.482	2.462	2.482	2.574
—■— vrouwen	2.740	2.839	2.861	2.877	3.030

INT ATP tewerkstelling voltijds naar gender

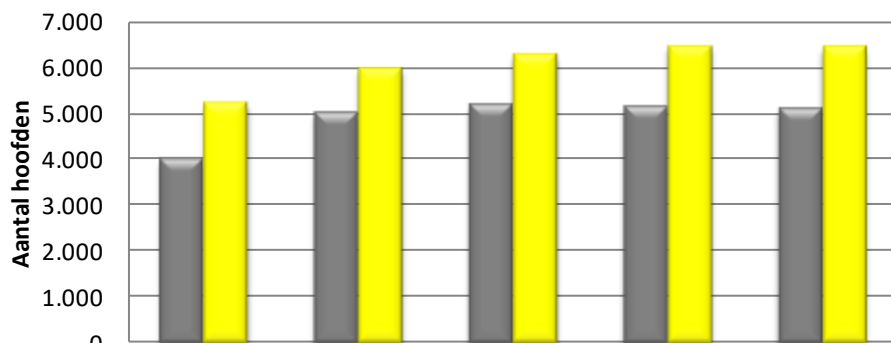

	01-02-14	01-02-15	01-02-16	01-02-17
—◆— mannen	64	51	47	43
—■— vrouwen	145	95	85	68

PERONEELSTEWERKSTELLING DEELTIJDS PERSONEEL NAAR GENDER - Evolutie ten opzichte van 1-2-2013, 1-2-2014, 1-2-2015 en 1-2-2016

Personeelstewerking · ten opzichte van 1-2-2013 · ten opzichte van 1-2-2014 · ten opzichte van 1-2-2015 · ten opzichte van 1-2-2016	1 februari 2013		1 februari 2014		1 februari 2015		1 februari 2016		1 februari 2017	
	man	vrouw	man	vrouw	man	vrouw	man	vrouw	man	vrouw
Zelfstandig en assisterend academisch personeel	2.414	1.431	2.751	1.613	2.829	1.716	2.872	1.780	2.871	1.855
Integratiekader onderwijzend personeel	0	0	446	242	418	229	360	213	324	192
Wetenschappelijk personeel	880	890	1.021	991	1.043	1.052	1.047	1.132	1.042	1.084
Administratief en technisch personeel	700	2.878	782	3.036	860	3.165	854	3.249	833	3.198
Integratiekader administratief en technisch personeel	0	0	9	72	9	95	11	80	13	90
Totale personeelstewerking	3.994	5.199	5.009	5.954	5.159	6.257	5.144	6.454	5.083	6.419

Personeelstewerkstelling deeltijds naar gender

	01-02-13	01-02-14	01-02-15	01-02-16	01-02-17
mannen	3.994	5.009	5.159	5.144	5.083
vrouwen	5.199	5.954	6.257	6.454	6.419

Bij het **deeltijds** werkende personeel krijgen we zoals de vorige jaren een totaal ander beeld, maar blijft de situatie ook sterk verschillend tussen de personeelscategorieën. Het wekt geen verbazing dat het vrouwelijk korps in de meerderheid is. Het globale verschil is op 1-2-2017 in vergelijking met de vorige telling zelfs nog toegenomen (1.336 i.p.v. 1.310). Wel gaan beide groepen (de vrouwen voor het eerst) er licht in aantal op achteruit.

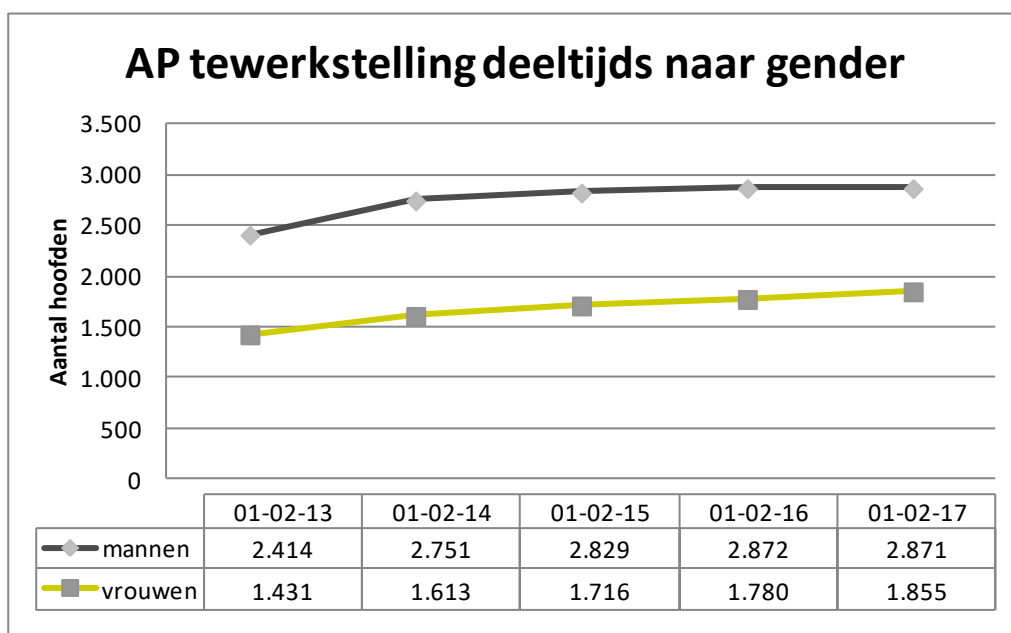
Op het niveau van personeelscategorie zijn de vrouwen enkel in de meerderheid bij het WP, ATP en integratiekader ATP. Bij deze laatste twee groepen is dit zeer uitgesproken, bij het WP zien we het verschil lichtjes verkleinen. Enigszins opmerkelijk is dat het aantal deeltijdse mannen en vrouwen binnen het integratiekader ATP minimaal is toegenomen.

Binnen de **seksen** stellen we de volgende (kleine) evoluties vast. Bij de mannen neemt verhoudingsgewijs de voltijdse arbeid net als de vorige keer opnieuw heel licht toe (69,22% op 1-2-2017 en 68,85% op 1-2-2016). Een percentage van 0,37 is op zich natuurlijk verwaarloosbaar, maar het zet wel de trend verder die op 1-2-2016 was ingezet. De deeltijdse arbeid is er logischer wijze gezakt van 31,15% naar 30,78%. Bij de vrouwen is de deeltijdse arbeid – die er traditioneel altijd groter is dan bij de mannen – nu ook lichtjes verminderd. Het aantal voltijdsen steeg van 58,21% naar 59,06% terwijl het aantal deeltijdsen daalde van 41,79% naar 40,94%, of een vermindering van 0,85%.

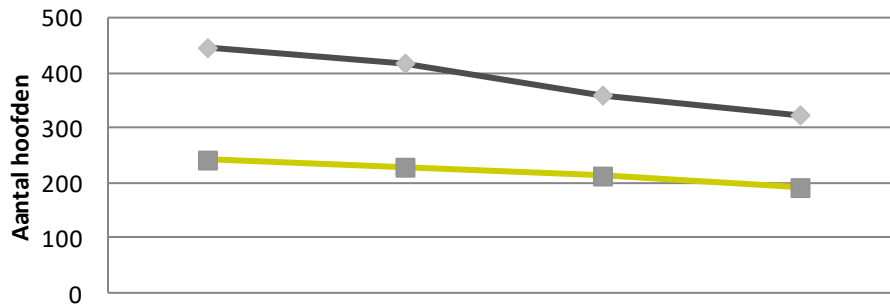
Het verhoudingsgewijs hoger aantal deeltijds werkende vrouwen vindt zijn oorsprong nog steeds vooral binnen het ATP waar er ruim 3,80 keer zoveel deeltijdse vrouwen als mannen zijn. In het integratiekader ATP zijn er zelfs 6,5 keer zoveel deeltijdsen bij de vrouwen als bij de mannen. Maar daar gaat het natuurlijk om een zeer beperkte groep. Bij het AP en het integratiekader OP blijft het aantal deeltijds werkende mannen ruim in de meerderheid ten opzichte van de vrouwen (+1.148 voor de mannen voor beide categorieën samen). Bij het WP is dit dan weer licht andersom (+42 voor de vrouwen). Dit alles hangt natuurlijk ook samen met het feit dat het AP nog altijd hoofdzakelijk bevolkt wordt door mannen terwijl dit bij het ATP overduidelijk niet zo is. Bij het WP is er veel meer evenwicht.

Met betrekking tot het deeltijds werken mogen we ook niet uit het oog verliezen dat deze cijfers enkel iets zeggen over de beroepsactiviteiten uitgeoefend bij de universiteiten. Ongetwijfeld hebben heel wat deeltijds werkende personeelsleden, zeker bij het AP en WP, nog andere beroepsbezigheden, wat verregaande conclusies uit deze cijfers niet wenselijk of zelfs onmogelijk maakt.

Ook voor de deeltijds werkende personeelsleden worden de aantallen hieronder per personeelscategorie wat aanschouwelijker voorgesteld door middel van lijndiagrammen.

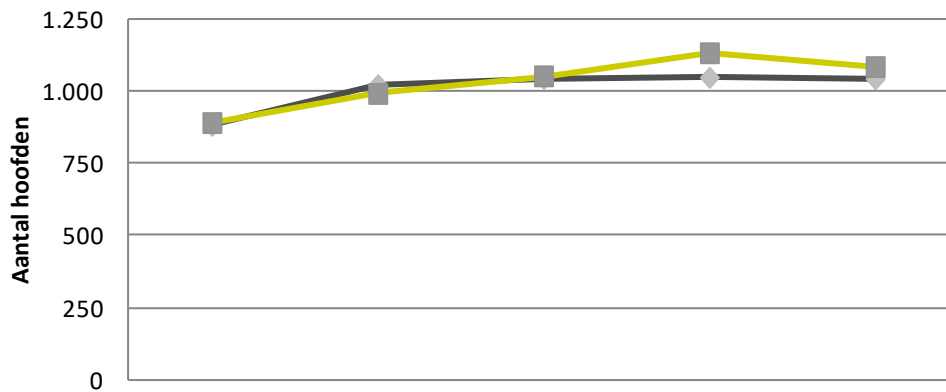

INT OP tewerkstelling deeltijds naar gender

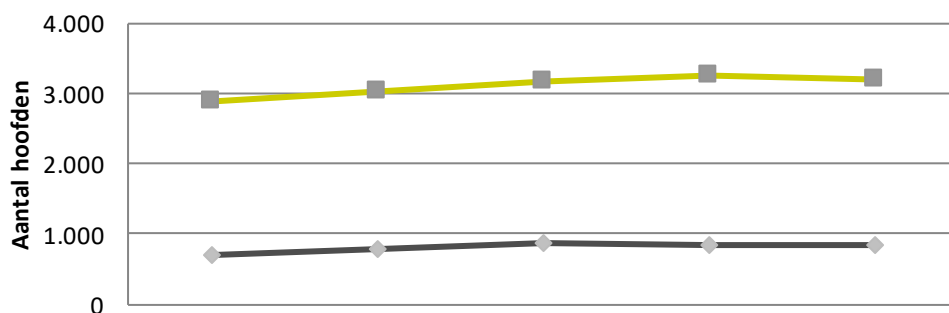
	01-02-14	01-02-15	01-02-16	01-02-17
—◆— mannen	446	418	360	324
—■— vrouwen	242	229	213	192

WP tewerkstelling deeltijds naar gender

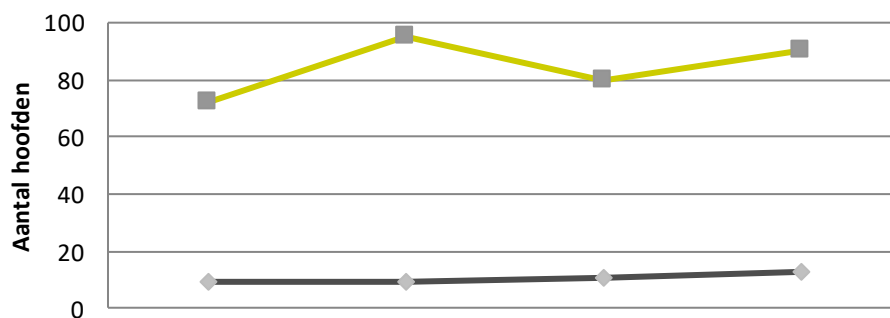
	01-02-13	01-02-14	01-02-15	01-02-16	01-02-17
—◆— mannen	880	1.021	1.043	1.047	1.042
—■— vrouwen	890	991	1.052	1.132	1.084

ATP tewerkstelling deeltijds naar gender

	01-02-13	01-02-14	01-02-15	01-02-16	01-02-17
—◆— mannen	700	782	860	854	833
—■— vrouwen	2.878	3.036	3.165	3.249	3.198

INT ATP tewerkstelling deeltijds naar gender

	01-02-14	01-02-15	01-02-16	01-02-17
—◆— mannen	9	9	11	13
—■— vrouwen	72	95	80	90

Als besluit kunnen we stellen dat er op 1-2-2017 opnieuw een zeer beperkte afname van deeltijdse arbeid is en dat er nog steeds meer vrouwen dan mannen deeltijds werken.

We kunnen het globale personeelsbestand van de universiteiten ook nog anders voorstellen en opdelen in personeel bezoldigd lastens de werkmiddelen en personeel bezoldigd lastens andere financieringsbronnen dan de werking. Dit levert inzake VTE's de volgende tabellen op.

PERONEELSTEWERKSTELLING - Evolutie ten opzichte van 1-2-2013, 1-2-2014, 1-2-2015 en 1-2-2016 (absoluut)

Personeelstewerkingstelling	1 februari	1 februari	1 februari	1 februari	1 februari	1/2/17-1/2/13	1/2/17-1/2/14	1/2/17-1/2/15	1/2/17-1/2/16
	2013	2014	2015	2016	2017	absolute wijziging	absolute wijziging	absolute wijziging	absolute wijziging
ten opzichte van 1-2-2013									
ten opzichte van 1-2-2014									
ten opzichte van 1-2-2015									
ten opzichte van 1-2-2016									
	(voltijdse eenheden)								
Personeel bezoldigd lastens de werking	8.770,40	10.568,92	10.652,14	10.679,74	10.776,49	+2.006,09	+207,57	+124,35	+96,75
Personeel niet bezoldigd lastens de werking	13.346,40	14.112,06	14.351,19	14.440,45	14.665,26	+1.318,86	+553,20	+314,07	+224,81
Totale personeelstewerkingstelling	22.116,80	24.680,98	25.003,33	25.120,19	25.441,75	+3.324,95	+760,77	+438,42	+321,56

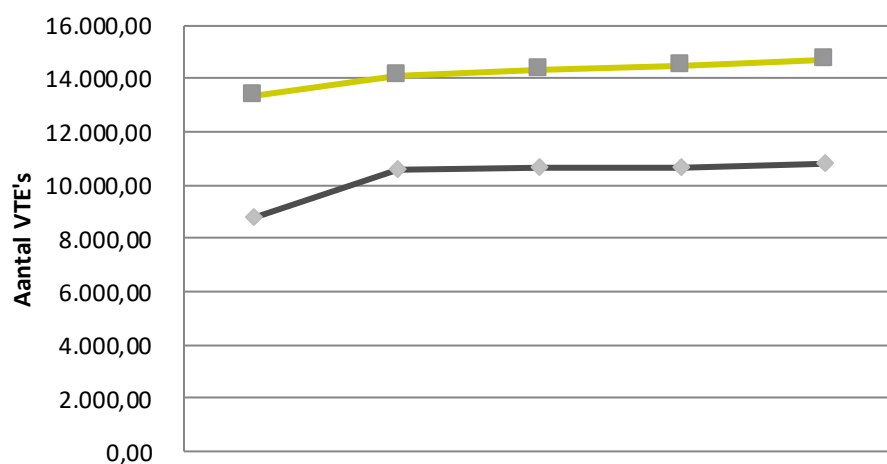
PERONEELSTEWERKSTELLING - Evolutie ten opzichte van 1-2-2013, 1-2-2014, 1-2-2015 en 1-2-2016 (relatief)

Personeelstewerkingstelling	1 februari	1 februari	1 februari	1 februari	1 februari	1/2/17-1/2/13	1/2/17-1/2/14	1/2/17-1/2/15	1/2/17-1/2/16
	2013	2014	2015	2016	2017	relatieve wijziging	relatieve wijziging	relatieve wijziging	relatieve wijziging
ten opzichte van 1-2-2013									
ten opzichte van 1-2-2014									
ten opzichte van 1-2-2015									
ten opzichte van 1-2-2016									
	(voltijdse eenheden)								
Personeel bezoldigd lastens de werking	8.770,40	10.568,92	10.652,14	10.679,74	10.776,49	+22,87 %	+1,96 %	+1,17 %	+0,91 %
Personeel niet bezoldigd lastens de werking	13.346,40	14.112,06	14.351,19	14.440,45	14.665,26	+9,88 %	+3,92 %	+2,19 %	+1,56 %
Totale personeelstewerkingstelling	22.116,80	24.680,98	25.003,33	25.120,19	25.441,75	+15,03 %	+3,08 %	+1,75 %	+1,28 %

Traditioneel ligt het aantal personeelsleden dat bezoldigd wordt via andere financieringsbronnen significant hoger dan het aantal personeelsleden dat via de werking wordt betaald. Beide groepen zijn overhand toegenomen in de periode 1-2-2013 tot 1-2-2017, maar niet steeds in dezelfde mate. Sinds 1-2-2015 neemt het verschil opnieuw toe. Op 1-2-2017 bedroeg het 3.888,77 VTE's (10.776,49 versus 14.665,26 VTE's). Enkel op 1-2-2013 was het nog groter (4.576 VTE's).

Het hoge aantal niet via de werking bezoldigde personeelsleden kan o.m. verklaard worden door het feit dat de universiteiten ten aanzien van dit personeel een veel flexibeler beleid kunnen hanteren en niet of minder aan (decreta) regels gebonden zijn. Wellicht speelt ook de beperking inzake overheidsmiddelen een rol. De grafiek hierna toont de evolutie sinds 1-2-2013.

Personeelstewerkstelling (naar financieringsbron)

	01-02-13	01-02-14	01-02-15	01-02-16	01-02-17
◆ Bezoldigd lastens de werking	8.770,40	10.568,92	10.652,14	10.679,74	10.776,49
■ Bezoldigd via andere financieringsbronnen	13.346,40	14.112,06	14.351,19	14.440,45	14.665,26

In de tabel hierna kan men de aandelen via werking / via andere financieringsbronnen in percentages aflezen sinds 1-2-2013. Hieruit blijkt duidelijk dat na een relatieve daling van het verschil tussen beide op 1-2-2014 (door de integratie) het deel “niet-werking” sinds 1-2-2015 opnieuw heel licht maar stelselmatig toeneemt, zonder evenwel het piekverschil van 1-2-2013 te bereiken.

Telmoment	Werking	Andere financieringsbronnen
01-02-13	39,65%	60,35%
01-02-14	42,82%	57,18%
01-02-15	42,60%	57,40%
01-02-16	42,51%	57,49%
01-02-17	42,36%	57,64%

5.2.2 Personeel op werkingsuitkeringen: gerealiseerde tewerkstelling¹⁶

5.2.2.1 Zelfstandig en assisterend academisch personeel: gerealiseerde tewerkstelling op 1-2-2017 en vergelijking met vorige jaren per graad

De hiernavolgende tabel toont de geaggregeerde personeelsformatie voor het academisch personeel op het niveau van de tewerkstelling per graad op 1-2-2017 en laat ook de aantallen zien op de 4 vorige telmomenten. Opgemerkt dient te worden dat er sinds 1-2-2014 een opsplitsing wordt gemaakt tussen docenten en tenure track docenten¹⁷. Omdat we pas vanaf 1-2-2014 over deze opgesplitste cijfers beschikken wordt er voor 1-2-2013 enkel een globaal cijfer voor de docenten vermeld.

PERONEELSTEWERKSTELLING - ACADEMISCH PERSONEEL (AP) per GRAAD

Graad	1 februari 2013	1 februari 2014	1 februari 2015	1 februari 2016	1 februari 2017
ZAP					
<i>a. ZAP in strikte zin</i>	2.668,60	2.849,05	3.038,19	3.142,50	3.220,30
1. buitengewoon hoogleraar	54,20	52,65	57,10		
2. gewoon hoogleraar	767,65	774,20	798,60	869,60	849,05
3. hoogleraar	524,00	551,95	587,75	603,75	609,90
4. hoofddocent	724,25	812,85	864,39	919,20	992,25
5. docent		314,70	338,05	317,05	294,95
6. tenure track docent	598,50	342,70	392,30	432,90	474,15
<i>b. Ander zelfstandig academisch personeel</i>	93,54	158,65	158,90	160,57	164,58
7. hoofdbibliothecaris, faculteitsgeaggregeerde en geaggregeerd conservator, werkleider en conservator, e.a. assistent en bibliothecaris, vastbenoemd assistent	13,20	10,20	10,20	9,70	8,00
8. gastprofessor	75,44	141,35	143,60	144,17	150,28
9. gepensioneerd ZAP-lid, verder werkend in het kader van art. V.44.§2 CHO	4,90	7,10	5,10	6,70	6,30
Totaal ZAP	2.762,14	3.007,70	3.197,09	3.303,07	3.384,88
AAP					
<i>a. AAP in strikte zin</i>	1.793,71	1.831,86	1.878,51	1.876,05	1.926,20
10. assistent (uitgezonderd praktijkassistent)	905,05	908,00	910,00	933,40	931,35
11. praktijkassistent	553,61	574,11	580,86	567,30	592,50
12. doctor-assistent	335,05	349,75	387,65	375,35	402,35
<i>b. Ander assisterend academisch personeel</i>	24,70	26,85	23,15	20,35	24,70
13. tijdelijk pedagogisch en wetenschappelijk medewerker	24,70	26,85	23,15	20,35	24,70
Totaal AAP	1.818,41	1.858,71	1.901,66	1.896,40	1.950,90
TOTAAL ACADEMISCH PERSONEEL	4.580,55	4.866,41	5.098,75	5.199,47	5.335,78

Op 1-2-2017 waren er 5.335,78 VTE's academisch personeel aan de slag in de Vlaamse universiteiten, of het hoogste aantal sinds de telling van 1-2-2013.

Binnen het AP vormt het ZAP zoals altijd duidelijk de grootste groep. Het aantal ZAP-leden is sinds 1-2-2013 steeds toegenomen en stond bij de jongste telling op zijn hoogtepunt met 3.384,88 VTE's of ruim 63,44 % van het totale AP. Ook het AAP is op 1-2-2017 opnieuw gestegen, en dit tot 1.950,90 VTE's, wat eveneens het hoogste aantal sinds 1-2-2013 is.¹⁸ Beide groepen divergeren licht omdat de stijging niet evenredig want sterker bij het ZAP is.

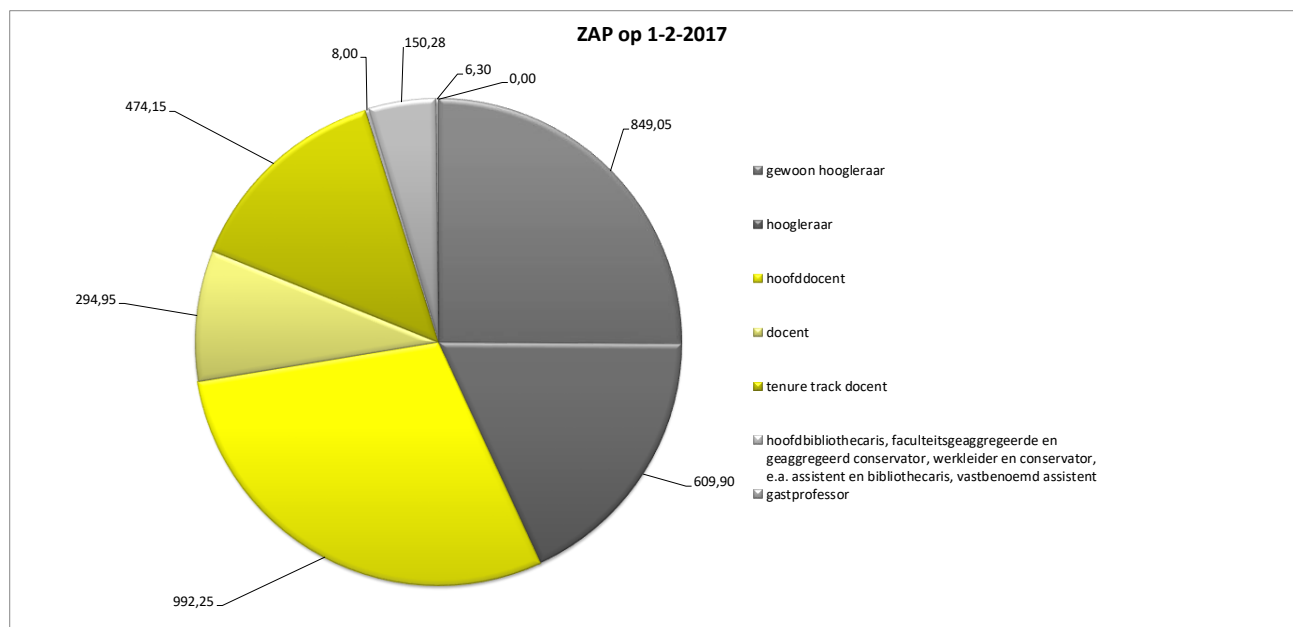
¹⁶ In dit hoofdstuk worden de gegevens in VTE weergegeven, behoudens waar expliciet vermeld.

¹⁷ Tenure-trackdocenten zijn docenten aangesteld voor een termijn van 5 jaar. Indien het universiteitsbestuur aan het einde van die termijn de prestaties van een docent gunstig beoordeelt, wordt het betrokken personeelslid zonder nieuwe vacature benoemd in de graad van hoofddocent.

¹⁸ De rubricering van tijdelijk pedagogisch en wetenschappelijk medewerker als 'ander assisterend academisch personeel' is conform de gegevens in de VLIR-statistieken, maar verdient enige nuancering. Bedoeld zijn de personeelsleden vermeld in artikel IV.18, 3de lid van de Codex Hoger Onderwijs waarvan in het vijfde lid van hetzelfde artikel enkel wordt gezegd dat ze de salarisschalen genieten van het assisterend academisch personeel.

Wat de graden van het ZAP betreft, nemen de hoofddocenten net zoals de jongste jaren het belangrijkste aandeel in. Dit ondanks het feit dat de groep 'gewoon hoogleraar' al een paar jaar het gezelschap heeft gekregen van de voormalige buitengewoon hoogleraar. Sinds 1-9-2015 bestaat de graad van buitengewoon hoogleraar immers niet meer¹⁹: per 1-2-2016 worden ze meegeteld bij de gewoon hoogleraar. De hoofddocenten piekten op 1-2-2017 met 992,25 VTE's of 73,05 VTE's meer dan bij de vorige telling. De gewoon hoogleraar – met inbegrip van de vroegere buitengewoon hoogleraar – zakken zelfs lichtjes naar 849,05 VTE's. Bij de docenten is er enkel een toename bij de tenure track docenten. De categorieën binnen het ander zelfstandig academisch personeel zijn ongeveer status quo gebleven, al is het aantal gastprofessoren met 150,28 VTE's het hoogste ooit.

Het hiernavolgende cirkeldiagram biedt een visuele voorstelling van de personeelsaantallen per graad binnen het ZAP.

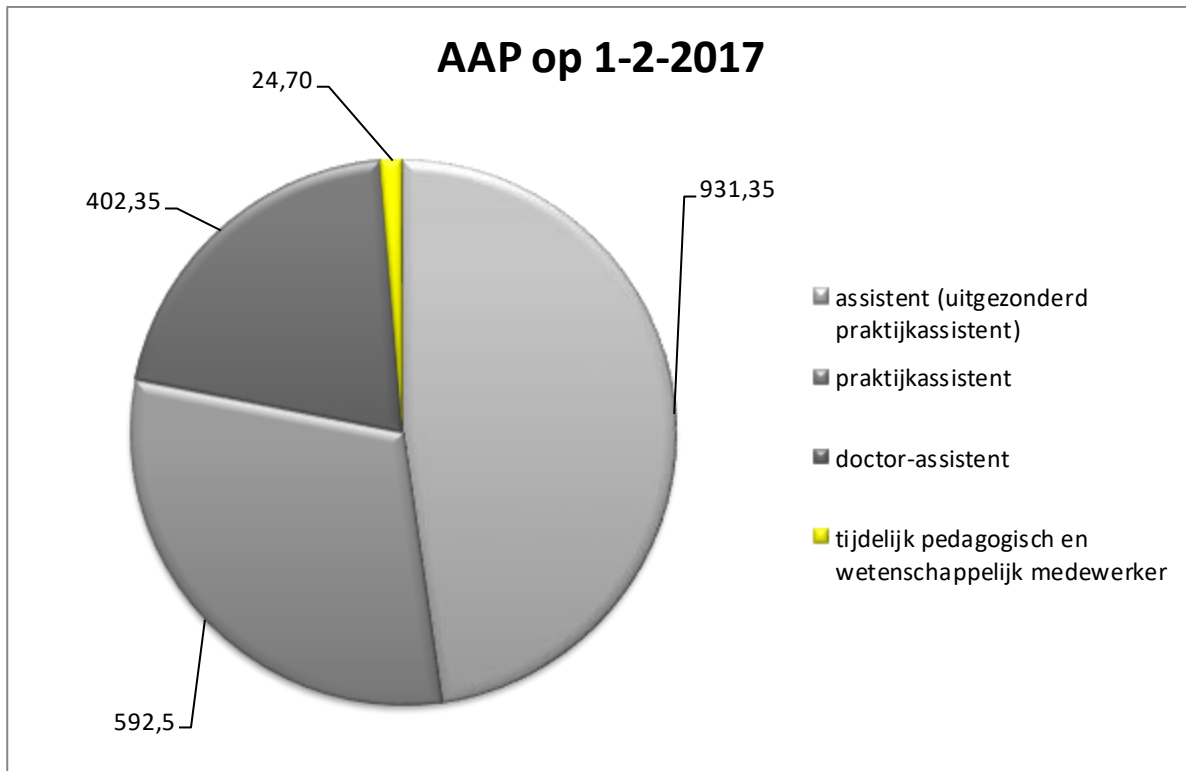
Binnen het AAP zijn de assistenten (ook wel mandaat-assistenten genoemd) nog steeds het talrijkst. Het verschil met de andere groepen is iets kleiner geworden. Het aantal assistenten is ongeveer stabiel gebleven, maar de andere groepen zijn iets gegroeid. Bij de telling van 1-2-2017 waren er 931,35 VTE's assistenten (- 2,05 VTE's in vergelijking met 1-2-2016).

In zeker opzicht kan men de praktijkassistenten trouwens ook nog meenemen. Zij zijn immers evenzeer assistenten, zij het dat ze in hoofdzaak belast worden met praktijkgebonden onderwijs²⁰. Hun aantal is op 1-2-2017 licht toegenomen (van 567,30 naar 592,50 VTE's). Dergelijke personeelsleden kunnen van hun universiteitsbestuur ook de titel van praktijklector krijgen.

Het hiernavolgend cirkeldiagram biedt een visuele voorstelling van de aantallen per graad binnen het AAP.

¹⁹ Art. V.24 van de Codex Hoger Onderwijs.

²⁰ Art. V.7 van de Codex Hoger Onderwijs.

De hiernavolgende tabel biedt nog een andere kijk op de verdeling van het AP-korps en toont het procentuele aandeel van de verschillende subgroepen.

PERONEELSTEWERKSTELLING ACADEMISCH PERSONEEL (AP) per GRAAD - PROCENTUEEL AANDEEL

Graad	1 februari 2013	1 februari 2014	1 februari 2015	1 februari 2016	1 februari 2017
ZAP					
<i>a. ZAP in strikte zin</i>	58,26 %	55,40 %	59,59 %	60,44 %	60,35 %
1. buitengewoon hoogleraar	1,18 %	1,16 %	1,12 %		
2. gewoon hoogleraar	16,76 %	17,11 %	15,66 %	16,72 %	15,91 %
3. hoogleraar	11,44 %	12,20 %	11,53 %	11,61 %	11,43 %
4. hoofddocent	15,81 %	17,97 %	16,95 %	17,68 %	18,60 %
5. docent				6,10 %	5,53 %
6. tenure track docent	13,07 %	6,96 %	6,63 %	8,33 %	8,89 %
<i>b. Ander zelfstandig academisch personeel</i>	2,04 %	3,51 %	3,12 %	3,09 %	3,08 %
7. hoofdbibliothecaris, faculteitsgeaggregeerde en geaggregeerd conservator, werkleider en conservator, e.a. assistent en bibliothecaris, vastbenoemd assistent	0,29 %	0,23 %	0,20 %	0,19 %	0,15 %
8. gastprofessor	1,65 %	3,12 %	2,82 %	2,77 %	2,82 %
9. gepensioneerd ZAP-lid, verder werkend in het kader van art. V.44.§2 CHO	0,11 %	0,16 %	0,10 %	0,13 %	0,12 %
Totaal ZAP	60,30 %	58,91 %	62,70 %	63,53 %	63,44 %
AAP					
<i>a. AAP in strikte zin</i>	39,16 %	40,49 %	36,84 %	36,08 %	36,10 %
10. assistent (uitgezonderd praktijkassistent)	19,76 %	20,07 %	17,85 %	17,95 %	17,45 %
11. praktijkassistent	12,09 %	12,69 %	11,39 %	10,91 %	11,10 %
12. doctor-assistent	7,31 %	7,73 %	7,60 %	7,22 %	7,54 %
<i>b. Ander assisterend academisch personeel</i>	0,54 %	0,59 %	0,45 %	0,39 %	0,46 %
13. tijdelijk pedagogisch en wetenschappelijk medewerker	0,54 %	0,59 %	0,45 %	0,39 %	0,46 %
Totaal AAP	39,70 %	41,09 %	37,30 %	36,47 %	36,56 %
TOTAAL ACADEMISCH PERSONEEL	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %

In de tabel hierna ziet men de leeftijdsstructuur van het academisch personeel op het niveau van de tewerkstelling in hoofden.

PERSONEELSTEWERKSTELLING - ACADEMISCH PERSONEEL (AP) per LEEFTIJDGROEP					
Leeftijd (in hoofden)	1 februari 2013	1 februari 2014	1 februari 2015	1 februari 2016	1 februari 2017
ZAP					
<25		1	0	2	2
25-29	40	48	49	41	44
30-34	316	395	390	406	371
35-39	711	834	885	906	898
40-44	739	853	914	941	1.005
45-49	774	836	837	866	898
50-54	770	821	847	865	882
55-59	660	753	822	829	848
60-64	542	557	574	602	620
65 en +	33	57	66	91	89
Totaal	4.585	5.155	5.384	5.549	5.657
AAP					
<25	258	257	245	248	233
25-29	955	1.034	1.074	1.082	1.091
30-34	672	698	731	769	814
35-39		396	419	428	451
40-44		231	246	245	251
45-49		151	161	155	153
50-54	1.005	116	130	138	140
55-59		99	98	94	102
60-64		53	67	61	54
65 en +		5	3	8	2
Totaal	2.890	3.040	3.174	3.228	3.291
TOTAAL ACADEMISCH PERSONEEL	7.475	8.195	8.558	8.777	8.948

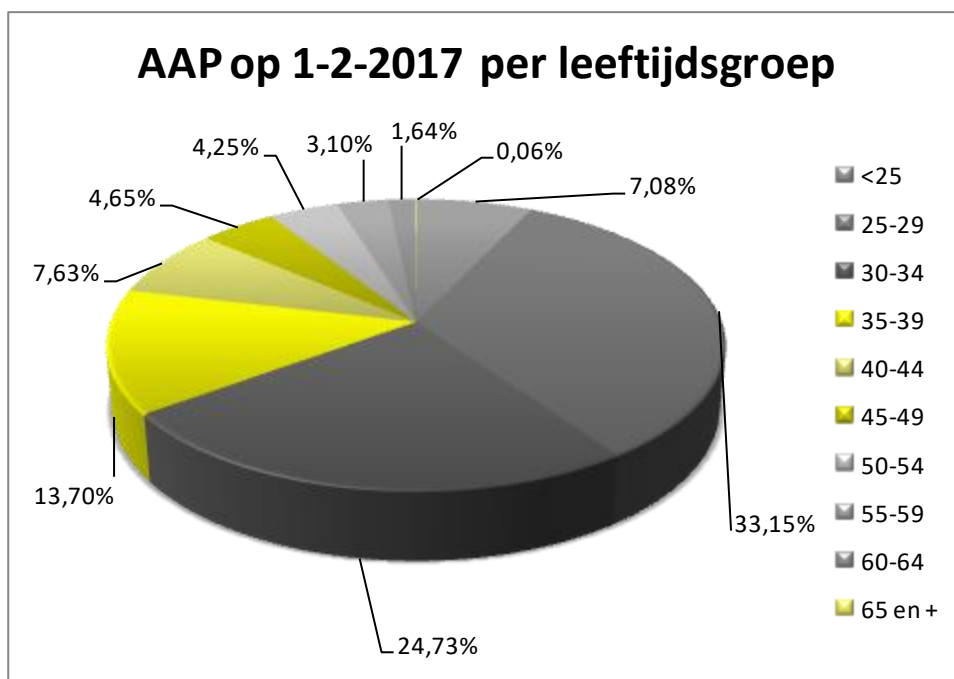
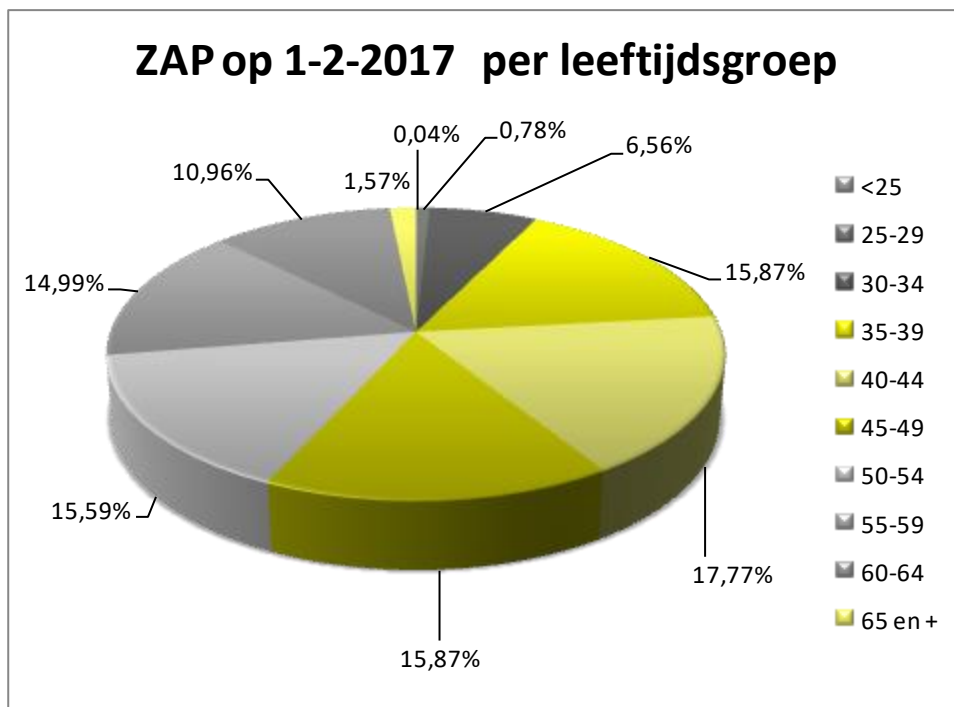
De reeds eerder vastgestelde stijging in hoofden van het globaal aantal leden van het academisch personeel op 1-2-2017 kan men ook doortrekken naar 60% van de leeftijdsgroepen.

Bij het ZAP is er enkel een achteruitgang bij de 30-39 jarigen en (zeer licht) in de groep 65 en +. De grootste vooruitgang zien we bij de 40-44 jarigen (+64). De uiterste leeftijdsgroepen (jonger dan 30 enerzijds en 65 of ouder anderzijds) zijn nog steeds de kleinste. Om tot een graad in het ZAP te kunnen toetreden, dient men immers eerst een doctoraat te behalen, dit kan niet op zeer jonge leeftijd. Dat de groep 65 en + stagneert en zelfs licht in aantal afneemt, is wellicht te wijten aan de exponentiële groei een jaar eerder. Het aantal is nog steeds het tweede hoogste ooit. Dit spoort nog steeds met de wetenschap dat men langer gaat werken.

Binnen het AAP lopen de groepen die vooruit en achteruit gaan meer door elkaar. De grootste toename zien we in de groep 30-34 jarigen (+45). Doordat de VLIR sinds zijn rapport betreffende de telling op 1-2-2014 de indeling in leeftijdsklassen uniform heeft gemaakt, is er voor de vier recentste jaren nu ook voor het AAP een meer gedetailleerd overzicht beschikbaar. Voorheen werd er boven de leeftijd van 35 geen verdere onderverdeling meer gemaakt, vandaar het globale cijfer op 1-2-2013. Het blijft opmerkelijk dat de groep 25-29 jarigen zo talrijk is, in vergelijking met de andere leeftijdscategorieën. De groep vormt in ieder geval de exponent bij uitstek van het overwegend jonge karakter van het AAP. Logischer wijze is dit bij het ZAP veel minder het geval. Oudere AAP-leden zijn meestal praktijkassistenten.

Wanneer we de evolutie in de verschillende leeftijdsgroepen over meerdere jaren bekijken, stellen we het volgende vast sinds 1-2-2013. Bij het ZAP zijn alle leeftijdscategorieën tussen 40 en 64 jaar permanent, hoewel soms gering, in aantal toegenomen. Voor het AAP beschikken we slechts met ingang van 1-2-2014 over vergelijkbare cijfers voor alle groepen: enkel in de leeftijdscategorieën 25-29, 30-34, 35-39 en 50-54 was er in deze periode een permanente toename.

In de taartdiagrammen hierna kan men aflezen in welke mate de verschillende leeftijdsgroepen op 1-2-2017 procentueel vertegenwoordigd zijn binnen het ZAP en het AAP.

Wanneer men de cijfers wil bekijken volgens het aandeel dat iedere leeftijdsgroep in het geheel heeft en dit over een langere periode, levert onderstaande tabel daartoe nuttige informatie op.

PERSONEELSTEWERKSTELLING - ACADEMISCH PERSONEEL (AP) per LEEFTIJDGROEP (PROCENTUEEL)					
Leeftijd (in hoofden)	1 februari 2013	1 februari 2014	1 februari 2015	1 februari 2016	1 februari 2017
ZAP					
<25			0,00 %	0,04 %	0,04 %
25-29	0,87 %	0,02 %	0,91 %	0,74 %	0,78 %
30-34	6,89 %	7,66 %	7,24 %	7,32 %	6,56 %
35-39	15,51 %	16,18 %	16,44 %	16,33 %	15,87 %
40-44	16,12 %	16,55 %	16,98 %	16,96 %	17,77 %
45-49	16,88 %	16,22 %	15,55 %	15,61 %	15,87 %
50-54	16,79 %	15,93 %	15,73 %	15,59 %	15,59 %
55-59	14,39 %	14,61 %	15,27 %	14,94 %	14,99 %
60-64	11,82 %	10,81 %	10,66 %	10,85 %	10,96 %
65 en +	0,72 %	1,11 %	1,23 %	1,64 %	1,57 %
Totaal	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %
AAP					
<25	8,93 %	8,45 %	7,72 %	7,68 %	7,08 %
25-29	33,04 %	34,01 %	33,84 %	33,52 %	33,15 %
30-34	23,25 %	22,96 %	23,03 %	23,82 %	24,73 %
35-39		13,03 %	13,20 %	13,26 %	13,70 %
40-44		7,60 %	7,75 %	7,59 %	7,63 %
45-49		4,97 %	5,07 %	4,80 %	4,65 %
50-54	34,78 %	3,82 %	4,10 %	4,28 %	4,25 %
55-59		3,26 %	3,09 %	2,91 %	3,10 %
60-64		1,74 %	2,11 %	1,89 %	1,64 %
65 en +		0,16 %	0,09 %	0,25 %	0,06 %
Totaal	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %
TOTAAL ACADEMISCH PERSONEEL	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %

5.2.2.2 Integratiekader onderwijzend personeel: gerealiseerde tewerkstelling op 1-2-2017 en vergelijking met 1-2-2014, 1-2-2015 en 1-2-2016 per ambt

De hiernavolgende tabel toont de geaggregeerde personeelsformatie voor het integratiekader onderwijzend personeel op het niveau van de tewerkstelling per ambt. Aangezien de integratie van de academische hogeschoolopleidingen in de universiteiten pas werd afgerond met ingang van het academiejaar 2013-2014 zijn er nog maar cijfers beschikbaar voor 4 telmomenten. Het kan verdedigd worden om binnen het integratiekader OP een onderscheid te maken enerzijds het OP3, dat nauwer aansluit bij het ZAP, en anderzijds het OP2, dat nauwer aansluit bij het AAP, en ten slotte het OP1 dat een heel aparte categorie vormt die voorheen uitsluitend voorkwam in de hogescholen²¹.

²¹ In de VLIR-publicatie maakt men eerder een onderscheid tussen OP3 aan de ene kant en OP2 + OP1 aan de andere kant.

PERSONEELSTEWERKSTELLING - INTEGRATIEKADER ONDERWIJZEND PERSONEEL (OP) per AMBT

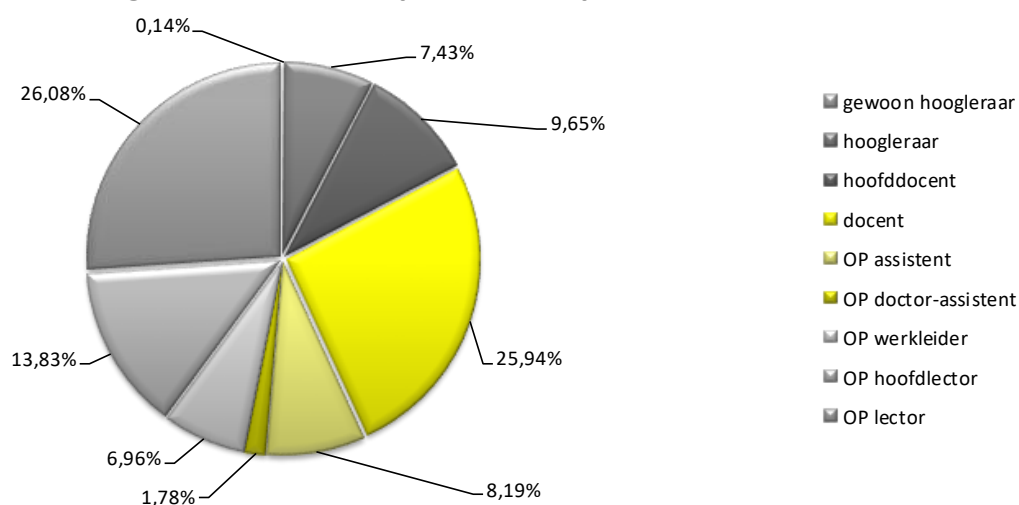
Ambt	1 februari 2014	1 februari 2015	1 februari 2016	1 februari 2017
Integratiekader OP3				
1. gewoon hoogleraar	1,00	1,00	1,00	1,00
2. hoogleraar	90,10	72,65	62,15	52,60
3. hoofddocent	85,55	55,15	62,85	68,25
4. docent	320,30	238,70	205,45	183,55
Totaal	496,95	367,50	331,45	305,40
Integratiekader OP1 en OP2				
a. Integratiekader OP2	315,15	217,10	162,35	119,80
5. OP assistent	181,15	118,35	87,65	57,95
6. OP doctor-assistent	45,25	29,20	14,60	12,60
7. OP werkleider	88,75	69,55	60,10	49,25
b. Integratiekader OP1	286,65	308,60	293,45	282,40
8. OP hoofdlector	48,20	61,00	83,80	97,85
9. OP lector	238,45	247,60	209,65	184,55
Totaal	601,80	525,70	455,80	402,20
TOTAAL INTEGRATIEKADER ONDERWIJZEND PERSONEEL	1.098,75	893,20	787,25	707,60

Op 1-2-2017 waren er nog 707,60 VTE's aan de slag in het integratiekader OP van de Vlaamse universiteiten. Dit betekent 79,65 VTE's minder dan een jaar daarvoor. Een verklaring hiervoor werd eerder in dit verslag al gegeven. Afwijkend is wel dat binnen het OP3 het aantal hoofddocenten en binnen het OP1 het aantal hoofdlectoren toch nog is toegenomen. Dit heeft wellicht te maken met het feit dat het hier om bevorderingsambten vanuit de docenten respectievelijk de lectoren gaat. Mogelijk zijn er ook nog enkele personeelsleden met toepassing van artikel V.220. § 2 van de Codex Hoger Onderwijs overgedragen naar het integratiekader OP.

Binnen dit integratiekader vormt het OP3 nog steeds de grootste subgroep en neemt het ruim 43% in van het globale integratiekader OP. Dit is verhoudingsgewijs zelfs nog een procent meer dan een jaar eerder. Net zoals op 1-2-2015 en 1-2-2016 spannen de lectoren nipt de kroon met een aandeel van 26%. Ook de docenten halen nog bijna 26%. Aan de andere zijde bevindt zich de subgroep doctor-assistent die amper 1,78% van het globale integratiekader OP uitmaakt, maar het kleinst blijft de categorie gewoon hoogleraar waar nog steeds één VTE tot het integratiekader OP behoort.

In het cirkeldiagram hierna kan men procentueel aflezen in welke mate de verschillende ambten op 1-2-2017 vertegenwoordigd zijn binnen het integratiekader OP.

Integratiekader OP op 1-2-2017 per ambt

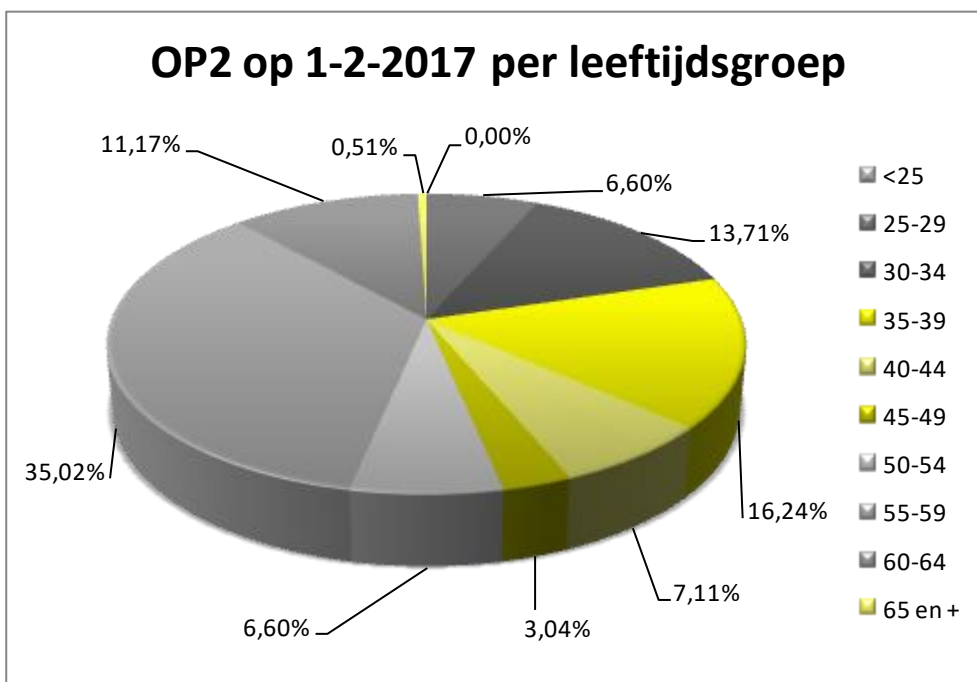
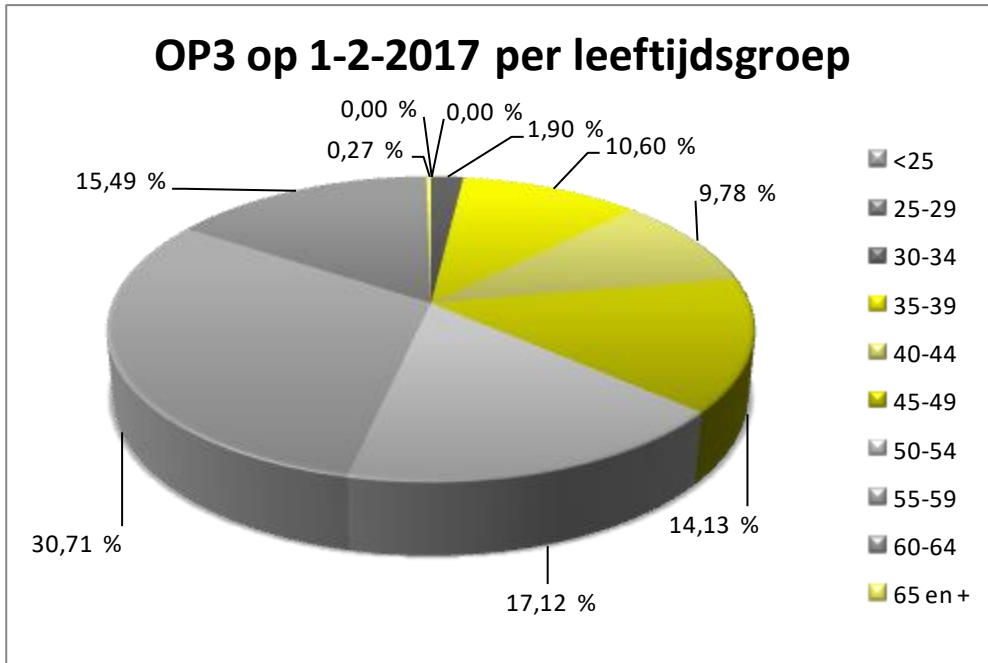
In de tabel hierna ziet men de leeftijdsstructuur van het integratiekader onderwijzend personeel op het niveau van de tewerkstelling in hoofden.

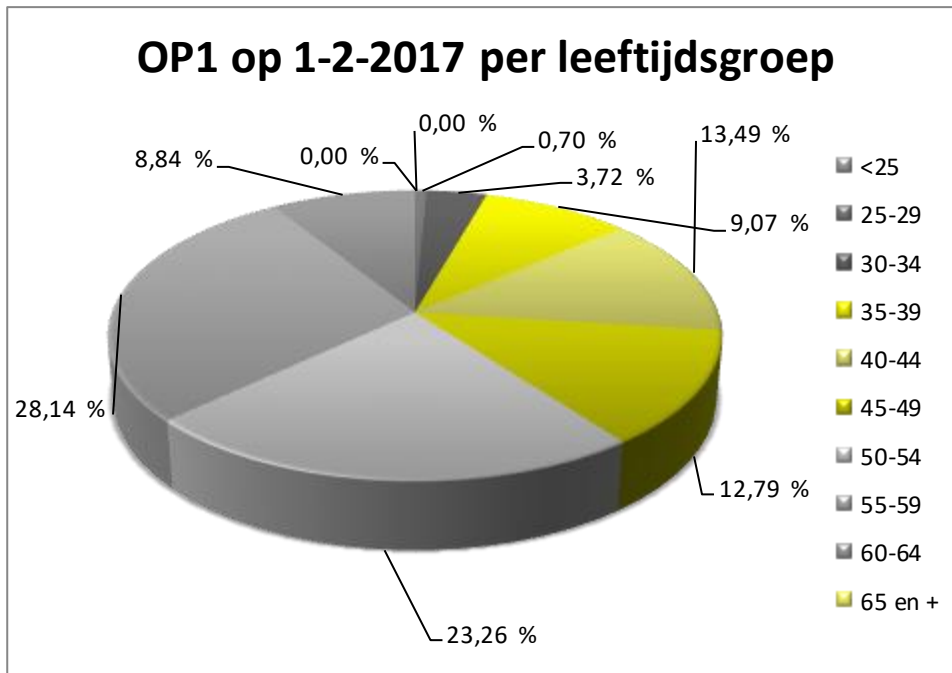
PERSONEELSTEWERKSTELLING - INTEGRATIEKADER ONDERWIJZEND PERSONEEL (OP) per LEEFTIJDGROEP

Leeftijd (in hoofden)	1 februari 2014	1 februari 2015	1 februari 2016	1 februari 2017
Integratiekader OP3				
<25	0	0	0	0
25-29	4	0	0	0
30-34	53	7	11	7
35-39	87	39	47	39
40-44	69	36	38	36
45-49	86	52	64	52
50-54	98	63	63	63
55-59	134	113	118	113
60-64	70	57	58	57
65 en +	0	1	2	1
Totaal	601	368	401	368
Integratiekader OP2				
<25	3	0	0	0
25-29	74	13	25	13
30-34	95	27	45	27
35-39	46	32	39	32
40-44	29	14	16	14
45-49	26	6	8	6
50-54	59	13	23	13
55-59	104	69	78	69
60-64	15	22	20	22
65 en +	0	1	2	1
Totaal	451	197	256	197
Integratiekader OP1				
<25	0	0	0	0
25-29	10	3	4	3
30-34	35	16	22	16
35-39	63	39	47	39
40-44	55	58	56	58
45-49	65	55	55	55
50-54	119	100	116	100
55-59	75	121	113	121
60-64	18	38	33	38
65 en +	0	0	1	0
Totaal	440	430	447	430
TOTAAL INTEGRATIEKADER ONDERWIJZEND PERSONEEL	1.492	995	1.104	995

Wanneer men de aantallen per leeftijdscategorie bekijkt, zijn die op 1-2-2017 het grootst bij de leeftijden van 55 tot 59. Bij OP1 gaat het eerder om de uitgebreidere groep 50 tot 59 jarigen. De toevoer vanuit de geïntegreerde academische hogeschoolopleidingen had immers voor een groot deel betrekking op een eerder ouder contingent en dit voor het gros van de subgroepen. De allerjongste (minder dan 25) en alleroudste (65 en +) personeelsleden vormen nog steeds de kleinste groepen.

In de taartdiagrammen hierna kan men aflezen in welke mate de verschillende leeftijdsgroepen op 1-2-2017 vertegenwoordigd zijn binnen het integratiekader OP3, OP2 en OP1.

5.2.2.3 Administratief en technisch personeel (I): gerealiseerde tewerkstelling op 1-2-2017 en vergelijking met vorige jaren per niveau

De hiernavolgende tabel geeft de geaggregeerde personeelsformatie weer voor het administratief en technisch personeel (I) op het niveau van de tewerkstelling op 1-2-2017 en laat ook de aantallen zien op de 4 vorige telmomenten. Er is een opdeling naar niveau en binnen het niveau naar graad/graden.

Het integratiekader ATP (voor het eerst in de telling op 1-2-2014) is apart gehouden en vindt men dus niet terug in dit subhoofdstukje, maar onder punt 6.2.2.4. Er is wel een minimaal aantal "andere" personeelsleden opgenomen. Dit zijn geen statutairen en ze behoren dus niet tot het integratiekader, maar het gaat eveneens om personeelsleden die van de hogescholen zijn overgekomen, weliswaar zeer beperkt in aantal.

PERONEELSTEWERKSTELLING - ADMINISTRATIEF EN TECHNISCH PERSONEEL I (ATP I) per NIVEAU

Niveau / Graad	1 februari 2013	1 februari 2014	1 februari 2015	1 februari 2016	1 februari 2017
Niveau A					
1. beheerder, graad 7 t.e.m. graad 17	1.366,77	1.503,93	1.599,10	1.655,01	1.717,18
2. andere		2,00	2,00	2,00	2,00
Totaal	1.366,77	1.505,93	1.601,10	1.657,01	1.719,18
Niveau B					
1. graad 4 t.e.m. graad 6	2.275,34	2.335,58	2.383,24	2.399,26	2.429,08
2. andere		4,80	0,50	0,50	0,50
Totaal	2.275,34	2.340,38	2.383,74	2.399,76	2.429,58
Niveau C					
1. graad 3	464,24	422,70	389,20	380,55	345,85
Totaal	464,24	422,70	389,20	380,55	345,85
Niveau D					
1. graden 1 en 2	83,50	73,30	73,50	65,00	60,45
Totaal	83,50	73,30	73,50	65,00	60,45
TOTAAL ADMINISTRATIEF EN TECHNISCH PERSONEEL (I)	4.189,85	4.342,31	4.447,54	4.502,32	4.555,06

Op 1-2-2017 waren er 4.555,06 VTE's ATP (I) tewerkgesteld in de Vlaamse universiteiten of het hoogste aantal sinds de telling van 1-2-2013. Globaal is deze groep binnen het ATP steeds toegenomen. De aangroei neemt sinds 1-2-2014 wel in intensiteit af. Op 1-2-2017 bedroeg die in vergelijking met een jaar eerder 52,74 VTE's. Overigens zet een andere tendens zich onverstoort verder. De toename is uitsluitend het gevolg van de stijging van het aantal personeelsleden in niveau A en niveau B. Niveau C neemt opnieuw lichtjes af en niveau D wordt nu wel echt een uiterst kleine groep.

De upgradering van het ATP lastens de werking zet zich dus verder door. Binnen dit type ATP blijft de groep van niveau B ontegensprekelijk het talrijkst. De niveaus A en B samen maken op 1-2-2016 ruim 91% (op 1-2-2016 was dit een procentje minder) uit van het globale ATP (I). Hun aandeel was nooit eerder zo hoog.

De hiernavolgende tabel toont het procentuele aandeel van de verschillende subgroepen door de jaren heen.

PERSONEELSTEWERKSTELLING - ADMINISTRATIEF EN TECHNISCH PERSONEEL I (ATP I) per NIVEAU					
Niveau / Graad	1 februari 2013	1 februari 2014	1 februari 2015	1 februari 2016	1 februari 2017
Niveau A					
1. beheerder, graad 7 t.e.m. graad 17	32,62 %	34,63 %	35,95 %	36,76 %	37,70 %
3. andere		0,05 %	0,04 %	0,04 %	0,04 %
Totaal	32,62 %	34,68 %	36,00 %	36,80 %	37,74 %
Niveau B					
1. graad 4 t.e.m. graad 6	54,31 %	53,79 %	53,59 %	53,29 %	53,33 %
3. andere		0,11 %	0,01 %	0,01 %	0,01 %
Totaal	54,31 %	53,90 %	53,60 %	53,30 %	53,34 %
Niveau C					
1. graad 3	11,08 %	9,73 %	8,75 %	8,45 %	7,59 %
Totaal	11,08 %	9,73 %	8,75 %	8,45 %	7,59 %
Niveau D					
1. graden 1 en 2	1,99 %	1,69 %	1,65 %	1,44 %	1,33 %
Totaal	1,99 %	1,69 %	1,65 %	1,44 %	1,33 %
TOTAAL ADMINISTRATIEF EN TECHNISCH PERSONEEL (I)	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %

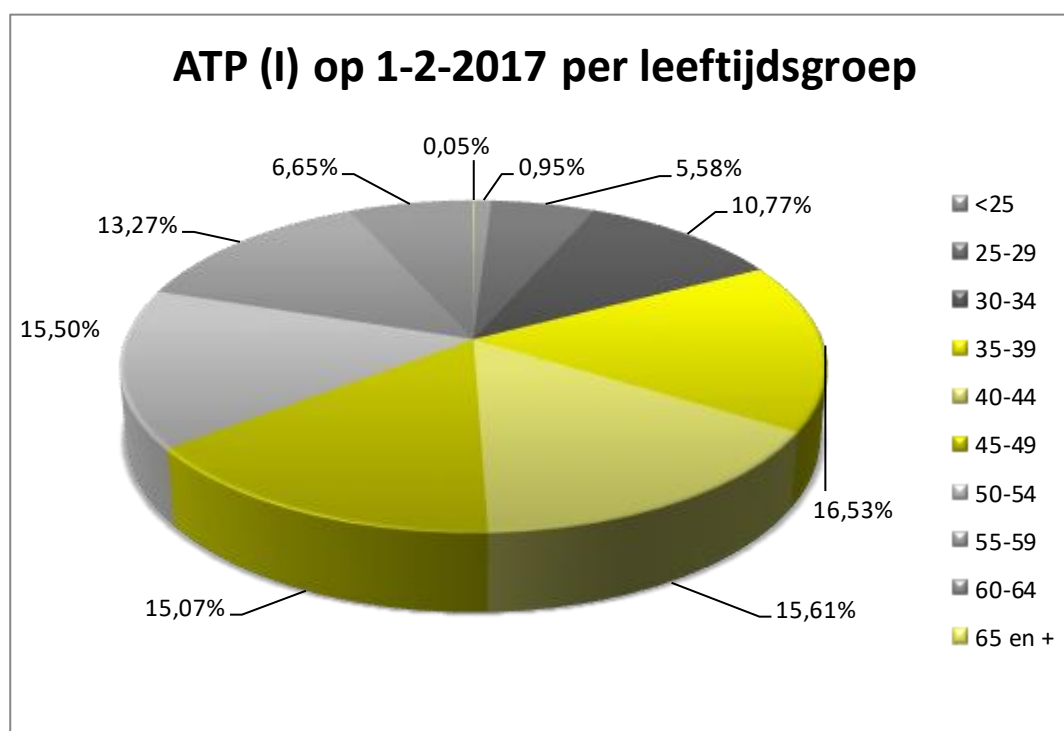
In de tabel hierna ziet men de leeftijdsstructuur van het administratief en technisch personeel ten laste van de werkingsuitkeringen op het niveau van de tewerkstelling in hoofden. Aangezien er in de statistieken van de VLIR wat de leeftijd betreft, geen aparte vermelding is van de leden van het integratiekader is er ook in dit rapport geen afsplitsing mogelijk. Het betreft dus het volledige ATP (I).

PERSONEELSTEWERKSTELLING - ADMINISTRATIEF PERSONEEL I (ATP I) per LEEFTIJDGROEP

Leeftijd (in hoofden)	1 februari 2013	1 februari 2014	1 februari 2015	1 februari 2016	1 februari 2017
ATP (I)					
<25	78	73	75	55	53
25-29	350	376	366	342	310
30-34	699	728	723	676	599
35-39	691	814	859	917	919
40-44	738	838	862	857	868
45-49	730	813	844	862	838
50-54	731	803	821	856	862
55-59	640	651	684	706	738
60-64	271	298	292	329	370
65 en +	2	4	6	6	3
TOTAAL ADMINISTRATIEF PERSONEEL (I)	4.930	5.398	5.532	5.606	5.560

Het aantal hoofdelijke leden van het ATP (I) dat sinds 1-2-2013 onafgebroken was gestegen, kent op 1-2-2017 een beperkte terugval. Met een aantal van 5.560 telt men op deze datum 46 personen minder dan een jaar eerder. Dit betekent overigens niet dat het ATP minder personen telt dan voorheen. Zie daarvoor punt 5.2.3.2 waar blijkt dat het ATP (II) wel duidelijk gestegen is. Per leeftijdscategorie is het beeld overigens ook wel genuanceerd. Afgezien van de algemene vaststelling dat de schommeling sowieso beperkt blijft, zien we een lichte daling in de groepen tot 34 jaar, de groep 45-49 jaar en in de groep 65 en +. In alle andere leeftijdsgroepen is er een dus een kleine stijging. De terugval in de jongste categorieën blijft wel bevestigd en opmerkelijk. Ook de minieme daling in de groep 65 en + gaat wat in tegen wat men momenteel zou verwachten.

In het taartdiagram hierna kan men verhoudingsgewijs aflezen in welke mate de verschillende leeftijdsgroepen op 1-2-2017 vertegenwoordigd waren binnen het ATP (I).

5.2.2.4 Integratiekader administratief en technisch personeel: gerealiseerde tewerkstelling op 1-2-2017 per niveau

De hiernavolgende tabel toont de geaggregeerde personeelsformatie van het integratiekader administratief en technisch personeel op het niveau van de tewerkstelling per niveau. De integratie van de academische hogeschoolopleidingen werd afgerond met ingang van het academiejaar 2013-2014. Er zijn dus cijfers beschikbaar voor 4 telmomenten.

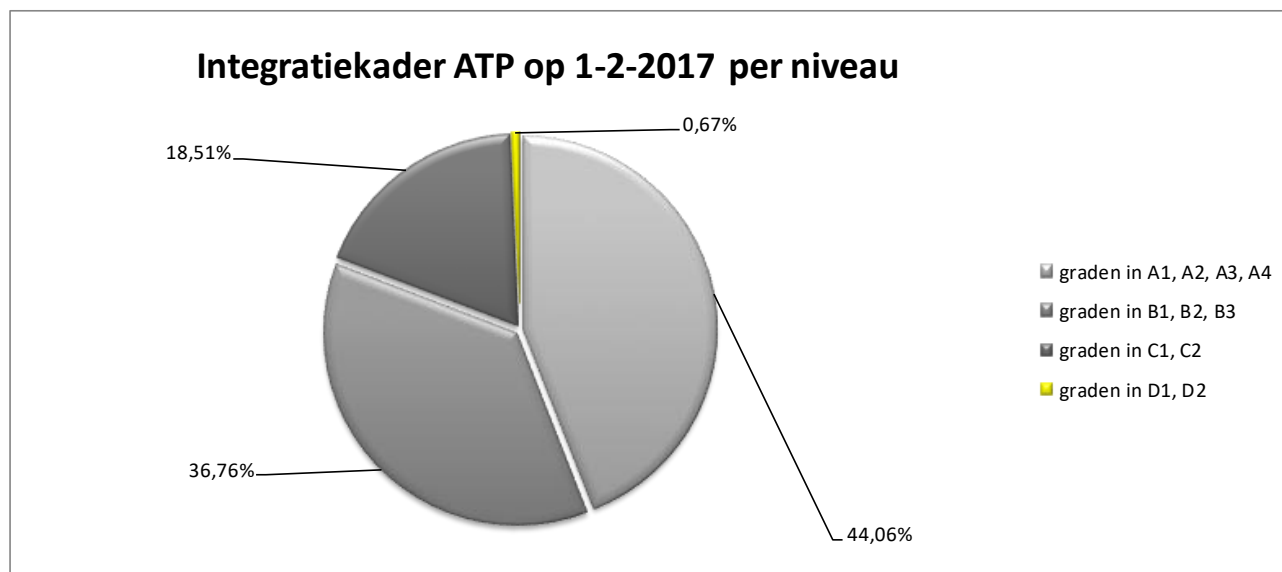
PERONEELSTEWERKSTELLING - INTEGRATIEKADER AT-PERONEEL (ATP) per NIVEAU

Niveau / Graad	1 februari 2014	1 februari 2015	1 februari 2016	1 februari 2017
Niveau A				
1. graden in A1, A2, A3, A4	101,80	89,45	85,70	78,45
Totaal	101,80	89,45	85,70	78,45
Niveau B				
2. graden in B1, B2, B3	95,50	77,15	68,85	65,45
Totaal	95,50	77,15	68,85	65,45
Niveau C				
3. graden in C1, C2, (C3)	61,45	43,45	34,95	32,95
Totaal	61,45	43,45	34,95	32,95
Niveau D				
4. graden in D1, D2	2,70	2,20	1,20	1,20
Totaal	2,70	2,20	1,20	1,20
TOTAAL INTEGRATIEKADER AT-PERONEEL	261,45	212,25	190,70	178,05

Op 1-2-2017 waren er nog 178,05 VTE's aan de slag in het integratiekader ATP van de Vlaamse universiteiten. Dit waren opnieuw 12,65 VTE's minder dan een jaar eerder. Wij vermeldden reeds wat aan de basis ligt van de terugval van de integratiekaders, een terugval die overigens geldt voor alle niveaus.

Binnen dit integratiekader vormt niveau A nog steeds de grootste subgroep met een aandeel van ruim 44%, gevolgd door niveau B met bijna 37%. Niveau C heeft nog een aandeel van 18,5% terwijl niveau D bijna helemaal gedecimeerd is.

Men vindt de resterende percentages visueel voorgesteld in de hiernavolgende grafiek.

5.2.3 Personeel ten laste van andere financieringsbronnen: gerealiseerde tewerkstelling²²

5.2.3.1 Wetenschappelijk personeel: gerealiseerde tewerkstelling op 1-2-2017 en vergelijking met vorige jaren

De hiernavolgende tabel geeft een overzicht van het wetenschappelijk personeel op het niveau van de tewerkstelling op 1-2-2017 en laat ook de aantallen zien op de 4 vorige telmomenten. Hier wordt een onderscheid gemaakt naar contract(duur) toe: bepaalde duur of onbepaalde duur, en naar niveau: doctoraal of post-doctoraal.

PERSONEELSTEWERKSTELLING - WETENSCHAPPELIJK PERSONEEL (WP)					
Contract / Niveau	1 februari 2013	1 februari 2014	1 februari 2015	1 februari 2016	1 februari 2017
Onbepaalde duur					
1. Doctoraal niveau	272,44	311,60	279,95	267,74	245,89
2. Post-doctoraal niveau	496,75	506,10	524,86	575,02	592,16
Totaal	769,19	817,70	804,81	842,76	838,05
Bepaalde duur					
1. Doctoraal niveau	1.959,25	1.428,24	1.352,15	1.423,11	1.454,56
2. Post-doctoraal niveau	1.869,83	1.860,62	2.043,45	2.000,50	1.996,90
Totaal	3.829,08	3.288,86	3.395,60	3.423,61	3.451,46
Bursalen					
1. Doctoraal niveau	5.267,25	6.358,73	6.464,25	6.448,02	6.418,70
2. Post-doctoraal niveau	407,17	464,01	473,40	453,02	485,50
Totaal	5.674,42	6.822,74	6.937,65	6.901,04	6.904,20
TOTAAL WETENSCHAPPELIJK PERSONEEL	10.272,69	10.929,30	11.138,06	11.167,41	11.193,71

Op 1-2-2017 waren er 11.193,71 personeelsleden WP tewerkgesteld aan de universiteiten, d.i. in vergelijking met het vorige telmoment opnieuw een beperkte toename van 26,30 VTE's²³. De toename manifesteert zich dit keer zowel bij de contracten van bepaalde duur als bij de bursalen, zij het dat ze in dit laatste geval uiterst miniem is (namelijk + 3,16 VTE's). In geen van de 3 hoofdgroepen worden de historische piekaantallen verbeterd.

De bursalen blijven met 6.904,20 VTE's veruit het talrijkst binnen het WP. Hun aandeel bedraagt, ruim 61,50% van het globaal wetenschappelijk personeel. Dit hoge cijfer is ongetwijfeld toe te schrijven aan de aanzienlijk lagere loonlast²⁴. Ondanks een verdere lichte achteruitgang (-29,32 VTE's) blijven de bursalen op doctoraal niveau zeer talrijk en vormen ze met 6.418,70 VTE's nog steeds veruit de grootste subgroep binnen het WP. Dit is logisch aangezien het precies de (goedkopere) doctoraatsbursalen zijn die nog moeten doctoreren. Bursalen op post-doctoraal niveau hebben betrekking op heel specifieke of gespecialiseerde opdrachten en zijn daarom veel minder frequent.

²² Ook in dit hoofdstuk worden de gegevens in VTE weergegeven, behoudens waar expliciet vermeld.

²³ Hier zitten ook een aantal niet-statutaire onderzoekers afkomstig van de hogescholen in (cfr. de integratie van de academische hogeschoolopleidingen), maar deze zijn niet apart herkenbaar in de VLIR-statistieken en dus ook niet in dit rapport.

²⁴ Voor bursalen dient er geen bedrijfsvoorheffing te worden betaald.

De twee andere subgroepen zijn verhoudingsgewijs een stuk kleiner (contracten bepaalde duur met een aandeel van bijna 31%) of zelfs minimaal (contracten onbepaalde duur met een aandeel van ongeveer 7,5%). Bij de contracten van onbepaalde duur nemen alleen de post-docs toe, bij de contracten van bepaalde duur is het andersom. In beide subgroepen blijven de post-docs het talrijkst.

De hiernavolgende tabel toont het procentuele aandeel van de verschillende subgroepen door de jaren heen.

PERSONEELSTEWERKSTELLING - WETENSCHAPPELIJK PERSONEEL (WP)

Contract / Niveau	1 februari 2013	1 februari 2014	1 februari 2015	1 februari 2016	1 februari 2017
Onbepaalde duur					
1. Doctoraal niveau	2,65 %	2,85 %	2,51 %	2,40 %	2,20 %
2. Post-doctoraal niveau	4,84 %	4,63 %	4,71 %	5,15 %	5,29 %
Totaal	7,49 %	7,48 %	7,23 %	7,55 %	7,49 %
Bepaalde duur					
1. Doctoraal niveau	19,07 %	13,07 %	12,14 %	12,74 %	12,99 %
2. Post-doctoraal niveau	18,20 %	17,02 %	18,35 %	17,91 %	17,84 %
Totaal	37,27 %	30,09 %	30,49 %	30,66 %	30,83 %
Bursalen					
1. Doctoraal niveau	51,27 %	57,90 %	58,04 %	57,74 %	57,34 %
2. Post-doctoraal niveau	3,96 %	4,25 %	4,25 %	4,06 %	4,34 %
Totaal	55,24 %	62,43 %	62,29 %	61,80 %	61,68 %
TOTAAL WETENSCHAPPELIJK PERSONEEL	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %

Omdat het bij het WP toch over een zeer groot en gediversifieerd aantal personeelsleden gaat, dalen we voor wat 1-2-2017 betreft nog wat verder af tot op het niveau van de nationale en internationale programma's binnen de verschillende contracttypes. Hierna volgt de top 10 inzake aantal VTE's. Het blijkt dat er bij de contracten van onbepaalde duur geen absolute topaantallen aan te treffen zijn, vandaar hun afwezigheid in de hiernavolgende tabel.

PERSONEELSTEWERKSTELLING - WETENSCHAPPELIJK PERSONEEL (WP)

Programma's in VTE per contract	1 februari 2016
--	----------------------------

Bepaalde duur	
1. Subsidies toegepast onderzoek FWO/VLAIO (voorheen fondsen IWT) (<i>Doctoraal niveau</i>)	202,30
2. FWO (<i>Post-doctoraal niveau</i>)	770,00

Bursalen	
1. Internationale en Europese programma's (<i>Doctoraal niveau</i>)	413,81
2. FWO (<i>Doctoraal niveau</i>)	901,00
3. Onderzoeksprojecten FWO (<i>Doctoraal niveau</i>)	922,40
4. FWO toegepast (voorheen deel van IWT) (<i>Doctoraal niveau</i>)	201,00
5. VLAIO (voorheen deel van IWT) (<i>Doctoraal niveau</i>)	592,00
6. Subsidies toegepast onderzoek FWO/VLAIO (voorheen fondsen IWT) (<i>Doctoraal niveau</i>)	317,49
7. BOF (<i>Doctoraal niveau</i>)	1.662,38
8. Patrimonium (<i>Doctoraal niveau</i>)	361,19

In de tabel hierna ziet men de leeftijdsstructuur van het wetenschappelijk personeel op het niveau van de tewerkstelling in hoofden.

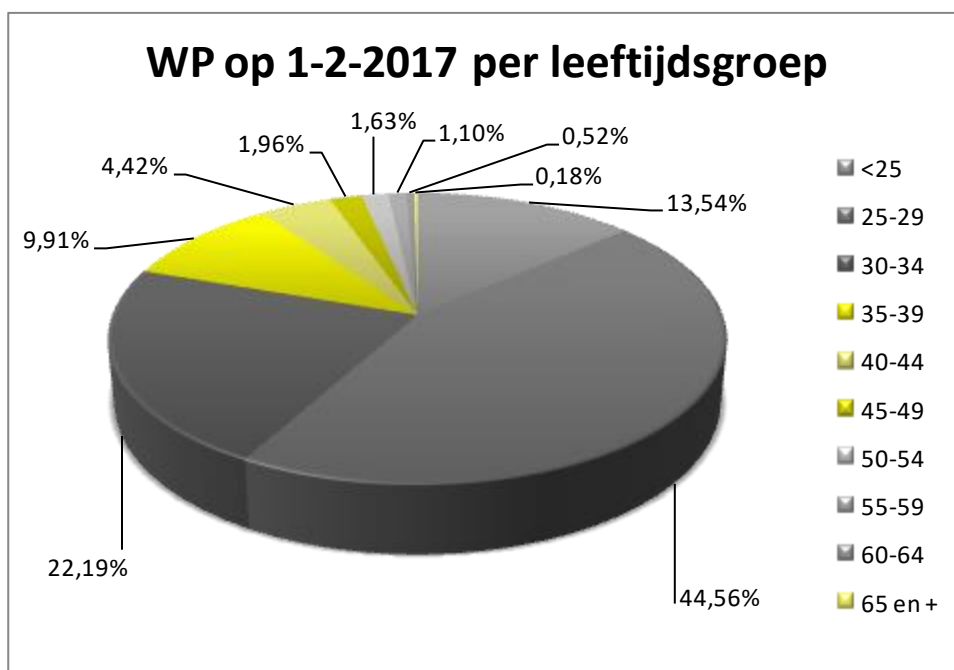
PERSONEELSTEWERKSTELLING - WETENSCHAPPELIJK PERSONEEL (WP) per LEEFTIJDGROEP

Leeftijd (in hoofden)	1 februari 2013	1 februari 2014	1 februari 2015	1 februari 2016	1 februari 2017
WP					
<25	6.752	1.950	1.842	1.733	1.679
25-29		5.238	5.460	5.497	5.526
30-34	2.520	2.680	2.702	2.756	2.752
35-39	1.015	1.118	1.200	1.233	1.229
40-44	371	419	451	499	548
45-49	262	259	253	249	243
50-54	174	196	201	218	202
55-59	84	103	120	132	137
60-64	70	65	57	59	64
65 en +	11	13	22	16	22
TOTAAL WETENSCHAPPELIJK PERSONEEL	11.259	12.041	12.308	12.392	12.402

Het aantal leden wetenschappelijk personeel uitgedrukt in hoofden blijft ieder jaar stijgen, op 1-2-2017 weliswaar zeer beperkt. Dit sluit aan bij de vaststelling inzake het aantal VTE's. Zo waren er op 1-2-2017 slechts 10 personen meer in het WP tewerkgesteld dan een jaar eerder. De vorige jaren ging het nog om +84 (op 1-2-2016), +267 (op 1-2-2015) en +782 (op 1-2-2014). De stijging op 1-2-2017 geldt nog slechts voor 5 van de 10 leeftijdsgroepen, en ook verspreid over deze leeftijdsgroepen. Vanaf 55+ is er overal een lichte stijging. Doordat de VLIR sinds zijn rapport betreffende de telling op 1-2-2014 de indeling in leeftijdsklassen uniform heeft gemaakt, is er voor de vier recentste jaren nu ook voor het WP een meer gedetailleerd overzicht beschikbaar. Voorheen werd er onder de leeftijd van 30 geen verdere onderverdeling meer gemaakt, vandaar het globale cijfer op 1-2-2013.

Het WP telt in tegenstelling tot het AP en ATP traditioneel een groot contingent aan jonge personeelsleden (minder dan 30 jaar oud). Dit was op 1-2-2017 niet anders. Met 7.205 personeelsleden op een totaal van 12.402 maakte deze subgroep 58% uit van het gehele WP. Wanneer men uitbreidt tot de groep <40-jarigen komt men zelfs aan meer dan 90%. De percentages zijn vergelijkbaar met een jaar eerder. Jonge wetenschappers blijven alle kansen krijgen. De vaststelling dat het aantal WP-leden grosso modo met de leeftijd afneemt, blijft ook met de telling van 1-2-2017 volledig overeind.

In het taartdiagram hierna kan men verhoudingsgewijs aflezen in welke mate de verschillende leeftijdsgroepen op 1-2-2017 vertegenwoordigd zijn binnen het WP.

5.2.3.2 Administratief en technisch personeel (II): gerealiseerde tewerkstelling op 1-2-2017 en vergelijking met vorige jaren

De hiernavolgende tabel geeft een overzicht van het administratief en technisch personeel (II). Het gaat hier dus over het ATP ten laste van andere financieringsbronnen dan de werking, op het niveau van de tewerkstelling op 1-2-2017 en aangevuld met de aantallen op de vorige 4 telmomenten. Er wordt daarbij een onderscheid gemaakt naar contract(duur) toe, maar hierbinnen wordt niet verder gediversifieerd.

PERSONEELSTEWERKSTELLING - ADMINISTRATIEF EN TECHNISCH PERSONEEL II (ATP II)

Contract	1 februari 2013	1 februari 2014	1 februari 2015	1 februari 2016	1 februari 2017
Onbepaalde duur	1.835,09	1.954,90	2.027,37	2.168,00	2.873,81
Bepaalde duur	1.238,62	1.227,86	1.185,76	1.105,04	597,74
TOTAAL ADMINISTRATIEF PERSONEEL (II)	3.073,71	3.182,76	3.213,13	3.273,04	3.471,55

Op 1-2-2017 waren er 3.471,55 personeelsleden ATP (II) tewerkgesteld op de universiteiten. Dit zijn er 198,51 meer dan een jaar eerder, opnieuw een toename dus, en zelfs een vrij aanzienlijke. Nadat in vorige jaren al kon worden vastgesteld dat de groep contracten met onbepaalde duur bleef toenemen, is dit op 1-2-2017 wel zeer uitgesproken. Er zijn maar liefst 705,81 VTE's bijgekomen. Bij de contracten van bepaalde duur zien we precies de omgekeerde evolutie (op 1-2-2017 was er een daling met 507,30 VTE's). Het verschil tussen beide neemt dus overhand toe. Zoals blijkt uit de hiernavolgende tabel waarin het procentuele aandeel van de twee contracttypes sinds 1-2-2013 wordt weergegeven, is de verhouding thans 82,78% onbepaalde versus 17,22% bepaalde duur. Op deze wijze wordt grosso modo meer werkzekerheid en continuïteit gegeven aan het ATP (II).

PERSONEELSTEWERKSTELLING - ADMINISTRATIEF EN TECHNISCH PERSONEEL II (ATP II)

Contract	1 februari 2013	1 februari 2014	1 februari 2015	1 februari 2016	1 februari 2017
Onbepaalde duur	59,70 %	61,42 %	63,10 %	66,24 %	82,78 %
Bepaalde duur	40,30 %	38,58 %	36,90 %	33,76 %	17,22 %
TOTAAL ADMINISTRATIEF PERSONEEL (II)	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %

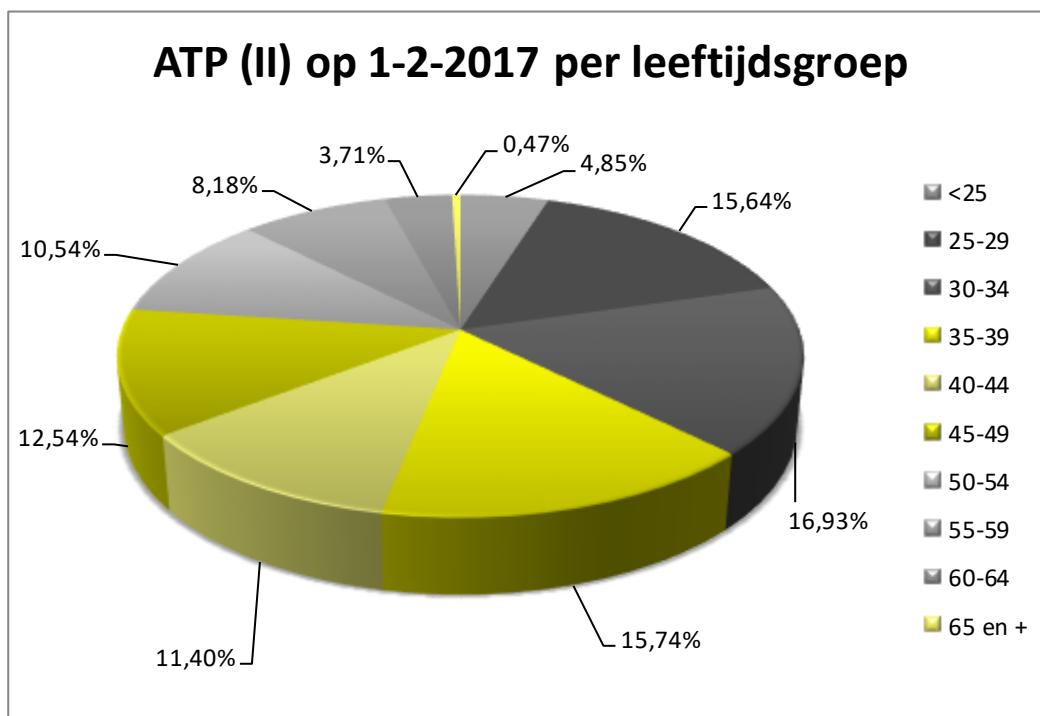
In de tabel hierna ziet men de leeftijdsstructuur van het administratief en technisch personeel niet ten laste van de werkingsuitkeringen op het niveau van de tewerkstelling in hoofden.

PERSONEELSTEWERKSTELLING - ADMINISTRATIEF PERSONEEL II (ATP II) per LEEFTIJDGROEP

Leeftijd (in hoofden)	1 februari 2013	1 februari 2014	1 februari 2015	1 februari 2016	1 februari 2017
ATP (II)					
<25	274	256	252	244	208
25-29	705	715	706	676	671
30-34	648	693	688	677	726
35-39	501	525	549	572	675
40-44	518	519	527	482	489
45-49	453	504	503	524	538
50-54	371	401	409	425	452
55-59	287	292	296	320	351
60-64	87	115	118	141	159
65 en +	8	11	18	18	20
TOTAAL ADMINISTRATIEF PERSONEEL (II)	3.852	4.031	4.066	4.079	4.289

Het aantal ATP (II)-leden uitgedrukt in hoofden blijft ook ieder jaar stijgen, op 1-2-2017 zelfs met een behoorlijk aantal personen (+210). Zoals aangegeven in het luik over het ATP (I) (zie punt 6.2.2.3) compenseert dit duidelijk met de daling in het ATP (I) ten laste van de werking waardoor het ATP globaal in hoofden toch nog toeneemt. Men kan dus binnen het ATP spreken van een verschuiving van personeel ten laste van de werkingsuitkering naar personeel ten laste van andere financieringsbronnen. Eén en ander betekent dat er bij het ATP (II) in 8 van de 10 leeftijdsgroepen een stijging is, het meest uitgesproken in de groepen tussen 30 en 40 jaar oud. Enkel in de categorieën <25 en 25--29 is er een daling. We vestigen de bijzondere aandacht op de allerjongste categorie, de <25-jarigen. De daling die er al sinds 1-2-2013 was, manifesteert zich op 1-2-2017 nog nadrukkelijker (-36 in vergelijking met 1-2-2016). De grootste aantallen situeren zich in de groepen 25 tot 39 jaar, samen goed voor 2.072 personen. Het blijft een trend dat er binnen het ATP (II) minder ruimte (of keuze) is voor de rekrutering van jonge elementen.

In het taartdiagram hierna kan men verhoudingsgewijs aflezen in welke mate de verschillende leeftijdsgroepen op 1-2-2017 vertegenwoordigd zijn binnen het ATP (II).

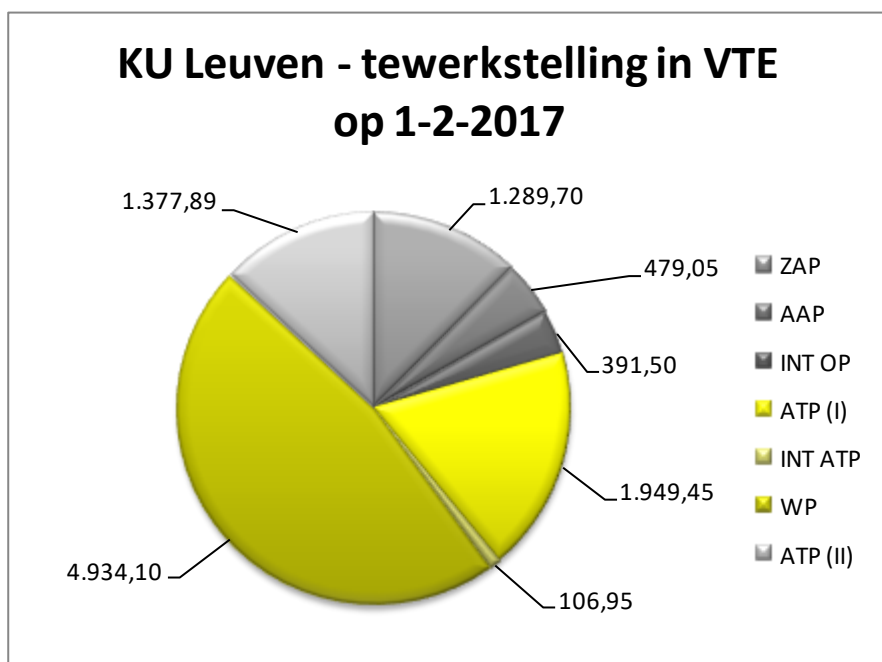
5.2.4 Voltijdse eenheden personeel per subcategorie per universiteit

De tabel hierna geeft per universiteit een overzicht van het aantal VTE's personeelsleden op 1-2-2017, opgedeeld naar bezoldiging op werking en op andere financieringsbronnen met de respectieve subcategorieën ZAP, AAP, integratiekader OP, ATP (I), integratiekader ATP, WP en ATP (II).

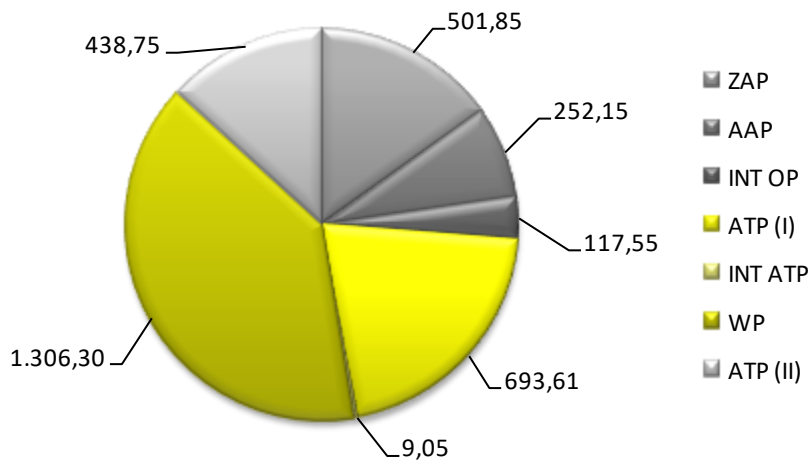
PERSONEELSTEWERKSTELLING - Indeling per personeelscategorie per universiteit

Personeelstewerkstelling per categorie (aantal VTE)	1-2-2017									
	Bezoldigd ten laste van de werkmiddelen						Bezoldigd lastens andere financieringsbronnen			Totaal
	ZAP	AAP	integratiekader OP	ATP (I)	integratiekader ATP	Totaal op werking	WP	ATP (II)	Totaal op andere financieringsbronnen	
KU Leuven	1.289,70	479,05	391,50	1.949,45	106,95	4.216,65	4.934,10	1.377,89	6.311,99	10.528,64
Universiteit Antwerpen	501,85	252,15	117,55	693,61	9,05	1.574,21	1.306,30	438,75	1.745,05	3.319,26
Universiteit Gent	1.007,05	963,35	148,55	1.280,80	48,50	3.448,25	3.309,40	1.045,43	4.354,83	7.803,08
Universiteit Hasselt	165,65	109,90	35,10	168,56	7,80	487,01	432,81	143,20	576,01	1.063,02
Vrije Universiteit Brussel	420,63	146,45	14,90	462,64	5,75	1.050,37	1.211,10	466,28	1.677,38	2.727,75
Totaal	3.384,88	1.950,90	707,60	4.555,06	178,05	10.776,49	11.193,71	3.471,55	14.665,26	25.441,75

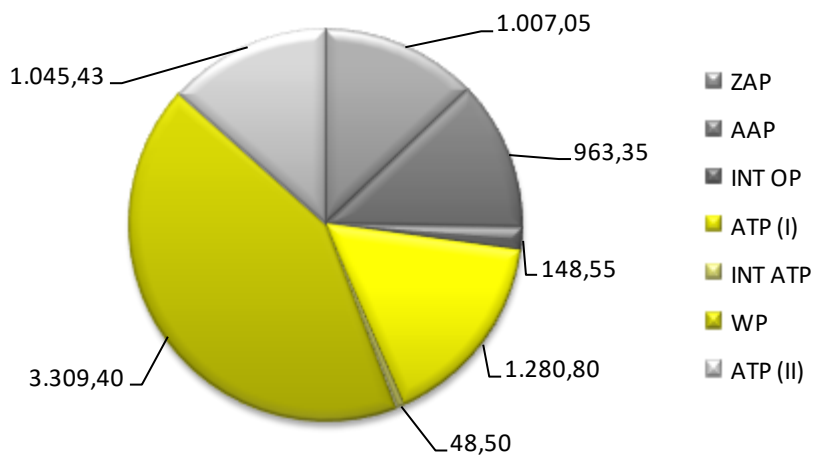
Grafisch voorgesteld levert dit per universiteit het volgende beeld op.

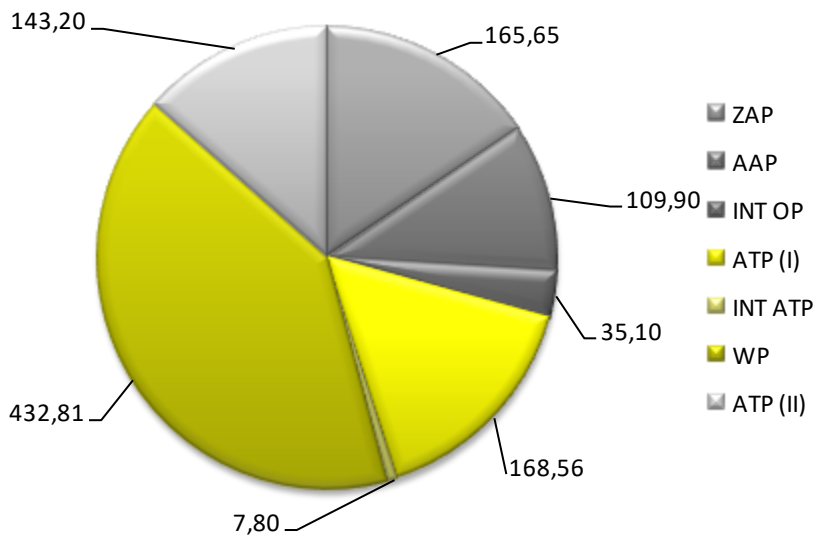
Universiteit Antwerpen - tewerkstelling in VTE op 1-2-2017

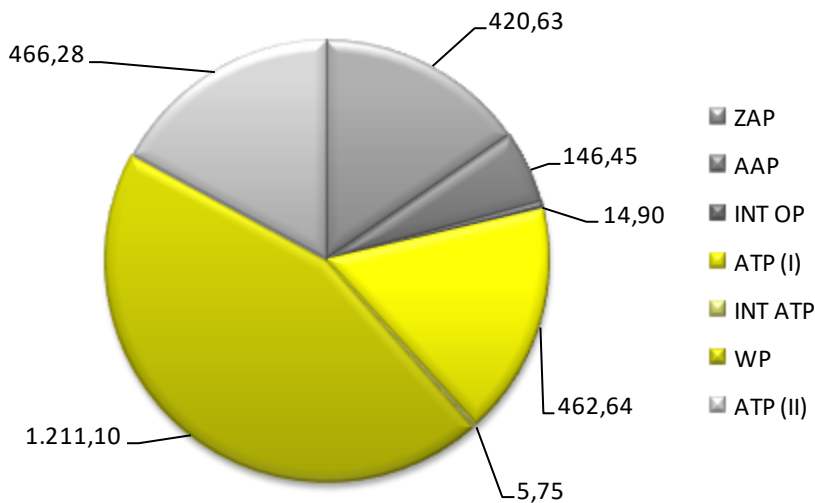
Universiteit Gent - tewerkstelling in VTE op 1-2-2017

Universiteit Hasselt - tewerkstelling in VTE op 1-2-2017

VUB - tewerkstelling in VTE op 1-2-2017

Voor de volledigheid volgen hierna ook nog gelijksoortige tabellen op basis van de 4 vorige telmomenten. Wel dient te worden opgemerkt dat tot en met 1-2-2013 HUB-KUB nog een aparte universiteit was (nu geïntegreerd in KU Leuven) en dat er zoals bekend pas sinds de telling van 1-2-2014 sprake is van een integratiekader.

PERONEELSTEWERKSTELLING - Indeling per personeelscategorie per universiteit

Personeelstewerkingstelling per categorie <i>(aantal VTE)</i>	1-2-2013							
	Bezoldigd ten laste van de werkmiddelen				Bezoldigd lastens andere financieringsbronnen			Totaal
	ZAP	AAP	ATP (I)	Totaal op werking	WP	ATP (II)	Totaal op andere financieringsbronnen	
HUB-KU Brussel	18,85	6,05	12,40	37,30	15,65	3,30	18,95	56,25
KU Leuven	1.023,80	481,55	1.686,95	3.192,30	4.493,55	1.258,57	5.752,12	8.944,42
Universiteit Antwerpen	420,39	214,60	592,15	1.227,14	1.100,18	397,76	1.497,94	2.725,08
Universiteit Gent	816,50	883,50	1.277,70	2.977,70	3.110,62	923,15	4.033,77	7.011,47
Universiteit Hasselt	129,35	71,16	134,15	334,66	402,15	112,30	514,45	849,11
Vrije Universiteit Brussel	353,25	161,55	486,50	1.001,30	1.150,54	378,63	1.529,17	2.530,47
Totaal	2.762,14	1.818,41	4.189,85	8.770,40	10.272,69	3.073,71	13.346,40	22.116,80

PERONEELSTEWERKSTELLING - Indeling per personeelscategorie per universiteit

Personeelstewerkingstelling per categorie <i>(aantal VTE)</i>	1-2-2014									
	Bezoldigd ten laste van de werkmiddelen						Bezoldigd lastens andere financieringsbronnen			Totaal
	ZAP	AAP	integratielider OP	ATP (I)	integratielider ATP	Totaal op werking	WP	ATP (II)	Totaal op andere financieringsbronnen	
KU Leuven	1.108,15	475,15	621,25	1.795,60	127,95	4.128,10	4.775,28	1.294,37	6.069,65	10.197,75
Universiteit Antwerpen	481,94	238,50	157,90	599,63	54,20	1.532,17	1.184,03	431,96	1.615,99	3.148,16
Universiteit Gent	900,45	913,80	218,75	1.302,11	52,95	3.388,06	3.331,82	924,25	4.256,07	7.644,13
Universiteit Hasselt	152,30	77,21	60,75	150,75	21,60	462,61	413,60	119,80	533,40	996,01
Vrije Universiteit Brussel	364,86	154,05	40,10	494,22	4,75	1.057,98	1.224,57	412,38	1.636,95	2.694,93
Totaal	3.007,70	1.858,71	1.098,75	4.342,31	261,45	10.568,92	10.929,30	3.182,76	14.112,06	24.680,98

PERSONEELSTEWERKSTELLING - Indeling per personeelscategorie per universiteit

Personeelstewerking per categorie (aantal VTE)	1-2-2015									
	Bezoldigd ten laste van de werkingsmiddelen						Bezoldigd lastens andere financieringsbronnen			Totaal
	ZAP	AAP	integratiekader OP	ATP (I)	integratiekader ATP	Totaal op werking	WP	ATP (II)	Totaal op andere financieringsbronnen	
KU Leuven	1.242,80	471,20	496,00	1.810,20	114,75	4.134,95	4.873,84	1.314,51	6.188,35	10.323,30
Universiteit Antwerpen	490,60	235,85	141,00	654,07	18,25	1.539,77	1.223,15	420,16	1.643,31	3.183,08
Universiteit Gent	920,39	961,50	184,60	1.354,78	51,90	3.473,17	3.318,72	921,86	4.240,58	7.713,75
Universiteit Hasselt	158,35	79,96	48,40	141,50	22,00	450,21	451,75	137,85	589,60	1.039,81
Vrije Universiteit Brussel	384,95	153,15	23,20	486,99	5,75	1.054,04	1.270,60	418,75	1.689,35	2.743,39
Totaal	3.197,09	1.901,66	893,20	4.447,54	212,65	10.652,14	11.138,06	3.213,13	14.351,19	25.003,33

PERSONEELSTEWERKSTELLING - Indeling per personeelscategorie per universiteit

Personeelstewerking per categorie (aantal VTE)	1-2-2016									
	Bezoldigd ten laste van de werkingsmiddelen						Bezoldigd lastens andere financieringsbronnen			Totaal
	ZAP	AAP	integratiekader OP	ATP (I)	integratiekader ATP	Totaal op werking	WP	ATP (II)	Totaal op andere financieringsbronnen	
KU Leuven	1.272,55	471,00	445,80	1.845,75	114,95	4.150,05	4.896,51	1.347,90	6.244,41	10.394,46
Universiteit Antwerpen	507,50	241,35	126,65	655,43	11,05	1.541,98	1.277,43	430,16	1.707,59	3.249,57
Universiteit Gent	960,95	948,60	158,20	1.375,70	49,25	3.492,70	3.308,44	903,35	4.211,79	7.704,49
Universiteit Hasselt	160,85	96,20	40,00	154,25	9,70	461,00	450,08	144,51	594,59	1.055,59
Vrije Universiteit Brussel	401,22	139,25	16,60	471,19	5,75	1.034,01	1.234,95	447,12	1.682,07	2.716,08
Totaal	3.303,07	1.896,40	787,25	4.502,32	190,70	10.679,74	11.167,41	3.273,04	14.440,45	25.120,19

5.2.5 Enkele gendergegevens per universiteit (op 1-2-2017)

De tabel hierna geeft per universiteit²⁵ een overzicht van het aantal VTE's personeelsleden op 1-2-2017, met per subcategorie een opdeling in mannen en vrouwen. Op deze wijze krijgt men een algemeen beeld van het aantal personeelsleden naar gender in het ZAP, AAP, integratiekader OP, ATP (I), integratiekader ATP, WP en ATP (II).

²⁵ KU Leuven (KU Leuven), Universiteit Antwerpen (UA), Universiteit Gent (UGent), Universiteit Hasselt (UH) en Vrije Universiteit Brussel (VUB).

PERSONEELSTEWERKSTELLING NAAR GENDER - Indeling per personeelscategorie per universiteit

Personeelstewerkingstelling per categorie (aantal VTE) naar gender	1-2-2017														
	ZAP		AAP		integratiekader OP		ATP (I)		integratiekader ATP		WP		ATP (II)		Totaal
	mannen	vrouwen	mannen	vrouwen	mannen	vrouwen	mannen	vrouwen	mannen	vrouwen	mannen	vrouwen	mannen	vrouwen	
KU Leuven	952,80	336,90	194,00	285,05	253,20	138,30	848,65	1.100,80	32,90	74,05	2.838,65	2.095,45	458,48	919,41	10.528,64
Universiteit Antwerpen	364,75	137,10	103,70	148,45	78,50	39,05	274,15	419,46	2,00	7,05	666,68	639,62	121,40	317,35	3.319,26
Universiteit Gent	750,00	257,05	426,45	536,90	83,85	64,70	553,22	727,58	11,70	36,80	2.462,80	846,60	338,65	706,78	7.803,08
Universiteit Hasselt	115,70	49,95	48,00	61,90	18,70	16,40	55,20	113,36	5,40	2,40	228,40	204,41	35,25	107,95	1.063,02
Vrije Universiteit Brussel	294,81	125,82	67,40	79,05	6,50	8,40	208,00	254,64	0,25	5,50	694,50	516,60	167,45	298,83	2.727,75

In percentages geeft dit het volgende per subcategorie.

PERSONEELSTEWERKSTELLING NAAR GENDER - Indeling per personeelscategorie per universiteit

Personeelstewerkingstelling per categorie (percentage VTE) naar gender	1-2-2017														
	ZAP		AAP		integratiekader OP		ATP (I)		integratiekader ATP		WP		ATP (II)		
	mannen	vrouwen	mannen	vrouwen	mannen	vrouwen	mannen	vrouwen	mannen	vrouwen	mannen	vrouwen	mannen	vrouwen	
KU Leuven	73,88 %	26,12 %	40,50 %	59,50 %	64,67 %	35,33 %	43,53 %	56,47 %	30,76 %	69,24 %	57,53 %	42,47 %	33,27 %	66,73 %	
Universiteit Antwerpen	72,68 %	27,32 %	41,13 %	58,87 %	66,78 %	33,22 %	39,53 %	60,47 %	22,10 %	77,90 %	51,04 %	48,96 %	27,67 %	72,33 %	
Universiteit Gent	74,47 %	25,53 %	44,27 %	55,73 %	56,45 %	43,55 %	43,19 %	56,81 %	24,12 %	75,88 %	74,42 %	25,58 %	32,39 %	67,61 %	
Universiteit Hasselt	69,85 %	30,15 %	43,68 %	56,32 %	53,28 %	46,72 %	32,75 %	67,25 %	69,23 %	30,77 %	52,77 %	47,23 %	24,62 %	75,38 %	
Vrije Universiteit Brussel	70,09 %	29,91 %	46,02 %	53,98 %	43,62 %	56,38 %	44,96 %	55,04 %	4,35 %	95,65 %	57,34 %	42,66 %	35,91 %	64,09 %	

Vooreerst valt op dat het patroon van de verschillende universiteiten zeer gelijklopend is. De vaststelling dat de mannen talrijker vertegenwoordigd zijn in het ZAP, integratiekader OP en WP, terwijl het AAP, ATP (I) en (II) en het integratiekader ATP meer door vrouwen wordt bevolkt, geldt voor nagenoeg alle universiteiten. Al dient gezegd dat de meerderheid inzake mannelijk WP aan de UA en UH zeer krap is. We vinden echter slechts 2 echte uitzonderingen op de algemene vaststelling: bij het integratiekader OP aan de VUB waar er een meerderheid vrouwen is en bij het integratiekader ATP aan de UH waar er een meerderheid mannen is. In beide gevallen gaat het wel telkens om zeer kleine aantallen. Hoe dan ook lijkt het er sterk op dat vooral de UH voor afwijkingen op de algemene regel zorgt.

Los van deze globale vaststelling zijn ook de volgende zaken opvallend. Het verschil in aantal mannen en vrouwen bij het ZAP is in iedere universiteit nog zeer groot. De UGent spant de kroon met 74,47% mannen, maar ook daar waar het aantal mannen het laagst is, in de UH, gaat het nog steeds om 69,85% wat eveneens een hoog percentage is.

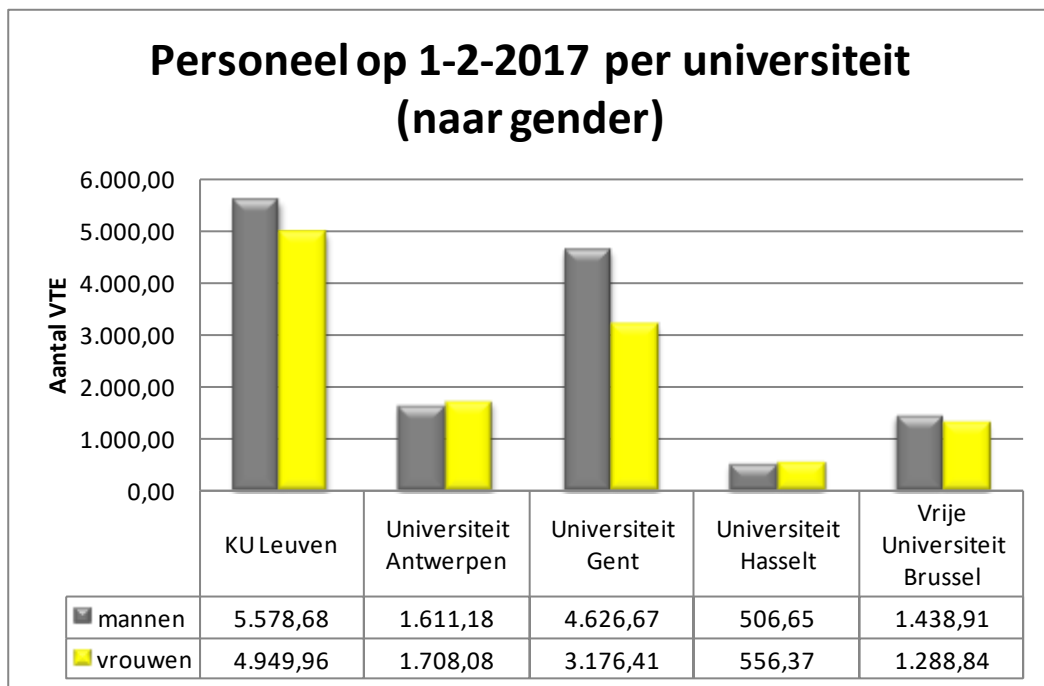
Ook bij het enigszins vergelijkbare integratiekader OP zien we, vooral bij de KU Leuven en de UA, een grote meerderheid aan mannen. Dit is minder uitgesproken bij de overige universiteiten en zoals vermeld andersom bij de VUB.

Bij het WP is er doorgaans meer evenwicht met een verhouding variërend van ruim 51% tot ruim 57,5% mannen tegenover een kleine 49% tot bijna 42,5% vrouwen. Grote uitzondering hierop, en dat is een nieuw gegeven bij de telling van 1-2-2017, is de UGent met bijna 74,5% mannen tegenover slechts een 25,5% vrouwen.

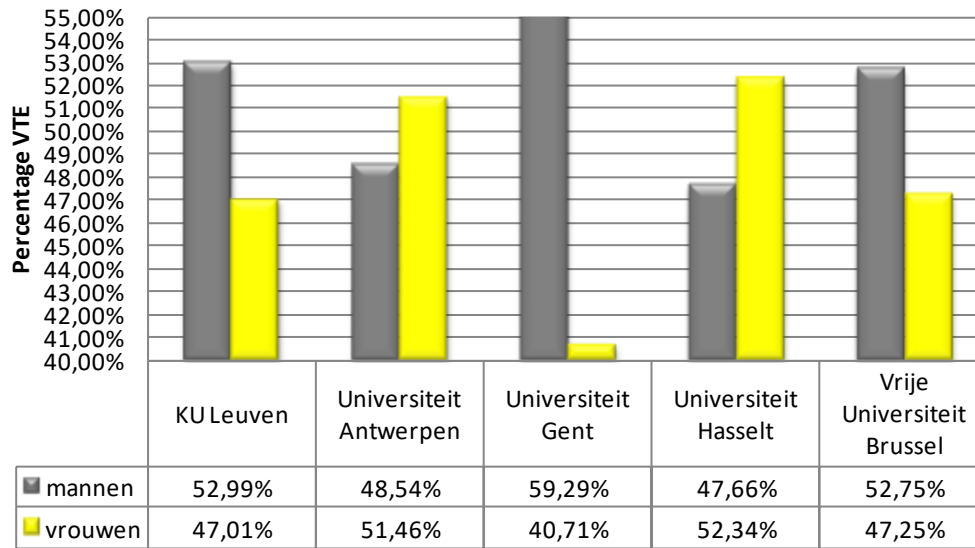
In het AAP zijn de vrouwen dan weer in de meerderheid. Een verklaring hiervoor zou o.m. kunnen zijn dat hier meer jonge personeelsleden aan het werk zijn dan in het ZAP. Bij de KU Leuven gaat het hier zelfs om bijna 60% vrouwen.

In de categorieën van het ATP is deze meerderheid er ook. Ze is het duidelijkst bij het integratiekader ATP waar met uitzondering van de UHasselt in iedere universiteit de vrouwen 69% of meer van de dienst uitmaken. Ook bij het ATP (II) is het verschil vrij groot met minimaal ruim 64% vrouwen en in sommige universiteiten meer dan 72% (UA) tot zelfs ruim 75% (UH). Bij het ATP (I) is hun overwicht minder uitgesproken, al halen ze met name aan de UH toch meer dan 67%.

In de grafieken hierna ziet men de globale verdeling in mannen / vrouwen bij de verschillende universiteiten, respectievelijk in aantallen en percentages. Hieruit blijkt dat de percentages weliswaar niet extreem ver uit elkaar liggen, maar dat er toch een onderscheid is tussen de UA en de UH enerzijds en de KU Leuven, de UGent en de VUB anderzijds. UA en UH blijken de meest vrouwvriendelijke universiteiten, met allebei meer vrouwen dan mannen in hun personeelskorps (51,46% bij de UA en 52,34% in het geval van de UH). Bij de andere 3 universiteiten is het andersom. Het meest opvallende hier is de 59,29% mannen tegenover 40,71% vrouwen bij de UGent waarmee deze universiteit op 1-2-2017 het meest uitgesproken mannelijk bastion onder de universiteiten blijkt te zijn, eveneens een nieuw gegeven.

Personeel op 1-2-2017 per universiteit (naar gender)

5.3 INSCHRIJVINGEN EN PERSONEELSTEWERKSTELLING

Sinds het verslag over 2010 bevat dit rapport ook een luik waarin de evolutie van het aantal studenten tegenover de evolutie van het aantal personeelsleden wordt geplaatst. Dit levert een indicatie op van de evolutie van de werkdruk.

De cijfers van de gebruikte studentenaantallen zijn afkomstig van AHOVOKS. Het betreft de unieke studenten (fysieke personen) per universiteit onder diplomacontract voor de periode academiejaar 2011-2012 tot en met academiejaar 2015-2016 zoals ze op 17 januari 2018 uit de Databank Hoger Onderwijs zijn gehaald. Voor het boekjaar t zijn de inschrijvingscijfers van het academiejaar t-1/t gehanteerd omdat ze voor $\frac{3}{4}$ (9 maanden) de taakbelasting van het boekjaar bepalen.²⁶

De unieke studenten zijn gebaseerd op alle actieve en uitgeschreven studenten onder diplomacontract die (nog) financiering gegenereerd hebben. De student die uitgeschreven is voor de opleiding én voor alle opleidingsonderdelen komt dus niet voor in de tabel. Voor gezamenlijk georganiseerde opleidingen werden de studenten aan de betrokken universiteiten toegewezen met toepassing van de in de overeenkomst vastgelegde verdeelsleutel.

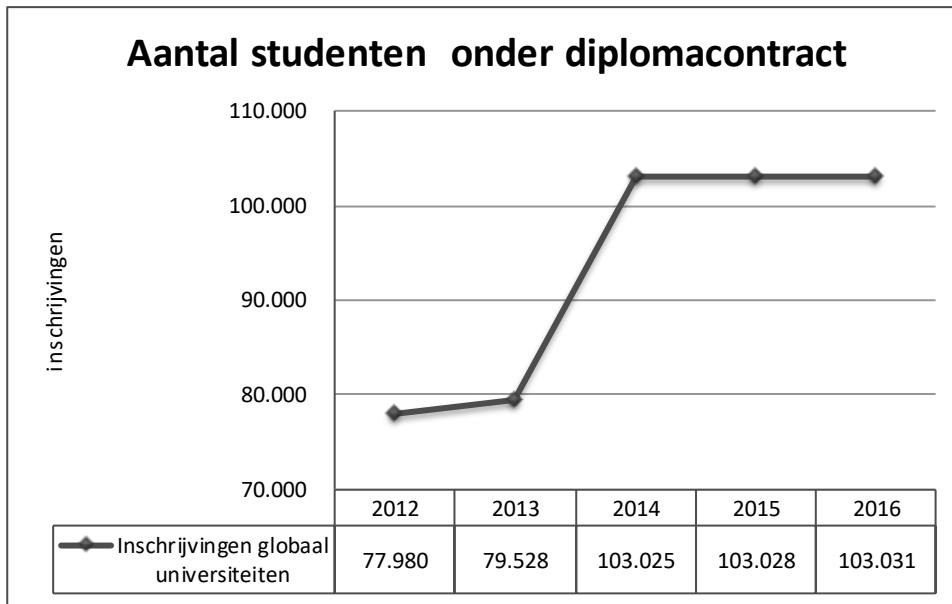
De keuze voor het aantal actieve inschrijvingen onder diplomacontract sluit aan bij de rapporteringswijze van AHOVOKS in hun jaarlijkse publicatie "Hoger onderwijs in cijfers" bij de aanvang van het academiejaar.

5.3.1 Evolutie inschrijvingen periode 2012 tot en met 2016

De hiernavolgende tabel geeft het aantal unieke studenten per universiteit onder diplomacontract weer omgezet naar boekjaren (2012-2016) volgens voormeld principe.

STUDENTEN UNIVERSITEITEN					
Aantal studenten onder diplomacontract	2012	2013	2014	2015	2016
HUB-KU Brussel	240	245			
KU Leuven	29.622	30.222	41.592	41.817	41.214
Universiteit Antwerpen	10.856	11.123	15.344	15.169	15.117
Universiteit Gent	27.193	27.346	32.585	32.505	32.543
Universiteit Hasselt	1.449	1.428	3.546	3.580	3.918
Vrije Universiteit Brussel	8.620	9.164	9.958	9.957	10.239
Alle universiteiten	77.980	79.528	103.025	103.028	103.031

²⁶ 2012: acjaar 2011-2012/ 2013: acjaar 2012-2013/ 2014: acjaar 2013-2014/ 2015: acjaar 2014-2015/ 2016: acjaar 2015-2016.

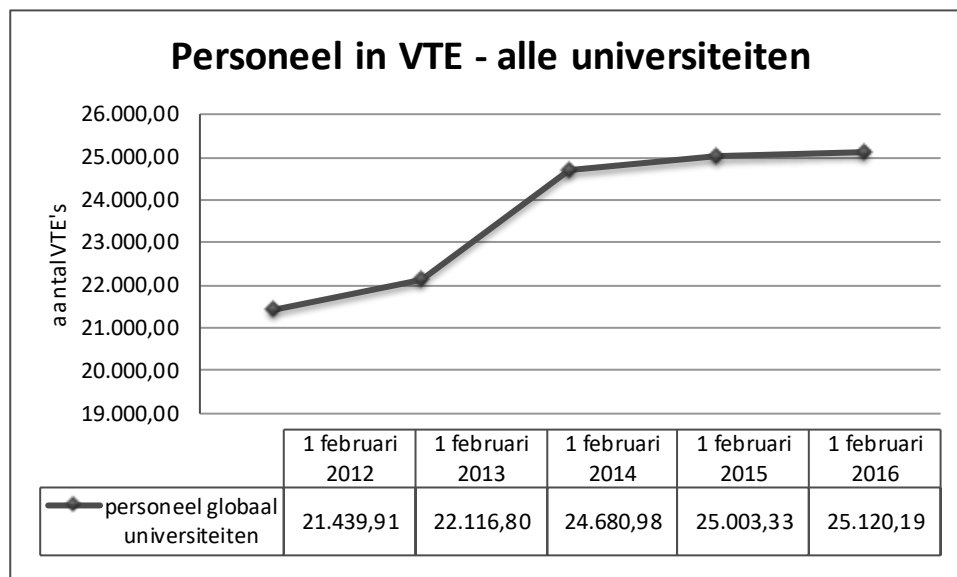
In 2014 kon een enorme explosie van de studentaantallen worden vastgesteld. Dit had grotendeels te maken met de integratie van de academische hogeschoolopleidingen. De jaren daarvoor was er ook wel een stijging, maar die was heel wat geringer en was zelfs in intensiteit aan het afnemen. In 2015 en in 2016 zien we nu ongeveer een status quo ten opzichte van 2014. Het lijkt er dus op dat dit de voortzetting is van een tendens die er al was vóór de integratie. Niettemin is het studentaantal op 1-2-2016 met 103.031 eenheden nipt het hoogste ooit (3 meer dan in 2015).

Concreet is het aantal inschrijvingen van het aantal studenten onder diplomacontract sinds 2012 van jaar tot jaar met de volgende percentages toegenomen.

Jaar	Procentuele toename
2012	-
2013	+ 1,99 %
2014	+ 29,55 %
2015	+ 0,003 %
2016	+ 0,003 %

5.3.2 Evolutie geaggregeerde personeelstewerkstelling 1-2-2012 tot en met 1-2-2016²⁷

De historische evolutie van het aantal VTE's inzake personeelstewerkstelling tussen de beide telmomenten over alle universiteiten wordt hierna grafisch weergegeven. Aangezien deze aantallen bedoeld zijn om de ratio inschrijvingen student / VTE's personeel te bepalen en er in de studentencijfers rekening werd gehouden met het integratiekader nemen we ook voor de personeelsgegevens de aantallen inclusief het integratiekader. Deze evolutie vertoont zoals bekend een stijgende lijn en is om dezelfde reden als bij de studenten het meest uitgesproken op 1-2-2014.

De stijging was al vrij sterk op 1-2-2013. De toename van ca 320 VTE's op 1-2-2015 ligt in de lijn van de evolutie vóór de integratie (of zonder de integratie mee te tellen) terwijl op 1-2-2016 de toename er nog wel is (+ca 117 VTE's), maar opnieuw in intensiteit is gedaald. Concreet is het aantal VTE's sinds 1-2-2012 van telmoment tot telmoment met de volgende percentages toegenomen.

Telmoment	Procentuele toename
01-02-12	-
01-02-13	+ 3,16 %
01-02-14	+ 11,59 %
01-02-15	+ 1,31 %
01-02-16	+ 0,47 %

²⁷ Omdat de studiecijfers, met name in 2016, zoals hiervoor uiteengezet eigenlijk betrekking hebben op het academiejaar 2015-2016, en we de teldatum voor het personeel vanzelfsprekend in het desbetreffende academiejaar willen plaatsen, nemen we alleen in dit hoofdstuk 1-2-2016 als vergelijkingsbasis voor de studenten van 2016 (2015-2016).

5.3.3 Evolutie inschrijvingen versus evolutie geaggregeerde tewerkstelling

De gegevens m.b.t. de inschrijvingen hebben, zoals vermeld in de inleiding van punt 5.3 in wezen betrekking op academiejaren. De gegevens inzake personeelsaantallen, zoals gegenereerd in de VLIR-statistieken, hebben betrekking op momentopnames, namelijk telkens 1 februari van een bepaald jaar. Dit betekent dat er geen één op één vergelijking mogelijk is, doch slechts een indicatie kan worden gegeven van beide evoluties en de manier waarop de universiteiten in hun personeelsbeleid zijn omgegaan met de wijzigende omstandigheden als onderwijsverstrekker, in casu in het licht van de evolutie van de studentenpopulatie.

Wanneer de evolutie van de VTE's personeelstewerkstelling geplatest wordt tegenover de evolutie van de studenteninschrijvingen (diplomacontracten) in de periode 2012 – 2016 worden de volgende percentages verkregen.

Evolutie VTE's personeel - inschrijvingen studenten	1-2-2012 / 2012	1-2-2013 / 2013	1-2-2014 / 2014	1-2-2015 / 2015	1-2-2016 / 2016	Evolutie in beschouwde periode
VTE's personeel	21.439,91	22.116,80	24.680,98	25.003,00	25.120,19	17,17 %
studenten onder diplomacontract	77.980	79.528	103.025	103.028	103.031	32,12 %

Zowel de VTE's tewerkstelling als het aantal studenten onder diplomacontract zijn dus jaarlijks toegenomen, in 2014 explosief, vanaf 2015 minimaal. Vooral de aangroei van het studentenaantal is nagenoeg tot stilstand gekomen. Over de 5 beschouwde "jaren" steeg de tewerkstelling inzake VTE personeel met 17,17%. Het aantal inschrijvingen zoals in dit verslag gedefinieerd nam toe met 32,12%, maar zoals eerder aangegeven komt dit vooral door de integratieoperatie van 2014.

De volgende tabel plaatst de jaarlijkse procentuele wijziging (aangroei) van de VTE's personeelstewerkstelling tegenover deze van de studenteninschrijvingen.

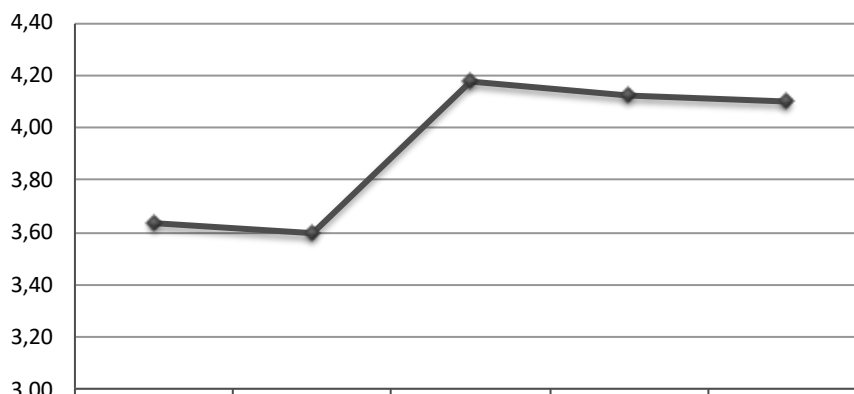
Evolutie VTE's personeel - inschrijvingen studenten	1-2-2012 / 2012	1-2-2013 / 2013	1-2-2014 / 2014	1-2-2015 / 2015	1-2-2016 / 2016
VTE's personeel	0,00	3,16 %	11,59 %	1,31 %	0,47 %
studenten onder diplomacontract	0,00	1,99 %	29,55 %	0,003 %	0,003 %

Een bijzonder interessante vaststelling is dat in 2016 de toename van het personeelskorps voor de tweede opeenvolgende keer groter was dan de (te verwaarlozen) toename van de studenteninschrijvingen. De details daarvan worden weergegeven in het volgende hoofdstukje.

5.3.4 Evolutie aantal inschrijvingen per VTE tewerkstelling

De voorgaande cijfers rond inschrijvingen en VTE's personeel kunnen worden samengebracht in één grafiek door het aantal inschrijvingen per VTE tewerkstelling te berekenen.

Aantal inschrijvingen per VTE personeel tewerkstelling

◆ Aantal inschrijvingen per vte tewerkstelling

	1-2-2012 / 2012	1-2-2013 / 2013	1-2-2014 / 2014	1-2-2015 / 2015	1-2-2016 / 2016
—◆— Aantal inschrijvingen per vte tewerkstelling	3,64	3,60	4,17	4,12	4,10

In de beschouwde periode is deze ratio met 0,46 inschrijvingen per VTE gestegen. Wanneer de ratio stijgt, betekent dit dat de aangroei van het aantal personeelsleden relatief minder hoog is dan de toename van het aantal studenteninschrijvingen. Door de jaren heen zien we wel een wisselend parcours. In 2012 en vooral in 2014 steeg de ratio terwijl hij in 2013, 2015 en nu ook in 2016 licht is gedaald. Dit wijst er dus op dat er in het laatste beschouwde jaar een lichte convergentie is tussen het aantal studenten en het aantal beschikbare personeelsleden om hen onderwijs te verstrekken.

Ter vergelijking, bij de hogescholen ligt deze ratio een stuk hoger, namelijk 12,52 in 2016 wat in vergelijking met het vorige jaar zelfs nog een stijging van 0,22 studenten per VTE personeel betekent.²⁸

Jaarlijkse relatieve wijziging	1-2-2013 / 2013	1-2-2014 / 2014	1-2-2015 / 2015	1-2-2016 / 2016	Evolutie in beschouwde periode
Ratio inschrijvingen student/VTE's personeel	- 1,14 %	16,09 %	- 1,29 %	- 0,46 %	12,77 %

Tussen 2012 en 2013 daalde de ratio inschrijvingen per VTE toe met 1,14%. Een aanzienlijke stijging deed zich zoals bekend voor in 2014, met maar liefst 16,09%. De integratie van de academische hogeschoolopleidingen resulteerde dus niet in een verbeterde ratio. Daarna stellen we wel opnieuw een lichte daling vast, in 2016 met 0,46%.

Eén en ander betekent dat over de volledige beschouwde periode (2013-2016) het aantal studenten per VTE personeel met 12,77% gestegen is. Dankzij de nieuwe convergentie in 2016 is dit dus iets gunstiger dan de situatie een jaar eerder (periode 2012-2015) toen dit 14,68% was.

²⁸ Zie Deel 1: Sector hogescholen, p. 74.

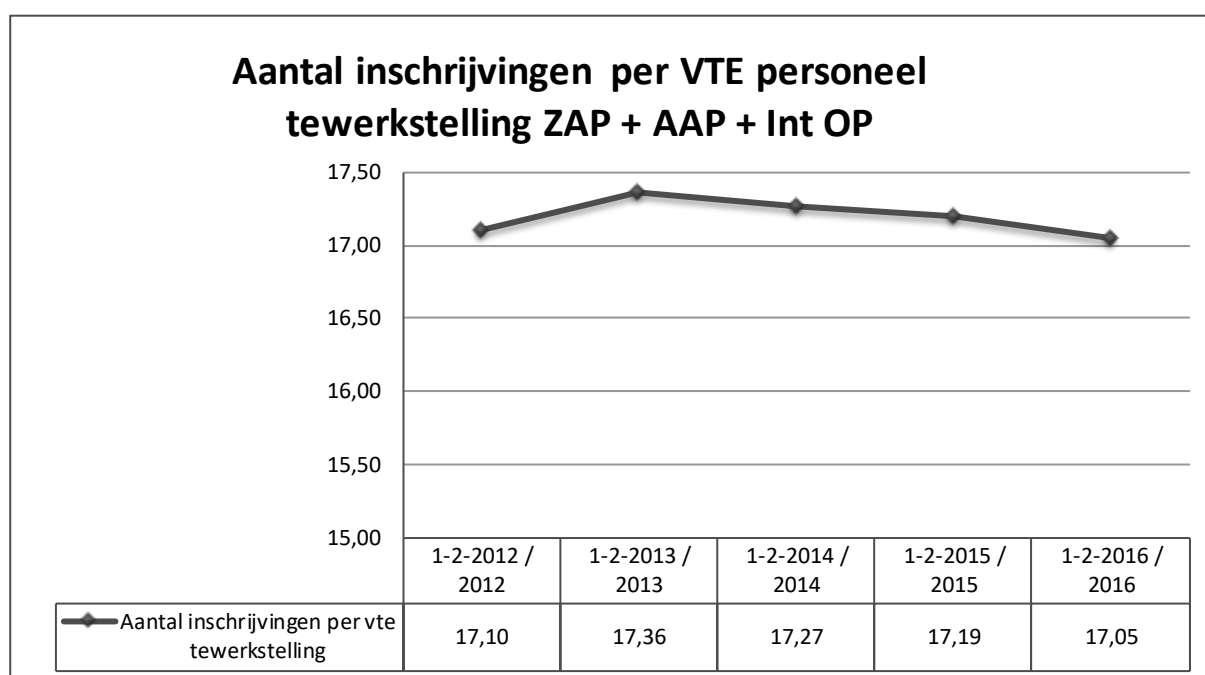
5.3.5 Evolutie inschrijvingen per VTE AP/OP tewerkstelling

Veruit het gros van de onderwijsopdrachten situeert zich bij het academisch personeel. Daarom kan het nuttig zijn om ook voor het ZAP/AAP (aangevuld met het integratiekader OP dat evenzeer vooral gericht is op onderwijstaken) dezelfde oefening te doen als voor het voltallige personeel.

Evolutie VTE's personeel AP/OP - inschrijvingen studenten	1-2-2012 / 2012	1-2-2013 / 2013	1-2-2014 / 2014	1-2-2015 / 2015	1-2-2016 / 2016	Evolutie in beschouwde periode
VTE's personeel	4.559,23	4.580,55	5.965,16	5.991,95	6.043,38	32,55 %
studenten onder diplomacontract	77.980	79.528	103.025	103.028	103.031	32,12 %

Evolutie VTE's personeel AP/OP - inschrijvingen studenten	1-2-2012 / 2012	1-2-2013 / 2013	1-2-2014 / 2014	1-2-2015 / 2015	1-2-2016 / 2016
VTE's personeel	0,00	0,47 %	30,23 %	0,45 %	0,86 %
studenten onder diplomacontract	0,00	1,99 %	29,55 %	0,003 %	0,003 %

Wanneer men de gegevens van bovenstaande twee tabellen samenbrengt, verkrijgt men volgende grafiek.

Deze ratio (17,05 in 2016) ligt vanzelfsprekend nog steeds heel wat hoger dan wanneer we het gehele personeelskorps (4,10 in 2016) in aanmerking nemen. Belangrijk is wel dat de ratio hier nu al voor het derde opeenvolgende jaar licht afneemt. De (lichte) convergentie tussen de categorie die het grootst aantal eigenlijke lesgevers bevat en het aantal inschrijvingen zet zich dus door. Na drie jaar kan men reeds min of meer van een structureel gegeven spreken. Opmerkelijk is dat de vergelijkbare ratio bij de hogescholen (OP versus studenten) nu wel ongeveer even hoog is als bij de universiteiten, namelijk 17,92 in het jaar 2016.²⁹ Over het geheel van de beschouwde periode (2013-2016) is deze ratio bij de universiteiten minimaal afgenomen met 0,05 inschrijvingen per VTE ZAP + AAP (+ integratiekader OP).

²⁹ Zie Deel 1: Sector hogescholen, p. 74.

In de hiernavolgende tabel ziet men de jaarlijkse relatieve wijziging van de ratio.

Jaarlijkse relatieve wijziging	1-2-2013 / 2013	1-2-2014 / 2014	1-2-2015 / 2015	1-2-2016 / 2016	Evolutie in beschouwde periode
Ratio inschrijvingen student/VTE's personeel	1,51 %	-0,52 %	-0,44 %	-0,85 %	-0,32 %

De tendens die hier valt af te lezen is vrij consequent. Sinds 2015 is er ieder jaar een lichte negatieve wijziging. Geaggregeerd voor de gehele beschouwde periode (2012-2015) is er voor het eerst een kleine daling, namelijk van 0,32%. Een jaar eerder (over 2011-2014) was er nog een stijging van 2,26%.

Ook voor het AP + integratiekader OP zien we dus meer en meer evenwicht ontstaan tussen de aangroei van het aantal inschrijvingen (studenten) en die van het personeelskorps.

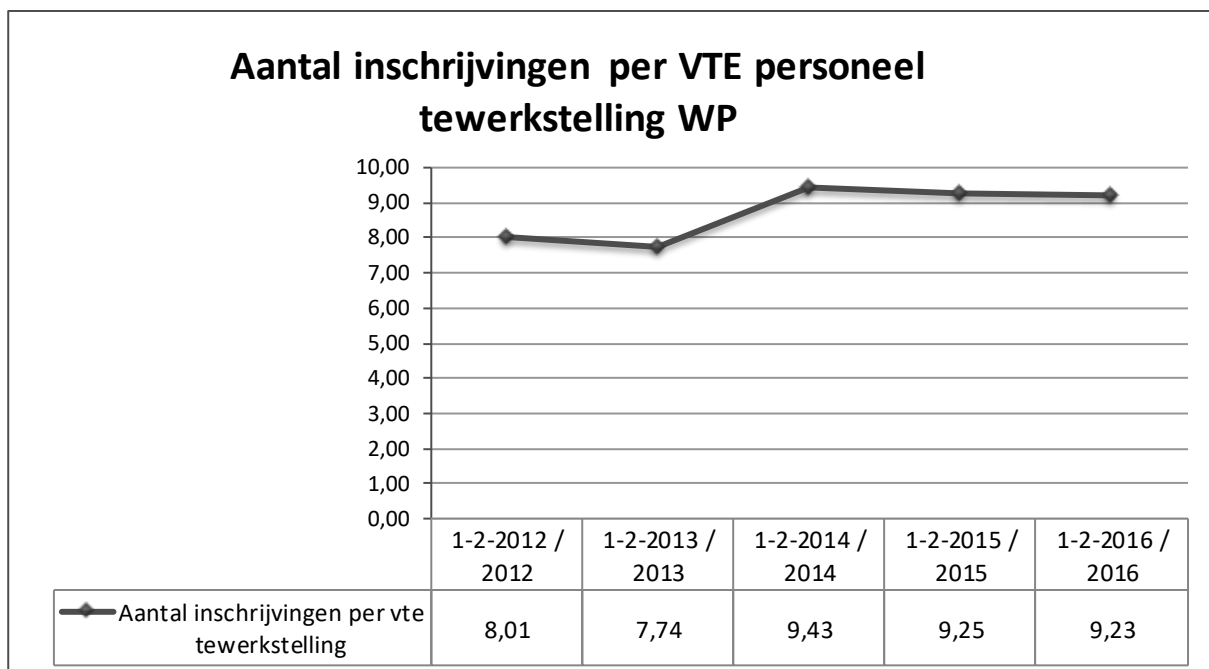
5.3.6 Evolutie inschrijvingen per VTE WP tewerkstelling

We kunnen dezelfde oefening doen voor het WP.

Evolutie VTE's personeel WP - inschrijvingen studenten	1-2-2012 / 2012	1-2-2013 / 2013	1-2-2014 / 2014	1-2-2015 / 2015	1-2-2016 / 2016	Evolutie in beschouwde periode
VTE's personeel	9.735,96	10.272,69	10.929,30	11.138,06	11.167,41	14,70 %
studenten onder diplomacontract	77.980	79.528	103.025	103.028	103.031	32,12 %

Evolutie VTE's personeel WP - inschrijvingen studenten	1-2-2012 / 2012	1-2-2013 / 2013	1-2-2014 / 2014	1-2-2015 / 2015	1-2-2016 / 2016
VTE's personeel	0,00	5,51 %	6,39 %	1,91 %	0,26 %
studenten onder diplomacontract	0,00	1,99 %	29,55 %	0,003 %	0,003 %

Wanneer men de gegevens van bovenstaande twee tabellen samenbrengt, verkrijgt men volgende grafiek.

Deze ratio (9,23 in 2016) houdt logischer wijze het midden tussen de situatie met het voltallige personeel en die met het AP + INT OP, aangezien het aantal personeelsleden WP ook het midden houden tussen het totaal aantal personeelsleden en het aantal leden AP + INT OP. Maar ook hier zien we – en dat is belangrijker – dat de ratio afneemt, en dit voor het tweede opeenvolgende jaar. Een vergelijking met de hogescholen is hier niet mogelijk omdat men er geen specifieke categorie WP heeft.

Over het geheel van de beschouwde periode is deze ratio bij de universiteiten wel nog toegenomen met 1,22 inschrijvingen per VTE WP.

In de hiernavolgende tabel ziet men de jaarlijkse relatieve wijziging van de ratio.

Jaarlijkse relatieve wijziging	1-2-2013 / 2013	1-2-2014 / 2014	1-2-2015 / 2015	1-2-2016 / 2016	Evolutie in beschouwde periode
Ratio inschrijvingen student/VTE's personeel	- 3,34 %	21,76 %	- 1,87 %	- 0,26 %	15,19 %

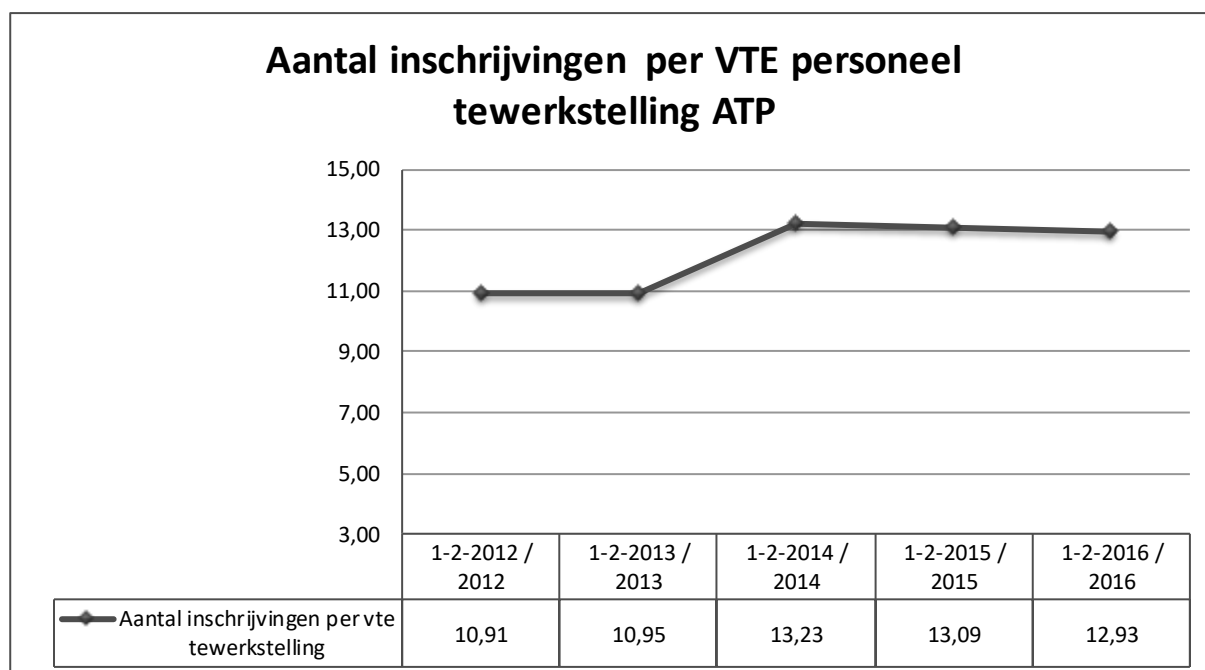
5.3.7 Evolutie inschrijvingen per VTE ATP tewerkstelling

Voor de volledigheid maken we ten slotte ook nog de oefening voor het ATP.

Evolutie VTE's personeel - inschrijvingen studenten	1-2-2012 / 2012	1-2-2013 / 2013	1-2-2014 / 2014	1-2-2015 / 2015	1-2-2016 / 2016	Evolutie in beschouwde periode
VTE's personeel	7.144,72	7.263,56	7.786,52	7.873,32	7.966,06	11,50 %
studenten onder diplomacontract	77.980	79.528	103.025	103.028	103.031	32,12 %

Evolutie VTE's personeel - inschrijvingen studenten	1-2-2012 / 2012	1-2-2013 / 2013	1-2-2014 / 2014	1-2-2015 / 2015	1-2-2016 / 2016
VTE's personeel	0,00	3,16 %	11,59 %	1,31 %	0,47 %
studenten onder diplomacontract	0,00	1,99 %	29,55 %	0,003 %	0,003 %

Wanneer de gegevens van deze twee tabellen worden samengebracht, verkrijgt men volgende grafiek.

Hier is de ratio voor 2016 12,93. Ook hier is er voor het tweede opeenvolgende jaar een convergentie tussen personeelscategorie en studenten. Ter vergelijking, bij de hogescholen bedraagt de ratio in 2016 41,56. Dit is een zeer opmerkelijk verschil.³⁰

In de hiernavolgende tabel ziet men nog de jaarlijkse relatieve wijziging van de ratio.

Jaarlijkse relatieve wijziging	1-2-2013 / 2013	1-2-2014 / 2014	1-2-2015 / 2015	1-2-2016 / 2016	Evolutie in beschouwde periode
Ratio inschrijvingen student/VTE's personeel	0,32 %	20,85 %	- 1,10 %	- 1,16 %	18,50 %

Dit alles kan er op wijzen dat er in alle personeelscategorieën een lichte inhaalbeweging op gang is gekomen om een antwoord te bieden aan het steeds maar toenemend studentenaantal aan de universiteiten.

³⁰ Zie Deel 1: Sector hogescholen, p. 75.

6 CONCLUSIES

6.1 FINANCIEEL LUIK

- De inkomsten die door de universiteiten gegenereerd worden via verschillende geldstromen worden niet door alle instellingen op dezelfde wijze geboekt.
- In 2016 liggen de **geaggregeerde bedrijfsopbrengsten** 0,54% hoger dan in 2015. Vertaald in een absoluut cijfer betekent dit een meeropbrengst van 12.073.833 EUR.

De universiteiten realiseren de geaggregeerde bedrijfsopbrengsten in 2015 voor 95,28% met de opbrengsten verbonden aan onderwijs, onderzoek en dienstverlening. De basisfinanciering door de overheid is hierbij de belangrijkste opbrengstenbron. Giften, schenkingen en legaten vormen slechts 0,82% van de totale bedrijfsopbrengsten.

In 2016 realiseren de universiteiten de geaggregeerde bedrijfsopbrengsten voor 94,32% met de opbrengsten verbonden aan onderwijs, onderzoek en dienstverlening. Dit is iets minder dan in 2015. Giften, schenkingen en legaten stijgen tot 0,88% van de totale bedrijfsopbrengsten.

We stellen vast dat in 2016 de geaggregeerde bedrijfsopbrengsten 1,65% hoger liggen dan de gebudgetteerde bedrijfsopbrengsten. De opbrengsten werden dus onderschat bij de begrotingsopmaak. Deze afwijking is hoofdzakelijk toe te schrijven aan de aanzienlijke meeropbrengsten verbonden aan onderwijs, onderzoek en dienstverlening.

Uit de verticale analyse blijkt dat de verhouding tussen de verschillende rubrieken van de bedrijfsopbrengsten in de jaarrekening 2016 de begrote structuur vrij goed benadert.

- In 2016 liggen de **geaggregeerde bedrijfskosten** 1,86% hoger dan in 2015. Vertaald in een absoluut cijfer betekent dit een meerkost van 39.843.909 EUR.

Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen maken in 2015 niet minder dan 63,57% van het totale kostenplaatje uit, gevolgd door diensten en diverse goederen met 26,01%.

In 2016 nemen de bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen 63,92% voor hun rekening en de diensten en diverse goederen 25,28%.

De reële bedrijfskosten liggen net onder het begrote niveau in 2016. Het werkelijke kostenbedrag is 0,02% lager dan het geraamde bedrag. In een absoluut cijfer stemt dit overeen met een minkost van 462.710 EUR. Onderbesteding van de voorziene budgetten stellen we vast bij de rubriek 'bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen' met 22.837.698 EUR, gevolgd door de rubriek 'aankoop goederen' met 14.223.538 EUR. Een budgetoverschrijding situeert zich echter in 3 van de 7 rubrieken van de bedrijfskosten. In absolute cijfers is zij het grootst voor de rubriek 'voorzieningen voor risico's en kosten' met 40.297.432 EUR, gevolgd door de rubriek 'andere bedrijfskosten' met 5.369.194 EUR.

Uit de verticale analyse blijkt dat de begrote structuur van de bedrijfskosten van het boekjaar 2016 goed aansluit bij de werkelijke kostenstructuur. De uitvoering van de begroting heeft geen fundamentele verschuivingen in de structuur van de bedrijfskosten veroorzaakt.

- In het boekjaar 2015 realiseerde de sector een **bedrijfsoverschot** van 81.522.418 EUR. In het boekjaar 2016 zien we het bedrijfsoverschot met 34,06% dalen naar 53.752.343 EUR.

Ten opzichte van de begroting 2016 valt het effectief gerealiseerde bedrijfsoverschot in 2016 gunstig uit. Met een afwijking van 36.794.309 EUR of 216,97% doet de sector het heel wat beter dan voorzien. De bedrijfsopbrengsten werden in de begroting met 1,65% onderschat.

- In 2016 dalen de financiële opbrengsten met 45,69% en de financiële kosten dalen met 51,90%. Het geaggregeerd **financieel resultaat** vertoonde in 2016 een daling met 44,82% t.o.v. 2015.

Ten opzichte van de begroting 2016 valt het effectief geaggregeerd financieel resultaat hoger uit. De onderschatting van het financieel resultaat in 2016 bedraagt 6.517.768 EUR of 24,22%.

- In 2016 realiseerden de universiteiten samen een **uitzonderlijk resultaat** dat 44,21% lager ligt dan in 2015.
- Het **geaggregeerd resultaat van het boekjaar** dat de universiteiten behalen uit al hun activiteiten, is positief. Zowel in 2015 als in 2016 kunnen ze hun boekjaar samen afsluiten met een overschot.

Dit **overschot van het boekjaar** is opgebouwd uit 3 componenten: het bedrijfsoverschot (70/64), het financieel resultaat (75/65) en het uitzonderlijk resultaat (76/66).

Aangezien zowel het bedrijfsoverschot, het financieel resultaat als het uitzonderlijk resultaat gedaald is stellen we in 2016 een achteruitgang vast van het geaggregeerd resultaat met 38,67%.

Het positieve resultaat dat de universiteiten in 2016 behaalden is wel veel gunstiger dan in de begroting 2016 werd voorzien. Het effectief gerealiseerde resultaat ligt namelijk 85,55% hoger dan begroot. Zowel het bedrijfsoverschot als het financieel resultaat liggen substantieel hoger dan voorzien. Het uitzonderlijk resultaat ligt lager dan begroot.

- De universiteiten investeerden tijdens het boekjaar 2016 samen 197.804.274 EUR. Dit is een daling van de **geaggregeerde investeringen** met 8,29% t.o.v. het boekjaar 2015. De afname van de investeringen situeert zich hoofdzakelijk bij de materiële vaste activa en dit respectievelijk in de rubriek 'terreinen en gebouwen', 'activa in aanbouw en vooruitbetalingen' en 'leasing en soortgelijke rechten'. De investeringen stijgen in de rubriek 'installaties, machines en uitrusting', 'meubilair en rollend materieel' en 'overige materiële activa'.

De universiteiten hadden samen voor het boekjaar 2016 een bedrag aan investeringen begroot van 231.987.232 EUR. In werkelijkheid werd er echter voor 197.804.274 EUR geïnvesteerd. Dit is 14,73% minder dan begroot. De posten waar de meest significante afwijkingen werden vastgesteld tussen de begrote bedragen voor 2016 en de effectief geboekte bedragen zijn enerzijds 'terreinen en gebouwen' en anderzijds 'activa in aanbouw en vooruitbetalingen'. Er werd in realiteit veel minder geïnvesteerd in 'terreinen en gebouwen' (-105.104.673 EUR) dan initieel werd begroot en veel meer in 'activa in aanbouw en vooruitbetalingen' (+31.481.084 EUR).

Tijdens het boekjaar 2015 had 69,77% van de investeringen betrekking op onroerende goederen. Om tot dit percentage te komen werd de som gemaakt van de investeringen in 'terreinen en gebouwen' (30,89%), 'overige materiële vaste activa' (5,60%) en 'activa in aanbouw en vooruitbetalingen' (33,28%). Het aandeel van de investeringen in 'installaties, machines en uitrusting' bedraagt 23,74%, dat in 'meubilair en rollend materieel' 1,50%.

Na het maken van de som van de investeringen in 'terreinen en gebouwen' (24,02%), 'overige materiële vaste activa' (6,82%) en 'activa in aanbouw en vooruitbetaling' (26,92%) blijkt dat tijdens het boekjaar 2016 de investeringen die betrekking hadden op onroerende goederen gedaald zijn naar 57,76%. Het aandeel van de investeringen in 'installaties, machines en uitrusting' bedraagt 34,90%, dat in 'meubilair en rollend materieel' 2,47%.

De universiteiten financieren in 2016 het leeuwenaandeel van hun investeringen met eigen middelen (80,92%) en met kapitaalsubsidies (10,40%). Alleen door de VUB werd er in 2016 een beroep gedaan op vreemde middelen. De vroeger opgebouwde financiële reserves (geldbeleggingen en liquide middelen) worden nog steeds eerst aangesproken om de investeringen te financieren.

Ten opzichte van 2015 is de financiering van de investeringen met eigen middelen gedaald met 17.300.730 EUR of 9,75%. De financiering met kapitaalsubsidies is gedaald met 6.767.473 EUR of 24,75%.

Zowel in het boekjaar 2015 als in het boekjaar 2016 gebruikten alle universiteiten eigen middelen voor de financiering van hun investeringen.

In 2015 deden alleen de UA en de VUB een beroep op vreemde middelen, in 2016 alleen de VUB.

Zowel in 2015 als in 2016 wendten vier universiteiten kapitaalsubsidies aan. In 2016 financierde de UHasselt hiermee 32,69% van haar investeringsvolume, gevolgd door de KU Leuven met 19,30%, de UA met 9,61% en ten slotte de UGent met 0,38%.

In 2015 doen alleen de KU Leuven en de UHasselt een beroep op andere financieringsmiddelen. In 2016 doet ook de VUB dit.

- De **totale balanswaarde** van alle universiteiten samen bedraagt eind 2016 de som van 4.041.311.313 EUR tegenover 3.850.121.991 EUR op 31 december 2015. Dit is een stijging met 191.189.322 EUR of 4,97%. Zowel de vaste activa als de vlottende activa leverden een bijdrage aan deze groei.

De **geaggregeerde vaste activa** bedragen op 31 december 2016 de som van 1.604.294.070 EUR. Dit is een stijging t.o.v. 2015 met 56.792.473 EUR of 3,67%. Deze stijging is te verklaren door een substantiële toename van de materiële vaste activa en een kleine toename van de financiële vaste activa. De immateriële vaste activa daarentegen dalen licht.

Binnen de geaggregeerde materiële vaste activa is er een opvallende toename in absolute cijfers van de post 'terreinen en gebouwen' met 95.086.957 EUR en de post 'installaties, machines en uitrusting' met 13.183.765 EUR.

Opvallend binnen de **geaggregeerde vlottende activa** is het grote bedrag aan geldbeleggingen en liquide middelen. De som van de geldbeleggingen en liquide middelen bedraagt in 2015 op geaggregeerd niveau 1.979.153.546 EUR en stijgt in 2016 met 191.158.102 EUR of 9,66% naar 2.170.311.647 EUR.

In de begroting 2016 stellen we voor de geaggregeerde vaste activa een overschatting met 77.660.816 EUR of 4,62% vast. De geaggregeerde materiële vaste activa werden namelijk met 82.177.742 EUR overbegroot. De geaggregeerde vlottende activa werden in de begroting 2016 onderschat en dit ter waarde van 296.599.445 EUR of 13,86%.

De vaste activa bedragen 40,19% van het balanstotaal in de jaarrekening 2015 en 39,70% van het balanstotaal in de jaarrekening 2016. De vlottende activa bedragen 59,81% in 2015 en 60,30% in 2016. De verhouding vast/vlottend blijft dus ongeveer dezelfde.

Bij de vaste activa valt het grote aandeel op van de materiële vaste activa. Vooral de component 'terreinen en gebouwen' is hiervoor verantwoordelijk. Bij de vlottende activa springt het grote aandeel van de 'geldbeleggingen' in het oog.

De begrote balansstructuur wijkt enigszins af van wat effectief in 2016 gerealiseerd werd. In de begroting 2016 was een verschuiving van vlottende naar vaste activa voorzien. In realiteit zien we de omgekeerde beweging.

Het **geaggregeerde eigen vermogen** van de sector bedraagt 2.873.050.353 EUR in 2015 en stijgt met 3,47% naar 2.972.806.959 EUR in 2016. Bij het opstellen van de begroting 2016 werd het geaggregeerde eigen vermogen onderschat met 2,94%.

De **geaggregeerde voorzieningen** voor risico's en kosten stijgen in 2016 met 23,10%. Ze werden onderbegroot met 28,79%.

De **geaggregeerde schulden** liggen 4,90% hoger in 2016 dan in 2015. De geaggregeerde schulden vallen in de realiteit 9,67% hoger uit dan begroot in 2016.

In 2015 bestaan de passiva voor 74,62% uit eigen vermogen, 6,22% uit voorzieningen en 19,16% uit schulden. De structuuranalyse van de passiva in 2016 toont kleine verschuivingen met 73,56% eigen vermogen, 7,30% voorzieningen en 19,14% schulden. Ondanks de lichte daling blijft het eigen vermogen van de sector dus aanzienlijk en de financiële onafhankelijkheid groot.

- De geaggregeerde netto-werkingsmiddelen van de universiteiten bedragen 1.808.063.525 EUR voor het boekjaar 2016 ten opzichte van 1.716.270.127 EUR in 2015. Dit betekent een stijging met 91.793.398 EUR of 5,35%. De sector beschikt dus over een stevige buffer om een eventuele vertraging in de inning van de kortetermijnvorderingen op te vangen zonder dat dit de betaling van de kortetermijnverbintenissen in gevaar brengt. De bekomen waarde duidt op een stevige liquiditeitspositie. De berekening van de netto-werkingsmiddelen leverde voor alle universiteiten een positief resultaat op.
- Er waren eind 2016 voldoende middelen voorhanden om 3,97 maal de lopende kortetermijnverplichtingen te dekken. Dit is een sterke quick ratio. De reële noden werden dus ruimschoots gedekt voor de sector in zijn geheel. Bij gepaste financiering van de geplande investeringen hoeft de sector in de nabije toekomst geen betalingsproblemen te vrezen.
- Het aantal dagen leverancierskrediet voor de sector bedraagt 64 in het boekjaar 2016 tegenover 57 in het boekjaar 2015. Het langere betalingsuitstel kan geïnterpreteerd worden als een blijk van stijgend vertrouwen van de leveranciers in de universiteiten.
- In het boekjaar 2016 financieren de universiteiten zich samen voor 73,56% met eigen vermogen. De sector is dus slechts voor 26,44% afhankelijk van vreemd vermogen en beschikt dus over een sterke financiële onafhankelijkheid.
- Berekend op de geaggregeerde balansgegevens toont de algemene schuldgraad aan dat in de jaarrekening 2016 tegenover elke 100 EUR eigen vermogen er 35,94 EUR schulden staan. De gemiddelde algemene schuldgraad bedraagt 30,66%.
- De geaggregeerde netto-marges geven een positief beeld. De rentabiliteitspositie voor het boekjaar 2016 van de individuele universiteiten is echter niet onverdeeld positief.

- In bijkomende orde merken we op dat voor het IJS en het IOB zowel de inkomsten als de uitgaven opgenomen zijn in de exploitatierekeningen van de initiërende universiteit. Voor het IES is dit niet het geval. Een uniforme benadering is in de toekomst aangewezen.

6.2 PERSENEELSBESTAND

- De gegevens in het hoofdstuk over de analyse van de evolutie van het personeelsbestand hebben (hoofdzakelijk) betrekking op de tellingen van 1 februari 2013, 1 februari 2014, 1 februari 2015, 1 februari 2016 en 1 februari 2017. Enkel voor het luikje over de student-personeelratio gaat het over de tellingen van 1 februari 2012 tot en met 1 februari 2016. De personeelsgegevens hebben als bron de jaarlijkse VLIR-publicatie “Statistische gegevens betreffende het personeel aan de Vlaamse universiteiten” waarbij ook de terminologie van de VLIR-publicatie zoveel mogelijk wordt gebruikt.
- Op 1-2-2017 waren er aan de Vlaamse universiteiten over alle personeelscategorieën en statuten heen 25.441,75 **VTE's** tewerkgesteld. Sinds de telling van 1-2-2013 is het globale personeelsaantal telkens toegenomen, weliswaar niet elk jaar in dezelfde mate. Ten opzichte van de vorige telling was er op 1-2-2017 een globale stijging met 321,56 VTE's of 1,28%. Zowel het AP, het WP als het ATP zijn nogmaals (licht) in aantal toegenomen, waarbij het ATP het sterkst groeide. Het integratiekader is zowel bij het OP als het ATP gedaald, maar dit is logisch aangezien er daar nog nauwelijks personeelsleden bijkomen en een aantal onder hen inmiddels een plaats op het kader van de universiteiten zelf heeft gekregen of uit dienst is getreden. In deze zin fungeren de verschillende groepen ten dele als communicerende vaten.

Op 1-2-2017 bedroeg het aantal AP-leden 5.335,78 VTE's. Hiermee steeg deze groep ten opzichte van het jaar voordien nog eens met 136,31 VTE's of 2,62%. In vergelijking met de vorige telling nam de groep van het WP zeer licht toe met 26,30 VTE's of 0,24% en de groep van het ATP iets meer met 251,25 VTE's of 3,23%. De personeelsaantallen in al deze groepen waren sinds de telling van 1 februari 2013 nooit eerder zo hoog. Het integratiekader (OP) was op 1-2-2016 nog goed voor 707,60 VTE's en het integratiekader (ATP) telde nog 178,05 VTE's.

Ruim 23,5% van het universiteitspersoneel behoort tot de categorie van het ZAP of AAP (inclusief integratiekader OP). Precies 44% van het globale korps behoort tot het WP – dit is dus de grootste groep – en ruim 32% is lid van het ATP (inclusief integratiekader ATP).

- Naar **hoofden** waren er op 1-2-2017 32.194 personen, hetzij voltijds, hetzij deeltijds tewerkgesteld. Ten opzichte van de vorige telling was er een globale stijging met 236 personen of 0,74%. De stijging is vergelijking met de vorige keer en geldt opnieuw (soms licht) voor alle personeelscategorieën (met uitzondering van het integratiekader).

Over alle personeelscategorieën en statuten heen waren er 20.692 **voltijdse personeelsleden** tewerkgesteld op 1-2-2017. Het aantal voltijdse personeelsleden is sinds de telling van 1-2-2013 steeds – hoewel niet altijd in dezelfde mate – toegenomen. De stijging op 1-2-2017 bedroeg 332 personen of 1,63% in vergelijking met de telling op 1-2-2016.

- Wat het **deeltijds personeel** betreft, waren er over alle personeelscategorieën en statuten heen 11.502 personeelsleden tewerkgesteld op 1-2-2017. Opmerkelijk, dit betekent een daling met 96 personen of 0,83%, voor het eerst in het bestaan van het sectorverslag bij de universiteiten. Per personeelscategorie is de situatie wel genuanceerder. Maar enkel het ZAP + AP, tevens de grootste groep, is de enige categorie waar de deeltijdsen ook op 1-2-2017 nog zijn toegenomen.

Wanneer we de voltijdse en deeltijdse personeelsleden tegenover elkaar afzetten is er een zeer lichte afname van deeltijdse arbeid zichtbaar. Waar er op 1-2-2016 36,29% van het globale personeelsbestand deeltijds werkte, is dit op 1-2-2017 nog slechts 35,73%. Het meest opmerkelijk is dat de deeltijdse arbeid binnen het ATP na de stijging van de vorige keer opnieuw daalt en met 41,84% weer min of meer op het niveau van 1-2-2015 uitkomt. De cijfers zeggen natuurlijk niets over eventueel andere beroepsactiviteiten buiten het onderwijs die een aantal personeelsleden ongetwijfeld zullen (gehad) hebben.

- Bij het voltijds werkende personeel ziet men opnieuw een aangroei van zowel de mannen (naar 11.433) als de vrouwen (naar 9.259). De vorige keer alleen bij de mannen. In vergelijking met de daaraan voorafgaande telling steeg het **mannelijk personeel** op 1-2-2017 met 64 leden. Het **vrouwelijk personeel** nam zelfs toe met 268 leden. De mannen blijven globaal in de meerderheid; het verschil tussen beide seksen is op 1-2-2017 wel iets kleiner, 2.174 i.p.v. 2.378.

Per personeelscategorie is het beeld genuanceerder. Bij het AP is het verschil tussen het aantal voltijds werkende mannen en vrouwen een weinig kleiner geworden: op 1-2-2017 telden we 1.208 meer mannen dan vrouwen (op 1-2-2016 bedroeg het verschil 1.223). Beide groepen zijn overigens talrijker geworden. Bij het WP is er een lichte daling van het aantal mannen (van 5.818 naar 5.799) en een stijging van het aantal vrouwen (naar 4.477) in de beschouwde periode. Hierdoor is er ook hier een convergentie tussen mannen en vrouwen.

Bij het ATP is de situatie geheel anders. De vrouwen zijn er traditioneel in de meerderheid. Het verschil is op 1-2-2017 zelfs nog wat toegenomen (+456 i.p.v. +395 in het voordeel van de vrouwen). Ook in het inkrimpende integratiekader ATP zijn de vrouwen in de meerderheid.

Wat het deeltijds werkende personeel betreft, wekt het ook nu geen verbazing dat over het algemeen het vrouwelijk korps in de meerderheid is. Op 1-2-2017 waren er 1.336 meer deeltijds werkende vrouwen dan mannen. Het verschil is sinds de vorige telling zelfs nog toegenomen (toen +1.310). De algemene vaststelling dat de deeltijdse arbeid op 1-2-2017 verhoudingsgewijs zeer licht is afgenomen, wordt wel bevestigd aangezien de deeltijdse arbeid bij beide seksen daalt.

Het verhoudingsgewijs hoger aantal deeltijds werkende vrouwen dan mannen vindt zijn oorsprong nog steeds in de categorie van het ATP, waar het aantal vrouwelijke deeltijdse personeelsleden ruim 3,80 keer zo hoog ligt als bij de mannen. Bij het integratiekader ATP is de verhouding zelfs 1 op 6 à 7.

Uit dit alles blijkt enerzijds een lichte afname van het deeltijds werken en anderzijds dat er op 1-2-2017 nog steeds meer vrouwen dan mannen deeltijds werkten, zij het niet in alle personeelscategorieën.

- Het aandeel van het personeel bezoldigd ten laste van de werking bleek op 1-2-2017, geheel in de lijn van de vorige jaren, een stuk kleiner dan dat van het personeel bezoldigd via andere **financieringsbronnen**. Beide personeelsgroepen zijn overhand toegenomen in de periode 1-2-2013 tot 1-2-2017. Op deze laatste teldatum werden 10.776,49 VTE's van het globale personeel van de universiteiten bezoldigd via de werking en 14.665,26 VTE's via andere financieringsbronnen. Het verschil tussen beide groepen is, na een kortstondige daling, sinds 1-2-2015 opnieuw gestegen. Op 1-2-2017 bedroeg het 3.888,77 VTE's in het voordeel van het deel niet-werking. Het groter aantal personeelsleden ten laste van andere financieringsbronnen dan deze op werking is vooral toe te schrijven aan het feit dat de universiteiten ten aanzien van dit personeel een veel flexibeler beleid kunnen hanteren en niet of minder aan (decreta)le regels gebonden zijn. Wellicht speelt ook de beperking qua overheidsmiddelen een rol.
- Op 1-2-2017 waren er 5.199,47 VTE's **academisch personeel** aan de slag in de Vlaamse universiteiten. Binnen het AP vormde het ZAP traditioneel de grootste groep: met 3.384,88 VTE's (het hoogste ooit) maakt het ZAP op 1-2-2017 bijna 63,5% van het globaal AP uit. Tot het AAP behoorden 1.950,90 VTE's, of iets meer dan 36,5% van het totale AP. Binnen het ZAP namen de hoofddocenten met 992,25 VTE's opnieuw het grootste aandeel voor hun rekening, terwijl bij het AAP de assistenten met 931,35 VTE's nog steeds het talrijkst bleken te zijn.

De sterkst gestegen personeelscategorieën in VTE's situeren zich binnen het ZAP, en meer bepaald bij de hoofddocenten (+ 73,05 VTE's) en de tenure track docenten (+ 41,25 VTE's).

De vastgestelde stijging in hoofden van het globaal aantal leden van het academisch personeel op 1-2-2017 kan men doortrekken naar 60% van de leeftijdsgroepen.

Binnen het ZAP vormden de uiterste leeftijden (jonger dan 30 enerzijds en 65 of ouder anderzijds) de kleinste groepen. Om tot een graad in het ZAP te kunnen toetreden, dient men immers eerst een doctoraat te behalen. Binnen de groep 65+ merken we op 1-2-2017 een stagnering, maar dit heeft wellicht vooral te maken met de exponentiële groei een jaar eerder. Dit doet geen afbreuk aan de wetenschap dat men langer en langer gaat werken. Want het aantal is het tweede hoogste ooit.

De echt jonge vertegenwoordigers waren nog steeds veel talrijker in het AAP dan in het ZAP. Met 1.081 personen op 1-2-2017 werd binnen de groep 25 tot 29 jarigen een nieuwe piek bereikt.

- Op 1-2-2017 waren er nog 707,60 VTE's tewerkgesteld in het **integratiekader OP**, afkomstig uit de geïntegreerde academische hogeschoolopleidingen. Dit is 79,65 VTE's minder dan een jaar eerder. Een verklaring hiervoor werd reeds eerder gegeven. Het zogeheten OP3 (gewoon hoogleraar, hoogleraar, hoofddocent en docent) was met ruim 43% van de leden nog steeds het talrijkst. De lectoren spanden op 1-2-2017 nipt de kroon met 26% van het totale integratiekader van het OP. De groep 50 tot 59 jarigen bleek het talrijkst in het integratiekader OP. De toevoer van de geïntegreerde academische hogeschoolopleidingen had immers voor een groot deel betrekking op een eerder ouder personeelscontingent.
- Op 1-2-2017 waren er 4.555,06 VTE's **administratief en technisch personeel (type I)** (exclusief integratiekader) tewerkgesteld in de universiteiten.

Globaal is het ATP (I) tussen 1-2-2013 en 1-2-2017 steeds in aantal VTE's toegenomen. De aangroei wordt met de jaren wel kleiner; op 1-2-2017 nog met 52,74 VTE's.

De upgradering van het ATP lastens de werking zet zich verder door. Zowel de personeelsaantallen in niveau A als in niveau B zijn tussen 1-2-2013 en 1-2-2017 overhand toegenomen. Samen maken de personeelsleden van niveau A en B op 1-2-2017 ruim 91% van het globale ATP (I) uit, dit is zonder meer indrukwekkend. Hierbinnen spant niveau B nog eens de kroon met ruim 53% van het totale ATP (I). Veruit de kleinste groep wordt gevormd door de personeelsleden van niveau D.

Na de stijging tot 1-2-2016 is het aantal hoofdelijke leden van het ATP (I) (inclusief integratiekader) op 1-2-2017 licht teruggevallen van 5.606 naar 5.560. Dit betekent evenwel niet dat het totaal aantal ATP-leden in hoofden gezakt is. Zie hierna bij ATP (II). Overigens geldt de daling niet voor alle leeftijdscategorieën. De terugval in de jongste categorieën blijft wel bevestigd en opmerkelijk. Ook de minieme daling in de groep 65 en + gaat wat in tegen wat men zou verwachten.

- Ook het integratiekader ATP bestaat hoofdzakelijk uit personeelsleden van niveau A en B (samen een aandeel van 81%). Niveau A is met 78,45 VTE's daarbij nog steeds het talrijkst.
- Op 1-2-2017 waren er 11.193,71 VTE's **wetenschappelijk personeel** tewerkgesteld in de universiteiten. In vergelijking met het vorige telmoment is het globaal aantal WP-leden op 1-2-2017 licht toegenomen met 26,30 VTE's.

De groep bursalen vormt nog steeds de grootste groep binnen het WP. Hun aantal is op 1-2-2017 met 6.904,20 VTE's goed voor ruim 61,5% van het totale WP. Het hoge aantal bursalen is ongetwijfeld toe te schrijven aan de aanzienlijk lagere loonlast (er dient geen bedrijfsvoorheffing te worden betaald). De twee andere subgroepen zijn verhoudingsgewijs kleiner (contracten bepaalde duur met een aandeel van bijna 31%) of minimaal (contracten onbepaalde duur met een aandeel van ongeveer 7,5%). Terwijl bij de bursalen de contracten op doctoraal niveau het talrijkst zijn, bleken dit bij de andere 2 subgroepen de post-docs te zijn.

Op het niveau van de nationale en internationale programma's binnen de contracttypes manifesteren de hoogste personeelsaantallen zich dan ook logischer wijze bij de bursalen op doctoraal niveau. Programma's in het kader van het FWO en het BOF zijn daarbij nog eens uitschieters.

Het aantal leden wetenschappelijk personeel uitgedrukt in hoofden blijft ieder jaar stijgen. Zo waren er op 1-2-2017 met 12.402 personen in vergelijking met een jaar eerder 10 personen meer tewerkgesteld, inderdaad een geringe toename. De stijging geldt ook maar voor de helft van de leeftijdsgroepen. Het wetenschappelijk personeel bleef, in tegenstelling tot het AP en het ATP, een zeer groot contingent aan jonge personeelsleden tellen.

Zo zien we dat de <40-jarigen op 1-2-2017 meer dan 90% van het totale WP uitmaken. Jonge wetenschappers blijven dus alle kansen krijgen.

- Op 1-2-2017 waren er 3.471,55 personeelsleden **administratief en technisch personeel (type II)** tewerkgesteld in de universiteiten. Dat betekende in vergelijking met de voorgaande telling een toename met 198,51 VTE's. De groep contracten met onbepaalde duur bleek daarbij meer dan ooit in de meerderheid (met 2.873,81 VTE's nam deze subgroep bijna 83% van het ATP (II) voor haar rekening).

Het aantal ATP (II)-leden uitgedrukt in hoofden blijft ook ieder jaar stijgen. Op 1-2-2017 zelfs met 210 personen. Zoals hiervoor reeds aangegeven bij het ATP (I) zorgt dit ervoor dat het globale ATP in hoofden verder is toegenomen en er hier een verschuiving is van personeel ten laste van de werkingsuitkering naar personeel ten laste van andere financieringsbronnen. Bij het ATP (II) bleek er in 8 van de 10 leeftijdsgroepen een toename. Traditioneel niet in de jongste categorieën, tot 29 jaar. Dit lijkt er opnieuw op te wijzen dat er in deze groep minder ruimte (of keuze) is voor de rekrutering van (zeer) jonge elementen.

- Wat de gegevens **per universiteit** betreft, beperken wij ons in de conclusies tot een korte beschouwing van de genderproblematiek, een gegeven waaraan de regeringscommissarissen de jongste jaren extra aandacht hebben besteed. Zoals de vorige jaren komt het patroon "meer mannen bij ZAP, WP en integratiekader OP" en "meer vrouwen bij AAP, ATP en integratiekader ATP" zowat bij iedere universiteit terug. Al dient gezegd dat de meerderheid inzake mannelijk WP aan de UA en UH zeer krap is. Op 1-2-2017 golden als enige echte uitzonderingen het integratiekader OP aan de VUB waar er een meerderheid vrouwen was en het integratiekader ATP aan de UH waar er een meerderheid mannen was.

Wat het aantal personeelsleden betreft, blijkt dat de UA en de UH op 1-2-2017 opnieuw de meest vrouwvriendelijke universiteiten waren, met net meer vrouwen in hun personeelskorps dan mannen (respectievelijk 51,46% en 52,34%). Opmerkelijk – en dat is nieuw – de UGent bleek nu met 59,29% mannen tegenover 40,71% vrouwen het meest uitgesproken mannelijk bastion.

- Tot op zekere hoogte kan de **vergelijking** van het aantal **studenteninschrijvingen** (van 2012 tot en met 2016) met het evoluerend aantal **personeelsleden** (volgens de tellingen van 1 februari 2012, 2013, 2014, 2015 en 2016) een beperkte indicatie geven over de wijze waarop de universiteiten in hun personeelsbeleid zijn omgegaan met de wijzigende omstandigheden als onderwijsverstrekker. Er werd opnieuw gewerkt met de “unieke studenten (fysieke personen) per universiteit onder diplomacontract zoals ze op 17 januari 2018 uit de databank Hoger Onderwijs werden gehaald³¹.

Zo leren we dat in de beschouwde periode het personeelskorps achtereenvolgens met 3,16%, met 11,59%, met 1,31% en ten slotte met 0,47% is toegenomen, terwijl het aantal inschrijvingen achtereenvolgens is gestegen met 1,99%, met 29,55%, met 0,003% en nogmaals met 0,003%. De uitzonderlijke stijging in 2014 had hoofdzakelijk te maken met de integratie van de academische hogeschoolopleidingen. De geringe stijging in 2015 en 2016 duidt erop dat er zowel inzake personeel als inzake studenteninschrijvingen een zekere stagnatie optreedt. Hieruit kan een ratio student/personeel worden afgeleid die 3,64 (voor 2012), 3,60 (voor 2013), 4,17 (voor 2014), 4,12 (voor 2015) en 4,10 (voor 2016) is. De ratio, die over de hele periode met 0,46 inschrijvingen per VTE personeel is gestegen, neemt dus de jongste jaren lichtjes af. Nadat er in 2013 en 2015 al een kleine daling was, gebeurde dit nu opnieuw minimaal voor 2016 (met 0,02 of 1,29%). In het jaar 2014 ging het nog om een toename met 16,09%, weliswaar om de bekende reden.

Over de volledige beschouwde periode (2013-2016) is het aantal studenten per VTE personeel met 12,77% gestegen. Dankzij de nieuwe convergentie in 2016 is dit dus iets gunstiger dan de situatie een jaar eerder (periode 2012-2015) toen dit 14,68% was.

Wanneer we de ratio enkel toepassen op het ZAP + AAP (inclusief integratiekader OP) krijgen we natuurlijk een veel hoger getal. Maar opmerkelijk is wel dat hij voor het derde opeenvolgende jaar toch licht zakt (cfr. 17,10 in 2012, 17,36 in 2013, 17,27 in 2014, 17,19 in 2015 en 17,05 in 2016). Over de hele beschouwde periode is deze ratio zelfs met 0,05 inschrijvingen per VTE gedaald. De wijziging over de verschillende jaren evolueerde van 1,51%, -0,52% en -0,44% tot -0,85%. Ook wat het AP betreft, mag men derhalve voorzichtig concluderen dat er meer evenwicht is gekomen tussen de aangroei van het aantal inschrijvingen en die van het personeelskorps.

Indien de ratio wordt toegepast op het WP is de evolutie 8,01 (2012), 7,74 (2013), 9,43 (2014), 9,25 (2015) en 9,23 (2016). Over de hele periode is er een stijging van 1,22. Past men de ratio ten slotte toe op het ATP, dan is de evolutie 10,91 (2012), 10,95 (2013), 13,23 (2014), 13,09 (2015) en 12,93 (2016). Ook voor WP en ATP is er de jongste jaren dus een daling van de ratio inschrijvingen per VTE personeel.

Dit kan er op wijzen dat er in alle personeelscategorieën een lichte inhaalbeweging op gang is gekomen om een antwoord te bieden aan het steeds maar toenemend studentenaantal aan de universiteiten.

³¹ Voor het boekjaar t zijn de inschrijvingscijfers van het academiejaar t-1/t gehanteerd omdat ze voor ¾ (9 maanden) de taakbelasting van het boekjaar t bepalen.